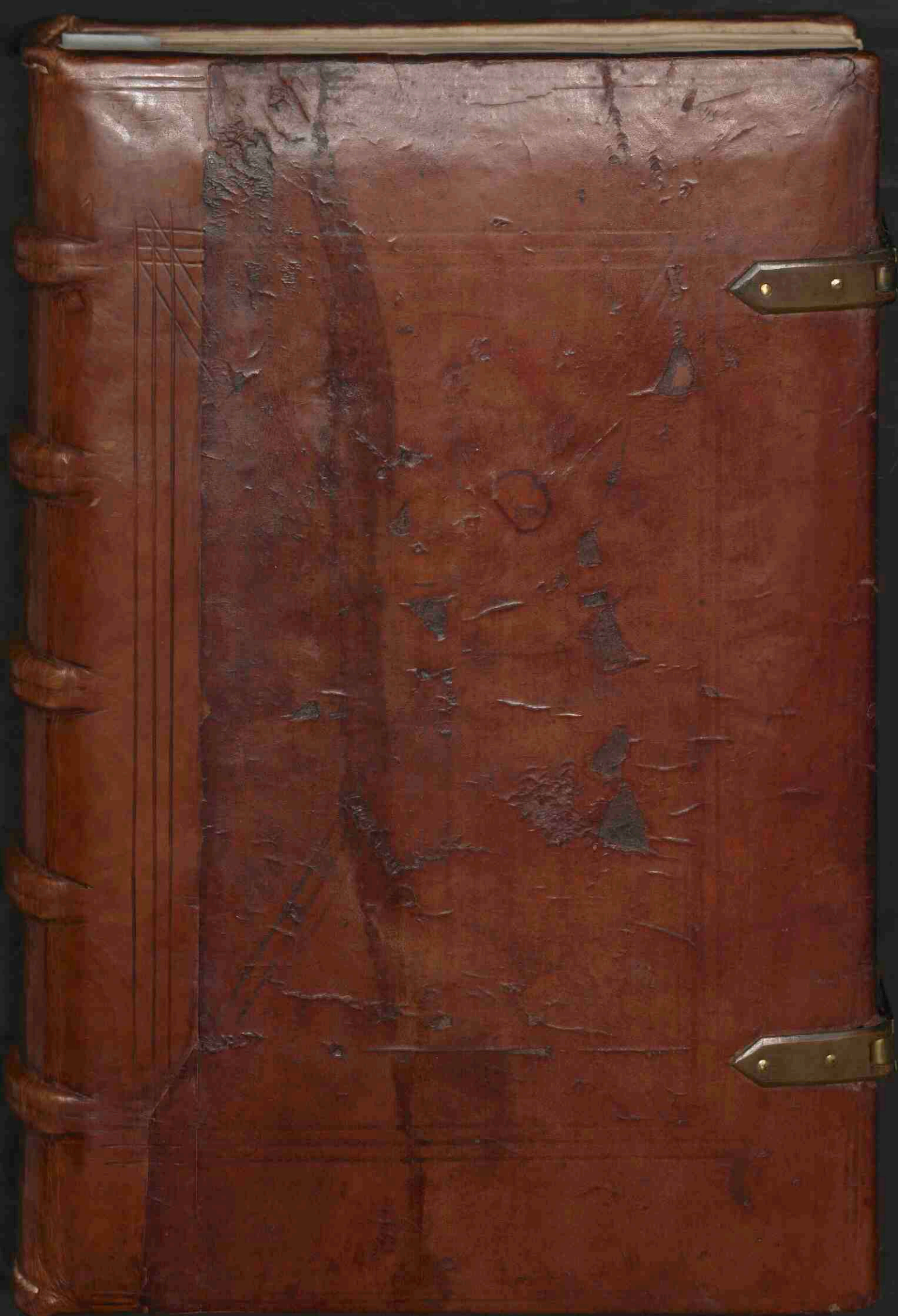

Hexaameron libri VI

<https://hdl.handle.net/1874/334514>

Abbaye de Cîteaux

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.

Nº. 210.

Hs.
4 E 5

K4 PLE

N. 5

35 (*Eccl.* 210, *antea* 293n.) *Membr. fol. 98 ff. 2 col. 1471—72.*

S. Ambrosius, *Hexaëmeron* II. VI. fol. 1—60.

Fol. 60b *Scriptus* anno dni M° cccc° lxxi° (1471) per fratrem Jacobum Backer professum domus nonae lucis ordinis Carthus. prope Traiectum. finitus sexta die septembris, cet.

S. Basilius magnus, *Homiliae IX in Hexaëmeron*, Latine versae ab Eustathio, cum ejusdem praefatione, fol. 61—98.

Fol. 61a *Incipit* prefatio Eustacij in *Exameron* basilij episcopi antiocheni. Fol. 98b *Scriptus* per fratrem Jacobum Backer... Anno lxxij (1472) finitus undecima die februarij.

„Pertinet ad Carthusienses prope Traiectum inferius.”

gerestaureerd sept. 1985
2a map restauratie

Journal of the Proceedings of the Trustees

1824

1825

ptinet ad Carthusienses hęc tractū inferius.

In isto volumē cōtinetur :-

Exameron bñ ambrosij mediolanēsis ep̄i.

Itē exameron bñ basily antiocheni ep̄i.

n°. 254. o.

n°. 293. n.

Exameron bñ ambrosij
episcopi liber primus.

Antu mu-
tor opim-
ois assup-
fisse hoies
ut aliqui
eoru tria pi-
cipia consti-
tuerit omni-
dan et exemplar et mate-
ria. si plato disertissim9
discipul9 ei9 et ea ena
icorrupta et ea itaata ag-
sine nro assenerat: deu
qz no ip creatora matere
sed ip artificia ad exemplar
h est pda intendent. fecit
esse mudu et uocant9 ple-
q signedi musas reb9 de
disse asserit oib9: ipm q
q mudu icorruptu n crea-
tu aut fm estiarit. Aliqui
quoqz ut aristoteles cu suis
disputandu putant. duo
pncipia poneret materia
et spem: et tertiu cu his
qd oportu dicit. cu supe-
toret competet efficit qd
adoriendu putasset. Ad
ergo in iduens qz ut eter-
nitate opis cu dei opote-
tis conigerat eternitate ul
ipm opus deu esse dicitur
ut celu et terru et mare
diuis psequerit honorib9
Ex quo factu est: ut ptes
de mudu deos esse crederet.
Quis de ipo mudu no me-
diocri inter eos questio
sit. Nam pitagoras unu
mudu asserit: alij innume-
rabiles dicit esse mudos.
ut scribit democrit9: cui plu-
rimu de phisicis auctorita-
tis uetustas detulit. Ipam
qz mudu se fuisse et fore
aristoteles usurpat dicit:
cōtra at plato no se fuisse
et se fore psumit astruere:

plurimu ues n fuisse se
n se fore scriptis suis testi-
ficant. Inter has dissensi-
ones eoz que pt esse na-
ri estatio: cu alij mudu
ipm deu esse dicunt. q ei
mes dina ut putat esse
vident: alij ptes ei9. alij
unūqz. in quo nec que fi-
gura sit deoz. nec qui nu-
mer9. nec qui locus. aut
vita possit. aut cum cōpre-
hendi. Siquidē quō mū-
di estiationē. uolubilem.
toridam. autentē. quibus-
dam iatata motib9 sine
sensu deu cōueiat intelligi:
qui alieno. nō suo motu
feruntur. **¶** Unde dino
spū pudes scs moyses
hos hoim errores fore. et
ia forte repisse: in exor-
dio sermonis sui ait. In
pncipio fecit celu et
terrū. uicū rerū auctorem
mudi. creationē matere
cōprehēdens: ut deū ag-
noscere9 qm mudi iurū
esse. uel ipm esse uicū
nūcior9: si in euageli-
o filij dicitib9 sibi tu quis
es uidit. uicū qui et loqi-
uobis: et ipm dedisse gē-
nedis reb9 iurū et ipm eē
creatorē mudi. nō pda q
dam dura imitatorē mate-
rie: ex qua nō ad arbitriū
sui. sed ad spene ppositū
sua opa formaret. Pulch-
er9 ait. in pncipio fecit.
ut icōprehēsilē relecta-
tē opis exprimeret: cu esse
etū prius opationis imple-
rat qz iurū cepte expli-
casset. Cū hor dicit: ad
uertē debem9. moyses u-
tiqz ille arudū in oi sapi-
ētia egyptioy: quē de flu-
mine collectū filia phara-
onis ut filiū dilexit: et

Subsidens regalibus filiis. oibus scilicet prudentie disciplinis informari atque istruere desideravit. Cui cum de aqua nomine accepit: non putavit tamen dicendum quod ex aqua consisteret omnia. ut tales dicit. Cuiusque esset in aula educatus regis: maluit tamen pro amore iusticie subire exilium uoluntati: quod in tyrannidis fastigio per profectum delictis acquirere. Denique priusquam ad populi liberandi munus uocaretur: naturali equitatis studio pueros accipere iurata de populantibus suis ultus. iudicium sese dedit. uoluptatisque eripuit: atque oes regie domus dedignas tumultus in secretum ethiopiae se contulit: ibique a ceteris negotiis ramosque totum diem cogitatione animi intravit: ut gloria dei uideret. et facie ad faciem non in uisione neque in somno sed ob os ad os cum summo deo locutus: neque in specie neque per enigmata. sed clara atque perspicua patrie diuine dignatione donatus. **C** Is itaque moyses aperuit os suum: et effudit que in eo dominus loquabatur: secundum quod ei dixerat cum eum ad pharaonem diceret. Vade et ego aperiam os tuum: et istruam te quod debeas loqui. Etenim si quod de populo dimittens diceret a deo accepit: quomodo quod de celo loqueretur. Denique non in persuasione humane sapientie. nec in plene filatoris disputationibus. sed in ostensione spiritus et uirtutis: itaque testis diuini operis ausus est dicit. In principio fecit deus celum et terram. Pro ille ut aethiolorum corruptione mundum conuertit. seruam atque otiosum exprimit negotium: neque discipulum que

dam materiam que contemplando mundum posset effingere: sed auctorem deum exprimentem putauit. Aduertit enim uir plene prudentia. quod uisibilem atque uisibilem substantiam. et causas rerum mens sola diuina continet: et non ut plene disputat ualido re aethiolorum completionem. perseuerantie iugis prestare quam se iudicauit. Aduertit quoque quod tela auaricie texerat. qui se minutum et substantiam propria celo ac terris daret: que ut fortuito conuigeret: ita fortuito ac tenax dissolueretur: nisi in sui gubernatoris diuina uirtute constaret. Nec immerito gubernatoris nesciuit: qui non nouerunt per quem omnia reguntur et gubernantur. Sequimur ergo eum quod et auctorem nouit et gubernatorem: nauis abducat opinioibus. In principio inquit. Quod bonum ordo. ut illud primum afferat quod negare consueuerunt: et cognosceret principium esse mundi. ne sine principio mundum esse homines arbitrantur. Unde et dicitur cum de celo et terra et mari loqueretur ait. omnia in sapientia facta sunt. **C** Dedit ergo principium mundo. dedit etiam creaturam infinitam: ne anarthon. ne inartatum. et diuine consortis subiectum. Et pulchre addidit fecit. ne mora in faciendo fuisse estimeret. ut uel sic intelligeret homines quod incomparabilis operator esset qui tam operum breui exiguorum momento sue operationis absolueret: ut uoluntatis effectus. sensus temporis proueneret. Nemo operante uidit: sed operatum agnouit. Vbi ergo mora: cum loquas quia ipse dicit et facta sunt. ipse mandauit et creata sunt. **R**ec artis igitur usum nec uirtutis expedit quod

momento sue uoluntatis.
 maiestate tante operationis
 impleuit: ut ea q̄ nō erāt cō-
 fuerāt tā uolociter. ut neq̄
 uoluntas operationi parueret.
 nec operatio uoluntati. **Mun-**
 nis opus q̄nis operatorē. q̄s
 p̄cipiū tanto op̄i dedit: q̄s
 tā cito fecerit: subiens sicut
 dicit. q̄a d̄s fecit celū et t̄ra.
Audisti auctore: dubitā nō
 debes. **Hic ē in quo uiderit**
 melchisedech abrahā pat̄rē
 multarū q̄rū. dicit. **Bene-**
 dicit abrahā d̄s sumo: q̄ fa-
 cit celū et t̄ra. **Et credidit a-**
 brahā: et ait. **Extato ma-**
 nū meā ad d̄m sumū: q̄ fa-
 cit celū et t̄ra. **Vides q̄a hoc**
 nō hō iuenit: sed d̄s am̄m̄
 auit. **D̄s ē om̄ melchisedech**
 q̄ est rex pacis et iusticie: n̄
 uicū dierū n̄ finē habens.
¶ Rō murū ḡ si d̄s q̄ est
 sine uicio. uicū oib̄ dedit: ut
 que nō erāt esse imperiū. **Rō**
 murū si d̄s qui oia uirtute
 sua continet. et cōprehēsi-
 bilis maiestate uniuersa cōple-
 ctit: fecit h̄ q̄ uidet: tū etiā
 illa fecit q̄ nō uidet. **Inuisi-**
 bilia at̄ h̄ns q̄ uidet: ponora
 cō q̄s negat: tū ea q̄ uidet
 cō q̄s negat. **Et d̄s dubitat q̄ d̄s h̄**
 fecerit. q̄ p̄ p̄ph̄as locutus ait:
 q̄s m̄sus ē manu aqua. 2
 calū palmo: et uniuersa
 t̄ra clausa manu. **Et sta-**
 tuit mōtes in libra et rupes
 in statera: et nemora in
 iugo. **Et cognouit sensū**
 d̄m. aut cōsiliū ei⁹ fuit:
 uel q̄s instruit aū. **De q̄**
 etiā alibi legim⁹. q̄a tenet
 circuitū: et t̄ra uelut m-
 chilū fecit. **Iheremias quoc̄**
 ait. **D̄n qui nō fecerūt celū**
 et t̄ra peribit a t̄ra: et de
 sub celo isto. **D̄ns qui facit**

t̄ra in uirtute sua: et cor-
 rexit orbē in sapia sua: et
 in prudentia sua extendit celū:
 et multitudinē aqua i celo.
Et addidit. Infatuat⁹ ē hō
 a scientia sua. **Cui ei corrup-**
 tibilis mūdi fact⁹: et ex h̄is
 putat q̄ d̄ne possit natu-
 ra cōprehēde ueritatē. q̄
 mō nō ifatuat⁹ ueritate dis-
 putationis astuta. **Cū ergo**
 tot oracula audias quibus
 castificat⁹ d̄s q̄ fecerit mu-
 dū: noli eū sine p̄cipio cō-
 crede. q̄a q̄i spern mūd⁹ cō-
 dicit: ut p̄cipiū eiusdem
 nullū uideat⁹ extare: cūq̄ i-
 tonat. q̄i in circuitu oia cō-
 moueam⁹: et unde incipiat.
 Unde desinat. nō facile cōpre-
 hēdas: q̄a circuit⁹ p̄cipiū
 sensu collige ipossibile hēt.
Reḡ ei sperare uicū potest re-
 p̄re: uel unde cepit globus
 lune. uel ubi desinat mon-
 strua de factis. **Reḡ uero si**
 ip̄e nō cōprehēdas: idcirco
 nō cepit aut neq̄ desinat.
Si ip̄e circuitū uel arcumē-
 to uel ḡrafio ducis uel cāro
 exprimas: unde cepis a
 ubi desieris. uicū illo impo-
 to. nō facile uel oculis uel mā-
 te capies: et tū cepisse et de-
 sinisse ip̄e tibi testis est. **Ra-**
 et si sensus subestigit: uer-
 tatē nō subruit. **¶ Que at̄**
 uicū habet: et finē habent.
Et q̄b̄ finis dat: uicū datū
 cōstat. **Finē at̄ mūdi futurū:**
 ip̄e saluator docet in euāge-
 lio suo dicit. **Celū et t̄ra**
 peribit. **Et ista. Ecce ego uo-**
 bis cū sū: usq̄ ad cōsumati-
 onē mūdi. **Quo ergo coet-**
 nū d̄o mūdū afferunt: et
 oim̄ creatori sociant. atq̄
 equalē esse disputat crea-
 turā. corpusq̄ materiale mu-
 di. uicū ubi illi atq̄ inaccessi-

. 6.

bili natura dñe cōiugendū
 putat: cū p̄ferti s̄dm suā
 s̄tentiā nō possit negare
 qm̄ cui⁹ p̄tas corruptioni
 et mutabilitati subiacer.
 hui⁹ n̄tā ē vniuersitatem
 h̄ntā passioib⁹ q̄b⁹ p̄rie
 portioēs ei⁹ sūt obnoxiē
 subiacer. **P**ncipiū
 igit̄ eē dicit q̄ dicit: i p̄
 cipio fecit d̄s celū et terrā.
Pncipiū at̄ aut ad tps
 refert̄ aut ad numerū: a
 ad fidamētū. quō in edifi
 canda domo iūcū fidamē
 tū est. Pncipiū quoq; et cō
 uersiois et deprauationis
 dici posse: scripturaz cog
 noscimus auctoritate. Est ⁊
 pncipiū artis: ars ip̄a. ex
 qua artificū diuersoz d̄m
 cept̄ cepit opatio. Et etiā p̄
 cipū bonoz opm̄ finis op
 tim⁹: ut m̄c pncipiū est
 d̄s placē qd̄ faciās. Etenī
 ad cōfariēdū hōib⁹ subsidiū
 maxie puocam. Est etiā
 virtus d̄na q̄ hac exp̄mit̄
 appellatioē. Et ad tps̄ refar
 tur: si uelis sc̄ir in q̄ tpe
 d̄s fecit celū et terrā. id est i
 exordio mūdi qm̄ fieri cepit:
 si aut̄ sapiā. cū parēt celū
 cū illo etiā. Ad numerū at̄
 si refari⁹: ita cōuēit ut ac
 cipias. In p̄mis fecit d̄s
 celū et terrā: d̄inde colles et
 ḡoēs. fines inh̄tabiles. vel
 sic. Ante reliq; visibiles
 creaturas. diē. noctē. ligna
 fructifera. aiāntiū diuersa
 genera: celū et terrā fecit.
 Si ues ad fidamētū refe
 ras: pncipiū t̄c fidamē
 tū esse legisti: dicite sapiā.
 Cūdo fortia faciebat fida
 mēta t̄c: etiā penes illū
 disponēs. Est etiā bone p̄
 cipū disciplina: si ē illud.
 Iniciū sapiē timor dñi:

qui timet dñm declinat ab
 errore: et ad virtutis se
 mitā vias suas dicit. Nisi
 ei timuerit q̄s d̄s: nō p̄
 renūciare peccis. Sed eā de
 illo etiā possum⁹ accipe.
 m̄sis hic iūcū m̄sūm
 erit uobis: quō et de tpe
 istud accipiat: q̄a de pas
 cha dñi loq̄bat: qd̄ ueris
 iūcū celebrat. In h̄o ergo
 pncipio m̄sū. celū et ter
 rā fecit: qm̄ inde mūdi
 p̄i optebat exordū: ubi s̄
 iat oportuniū oib⁹ uerna
 t̄peries. Unde et an⁹ mūdi
 p̄maginē nascētis exp̄ssit:
 ubi post hyemales glaciēs
 serenior solito uerni t̄pis
 splendor eluceat. Dedit ergo
 formā futuris anoz auri
 lis mūdi p̄m⁹ exort⁹: ut
 ea lege anoz uices surge
 rat. atq; iūcū cui⁹q; anū p̄
 ducet t̄c noua seminū ger
 minā: quo p̄mū d̄s diuersat.
 Germinat t̄c herbā uirtutū
 feni: seānas s̄dm genus
 suū. et s̄dm similitudinē: et
 lignū fructiferū facies fru
 ctū. Statim⁹ p̄duvit terra
 herbā feni: et lignū fruc
 tiferū. In quo nobis et
 moderatiois p̄petue d̄na p̄
 uidentia et celeritas t̄c ger
 minatis: ad cōstatiōē uer
 ne suffragat̄ etatis. Nā et
 si quocūq; tpe et d̄o iube
 proptū fuit. et t̄cne obe
 die natura. ut iter hiber
 nales glaciēs et iter h̄ma
 nales pruinas. celestis ipe
 in f̄otu germinas t̄c feni
 producat: nō erat t̄c dis
 positiois et̄ne rigido stricta
 gelu iūcū subito fruct⁹
 lavat. subito aqua: atq;
 horatib⁹ pruinis florulentā
 misterī. Ergo ut ondēt sc̄p
 tum ueris t̄c in cōstitutiōē

mūdi: aut mēsis hic uobis i-
 tū mēsiū. p̄m̄ q̄ uobis in
 mēsi b̄: p̄m̄ mēse uenū
 tōp̄ q̄ appellās. Decebat eī p̄
 tūpū an̄ p̄cipiū eē ḡiati-
 ois: et ip̄am ḡiatiōnē mol-
 liorib̄ auis foueri. Neq̄ eī
 possent teneta rari exordia
 aut asp̄ioris laborē tolerare
 fignōis: aut torrens estus
 iūria sustinē. Bil' ill' aduer-
 tē litar: q̄a iūra tōrit ut eo
 tpe vidat in hac gēnatiōe
 atq̄ in hos usus igressus tri-
 butū: quo tpe ex hac ḡiatio-
 ne in ḡiatiōnē legitima est
 trāsitiō. Dicit uerū tpe filij
 israhel egyptū reliquit. et p̄
 mare trāsierūt: baptizati
 nube et i mari: ut apl's dixit.
 Et eo tpe dñi quot annis ih̄u
 p̄p̄i p̄stha celebrat: hoc ē
 aiaz trāsitiō a victis ad vir-
 tutes. a passioib̄ carnis. ad
 ḡiā sobrietatēq̄ mētis. a
 malicie neq̄itēq̄ fermēto.
 ad ueritatē et sinceritatē.
 Regēnētis itaq̄ dicit: mē-
 sis hic uobis iūriū mēsiū: p̄-
 m̄ q̄ uobis in mēsi b̄ an̄.
 Deliquit eī et deserit q̄ ab-
 luit: intelligibile phamōnē
 p̄cipē istius mūdi dicit: ab-
 renūcio tibi diabolo et opib̄
 tuis. et ip̄eris tuis. Rer iā
 seruet eī ual' t̄emis huius cor-
 pis passioib̄. uel depraua-
 te mētis errorib̄: q̄ dāmer-
 sa oī malicia uice plūbi. bo-
 nis opib̄ dextra leuaq̄ mu-
 nit: in offēso scli huius sic-
 ta studet uestigio trāsire. In
 libro quoq̄ q̄ israhel de nu-
 meris: ait scriptura. Iniciū
 nationū amalech: et semē
 ei p̄ibit. Et utiq̄ nō oīm
 nationū p̄m̄ ē amalech: s̄
 q̄a p̄ itē p̄tationē amalech
 accipit: rex iūquoz: iūqui
 at ḡates sūt: uide ne p̄ci-

p̄ huius mūdi accipe debent
 q̄ ip̄at natioib̄ uolūtatem
 suā faciētib̄. Cuius semen
 p̄ibit. Semē at ei. ip̄i et i-
 fideles sūt: q̄b̄ aut dñs. uos
 ex p̄re diabolo estis. Et etiā
 iūriū mysticū. ut illud ē. Ego
 sū p̄m̄ et nouissim̄: iūriū
 et finis. Et illud i euāgelio
 p̄cipue itrogat̄ dñs q̄s eēt.
 iūdit: iūriū q̄ et loquar uobis.
 Qui uō et scdm̄ dimitatē est
 iūriū oīm: q̄a nōd an̄ ip̄m. 2
 finis. q̄ nōd ultim̄ ip̄m. Et
 scdm̄ euāgeliiū iūriū ē uia
 dñi in opa ei: ut p̄ ip̄m dis-
 cet hoīm gen̄ uias dñi seq̄
 et opari opa dei. ¶ In hoc
 ergo p̄cipio id est i xp̄o fact
 dē celū et t̄iā: q̄ p̄ ip̄m oīa
 fact sūt: et sine ip̄o fact n̄
 ch̄l. qd fact ē in ip̄o. q̄ i ip̄o
 cōstat oīa. Et ip̄e p̄mogūit
 oīs creaturē: siue q̄a an̄ oēs
 creaturā: siue q̄ fact q̄ p̄
 mogūit fact sūt. nō q̄ an̄ oēs: sed q̄ san-
 ctior creatis. Sc̄is at dñs su-
 pra oīm creaturā. et scdm̄
 corpis susceptiōnē: q̄ sol̄
 sine p̄cō: sol̄ sine uacata.
 Oīs eī creatura subitū uai-
 tari est. Possūm̄ at̄ intelligē
 in p̄cipio fact dē celū et
 t̄iā id est an̄ tps: si iūriū vi-
 e nodū uia: et iūriū dōmus
 nodū dom̄. Deniq̄ alij dix-
 erūt in cephaleo. q̄ si in capi-
 te: quo significat in braui
 et i exiguo momēto summa
 opatiōis cōpleta ē. Sūt er-
 go et q̄ p̄cipiū nō p̄ tpe ac-
 cipiat. sed an̄ tps: et capha-
 leon. et caput ut dicam̄ la-
 tine. q̄ summa opib̄: q̄ rari
 uisibiliū summa celū et t̄iā
 est. Que nō solū ad mūdi
 huius spectare uidet̄ orna-
 tū: sed etiā ad iudiciū ueni-
 uisibiliū. et quoddā argu-

8.

mētū eoz q̄ nō vidēt̄: ut est
illud p̄phetiā. Celi enarrāt
gloriā dei: et opa manū eoz
annūciāt firmamētū. Ad se-
cut̄ apl̄s. alijs uerbis rōdu-
sit: et in eadē s̄mā dicit̄. Quā
uisibilia eoz p̄ ea q̄ fact̄ sūt i-
telligūt. ¶ Auctore ei āge-
loz et dnationū et p̄tātū fa-
cile itelligim⁹ eū: q̄ momē-
to ip̄ari sui hāt tantū pul-
chritudinē mūdi ex nichilo
fecit eē q̄ nō erat: et nō ex-
t̄itib⁹ aut reb⁹ aut mus to-
nauit habē sbam. ¶ Est gō
hic mūd⁹ specimē op̄anois:
qz dū op⁹ videt̄: p̄fert̄ opa-
tor. Nāqz istaz artū. alia sūt
actuose: q̄ sūt i corp̄is motu
aut sono uocis. Cessauit mo-
tus aut son⁹: nichil sup̄su-
it nec remāsit: spectātib⁹
aut audiētib⁹. Alie theore-
tice: q̄ vigorā mēt̄is exer-
cēt. Alie huiusmōi ut ces-
sante quoqz op̄atiois officio.
op̄is mūng apparat. ut
edificatio atqz texturā: q̄
etiā tacētē artificē. periciā
eoz oñdāt: ut op̄atorū op̄is
sui cōst̄ionū suffragetur.
¶ Similiter etiā hic mūd⁹ di-
ne maiestatis d̄igne ē: ut
p̄ ip̄m dei sapiā manifestat.
Quē vidēs p̄phā. sil et ad i-
uisibilia oculos mēt̄is attol-
lēs ait. Qz magnificata
sūt opa tua dñe: oīa in sa-
piā facisti. Res ociosa s̄m
ubiqz legitim⁹: qz gētilēs
plēnqz qui cōtēnūt deo mū-
dū uolūt eē: q̄ adūbratio-
nē uirtutis dñe asserūt eū
sua sp̄ote subsistē. Et quis
causā eoz deū eē fatuāt:
casu tū s̄m uolūt. nō ex uo-
lūtate et dispōe sua: sed i-
ta ut causā ūbra corp̄is est.
Adheret ei ūbra corp̄is. et
fulgorū lūmi: nāli magis

sonante q̄ uolūtate arbi-
trii. Pulchre gō ait moyses:
qz fecit de⁹ celū et t̄rā. Non
dixit qz subesse fecit: nō di-
xit qz musā mūdū ut eēt p̄-
bit: sed fecit q̄ bon⁹ qd̄ fo-
ret uale: q̄ sapiēs qd̄ op̄i-
mū iudicabat: q̄ om̄s qd̄
āpl̄issimū p̄uidebat. Quis
at q̄ ūbra eē potēat. ubi
corp⁹ nō erat: et cū in corp̄e
dei corporeā adūbratio esse
nō possit. Quis etiā i corp̄e
rei lūis splēdor possit eē cor-
poreus. ¶ Sed si quis
splēdorē dei: fili⁹ ē ymagō
dei uisibilis. Qualis
ergo de⁹: talis et ymagō.
Inuisibilis de⁹: etiā yma-
gō inuisibilis. Est ei splēdor
gl̄a p̄ne: atqz ei ymagō
s̄bē. In principio creauit de⁹
celū et t̄rā. Et s̄b est ergo
mūd⁹: et cepit eē q̄ nō eēt.
Verbi at̄ dei in principio eēt:
at eēt sp̄. Sed etiā angeli
dnationes et p̄tates. et si
aliqui copert̄: eēt tū tā
q̄n hic mūd⁹ ē s̄b. Oīa nāqz
creata et rōdita sūt uisibili-
a: siue sedes siue dnatioōs
siue p̄cipat⁹. siue p̄tates.
Oīa inqz p̄ ip̄m et in ip̄o cre-
ata sūt. Quid est in ip̄o cre-
ata. Oīa ip̄a ē heres p̄is:
eo q̄ a p̄e in ip̄m trāsiunt
hēditas: si p̄ dicit. Postea
ā me: et dabo tibi gētes
hēditatē tuā. Que tū hēdi-
tas a p̄e trāsiunt in filiū:
et i patrē r̄uertit̄ a filio.
Ergo itaqz apl̄s et hoc
loco filiū dixit auctorem
oim̄: et i maiestate sua cō-
tinētē oīa. Et ad rōnos d̄
p̄e ait. Om̄ ex ip̄o et per
ip̄m et i ip̄o sūt oīa. Ex ip̄o
p̄cipiū et origo s̄bē uniu-
soz: idest ex uolūtate eoz
p̄tate. Oīa nisi ei⁹ uolūta-
eoz

9.

10.

11.

12.

13.

te aperuit: qm vna dca p ex
 quo oia. Etai ty ex suo fecit:
 qui vnde uoluit fecit. p ipm
 continuatq finis: et i ipm. Et
 ipo g materia. p ipm opatio:
 q liquit atq construxit vni
 uersa. Per ipm: qz et qua
 diu vlt oia ei9 virtute ma
 net atq consistit: et finis e
 or in dei uoluntate rexit: et
 ei9 arbitrio resoluunt. In pri
 cipio itaqz tps: celu et tra
 fact. Temp9 no ab h mudo:
 no mudu. Dies at tps por
 tio est: no pncipiu. Et qz
 loois sene possim9 astruere
 q pmo die fecerit dñs: 2 no
 tra q sut vices tpm: et scdo
 die firmamentu fecerit.
 ad distinxit aqua q sub re
 lo e. et aqua q sup celu: et
 factis e ad pntem assertio
 ne q i pncipio celu fecerit.
 Vñ p rogatiua gnationis et
 ra est: q tra fecerit in qua
 est gnationis sba. In hñ
 qtuor illa elementa creata
 sut ex qbz generat oia is
 m q mudi sut. Elementa
 at qtuor. ignis. aer. aqua
 tra: q toib9 sibi mixta st.
 Siquid et i tra igne lapides
 q ex lapidib9 et fatis fragy
 tur excutit: et in celo cu
 sit ignis et micns fulgati
 bus stallis polus. aqua e i
 telligi possit: uel q supra
 celu est. uel q de celo illo
 supiore loco in tra largo
 frequet pbre demittitur.
 Qua uera e plurib9 colli
 ga possim9: si qd ad adifi
 catioes ecclie ista p fca vi
 dem9. Sed qz hñs occupari
 ifructuosu negotiu e: ad
 illa magis itendim9 aum
 in qbz vite sit p fact9 etne.
 De qlitate igne et sba
 cali factis e ea pnc. q in p
 facta scriptis repim9: q me

diocrib9 et usitatis sermo
 nib9 qlitate nate celestis
 expressit: dicit9. qz firma
 uerit celu si firmu: subtri
 le ei9 natura. nec solida cu
 pies declinat. Ad spaz
 quoz ei9 habudat q ipa de
 celu firmamento locut9 qz
 fecit de9 celu si firmu: q
 infra celu abitu vniuersa
 claudat: q uel i mari ge
 rit et i tra. Qd siliter si
 gnificat cu legit: qz celu
 dñs extendit. Extendit ei ul
 qi pellis ad tabernacula ha
 bitatioesqz scoz: uel qi li
 ber: ut plurioz scribantur
 noia. q xpi gram fide et de
 uotioe meruerit: qbz di
 Gaudete qz noia uia scripta
 sut in celo. De tra quoz
 qualitate uel positioe tra
 ctura nichil pfit ad spem
 futuri: cu satis ad fact9 qd
 scripturaz diuinaz series co
 prehedit: qz suspedit tra
 in nichilo. Ad nobis disci
 te utru in aere pdeat an
 sup aqua: ut ita nascit9
 cotrouersia. qud aeris na
 tura tenuis et mollioz. mo
 le possit sustine trena. aut
 qud si no sup aquas. demer
 gatur in aqua grauis tiaz
 ruina. aut qud si ei maris
 vnda no cadit. et in latera
 ei9 sese lato suo mota dif
 fundit: Multi etia in me
 dio aeris tra e dixerit. 2
 mole sua immobiliter mane
 re: qz equabili motu hit atq
 inde ex oi pte pdeat. De
 quo satis putam9 dem. a do
 ad iob seruu suu: qm locut9
 p nube ait. Vbi eris tu fu
 dnt tra. Indica michi si ha
 bes sciam. qz posuit mesu
 ra ei9 si nosti: aut qd e qui
 supiduxit mesuras sup ea.
 aut sup qd cutuli ei9 cofixi

14.

16.

fit

13.

12.

sūt? Et infra. Conclufi maria
 portis: et dixi. Vsq; huc ueni
 es et nō trāfibis: sed i te rō
 minuet fluctu tuu. Rōne cui
 dēter ondit dē oīa maiestate
 sua cōfiste: nō nuō. pondere
 atq; mēfua. Neq; ei aua
 rita lege tribuit sed accipit:
 aut feruat acceptā. Rō g^o q^o
 in medio sit tū. q̄i equalan
 te suspēdit: sed qz maiesta
 dei uolūtatis sua eā lege cō
 stringit: ut supra istabile atq;
 iane stabilis p̄fuerat. Sic
 et dauid qz p̄pha testat dicit.
 Fūdauit terrā sup firmamē
 tū ei: nō iclinabit i sc̄lm
 sc̄li. Nō unq; huc q̄i tūmō
 artifex dē. sed q̄i om̄p̄s p̄di
 catu: q̄ nō tūto quōdā ter
 rā sed p̄cepti sui suspēdit
 firmamēto: nec eā iclinare
 patiat. Rō g^o mēfua tū
 sed diu iudicij accipe dē: q̄
 mēfua ē nō artis s̄ p̄tā
 tis. mēfua iustitiae mēfua
 cognitiōis: qz oīa nō t̄p̄ v
 niuersa p̄terit ei: sc̄iaz: s̄
 cognitiō ei t̄p̄ dimēsa sub
 iacet. Neq; ei tū legim; ego
 cōfirmam; colūpnas ei: ue
 te colūpnis eā subnixa pos
 sum; estiate: sed ea uirtu
 te q̄ suffulciat sbām t̄ra atq;
 sustineat. Deniq; q̄ in p̄tā
 te dei sit t̄ra cōstitutio: etiā
 huc collige. qm̄ scriptū ē. Qui
 aspiciat terrā: et facit eā tre
 mem. Et alibi. Ad huc ego
 semel cōcutio t̄ra. Rō g^o li
 bramētis suis imobilis ma
 net: sed frequēt dei nutu 2
 arbitrio cōmouet. Si 2 iob
 dicit: qz et dñs cōmouet
 eā a fūdāmētis: colūpne at
 ei 9 exagitāt. Et alibi. Nuda
 i ferna in cōspici ei: et nō ē
 mozt iualuati: excedēs bo
 rā p̄ nichilo. suspēctōs t̄ra
 in nichilo. alligās aquā in

nubib; suis. Colūpne teli a
 uolauerūt. et expauerūt
 ab inopatione ei: virtute
 mitigauit mare. disciplina
 strauit corū: claustra atq; cali
 timēt eā. Volūtate igit dei
 imobilis manet. et stat i sc̄lm
 t̄ra: et sc̄dm crāstis snam
 uolūtate dei mouet: nutat.
 Nō g^o fūdāmētis suis nipa
 subsistit. n^o fulcris suis sta
 bilis p̄fuerat: sed dñs sta
 tuit eā. et firmamēto uolū
 tatis sue cōtinet: qz in ma
 nu ei 9 sūt fines t̄ra. ¶ Et h^o
 fidei simplicis: argumētis oī
 bus antellit. laudet alij q̄
 nūsq; deat t̄ra. qz sc̄dm na
 turā in medio regione pos
 sideat suā: eo qz nō sit eā
 mane in regione sua. nec i
 p̄tā iclinā altam: qz cōtra
 naturā mouet. sed sc̄dm na
 turā p̄ditat artificis diu et
 opatoris etni excellētiam.
 Cuius ei artificij ab illo nō ac
 cepit: aut qz dedit mulie
 rib; uirtute sapiāz aut uari
 etatis disciplina. ¶ Ego tū
 qui p̄fūdā maiestatis ei 9 et
 artis excellētia nō q̄to com
 p̄rehēdere: nō disputatur
 me libramētis cōmitto atq;
 mēfuis: sed oīa i ei 9 repō
 sita existio p̄tate: qz uolu
 tas ei 9 fūdāmētū sit vnuer
 forū: et p̄t eū mūdus ad
 huc huc maneat. ¶ Ad aplite
 quoq; liter astruere uerita
 tis exēplo. Scriptū ē enī. qz
 uauitū creatura subicā est
 nō spōte: sed p̄pter eū qui
 subiacit i sp̄a. Liberabitur
 at et ipā creatura a serui
 tute corruptionis: cu grā di
 ne remuncationis affulse
 rit. ¶ De natura at et qua
 litate sb̄e teli qd enumerā
 rē ea q̄ disputatiōib; suis
 phi texuerūt: tū alij cōpo

situ colū ex quatuor elementis
 afferat. alii quāta quāda na-
 tura noui corporis ad constitu-
 tionē eius iduunt. atq; affin-
 gat etherū eē corpū. cui
 nec ignis admixtus sit. neq;
 aq; neq; tra. qd' hmoi ele-
 mēta sue quēda hēant tur-
 su. atq; usu et motu nature
 ut grauiora demergat et i-
 pronū ferant. uacua et la-
 uia in supiora a se subzi-
 gat. et ei p̄p̄tū cuiq; motū i-
 sperit at cūcūctū ista cōfūdi-
 et vim sui cuius amittit.
 qm̄ sperit i orbe sui uolū-
 tur. et supiora i feriorib9.
 supiorib9 uēo i feriorā mu-
 tatū. Quoz at scdm̄ na-
 turā motū mutati sūt: hoz
 natio ferūt mutari solate
 q̄litas substantiarū suarū
 Qd' igit' Defecim9 ethe-
 rē corpū eē: ne uideat'
 corruptioi obnoxiū. Qd' ai
 cōpositū ex corruptibilib9
 elementis ē: nec ē resolu-
 tur. Nā h' ipō q; diuēse e-
 adē sint elementa nature si-
 plitē et inuolabile motū
 habe nō pnt: tū se diuet-
 sus elementoz motū i pug-
 net. Vnq; ei motū oib9 ap-
 tus eē nō p̄t. et elementis
 distatib9 cōuare. Nā qui
 lauib9 a cōmod9 ē: fit i-
 modus grauiorib9 elemē-
 tis. Itaq; qm̄ ad supiora mo-
 tus celi ē natiū: terranis
 grauat. Qm̄ ad i feriorā tur-
 sus appetit: igne9 vigor
 ille violētat attrahitur.
 Etenī rōt nature sue usu.
 deorsū cogit. Omē at qd' i
 cōnaturū cogit nō nature
 seruiēs. sed natiū: cito re-
 soluit. et i ea scdit. ex q̄b9
 videt eē cōpositū: in sua
 quāq; regione singulis re-
 nūtatib9. Hec igit' cōside-

ntos alii stabilia eē nō pos-
 se: etherū corpū celi stella-
 rūq; eē arbitratū sūt: quāta
 quāda naturā corpis introdu-
 cēt. quo diuina celi putā-
 rēt māsua eē s̄bam. Sed
 nō ista opinio p̄phice potuit
 obuiare s̄mē: quā dīna q
 qd' dñi ihesu xpi maiestatē mī
 dei nū i euāgelio cōp̄bauit.
 Dixit ei dauid. p̄ncipio t̄m
 tu fidasti dñe: et opa ma-
 nuū tuarū sūt celi. Ipi pe-
 ribūt tu at p̄manēs: et o-
 nes si uestimētū uetera-
 scāt. et t̄p̄ amictū mutabis
 ea et mutabūt: tu at idē
 ipē es et ani tu nō deficiet.
 Qd' ad eo p̄bauit i euā dñs
 ut dicit. Celi et tra p̄ibūt:
 mea at uerba nō p̄ibūt. Ri-
 chit igit' agūt qui p̄p̄t celi
 afferendā p̄petuitatē. quāta
 corpū iroducendū putant:
 cū eque uideāt dissilā cete-
 ris adiūtā mēbu vni9 por-
 tionē. labē corpis magis af-
 ferre cōsueuēsse. Simul i
 adūta qd' dauid p̄phā cū por-
 lora celi nō uiauit et postea ce-
 lū: credid' op9 dñi eē decla-
 randū. Qm̄ ei dixit et factū
 sūt. nichil iterest qd' prius
 exprimas. cū simul utrūq;
 sit s̄m̄ sil': ne eo saltē pro-
 gatiua celo dīne uideat' ad-
 iudicata s̄bē: ut p̄mogeite
 creature p̄uilegio potior
 estimet'. Itaq; illos suos re-
 linq; m9 cōtrāctioib9: q' mu-
 tuis disputatioib9 se resol-
 lūt. Robis at satis ē ad sa-
 lutem. nō disputatiōnū cō-
 trouersia. s̄ p̄ceptoz uer-
 tas: n' argumētatiōis as-
 tūta. s̄ fides mētis: ut ser-
 uam9 poti9 creatori q' ar-
 atur q' ē b̄ndict9 i secula.
Tertū at erat inuisibili9
 et cōpositū. Bon9 artifex

prius fundamētū ponit: postea
 a fundamēto posito edificatiōis
 mōstra distiguit: adiūg^t or-
 nati. Posito igit^r fundamēto
 tūc et cōfirmata teli sba: du-
 o ei ista uelut cardines tōru
 subtraxit: tūc at erat iūsi-
 bilis et itōposita. Quid erat?
Ne forte in ifinitū et sū pri-
 cipio extēdat opionē suā: et
 dicat. ecce q̄a materia. i. ple-
 si^r plū dicit. et sūm dīnā nō
 habuit uicū. Verū h^o dicit
 bus mōstris: qz septū ē. Erat
 at capn opari^r tūc. Et de eo
 q̄ iubal dicit^r ē: hīc scriptura.
 hic erat p̄r q̄ dēmonstrauit
 psaltōriū et tithān. Et hō
 erat i australi regioē: cui
 nomē iob. Desinat q^o de u-
 bo quēstione moue: tū pra-
 ferti p̄misit moyses. qz far-
 daq̄ tūc. Erat q^o a quo fca ē.
Sra si sū p̄cipio dicit eam
 eē: iā nō solū deū sed etiā
 plen sū p̄cipio dicitos de-
 finiant: ubi nō erat. Si in
 loco: q^o etiā locū sū p̄cipi-
 o fuisse astruit. in quo erat
 materia tōru: q̄ p̄cipiū nō
 hēbat. Quid si absurdū uidet^r
 de loco tūc: uidete ne for-
 te uolatilē tūc dēam^r ostia-
 re: q̄ nō habēs fundamētū
 alax remigis suspēdaba.
Vnde q^o ei alas sumemus?
Nisi forte huc diuino p̄-
 pheta sermōis itēptatio-
 nē a p̄nis tūc p̄digia au-
 diuim^r: et illud uerū na-
 uū p̄ne. Sed ut sic accipi-
 am^r: in q^o aere uolabat ter-
 ra. Sine aere ei uolāe nō
 poterat. Sed aer eē adhuc
 nō poterat: qz nō eāt sine
 rari materia elemētōz fca
 distictio: tū ipā adhuc ele-
 mēta nō esset. Vbi q^o erat
 materia ista: alax sufful-
 ta remigis? In aere non

erant: q̄a aer corp⁹ ē mūdi.
Corp⁹ at eē aer dicit
 lectio: qz missa sagitta in
 locū quē iatulator uendit:
 iasus aer stūc in senm̄ ita
 solut^r ē. Vbi q^o erat plen?
Nisi forte dicit^r q̄ dē elemē-
 ti intātiōē: qz in deo eāt. Et
 qz deo idē iūfibil^r natē atqz
 iūtolabil^r. q̄ lucē hūc iatressi-
 bilē: itōprahēbil^r atqz p̄uif-
 sim⁹ spūs: locus erat mate-
 rie mūdiāl^r. Et eāt i deo mū-
 di portio: tū de h^o mūdo nō
 sit: nec mōs seruuloz ei⁹.
Si hēam^r septū. De h^o mūdo
 nō sūt: si et ego nō sūde mū-
 do. Quēadmodū q^o iūfibi-
 lia uisibilib⁹ et ei q^o ordiū ar-
 dore donauit: oib⁹ itōposi-
 ta copulabatur. Nisi forte qz
 dicit. tūc at iūfibil^r. iūfibi-
 le eā p̄ sba m̄ credat: et nō
 ideo qz ags opta. uisibil^r cor-
 poris oculis esse nō poterat:
 quēadmodū plerūqz i p̄fici-
 do agnū sum. uisū oculoz aere
 qz p̄tuit. **N**ō ei deo aliqd
 iūfibile est: s̄ creatura mū-
 di creatura utiqz estātiōne
 censet. Inuisibil^r etiā tūc:
 q̄a nōdū lux q̄ illuīaret mū-
 dū: nondū sol. Postea enī
 luīana fca sūt teli. Et si so-
 lis indus. plerūqz etiā ags
 opta illuīat. et p̄fūd mēsa
 splēdore lūs sui p̄dit: qz
 dubitet deo ea q̄ in p̄fūd s̄
 iūfabilia eē nō posse. Nisi
 forte sic accipiam^r. iūfibilē
 tūc qz nondū uerbo dei et p̄-
 tatione uisibat: q̄ hōiez
 nō hēbat. p̄pter quē respice-
 ret dñs in terrā: si septū ē.
Dñs respexit sup filios hōi-
 nū: si est itelligens a tūc
 rās dñi. Et alibi ait. De celo
 iatulat^r ē iudiciū: tūc ne-
 mūt et quomūt. Et merito
 iūfibil^r. q̄a itōposita: que

figura et spem congruentem
 non accipat a proprio conditore.
 Et fortasse dicat. Cur ei de
 si dixit et factum sunt. non sicut or-
 nam congruos surgentibus do-
 nauit elemenis? Cui non po-
 tuit celum insignitum stellis sub-
 ito ut creatum est resurgere? et
 floribus ac fructibus tamen vestire.
 Potuit utique. Sed id primo
 factum. postea compositum declaratum
 tur? ne uere irremota sine
 principio crederetur? si spes in-
 tu uelut ingenitum ab uicio.
 non postea addita uideretur?
 Incompositum tamen legitur. et hinc
 de a pluribus eternitatis quibus deus
 privilegium honorat? quod dicitur
 ut si ab uno eius pulchritudo
 uernasset? **C** Demerita
 aquas describit. uelut uicem
 principio suorum uelut nau-
 fragio? et adhuc a nonnullis
 factum esse non creditur? Sed si deo
 ita primogenitum uedicaret? ac-
 cidit illud quod imitatores nos
 sui deus esse uoluit? ut primo fa-
 ctum namque aliquid postea uanitate
 magis? ne dum sicut utriusque adori-
 mur. neutrum possimus imple-
 re. Fides autem nostra quodam gradu
 crescit. Ideo primo fecit deus
 postea uenustauit? ut eundem
 creatamque ornasse quod fecit. et
 fecisse quod ornauit? ne alte-
 rum putamus ornauisse. alte-
 rum creauisse? sed eundem utriusque
 esse operatum? ut primo faceret.
 postea componeret? ut alte-
 rum altero crederetur? Habes in
 euangelio huiusmodi euidentis
 testimonium. Nam resuscitatum
 lazari dominus iussit ut iudas
 remoueret lapidem de se-
 pulchro? ut mortuum uide-
 res. postea resuscitatum cre-
 daret? deinde uocatum laza-
 rum? et resurrexit ligatis
 manibus et pedibus? et exiit
 foras. Nonne poterat ramo

ue lapide? quod mortuum pote-
 rat suscitare? Et quod potuit de-
 facto uita reddere? non potuit
 neque solue uiciorum? Cui
 uinctis pedibus grassu dedit?
 hinc non potuit ruptis uicu-
 lis inessu reddere? Sed utique
 aduertimus quod uoluit primo de-
 monstrare mortuum. ut oculis
 suis crederetur? deinde resus-
 citare. tertio iubere ut ipsi uic-
 tula funeris solueretur? ut
 iter ista fides infunderet? fide-
 libus? et per gradum quosdam cre-
 dulitas nasceretur? **F**erit quod
 primum deus celum et terram? et
 ea tamen non quasi perpetua? sed quasi
 corruptibilis creatura? consum-
 mationem uoluit subiacere.
 Unde et in psalmo libro ait.
 Tollite in celum oculos uestros
 et aspiciate tamen deorsum? quia
 celum ut fungus solidatum est?
 tamen autem ut uestimentum uerum
 sciet. **H**ec tamen est? quam esse
 incompositam. **R**ondu enim erant
 maria suo fine distincta? et
 ideo uago fluctu et profuso
 quagitate tamen inundabantur.
Considera quod etiam nunc palu-
 stris uulgis horre resueuit?
 nisi patiens uomeris. nisi in-
 fusus eius humor exuat.
Erat quod incompositum? ut pote
 solentis agricolae ianua? et
 cultus? quia adhuc deum
 cultor. **E**rat incompositum? quia
 nuda signentium nec thoris
 arbosa reparum? nisi operam
 necoribus nisi leta segetibus?
 nisi umbrata motum supra
 liris. nisi gratia uinoris. **M**erito
 incompositum quod ornatis? id
 quod dicitur? qui deum. **V**itium
 facta gainatum. **O**stendit
 deum esse uoluit deus quia nisi mu-
 dus habet gratiam? nisi ea
 uario cultu operatoz ornas-
 set. Celum ipsum inceptum nubi-
 bus. horre ore oculis. mesti-

tū animis extat: tū ymbri-
 bus madefcā fastidio ē. manā
 turbata: quos nō intuit me-
 tus: Pulcherrā rerū spēs.
 sed qd eēt sine lūe: Qd sine
 tēperie: Qd sine aqū cogi-
 gatioē: qb9 an demersa poli
 hui9 hēbant exordia: Tolle so-
 lem tris: tolle celo stellas glo-
 bos: oīa tēbris thorscūt. 3.
 eāt anq̄ lūmē huc mūdō dñs
 ifaret. Et iō septimū air: qā
 tēbre etiāt sup abissū. Tenēbra
 eūt: qz aer tenebrosus eāt.
 Aqua ipā sub nube tēbroza
 est: qz tēbroza aq̄ in nubibus
 aeris. Erāt gō tēbre sup abis-
 sū aquaz. s̄cō ei malās itel-
 ligendū arbitroz p̄tates: qz
 dñs eaz maliciā creauit:
 cū utiqz nō s̄balis. s̄ accidētā
 sit malicia. q̄ a naturā boīate
 defluerit. Itaqz i cōstitutioē
 mūdi opio malicie iteri se-
 questret: q̄ ne dīne opatioi
 et pulcherrē creaturē: ea q̄
 decolorata sūt amiste videā-
 mur: maxie cū seq̄: et sp̄s
 forebat sup aquas. Quē et
 si aliq̄ pro aere accipiāt. aliq̄
 pro spū quē spiritūq̄ et car-
 pūq̄ aere hui9 vitalis sp̄m:
 nos tū cū frōz et fideliū snā
 cōgruētes. sp̄m s̄m accipiūq̄:
 ut i cōstitutioē mūdi. opatio
 trinitatis eluceat. premisso
 ei qz i p̄ncipio fecit de9 celū
 et t̄rā. id est i xpō fecit de9 uel
 fili9 dei de9 fecit. uel p̄ filiū de9
 fecit: qz oīa p̄ ipm̄ frā sūt. 2.
 sine ipō s̄m est nichil: sup-
 erat pleitudo opatiois i spū
 si s̄c̄ptū est. Verbo dñi reli-
 firmati sūt: et spū oris ei9
 oīs v̄tūz eoz. Ita quēadmo-
 dū in psalmo docem: opati-
 onē uerbi qd ē uerbū dei. et
 v̄tūz quā dedit spūs s̄c̄s:
 ita hic p̄phetiā resultauit ora-
 culū: qz de9 dixit et de9 fecit.

Q spūs q̄q̄ dei supferabat
 sup aq̄s. Ornādo ei polo celi
 germaturis t̄ns pulch̄ spūs
 supferabat: qz p̄ ipm̄ hēbat
 nouoz p̄nū scia gnāia: s̄c̄s
 qz dixit p̄phā. Emitte sp̄m tu-
 um et creabūt: et renouab
 faciē t̄rē. Deniqz sp̄s q̄ via
 n9 ē hebreo et s̄c̄mone cō-
 sonat i plerisqz et cōgruit:
 sic habet. Et spūs dei foue-
 bat aquas. id est viuificabat:
 ut i nouas cogēt creaturas:
 et forū suo aīrat ad vitam.
 Rā etiā sp̄m s̄m legim9 re-
 atorē dicite iob: spūs dñs
 q̄ fecit me. Si gō spūs s̄c̄s
 supferabat sup aquas: tē-
 bre cōtāriaz v̄tūz sup e-
 as eē nō poterāt: ubi locū
 sibi tāta grā uōdūabat. Si
 uēs ut quidā uolūt aere ac-
 cipiāt: r̄ndeat qua rōe sp̄m
 dei dixerit: cū satis fuerit
 sp̄m nūcupāe. H̄i gō uolūt
 a dño deo nro q̄tuoz p̄nū ele-
 mēta gnāta celū et t̄rā ma-
 re et aere: eo qz cause t̄rū
 ignis et aer. t̄m et aq̄ sit:
 ex qb9 sp̄s mūdi cōstat et
 forma. Vbi igit tēbre neq̄-
 tiaz spūaliū locū habe po-
 tuerūt: cū angusta hui9 de-
 corē figurā mūd9 idueret.
Q frūq̄ sil' de9 maliciā cre-
 auit: Sed ea ex nobis orta
 nō a creatore deo cōdita. mo-
 rū leuitate gnāt: nō ulla
 creaturē habēs p̄rogatiua
 n̄ auiditate s̄ba naturalis:
 sed mutabilitatis n̄cū. et er-
 torē p̄lapcionis. Et dicitur h̄c
 de9 vlt de aīs singuloz: qd
 mō eā ipē gnārat: Clamat
 p̄phā: desinita a malicijs ue-
 stris. Et papue s̄c̄s dauid: de-
 sine a malo et fac bonū. Qd
 mō ei unū a dño dam9: s̄
 h̄c opio ferul' ē eoz: q̄ p̄ur-
 bandā etiāz putauerūt. H̄c

mationes. hic ualenti. hic
 pestes ille manicheorum. fu-
 nestas sanctorum mentibus temptaue-
 runt. i. ferre contumacia. Quid nobis
 ipsi in luce vite tabras mortis
 inquirimus? Scriptura divina sa-
 lute suggerit. vite odore fru-
 gnat. ut suauitate legis in-
 bias. non papiri disamine ir-
 ras. simpliciter lege. O homo non
 tibi ipse fouea prauius iter pres-
 effodias. simplex sermo est.
 quod fecit deus celum et terram. fecit
 quod non erat. non quod erat. Et non
 erat inuisibilis. Ex quo facta est
 erat. et erat inuisibilis. quod ex-
 uocabat aqua et operiebat eam. Et
 erat super eam tenebre supfusa.
 quod nodum erat lumen diei. non
 diu solis radiis. quod solet sub
 aquis latentia delatari. Quid
 quod dicitur quod deus creauit ma-
 lum. cum ex contrariis et aduer-
 sis nequaquam sibi aduersa gene-
 rat. Res est vita mortis ge-
 neat. non lux tenebras. Non est
 si mutabilitates affectuum.
 ita etiam generationum passiones
 sunt. Ille ex contrariis in contra-
 ria propositi deflexione uertit.
 tuus. iste non ex contrariis in
 aduersa deflectit. sed ex e-
 usque generis. uel auctoribus
 uel causis create similitudine
 sui referunt auctoris. Quid quod
 dicemus? Si ei nequaquam pro-
 cipio est quasi irata. nequaquam a deo
 facta. unde hic natura ma-
 lina. Ita mala est in hoc mundo
 nullus sapiens denegauit. cum
 sit tam frequens in hoc seculo lapsus
 ad mortem. si ex qua iam diximus
 possimus colligere. quod non est
 uia sibi. sed mentis atque aucto-
 prauatio. a tramite uirtutis
 deuia. quod iuniorum a se fragit
 obrupit. Non igitur ab extrin-
 sis est nobis. quod a nobis ipsis.
 maius periculum interius est. aduer-
 sarius interius. auctor erroris interius.

Est igitur clausus in nobis meris-
 sis. propositum tuum speculata.
 habitum tue mentis explora.
 extubias obtine aduersum
 mentis tue cogitationes. et au-
 tum cupiditates. Tempus tibi
 est es improbitatis. tempus ui-
 dey flagitiorum tuorum. atque ire-
 tor criminum. Quid aliena na-
 turam attensis. ad excusati-
 onem tuorum lapsuum. Utinam te
 ipse non impelleres. utinam non pro-
 capitares. utinam non inuolue-
 ras. aut studiis immoderatio-
 ribus aut indignatione aut cupi-
 ditatibus. quod nos inueros uelut
 quibusdam rationibus tenet. Et certe
 in nobis est moderari studia. to-
 hibe uanum. coherere cupi-
 ditates. In nobis est etiam indul-
 gere luxurie. adolere libidines. in-
 flammare inuidiam. uel inflammare
 auidiam auidiam. et lauari
 magis superbia effudi in superbia.
 quod reprimi humilitate. dilige
 mansuetudinem. Quid natu-
 ram accusas o homo. habet illa
 uelut impedimenta quod. senec-
 titate et infirmitate. sed senec-
 tus ipsa in bonis moribus dulci-
 or. in consiliis utilior. ad constan-
 tiam subacta mortis patior.
 ad reprimendas libidines for-
 tior. Infirmitas quod corporis.
 sobrietatis mentis est. unde ait
 apostolus. Cum infirmus tuus potes
 su. Itaque non in uirtutibus. sed
 in infirmitatibus gloriatur. Res-
 ponsu quoque dominum. refulsit o-
 rculo salutari. quod uirtus in in-
 firmitate consumatur. Illa ca-
 uenda quod ex nostra uoluntate pro-
 deunt. delicta uoluntatis. et
 irrationabiles passiones corporis.
 Quorum quod nos sumus dominum.
 horum principia extrinsecum non
 regimus. nec diuicemus in
 alios. sed agnoscamus ea quod
 proprie nostra sunt. Quid est possu-
 mus non facta si nolimus. huius

electione mali nobis debemus
 potius quam aliis ascribere. Ideo
 etiam in iudiciis istis uolunt
 nos nos non ex necessitate con-
 pulsos culpa strigit: pena
 condempnat. Neque ei si pro fu-
 tore aliis innocentia perme-
 nit: obnoxius morti est. Cui
 etiam ipse digne legis oracu-
 lo. si quis pro ipudantia intulerit
 nocet: accipit imputans spe-
 re fugi facultate: ut possit
 euadere. Hoc igitur de eo quod
 prope malum uidetur deum sit.
 Mala ei non sunt: nisi quae crimi-
 ne mente implicat. et consue-
 tiam ligat. Ceterum paupertatem
 ignobilitatem. egritudinem.
 mortem. nemo sapiens ma-
 la dixerit. nisi in malorum sorte
 numerauerit: quia non contra-
 ria istis in bonis habent maxi-
 mus: quorum alia nobis ex na-
 tura. alia ex commoditate ac-
 tione uidetur. Non otiose nobis
 excusatus iste processit: ut proba-
 remus tenebras et abyssum simpli-
 citer accipiendam. ¶ Erant et
 tenebrae de obubratione caligine. quia
 se quod corpus est uelut facit: quia
 obubrat. uel in finitima
 uel in interiora: et ea maxime
 quae operta atque includunt uideantur.
 Includit autem caeli polus: quia
 caelum si tamen extendit:
 quemadmodum super demonstrati-
 uum. Non ergo principaliter erat
 tenebrosa substantia: sed quasi umbra
 serua est mundi corporis caligo
 tenebrarum. Itaque momento digne
 perceptiois mundi assurgens:
 ita se inclusit uelut. ut si quis
 in capite medio quem sol meri-
 dianus illuminat locum aliquem
 remotum obscurat et densis
 ramorum frondibus tegat: non
 ne quo splendidior solis species
 loca huius effulgeat. horum
 desuper scene gurgustium eius
 ita obscurus sit. Aut unde

antrum clausum undique huius-
 modi locum uocant: nisi quia
 non inhorrescat sicut atque offu-
 sione tenebrarum. Iste ergo tene-
 bre super aquarum abyssos erant.
 Nam abyssum multitudinem et
 profundum aquarum dicitur: lacus quae
 gelu dicitur: ubi rogabat sal-
 uatorem deum. non iubatur
 illos ut in abyssum uent. Sed quod
 docebat uoluntates deorum
 non esse faciendas: precepit illis
 ut uent in portus. Porci autem
 in stagna aquarum sese pra-
 pitauerunt: ut quod recusabat
 deum non euaderet: sed di-
 gno precipio demergeret.
 Erat ergo huius mundi inchoata
 species. Et spiritus inquit dei super-
 ferabat super aquas. Et dicitur
 deus. fiat lux. merito promissus
 est spiritus dei: ubi digne
 incipere habebat operatio. fiat lux
 inquit. Vnde uox dei in scriptura
 digne debuit inchoare: nisi a
 luce. Vnde mundi ornatu: nisi a
 si a luce exordium sumere:
 frustra ei esset: si non uideret.
 Erat quae deus ipse in luce: quia
 lucem habuit inaccessibile. Et
 erat lumen uerum quod illuminat
 omnem hominem ueniens in hunc
 mundum: sed eam lucem fieri uo-
 luit: quod oculi corporum non
 habuerunt. Cuius edificium digni-
 ficatulo patris familias strue-
 re desiderant. atque fundamen-
 tum ponat. unde lumen ei infun-
 dat explorat: et ea prima est
 gratia. Cuius si desit: tota domus
 deformi horret iculcu. Lux
 est quae reliquos domus comen-
 dat ornatu. fiat inquit lux.
 plena uox luis. non dispositio-
 nis apparatus signum. sed ope-
 rationis resplendet effectum. ¶ Ra-
 ture opifex lucem locutus est:
 et creauit. Sermo dei uo-
 luntas est: opus dei natura
 est. Lucem creauit: tenebras

2A.

28

illuminant. Et dicit deus fiat
 lux. Et facta est lux. Non ideo
 dicit ut sequatur operatio: sed
 dicto absoluit negotium. Unde
 pulchre dicitur illud. dicitur
 et facta sunt: quia dicitur in plausu
 effectus. Auctor quoque lucis deus
 bonus atque etiam rebrax mundi
 est. Sed bonus auctor ita lucem
 dilexit. ut mundum ipsum in fuso
 aperat lucis: atque eius specie
 venustaret. Resplenduit igitur
 subito aer: et expauerunt tenebre
 noui lucis claritate. Re-
 pressit eas et quasi in abissos
 demersit: repate per uniuersam
 mundi fulgor lucis infusus.
 Pulchre itaque et prope dicitur
 facta est lux. Sicut enim cito talis
 et facta ac maria illuminat: et
 momento temporis sine ulla comprehen-
 sione reterentis surgentis di-
 e splendor regionibus non se-
 curitudo aspectui: ita or-
 tus eius cito debuit explicitum.
 Ad miramur si deus locutus est
 fieri lucem et caligantem mundum
 emicuit: quia si quis inquit agens
 meritis oleum ore amiserit
 clariores fuerit ea que profundi-
 tatebat occultis. Dicitur deus
 uisus: non ut per uocis organa
 quidam sonus sermois exi-
 ret. nisi ut lingua motu cele-
 ste formaretur alloquium atque
 aere istum quidam uerborum stru-
 ptus uerberaret: sed ut uo-
 luntatis sue cognitionem per-
 deret operationis effectum. Et dis-
 cernit inquit lucem et tenebras.
 Et uidit deus lucem quia bona
 est. Dicitur: et sonum uocis
 nemo audiuit. Discernit: et
 operationis molimina non
 comprehendit. Vidit: et oculi
 loquax initatione nullum as-
 cepit. Et uidit inquit lucem deus
 lucem quia bona est. Nec quod ig-
 norabat uidit. nisi id quod nesciebat
 aut non uideat co-

probauit: sed bonorum ope-
 rum proprium est ut externo con-
 mendatoe non egeat: sed
 gratiam suam cum uideat ipsa tes-
 tetur. Plus est quod probat aspectus:
 quam quod sermo laudat. Suis
 enim utitur testimonio: non alie-
 no suffragio. Quid si apud
 nos oculis iudicium emittit
 quibus sit et gratia uenustatis.
 et rerum mensura comprehendit:
 quomodo magis deus omnia quam probat
 uidet et quod uidet probat. Sed
 quod scriptum est: quia oculi domini su-
 per iustos. Lucas namque huiusmodi
 est. ut non in numero non in
 mensura. non in pondere ut a-
 lia: sed omnis eius in aspectu gratia
 sit. proinde itaque sermoibus
 naturam lucis expressit:
 quam uideat complacet: quam ipsa
 uideandi officium subministrat.
 Nec immerito tamen sibi pondosa
 tora potuit inuenire. a quo
 uix primo laudat: quam ipsa
 facit. ut etiam tanta mundi me-
 bra digna sit laudibus. Vidit
 deus deus lucem et uoluit suo illu-
 nauit: et uidit quod bona est.
 Itaque non in splendore tamen
 modo: sed in utilitate gratia
 lucis probat. Unde et discrim-
 ino sit inquit lucem et tenebras:
 ut separata lucis natura
 atque tenebrarum nichil ui-
 deat inquit se habere confusum.
 Et uocauit deus diem lucem et
 tenebras uocauit noctem. ut 2
 nomine ipso diem noctemque disti-
 gueret. Ad utinam itaque:
 quod lucis ortu antequam solis.
 diem uideat aperit. Principia
 eius dies: noctis exitum clau-
 dit: finisque temporis ac statim:
 limas nocti ac diei uideat
 ea prescriptum. Diem sol clarifi-
 cat: lux facit. frequenter
 celum nubibus tapit: ut sol
 tegat: nisi nullus radius eius
 appareat: lux tamen diem demer-

• 29.

stat. tēbras abfrōdit. Et factū est uespe et mane di-
 as vn̄. ¶ Quārūt aliqui
 tur. pus uesperū. postea
 mane scriptū mōraueit?
 ne forte pus noctē q̄ diē
 significā videat? nec adū
 rūt p̄mo q̄ p̄miserit diē di-
 cēdo. Et uocauit d̄q̄ diē lucē:
 et tēbras uocauit noctē? De
 inde q̄ uesp̄ finis diei sit: 2
 mane finis noctis. Ergo
 ut prognatiua et p̄mat̄ na-
 titatis diei daret p̄ius finē
 diei significauit post quē se-
 cutura nox eēt: t̄nde poste-
 a finē noctis adiūxit. Et
 usq̄ autē noctē diei scriptū
 in anferre nō potuit ut et
 diei et noctis t̄pa diei ap-
 pellationē cōcluserit: et t̄p̄
 p̄cipalis auctoritate nois
 uēdicauerit. Et h̄c scriptura
 eē cōsuetudinē ut potiori
 appellationē d̄putet: fr̄
 quātib̄ exēplis p̄bam. Si
 quidē et iacob dixit. Dies vi-
 ta mee pusilli et mali. Et
 iterū. Om̄s dies vita mee.
 Et dauid. posuit dies anoz
 meoz: nō dixit et noctes.
 Unde adiunḡ ea q̄ n̄t̄ in
 specie historie tradit̄ unde
 statuisse legis ī posterū. p̄-
 cipū q̄ diei: uox d̄i ē. fiat
 lux. Et fr̄ est lux. finis diei:
 uesp̄ est. In sequēs dies: ex
 noctis fine succedit. S̄nia at̄
 dei eūdes. q̄ diē p̄mo uoca-
 uit lucē: et sc̄d̄o uocauit tē-
 bras noctē. ¶ preclare etiā
 vn̄. nō p̄mū diē dixit. Nā
 secutus sc̄d̄o et t̄no die et de
 it̄ps̄ reliq̄s. p̄mū potuit
 dicē. et h̄ ord̄is uidebat̄?
 sed legē statuit ut viginti q̄-
 tuor hore diurne atq̄ noct-
 ne diei t̄m̄ noie definiant̄:
 ut si dicat viginti quoz ho-
 raz mēsura vn̄ diei t̄ps̄ ē.

• 30.

Si ei uiror gnatio cōputat̄.
 et itelligit etiā se iā: q̄ nec
 tūt sc̄d̄a potiorib̄: ita etiā
 cū dies numerat̄: et noctes
 estimat̄ adiūct̄. Si ei citu-
 itus vn̄: ita vn̄ dies. Nā
 plerq̄ etiā ebd̄m̄ vn̄ diē
 dicit̄: q̄ i se q̄ in vn̄ t̄de
 ar die: et q̄ septies in se re-
 currat. Est at̄ h̄c t̄tut̄ q̄ si
 gunt̄: a se t̄p̄e et in se re-
 uert̄. Unde et sc̄d̄m̄: vn̄ i-
 ter dū scriptū dicit̄. Nā et si
 alijs locis sc̄ia appellat̄: vi-
 det̄ magis diuersitates sta-
 tuū publicoz uel negotioz
 siḡre: q̄ seculoz successio-
 nes aliq̄s diffinire. Cū di-
 es magn̄ et p̄clay. Et a-
 libi. Quid uobis q̄r̄ diem
 d̄m̄? Et h̄c tēbre et nō lux.
 q̄ manifestū est ei q̄ male cō-
 sc̄is et idignis dies ille tē-
 brosus sit. quo fulgebit ino-
 cētia: et mēs noxia crucia-
 bit̄. Ceterū q̄ sine it̄posi-
 tioē noctū et successione
 tēbrar̄ dies p̄t̄m̄ illa re-
 muneratioē et̄ne futur̄
 sit: scriptura nos docet. ¶ pul-
 chre at̄ vicē utr̄q̄ die vn̄
 dicitur. matut̄io eū fine cō-
 cludit̄: ut 2 a lux diē t̄cho-
 are docet et in lucē de fine.
 Nō ei est it̄grū diei t̄ps̄ et
 noctis: nisi fuerit expletū.
 Unde et nos sp̄ q̄ in die ho-
 neste abulem̄: et abiciam̄
 opa tēbrar̄. Noctē ei ad q̄
 etiā corp̄is dat̄ eā cognosca-
 m̄. nō ad munc̄is aliq̄i
 et op̄is fūctionē: q̄ sopno 2
 obliuione trāstunt̄. Non
 sit inobis cōmessatio 2 abri-
 etas et aubile ipudicicie?
 nō tēbre dicam̄ et p̄t̄m̄
 operiūt nos. et q̄s sc̄t si vi-
 debit altissim̄: sed sit in
 nobis amor lucis et cura
 honestatis: ut t̄p̄ in die

ambulantes opa nra corā dō
 lucē cupiamq; cui ē honor
 laus gloria p̄s cū dno ihu
 xpō et spū scō a sc̄lis 2 nūc
 et sp̄ et in oia sc̄la sc̄lor. am̄.

**Explicit liber primo in
 ap̄t̄ sc̄dus**

Dem p̄mū uel
 ponit vnu. ma
 neat enī et p̄
 phetia p̄oga
 tua sermons
 ut potuimq; ab

solumq; in quo conditi calū
 trā creatā. aquarū exūditiā.
 tūctifusū aeris. distrationē
 sc̄m lucis atq; tēbrarū dei oī
 potētis et dñi nri ihu xpī.
 spūs q̄q; sc̄i opatorē cogno
 uimq;. Cēs ergo nō mutar
 dissilibz mōbz dispatem
 mudū in corpz vnu assur
 gē. et insolubili cōcordie m
 iratiscq; lege ī societate et
 cōnexionē sui tā distātia cō
 uocis; ut q̄ distātia natūm
 sūt in unitatis et pacis vi
 tūā uelut indidua cōpacti
 one nectant. Aut q̄ hec
 vides rōis ifumo īgenio n
 mer. q̄ oīa vis dīna īcōpre
 hēsbil' quāms mētibz. et ī
 effabil' sermōibz nris. nō
 lūtatis sue auctoritate cōne
 xuit. fent gō de celū et
 trā; et ea q̄ auctor cōp̄ce
 pit. nō īp̄ figurē inētor. s̄
 t̄p̄ opator natūm sc̄a quo
 sibi quēiut opator in īpassi
 bilis dei virtū. et passibilis
 matēie natūm; t̄p̄q; alte
 ra ab altera. quo idiguerit
 mutuātes. Nā si īcreata
 matēia vider' gō deo ne
 ande p̄s matēie defuis
 se; et ab en opatoris subia
 cēnā mutuam vider'. Si
 uo īcōposita; mutuā admo
 dū cōternā deo matēie de
 corē sibi nō potuisse cōfente;

q̄ sbām nō a creatōe acce
 pit. sed sine tpe ipā posse
 dent. plus gō inēit opator
 oīm q̄ cōtulit; inēit mate
 riē in qua possit opari; cō
 tulit at figurā; q̄ dēre inē
 tis rebz affertur. Unde era
 p̄cōd' a ceteris t̄p̄ dies vna;
 nō cōfereud' cū ceteris t̄q;
 dies p̄mō ē; quo fidamen
 ta veni oīm posita et cause
 eē reperit; q̄bz mudū hui'
 atq; vniūse visibil' creaturē
 fulta sbā est. ¶ Quare ad
 sc̄di dies mūtā opa sermo
 nob' p̄deat; quoz emine
 tia nō sc̄dm tractatū nūc pos
 sibilitatē; sed sc̄dm sc̄pturā
 ad laudē referēda ē creatō
 nis. Vos gō q̄so ut natura
 lit' estare q̄ dīam q̄ pbabi
 liter ac siplia mēte et se
 dulo īgenio p̄sare digne
 mini; nō sc̄dm phie tradi
 tionē et iamē seductionē
 suasoria uerisilia collige
 res; sed sc̄dm regulā uer
 tatis q̄ oraculis dīuini ser
 moīs exprimit; et cōtem
 platiōē tāte maiestatis
 fidelū pectoribz īfudit;
 q̄a sc̄ptū ē. Confirma me
 in uerbis tuis; narraue
 rit michi iusti exercitatu
 ones sed nō s̄ lex tua do
 oīa p̄cepta tua ueritas. Nō
 gō sc̄dm elemētor natū
 nis; sed sc̄dm xp̄m qui
 oīa q̄ uoluit fent. habū
 dans pleitudie dīnitatis
 sue cōsidemq; q̄ sc̄i sūt; et
 nature pleitudinē et na
 ture possibilitatē itero
 gemq;. Req; ei cū in euā
 gelio leprosu cūner. re
 cis visu refūdēt. pl̄s qui
 aderat et spectabat illū
 medicine ordinē recogno
 uit; sed p̄tē dñi mūnt;
 dedit ut sc̄ptū ē. deo laudē.

. 2 .

3
Reges scdm numerus egypti-
 or et totius mundi sideru mensu-
 rasqz elemetoz extēd' ma-
 nu sua moyses ut diuideret
 mare rubru: sed dīne ipso
 ptatis obrēpans. Vñ ipse ait.
 Dextera manū tua dñe glori-
 ficata ē in virtute: dextera
 manū tua cōstragit inimicos.
 Illo igit' scā plebs eleua mē-
 te tuā: et totū aīm tuū eo cō-
 fer. Nō sic de9 vider: quēad-
 modū hō. Deus i corde: hō
 in facie. Nec sic igit' hō vi-
 det: quēadmodū de9. Audis
 qd de9 vidit et laudauit. **R**o-
 li igit' oculis tuis estāre q
 scā sūt opionibusqz colligū:
 scilicet q de9 vidit et pbauit.
 ea tu reprehēdēda nō putes.
 Et dicit de9. fiat firmamē-
 tu iter mediā aquā: et sit
 discernēs iter aquā. Et scm
 est scm. Audi uerba de9. Fiat
 dicit: iubēns ē nō estimāns.
 Imperat nature nō possibi-
 litati obrēpat: nō mēsuas
 colligit nō pōdus examinat.
 Voluntas ei9. mēsuā rerū
 est: sermo ei9 finis ē opib.
 fiat inqz firmamētū iter me-
 diā aquā. firmā ē oē qd sta-
 tuit de9. Et satis pulchre p-
 misit. fiat firmamētū. anqz
 subitē iter mediā aquā:
 ut tu pūs credēs firmamē-
 tū ex prepto de9 scm: q de a-
 quaz pflua q̄litate dubita-
 res. Si natura elemetozū
 cōsiderēs: quō iter aquas
 solidatū est firmamētū. Il-
 le pfluit. illud cōstrigitur:
 ille corruuit. hō manāt. Et
 sit inqz discernēs iter aquā.
 Sed aqua confidē: nō discer-
 ne solet. Quō iubet: q̄ sat
 scdm elemetozū uiam ea cō-
 strigū: Sed cū sermo ei9 ortu
 natū sit: uia usupat dura
 legē nature. q̄ origine dēd:

Sed cōsidem9 pūs qd sit fir-
 mamētū: utriū ipm sit qd
 in superiorib9 celū appellauit
 an aliud: et si duo celū an
 plures. **Q**uā sūt. q̄ vñū ce-
 lū eē dicit nec alter9 celū fa-
 ciendi cū eē vna ple ut ipsi
 aut potuisse subpete sbaz:
 qm cū oīs superior celo eēt ex
 pensa: nichil reliq̄ fuit qd
 ad edificationē scdi celū em-
 ve p̄ficat. Vñ ues inuicē
 ros celos et mūdōs eē assa-
 rūt: q̄s uindat sui. Nā ei nō
 bis cū illis maior q̄ cū suis
 pugna ē. q̄ geometrias nu-
 meris et uarietatib9 cōtādūt
 pbare q̄ aliud celū esse nō
 possit: n̄ pati naturā. ut a
 scdm aut tertiu sit: n̄ opa-
 toris uirtute p̄dona ut mū-
 tos celos faceret. Et q̄s nō
 hāt eoz artificē faciendū ir-
 uideat: q̄ cū ex vna atqz ea
 de causa plura eiusde generis
 ab hoib9 fieri posse nō abnu-
 ant. de creatōe oīm dubitat.
 utriū plures celos fieri potu-
 erit. De quo sc̄ptū ē: dñs
 at celos feat. Et alibi. Dia-
 gnūqz uoluit dñs fecit. Et d
 ei difficile erit: cū uelle fē-
 cisse est. Fluitat igit' illud
 impossibilitatis rō cū de deo
 disputat: cū uō dicit: q̄
 impossibile tibi nichil est.
Item nos nō solu scdm. et
 etiam rō celū negare nō
 possim9: cū apls i ap̄tū
 se usqz ad rō celū. sc̄ptoz
 suoz cōstificatiōe cōfirmet:
 dauid etiā celos celoz i illo
 laudatū dñm cōstituat cho-
 ro. **Q**uā imitātes p̄p̄ sap-
 tē stellaz. et luna et solis
 globoz cōsonū motū itro
 duerūt: quoz orbib9 uol-
 poti9 globis cōnexa mēo
 rāt oīa quos sibi inozos
 uoluit isertos uersari rāto

et rōnario reuēis motu ferri
 arbitrat^r: eozq; īpulsu et mo-
 tu ipoz orbū dulcē quēdā
 et plenū suauitatis atq; ar-
 tis. et gratissimū modulā-
 nis sonū reddi: qm̄ fassus
 aer tam artificia motu acuta
 rū grauib; t̄pante. ita uari-
 os equabiliter concētus effi-
 ciat: ut oēm sup̄gradiat^r
 musitānis suauitatē. Hu-
 ius rei fidē si r̄q̄ns atq; ex-
 pems: sensu nobis aut au-
 ditu p̄bari hesitat. Nā si ue-
 ra foret: quō tāto motu or-
 bī rōnarp̄ate cū ille celestis
 orbis cui affixos fuit stal-
 laz r̄usus. qui sine iternis
 sioē uoluit^r rōnatiozē ha-
 beat rōuersionē atq; acutū
 sonū exatet: hīc autē lu-
 naris grauiissimū nō audire
 tur a nobis. cū leuora audi-
 re soleam; fide g^o ei⁹ dis-
 putatiois. si testimo nō r̄
 auditu mune exigam; p̄ba-
 ri: r̄ferūt obs̄uiduisse au-
 ras nras. et hebecora nob
 sensū audiēdi firm; p̄ter-
 illa a p̄ncipio nra genera-
 tiois rōrepti sonū cōsuetu-
 dinē. Et exēplū affertur. q
 eozq; nilus flumioz maxi-
 ms eo uidetur loco ubi se-
 ex altissis mōtib; in cham-
 dupa illa q̄ p̄cipitat magni-
 tudie frigoris sui aures ac-
 colaz obs̄ruat: ut audiēdi
 mune r̄q̄ dicat. Sed faci-
 le hīs ipā r̄idat ueitas. Nā
 q̄ tonitrua audim; collisioē
 generata: tātoz orbū rōu-
 sioēs q̄ maiore utiq; sicut
 motu ferri astimatur. ita
 uehemētiores sonū exata-
 rit nō audiam;: r̄ddūt p̄-
 terā idē sonū hīc nō puā-
 ri ad t̄ns: ne capta hoies
 p̄ suauitatē ei⁹ atq; dulcē
 dinā quā cellerrim; ille ce-

loz efficit motū: ab oriētā-
 lib; p̄tib; usq; in occidū p̄pa-
 negona atq; opa deliquerūt.
 et oīa hīc onosa ramauerūt:
 quodā hūane ad celestes so-
 nos mētis excessu. Sed ea q̄
 sūt aliena a studio nro et a
 dine lcois serie hīs q̄ foris
 sūt reliquam; nos thera-
 ma septuag; celestū magi-
 strano. ¶ Propositū igit nō-
 bis est: q̄ dicit de; fiat fir-
 mamētū in medio aque et
 sit distēnes iter aquā et ag.
 Et hīc tractat; utri h^o fir-
 mamētū appellet. qd̄ an iū
 feat. de quo s̄ptū ē. in p̄nci-
 p̄o de; calū et t̄m. Nec fal-
 lit q̄ aliq; an nos ita atropē-
 rit: eo q̄ supra azarū auc-
 tore deo et rōnditū calū s̄p-
 tura expressent: hīc expo-
 sitionē opis azator; s̄p dif-
 fident: ut ibi q̄si sūma ope-
 ris breuit; cōprehēsa sit: h^o
 opatiois q̄litas p̄ ipās rōn-
 curatū rerū digesta sit
 spēs. Sed mouet nos q̄a
 et nomē aliud significat:
 et spēs solidioz et causa dis-
 cernit: et p̄sona cōopatiois
 adiūgit. Sā s̄ptū ē. Et dis-
 cernit iter aquā de; q̄ erit
 sub firmamēto: et iter me-
 diū aque q̄ erit sup̄ firma-
 mētū. Et p̄mo uolūt id des-
 t̄nare qd̄ frequētī septuag;
 lione iolūtū nris oculis et i-
 pressū est mātib;. qz aqua su-
 p̄ celos eē nō possit. d̄ctos
 rōndū esse orbē illū tali cu-
 ius i medio t̄m sit: et i illo
 r̄tuitū aquā stare nō posse
 qd̄ nro est defluat et laba-
 tur: cū de sup̄iorib; ad ipe-
 riora detrusus est. Quō nā
 qz aqua sup̄ orbē stare ut
 aūt p̄t: cū orbis ipē uolua-
 tu: Her est illa uerificia
 dyabolice. Da michi vñ tibi

uideā. Quid si nō detur: nul-
lū uerbū refert. Petūt sibi
rōcedi apem cali torq̄i moni
rōato. orbē at̄ t̄re eē imobile
ut astruat̄ aquas sup̄ celos
eē nō posse: q̄ oas eas uol-
uēdo se axis effūdet. Qua-
si uēs ut concedā illis qd̄ po-
stulāt. et scdm̄ eoz̄ opinioēs
illis uideā: negare possit
in illa altitudine p̄fūdoq̄ et
lōgitudine eē et latitudine q̄
nemo p̄t̄ cōprehende: nisi
is qui implet̄ in oem̄ pleitu-
dine dei. ¶ Quid eī facile p̄t̄
eē d̄ni opis estīator: Est gō
altitudo in ipā cali altitudine.
Sūt etiā ut de hīs dicam⁹ q̄
scire possum⁹ pleriq̄ edifi-
cia foris rotūda it̄ q̄drata.
et foris q̄drata it̄us rotūda:
quib⁹ sup̄iora plena sūt i q̄b⁹
aqua heretice soleat. Que t̄n-
iō dicim⁹: ut aduertit̄ opi-
nioēs suas. opinioib⁹ uersi-
miliozib⁹ remū posse: et de-
sinūt t̄ntū op⁹ dei huāne o-
pationis et n̄re possibilitatis
cōtēplatioē manū. Ros at̄
septuaḡ serie atq̄ ordine
sequam⁹: et opus estīam⁹
cōtēplatioē auctozis: quid
dictū sit et q̄s dixerit. et cui
dixerit. fiat inq̄t̄ firmamē-
tū in medio aque: et sit dis-
cernēs iter aquas. Audio fir-
mamētū fieri p̄ p̄ceptū quo
diuidetur aqua: et ab inf̄i-
ore sup̄ior discernēt. Quid h⁹
manifestus: Qui iussit̄ dis-
cerni aquas in iuncto medio
firmamētō: p̄uidit̄ quēad-
modū diuisa atq̄ disiecta ma-
nē possit. Sermo dei uirtū
naturę ē et diuinitatis sb̄a:
quo ad uelit ea manē q̄sta-
tuit s̄i sc̄ptū est. Statuit ea i
sc̄lm̄ et in sc̄lm̄ sc̄li: p̄ceptū
posuit et nō p̄rōhibet. Et ut
sc̄ias qz̄ de istis aq̄s h⁹ dixit.

quas tu negas posse in su-
p̄iorib⁹ reli esse: audi sup̄e-
riora: Laudate eū cali celo-
rū: et aq̄ que sup̄ celos sūt
laudet̄ nomē d̄ni. Nōne q̄
aduersanti tibi dixit: qm̄
ipe dixit et factū sūt. ipē mā-
dauit et creatū sūt. Statuit ea
in sc̄lm̄ et i sc̄lm̄ sc̄li. p̄ceptū
posuit et nō p̄rōhibet: An-
nō uidet̄ tibi auctor p̄rone-
deus: Est qui d̄i uenerabilis
naturę testābil̄ in maḡni-
tudine. imēsus i mēmorabi-
bus. incōprehēbil̄ in opa-
tib⁹: cui⁹ altitudine sapie-
tie q̄s inuestigāe facilis. Is-
te dicit̄ filio deest brachio su-
o. dicit̄ uirtuti sue. d̄i sapie-
sue: dicit̄ iusticie sue. Et fa-
cit̄ filio q̄ potēs. facit̄ q̄ uir-
tutē dei: facit̄ q̄ sapia dei. fa-
cit̄ q̄ iusticia diuina. Cū her-
audis. qd̄ miraris si sup̄ra
firmamētū cali potuit t̄re
maiestatis opationē vnda
suspendi. De aliis h⁹ rolli-
ge. de hīs q̄ uiderūt oculi
hoim⁹: quō ad iudeoz̄ t̄ra-
sitū. si uicem quō se vnda di-
ferit. ¶ Ros solet h⁹ eē na-
tura. ut aqua se discernat
ab aqua: et in p̄fūdo iter
fusioēs aquarū t̄re me-
dio separēt. Gelauerūt
iq̄t̄ fluctū: et firmamētū
specie cui⁹ sui solito si-
ne frenatū. Nōne potuit
etiā alit̄ p̄lm̄ hebreū libe-
t̄re. Sed tibi uoluit ostēdē:
ut eos speculo. etiā illa q̄ nō
uidisti estīares eē credēdū
Iordanis quoq̄ reflexo q̄-
ne: in suū fonte t̄uērit̄.
Heretice aqua cū labit̄ iustitū
rū: redire i sup̄iora sine
ullo repagulo. i possibile uir-
det. Sed qd̄ i possibile illi:
q̄ dedit posse q̄b⁹ uoluit.

Dedit posse in firmamentis
 ut firmus dicat: oia possu
 in eo q̄ me confortat. Dicit
 certe quādamodū aer co
 gnat in nubē: utri pluuia
 in nubib⁹ generat: an simul
 nubiu colligat. Videm⁹ ple
 nūq̄ exire nubes de motib⁹
 Quero utri de fin a scēdit
 aqua: an ea q̄ sup celos ē
 largo ymbre descendat. Si
 ascendit utiq̄ cōtra naturā
 est: ut a scēdit i supiora q̄
 grauior est. et potest aere:
 cū aer subtilior sit. Aut si
 cōtra orbis rotā motu in
 pit aqua: sicut i orbe ru
 pit: ita sumo orbe diffū
 dit. Si fudi ut uolūt nō de
 sinūt utiq̄ nō desinūt inpi:
 qz si auis reli sp mouet:
 et aqua sp haurit. Si des
 cēdit: manet q̄ iugiter
 supra celos: q̄ habet unde
 descendat. Deinde qd̄ obscur⁹
 si cōfiteant q̄ aqua sup ce
 los suspensa sit. Rā quo
 uerbo dicit fin in medio
 eā suspensa et imobile ma
 ne cū utiq̄ grauior sit q̄
 aqua: ea rōe possit dici
 nō p̄cipitari aqua orbis il
 li⁹ celestis cōuersatioē que
 sup celos est. Sicut ei fin ia
 ni suspēdit: uel pondē lib
 ro vndiq̄ immobilis p̄sue
 rat: ita et aqua aut gra
 uiorib⁹ aut eaq̄ cū fin pō
 derib⁹ examiat. Itēq̄ nō
 facile suspēdit: māe tūc:
 nisi cū iubet exire. Deide
 cū ip̄ dicit uolūt orbē reli
 stellis ardētib⁹ resulgāre:
 nōne diuina p̄uidētia nōis
 prospexit ut ita orbē reli
 et supra orbē redūdat
 aqua: q̄ illa feruētis auis
 itēndia tēpēriat. Itēndia
 qz exūdit ignis et feruat
 etiā aq̄. exūdit in tauris:

ne eas fugētis solis et stel
 laru micantiū aitor exure
 ret: et tenera rerū exordia
 isolutus uapor ledunt. Cū
 fōtes flumī. lacus irrigant
 tūc: q̄ eas itēndia quidā
 ignis uaporat. Vnde autē
 arbores germiaūt. a fin
 mēta uel satā p̄riperant.
 uel orta cōgrāt: nisi ea i
 tenoz qz ignis aūaret. Et
 etiā de saxis excutit frag
 ter: et de ip̄o sepe dū redit
 ligno exilit. ¶ Sicut ergo
 nōia ē ignis creatura ut
 ordiata et disposita p̄ma
 neat reli elemēta: tēpa
 rerū aquarū rigorē: ita e
 tiā aquarū redūctiā nō su
 p̄flua. nē alteri altero cōsu
 metat: q̄ nisi cōuelens
 utriusq̄ mēsura sit. sicut
 ignis aquā exsiccat: ita
 et aqua restringit ignē.
 Ideo qui pōtē et mēsura ex
 aūant vniūsa. numerata
 ei sūt ei et stilliciūda plu
 uiarū. si in libro iob legi
 m⁹. sciens uel rerū facile
 defectū fore. uel solutiōez
 vniuersitatis si alterū ex
 superet ab altero: ita utri
 usq̄ tēpetant dispēdia:
 ut neqz plus ignis exco
 let. neqz exuberet aq̄ q̄
 iminutio fieret utriusq̄
 moderata: q̄ et supflua de
 trahēt. et nōm reseruaēt.
 Itaqz cū tanta de fin etū
 pat maiorū fluctū aūū:
 nilus effuso egiptū stag
 nās flumē: danubius de
 occidētalib⁹ p̄tib⁹ barbaroz
 atqz tōnoz infēris p̄lōb.
 donet ponto ip̄e cōdatur:
 renus de iugo alpū usq̄
 ad oceanū p̄fūda cuius
 suos digēs. romani mōs
 rind⁹ aduersū feris gan
 tes mult⁹ ip̄em: padus

maritiorum comestuum italicis
 subsidio fidus iuictor: ruda
 no rapido totius ausu turrem
 equozis freta fadit: i quo
 no mediorum fert nauigatiu
 piculu. du iter se mans flu
 et et amus fluem decernit:
 itaq; de septentrionali pra fasis
 mutas eis monb9 fisis cu
 plib9 alis in euyinu se papi
 tat mare. prolixu e singu
 loz psequi fluuioz noia: q
 uel in nun mare diuat ul
 exinaniunt oceano. Cu ta
 ta igit ubertis aqz sit. in
 pleriq; tiam meridiane plaga
 torref auctorib9: atq; estu so
 luti fatiscit in puluere mi
 serandi agricole labore cosup
 to: ut frequenter ad potu sic
 cantis pueris ando gurgite
 subsidui vitale deficiat. Et e
 rit quide qn dicat abisso de
 ferta eius: et oes fluuios
 sicabo: si p ysua futuru
 amiciauit. Sed etia atq;
 ille dias aduariat dino psti
 tus arbitrio: no mune iter
 se ipa elematoz natu dater
 nit. **C** Erabro itaq; a iun
 dationib9 mud9 hic quatit:
 aut nimis estu et aridita
 re uexat. Proli igit iacidi
 bilis opian aquar multitu
 dine: sed respice ad vi calo
 ris: et icradulus no aris.
 Aquili est qd ignis absor
 bet. Qd uel ex illo nobis de
 bet ee manifestu: cu medi
 ci uasa qda agusta ore ple
 uora de sup. int9 cotrua.
 leu lucerne cocepto luis af
 figit corpi: quoadmodu
 etia calor ille oem in se ra
 piat huore. Qs igit dubi
 tur q ignit9 ether. et mag
 no fatuos uapoz e iflama
 ret atq; exurteret itendas
 oia: nisi quada lege sui
 cohber auctoris. ut n flu

10

uia n lacyn ipa maria vi
 ei9 possat extigue: Et ideo
 desup aq; iperu quoda dacta
 des in rator plariq; ybras
 rupit: ut flua et lacus
 repete repleat: ipa man
 a exudent. Vn frequenter
 sola videm9 madidi atq; ro
 mntu: in quo auides dit idi
 riu: q; almetu sibi aquar ad
 tepere sui supsent. **T**atu
 aut9 iest illis ipugnade uci
 tatis studiu: ut sola ipm ne
 get calide nature ea: eo q; al
 bus sit no rubicud9. aut rub
 lus in spene ignis. Ideo q;
 aut9 q; nec ignit9 sit natu
 ra: et si qd habet calozis. se
 rit ex nimio motu conuersi
 onis amde. Qd ideo dicadu
 putat: ut nichil videat hu
 ris cosume: q; calozu quohu
 mor uel minuit: uel plari
 q; exhaurit: no heat natura
 le. Sed nichil agut cu ista
 coponit: q; nichil iterast
 utru ex natura calozu qd he
 at an ex passione aliqua
 atq; ex m: q; ignis ois co
 suproz huoris est. et huius
 modi matie qua flama
 cosuerit exure. Ra sua ex
 lignis haurit aqua semustu
 laas sed iter se collisis ignis
 excussus exapiat: folijs ea
 adolat: ac si de igni accendit
 face. Si no de flame luis
 lumē accendit: eadē spēs et
 natura est luis: ac si illud
 no naturalis ignis adolauit
 sed accendit cu gnauant. Vel
 hic sala contēplet solis ca
 loze: q; diuersa ei dca con
 stituit au sus sui loca et
 tpa: ne si sp in hūstē mo
 mret long cotidiano ea ua
 pore exuret. **I**pm ma
 ra ideo fatit ipi salsa atq;
 amara aqua habe: qd ea
 fluu9 in freta ifluat caloz

absuēt? tuncq; uapores di-
urno consumi: quātū cotidie
ex diuersis fluminoz aufib9
uelat. Qd' ex solis quadā
diuidantioe fieri phibet: q'
qd' putū ac leue est sibi rap'
qd' graue atq; trena relinqt.
Ex quo remanet falsū illud
atq; aridū: qd' sine usu ac su-
auitate potandi sit. Sed re-
uertam ad ppositū. Fiat fir-
mamentū in medio aq. Non
moueat s' iā diu. qz sup'
calū ait. hic dicit firmamē-
tū. Rā et diuid ait. Celi e-
narrat gloriā dei: et opa
manū ei9 annūciat firma-
mentū: h' est mūdi opus
cū uidet suū laudat auctora.
Inuisibilis ei malestris e-
us: p ea q' uidet agnoscat.
¶ Videt nāz in nomē celo-
rū eē eā q' plimos celos
scriptum testificat: nomen
autē eā speciale firmamē-
tū. Si qd' et h' ita habetur.
Et uocauit firmamentū
calū. ut uideat sup' diuis-
se spūaliter in principio ce-
lū factū: ut oam celestis
creature fabricā cōprehen-
deret: hic at speciale fir-
mamentū hui9 exterioris so-
liditātē. qd' dicit' cali firma-
mentū: s' loqim9 in pno
pphetico: bñdicts es in fir-
mamento cali. Nā calū qd'
vranos graecia dicit: latina
qā ipressa stellas lucē ue-
lut signa hēat. e9 calatū
appellat: s' argentū qd'
signis eminatib9 resulget
calatū dicit9: vranos autē
dicit'

qd' uideat

Igit' ite q' obscurior
est vranos nūcupat: qz lu-
cidus ē. qā uisibilis ē. Vñ
puto et illud dictū: uolati-
lia cali sp' uideat faciē pris

mei q' in celis ē. Volatilia
ei cūta firmamentū cali: eo
q' pntes q' sūt in illo inuisibi-
li loco spectat h' oia: et sub-
iecta hēant suis cōspectib9.
Deniq; clausū calū dcm est
cpib9 helye. qm in archab et
izabel p'fidia regnabat: cū
plūs regalis sacrilegio de-
seruuit: eo q' nemo qd' ca-
lū oculos erigebat. nō ei9
auctora uenerabat: sed li-
gna et lapides adorabant.
Vñ h' colligim9: qz et in
maledictioib9 ppli israhel
dicit de9. erit tibi calū sup'
caput tuū erū. et tūa tua
farrax: qm p'ccatū p'fidie
luens pl's uiciorū intēpe-
rie cali. et tūa infirmitate
multat. De calo ei cū fer-
tilitatis. ¶ Deniq; et mo-
y'ses bñdictos tribuit ioseph
a finib9 cali at rore abissi fo-
tū dorsū: et scdm oram
a solis ausu et a cōuicienn-
bus mētib9. et a uertice mō-
tū et rollū etnoz dedit: eo
q' modicatioe celesti itaz fe-
cūditas nutrat. Ferrū q'
calū qd' nullū exsudat hui9
re: qm nullis nubib9 p'mb'
rūpit. Est etiā farrax cali
subobscur9 aer: press9 atq;
nebulosus colorē ferrugine
o. Cū ei ngora ferrugineo
frigoris strigit' air: tūc ue-
luti sup'caput nūm humor
suspēsus uidet: et p' momē-
ta imino. plerūq; etiā gla-
cialib9 uētoz flatib9 rige-
tes aq' solidatur: i nūa: et
crupto aere nix fudit: iteq;
ei firmamentū hoc p' sine
aliq' rūpi fringora ac pene-
trare. Itaq; firmamentū
dicit: qd' nō sit ualidū uel
remissū. ¶ Vnde et de toni-
trib9 q' cōcepto itra sinū nu-
biū spū. cū se uehementar

eruptus illis erit. magno in
 crepat sonitu aut scriptum: fir-
 mas tonitrua. **A** firmitate
 igitur firmamentum est nuncupa-
 tum: uel quod dicitur uirtute fir-
 matum sit: sicut scriptum nos do-
 cet dicitur. Laudate eum in firma-
 mento uirtutis eius. Nec pre-
 mit retulisse celum celorum ad in-
 telligibiles uirtutes: firma-
 mentum ad operatorias. Ideoque
 laudate celum et enarrae glo-
 ria dei annuntiare firmamentum
 non quasi spiritualia sed quasi opera mun-
 di narrat: quod admodum super
 diximus. Alii quoque purifica-
 torias uirtutes interpretantur
 aquas. quae super celos sunt. Acci-
 piamus hanc quasi ad tractatus dero-
 re. Nobis tamen non alienum uide-
 tur atque absurdum: si aquas
 uenas pro illa causa quam di-
 ximus intelligamus. Nam et uos
 et gelu et frigus et estus.
 secundum ipsum prophetam laudat
 dominum: benedicit et terram. Et illa
 non ad intelligibiles naturas
 referuntur: sed ad ueritatem.
 Laudat etiam dracones dominum
 quia natura eorum et spes cum
 uidet: non minus uel detorsus
 effudit: uel in eam uos ostendit.
 Et uidit deus quia bonum est.
 facit filius quod uult pater: laudat
 pater quod facit filius. Nichil in
 illo nature degeneris inueni-
 tur: quia opera a patre non de-
 generat uoluntate. Vidit uti-
 que non oculis corporalibus inter-
 dit: sed diffiniuit pleitum
 dicitur gratia conuenire: ut michi
 eius iudicium cognosceret. Nos
 ergo solemus etiam de his quae di-
 na sunt disputare. Cuiusmodi
 si de opere retractare possit:
 quod de ipsius operatoris gnati-
 one facit questionem. Ipse
 in iudicium uocat: ipsum
 inaequale atque degenerem asse-
 re conatur. Ideo legis. et di-

vit deus: et facit deus. Eodem
 et pater et filius honoratur nomine. Et
 uidit deus quia bonum est. Dicit
 tamen omnia quae pater uellet scienti:
 et uidit tamen omnia quae filius face-
 rat: sciam tenens. et efficiens
 operatoris conformiter. Vidit quod bo-
 num est. Non utique cognouit
 quod nesciebat: sed probauit
 quod sciebat. Non quia cognouit
 probauit opera: quia nec quia in-
 cognuit pater quod complacuit in fi-
 lio: sicut scriptum est. Hic est filius
 meus dilectus: in quo michi
 bene complacuit. Sicut autem se filius
 uoluntate patris et pater filii: et
 audit patrem se filius et pater fi-
 lium: per unitatem naturae uo-
 luntatis atque subiecti. Denique tra-
 ctat hunc in eum suo filio di-
 ces ad patrem. Sciebam quod se-
 me audis. **I**mago est et
 uisibilis dei filius. Quia patris
 quia imago exprimit: omnia enim
 quae splendor glorie illuatur non
 bis atque manifestat. Videt fi-
 lius patris opera sicut et pater filii: sicut
 ipse dominus declamauit: non pater
 filium facit quod nisi quod uide-
 rit patrem faciente. Videt ergo
 faciente patrem: et uidet per
 secretum uisibilis naturae: et
 audit filiter. Denique ait.
 Sicut audio et iudico: et
 iudicium meum uerum est: quia
 non sum solus. sed ego et qui
 misit me pater. hoc mysterium
 est: illud morale. Vidit michi
 probauit michi. Quod deus proba-
 uerit: quoniam quod deus iudicauit
 tu ne coram dixeris. scriptum ti-
 bi esse memisti. Ergo bonum
 dei nos blasphememus. Si fir-
 mamentum bonum: quomodo
 quis bonum eius creator. Etiam
 si arianus nolit. eunomianus
 reclamatur: indians degenerem
 inquit deus quia bonum est. Solat

nifices singula plus facit.
 et postea habili commissioe
 conecte: ut qd' vltm hoim
 uel corpa excludit de mar-
 more uel ere fingit ul' re-
 teis exprimit modis: no
 in smit quoad modu sibi
 possit mebra singula con-
 uerit: et qd' gre afferat
 futuru conerit. Ideoq' a
 laudie no audeat: aut pro
 pre laudat. De uero riq'
 estiaroz vniuersitas preu-
 dens q' futura sut. q' p' f'm
 ia laudat. q' ad huc in pri-
 mi opis exordio sut: sine
 opis cognitioe pueriens:
 opit que reri p'fecto no
 in resumanoe opis: sed in
 sue est p'ceditioe uolunta-
 tis. Laudat singula q' con-
 uerientia futurus: laudat
 pleitudme singulor' ue-
 nustata r'oposita. Illa ei e
 uera pulchritudo et in sin-
 gulis mebris ee qd' doceat
 et in toto: ut in singulis
 gra in oib' forme conuer-
 tis pleitudo laudat. Sed ia
 etia sed' nob' claudat dies:
 ne du op' astruim'q' firma-
 mon. ifirmiores eos q' au-
 diat d'cedi pliyitate facia-
 mo: du in nocte sermo p-
 dicit: q' ad huc r'ares luce
 stallariq' luce. nodu eni
 luinaria creata sut r'ali ob-
 scuritate possit remeati-
 bus: sil' ut r'ibo potuq' cu-
 rent corpa: ne animis e-
 pulatib' carnis singilitas
 de nocturno q'q' ieiunio
 roquaratu.

**Explicit liber
 secundus In
 cipit tertius**

Ies eni r'ius
 nobis hodie i
 in sermo'e na-
 scat: q' ortus
 e in laone. pre-

clarus dies: q' h'ra a nau-
 fragio libeant: d'icenta
 dno. **Congregat' aqua q' e**
sub celo in congregatioe vna.
Congregat' aqua d'ni e: et
congregat' e. Fr'q' p'ar d'ni
est congregat' ipis: et no con-
gregat' plius. No medio-
ris pudor est ipio dei inse-
fibilia elem'nti patere: et
hoies no obedire. q'q' sen-
sus ab ipso tribum' auctoe.
Fortasse hic pudor fecerit.
ut hodie plures conuerit:
ne quo die congregat' e aq'
in congregatioe vna: eo
die populo neq' congrega-
tus i ecclia d'ni videtur. Ser-
h' solu obediens aq' ex'plu
hemq. Na et alibi scriptu e.
Viderit te aq' de' viderit te
aque: et timuerit. Neq'
ei ueisile no videt' de aquis
d'ni: qn' alibi q'q' id' p'ph'
ait: mare vidit et fugit ior-
danis r'ouersus e retrorsu.
Hoc ei f'm q' ignorat. qd'
ad hebreoz r'ansitu' mae fu-
gerit: qn' se vnda diuisit:
Trasit' populo uestigio
pulueruleto: perisse mae
credis. Fugisse flucty. Deni-
q' r'edidit h' egyptius: i-
gressusq' est: sed illi r'ednt
vnda que fugerit. R'ou-
g' aqua et congregat' et ti-
me et fugit: qn' de' p'cepit.
Hac imitem' aqua: et vna
congregatioe d'ni vna et
ecclia nouerim'. Congre-
gat' est hic quoda' aqua:
ex oi ualle ex oi palude oi
q' lacu. Vallis e heresis:
uallis e g'atilitatis: q' de'
e motu no ualliu. Deiq'
in em' opultatio est: i he-
rasi et g'atilitate flet' et
meroz. Vn' ait. Disposuit
in r'oualle flet'. Ex oi igi'
ualle congregat' e populo

catholicos. In nō multe cōgre-
gatiōes sūt: sed vna ē con-
gregatiō. vna ecclia. Dicitū
est hic: cōgregetur aqua ex
omnibus uallis. Et scī ē cōgregatiō
spūalis: frus ē vnus p̄p̄s:
et ex hētiis et gētilibz re-
plata est ecclia. Vallis ē ste-
na uallis ē cirtus: ubi ruit
mēdax aq̄ ad salutē: ubi
vilis et abiecta cōtētiō: ubi
litū feda deformitas. Ex h̄m̄
igit̄ q̄ cirtu thēre cōsueuerāt
fides trauit: ecclia cotidia-
nō cētus auget: palus est
luxuria. palus ē incōtine-
cia: in qua uoluntabz libi-
dina sūt. bestiaz murmu-
ra. latibula passionū: ubi
merfant̄ q̄ruq̄ inderit: et nō
emergūt. ubi labūt pedū
uestigia fluitāt singulorū ī-
cessus: ubi fulice se dū la-
uāt polluit ubi flebiles de-
sup gemito colūbaz: ubi
pigra testudo tenoso heret
in gurgite: deniq̄ aper in
palude. rari ad fontes. Ex
ōi igit̄ palude ubi q̄ rane
uererē ranebat̄ q̄rela: ē cō-
gregata puritas ai. mātisq̄
simplicitas. Congregata est
aqua ex omni latu et omni fovea:
ut nō fovea fodiat sicut suo ī
quā ip̄e incidit: sed oēs iure
se diligāt. oēs se iure foue-
ant. et q̄ vnū corpa diuersa
se iure mēbra sustētet: q̄
nō mortiferi cētus acōma-
tū frantoz q̄ mātē emolli-
ant et amores. sed cōtētiō
ecclie. sed cōsona cirta dei
laudes p̄p̄i uoz et pia vita
delectet: q̄bz nō purpura
paripetasmata. nō aulea p̄-
tiosa spectare uoluptati sit:
sed hāc pulcherrimā mūdi
fabricā. hāc distantē itar se
elamētoz populā: telū si-
camerū extētū. ut in ha-

bitates in hō mūdo tegat:
frā ad opandū data: diffi-
sū aerē. clausa maria: p̄p̄m
hūc dīne opatiōis organū
in quo dīni modulamē re-
sultat oraculi. et deī sp̄s ity-
oper: tēptū istud sacra-
um trinitatis. sacris dōia-
liū: eccliam scām in qua rē
fulgēt aulea celestia: ite q̄
bus dēm est: dilata lorū in
bernaculoz tuoz et auleoz
tuoz: fige ne p̄cas: lōgia-
res fac funiculos tuos. et
palos tuos cōfirma: adhuc
in dextrā et sinistrā extēda:
et scī tuū gētes hereditate
possidebūt. et cirtates deser-
tas inhabitabūt. **N**aber gō
aulea. quibz attollit bonā
vitā. p̄m̄ tegit. culpā obli-
brat. **H**ec est ecclia q̄ sup
flūia p̄p̄ata est: et super
flūia p̄p̄ata. **S**up uos ai
cōfirmata ē et p̄p̄ata: q̄
si flūia p̄p̄o i eā mūdi fo-
te deturritis. **D**e q̄bz dēm
eleuauerūt flūia dīe: ele-
uauerūt flūia uocē suā: a
uocē aquarū multarū. **E**t
addidit mirabiles elatioōs
maris: mirabilis in altis
dīs. **B**ona flūia hausistis.
ex illo phēni et pleno fonte
quo fluitis: q̄ ait uobis. **E**t
credidit in me: si dī sc̄p̄m̄
flūia de uētre eiū fluit an-
vius. hoc at dicebat. dista-
tibz de sp̄i que acceptū ē
tāt: cōtētiō in ai. **S**ed in
q̄ boni iordanis reuerti-
mini marū in origine. **C**ō-
gregetur inq̄t aqua q̄ sub te-
lo est in vna cōgregatiōe:
et apparant arim. **F**actus
est ita. **F**ortasse p̄m̄ cō-
dit aliquis superioribz ser-
mōibz nris quibz tractau-
mō iuisibile idō fuisse ē-
tā q̄ aq̄s opta tegeret:

ut corporalis ocul' nō pos-
sit videri. Ad se ei ppha re-
tulit: h' est ad nūq' cōditio
nē: nō ad dīne naturē ma-
iestatē: q' utiq' oīa videt. S;
ut aduertatis q' nō q' nū-
igenti p' badi grā. sed v'z
causa instructiois suscepi-
mō hūc tractadi laborē.
astipulantā vobis leois se-
ne restificam': q' ap' p' b'at
post cōgregatiōē; aque q'
erat sup' terrā et post dui-
uatiōē ei' in maria appa-
ruisse auctā. Desinat nob'
gō d'yalentis disputatiōib'
mōie negonia: dicentib'.
Quō d' h'ā iuisibili tū oī
corpi naturalit' spēs at co-
lor insit. oīs nō color sit s' b'
lecty aspectui. clamat dei
uoy dicit. cōgreget' aq'
et appareat auctā: iterū
sc'ptum dicit. cōgregata ē
aqua in cōgregatiōē vnā
et apparuit auctā. Ad op'
fuit iterū: nisi occurren-
diū questiōib' iudicasset
ppha: Nōne videt' dicitur
nō dui iuisibile sc'dm na-
turā: sed sc'dm sup'fusioē
aquar'. Deniq' addidit.
sublato uelamēte appari-
isse auctā: q' an nō videbat'.
Iterū q'q' alias q'stiōēs af-
ferūt directes. Si in cōgre-
gatiōib' diuersis aquarū
aqua erat: quō si illa cō-
gregatiōēs in sup'iorib'
erāt nō defluabat aq' ad eū
locū ad quō postea dñi ipe-
no est denudata. **N**aturā
ei aquar' spōte in iferora
plabit'. Sin uas in iferori-
bus erāt ille cōgregatiōēs:
quō cōtra naturā sua aqua
ad sup'iora a'f'adit'. Itaq'
aut naturalis cui' s' ipio
nō aguit: aut cōtra nat'
nō p'ferat ipio: nō p'fira

aurē nō potuit. Cui questiō
facile rēdebo: si ipi michi an
rēdeat. an p'ceptū dñi h'at
aquar' fuisse naturā ut la-
berur ut flueret. Nō ei ex
usu h' habet cōtōy elamē-
toy sed sp'iale et p'pū: nō
ex quodā ordiē sed magis ex
uolūtate et opatiōē sūmi d'
i: q' q' iussit d' q' audiu' ar-
uoy dei effinēs naturē est:
eā uocē effert' opatiōis i'ple-
uit. **C**epit labi aqua. et in v-
nā cōfluere cōgregatiōē:
q' an erat diffusa sup' terrā: r
plimis receptaculis inherē-
bat. Cui sū ei' an nō legi:
motū ei' an nō didici: nec
ocul' me' vidit. n' auris au-
diu'. **S**rabat aqua diuersis
locis: ad uocē dei mota est.
Nōne videt' q' a naturā et
hū' uoy dei facit'. **S**e-
cūta ē naturā p'ceptū: et u-
sū facit ex lege. prima ei
cōstitutiōis lex: formā i po-
sterū deliquit. Deniq' semel
diē facit et noctē: ex illo
manet utriusq' diuina suc-
cessio: et diuina reparatio.
Iussa ē etiā aqua curē in
cōgregatiōē: ex illo cur-
fōtes labūt in flūie: in fre-
ta curūt flūia. lacus dui-
uāt in maria: ipā s' aqua
p'cedit uirgat et seqt'. Vnq'
est ducty: vnū ē corpp'. Cūq'
sit altitudo diuersa: idifera-
ta tū dorsi ei' equalitas.
Vnde et equoz appellati ar-
bitroz: q' sup'fines ei' eq'
lis sit. **R**espondi sc'dm illoz
p'positū. illi nūc rēdeat nū:
si vnq' uiderūt fōtes ex ife-
riorib' straturū. de pau-
mēto aquā surge. **C**is eā
cogit'. Vn p'pūit'. Quē ad-
modū nō d'f'iat'. Cuiō fit
ut ima solidiora vnda uo-
māt'. **H**ec sc'dm occulte se-

crata nata. Ceterū q̄s ignorat
 q̄ rapido plerūq̄ ipetu in
 p̄ma de sc̄d̄is in sup̄iora se
 subrigat? atq̄ in sup̄alū
 mōtis attollat? Plerūq̄ etiā
 canalib⁹ manu artificis de
 nuata: q̄tū de sc̄dit tm̄ nūsq̄
 ascedit. Itaq̄ si uel ipetu suo
 fertur uel artificis ingenio cō
 tm̄ naturā suā durit et ele
 uat? minū si d̄ini opati
 one p̄cepti aliqd̄ ad usū na
 turæ ei⁹ accessit. qd̄ in usu an
 nō fuerit? Dicat nūc michi
 quō t̄p̄ in utā cōgregaue
 rit aquas maris ut scriptū
 est: quō aduuit de petra aq̄.
 Qui potuit de petra educē
 aquā q̄ nō erit? nō potuit
 educē aquā q̄ erit? Prussit
 petra et fluxerūt aq̄ue. cla
 mat dauid: et torētes iun
 dauerūt. Et alibi. Sup̄ mōtas
 stabūt aq̄. Habes ī euāḡ? q̄
 q̄ nū grauis eēt p̄cella. 2 ma
 gis solū eēt magno in mari
 motu ita ut trepidaret apli
 naufragii piculū: excitā
 uerūt dormientē in puppi
 d̄nū ih̄m. Iugēs q̄ ipuuit
 uēto et mari. Saduta rēpe
 stas fuit: 2 refusa t̄nquilli
 tas. Qui ei potuit ipio ma
 re sedare totū? nō potuit
 aquas ipio mouē. Atq̄ ī
 diluuiō sic accepim⁹ q̄ eru
 perūt abissi fōtes: et q̄ ma
 re iduuent postea sp̄m et
 sicauerūt aquā. Si nolūt o
 bedisse naturā usq̄q̄ elemē
 ti ipio dei eē cōuersū? uel
 h̄o contradit potuisse imisso
 uēto aquas curā. q̄ et toti
 die uidem⁹ ī mari: ut inde
 aq̄ currūt. vñ flauerūt uēto.
 Si t̄p̄e moysi excitato misto
 ualido sicatū est mare? eo
 dē mō sicatū nō potuit cō
 gregatio aquarū et ī mare p
 fluere aqua. q̄ postea diu

sa est a p̄fido? Sed distat
 naturā posse cōuerti: q̄n
 petra aquas fluxit. Et fer
 tū sup̄natum? qd̄ utiq̄ he
 lizens orādo fure manuit: nō
 ipetūdo. Sicut helizens fer
 rū leuauit rōm̄ naturā: vñ
 aquas nō potuit mouere.
 Sed potuit et mouit? q̄ d̄ni
 uoluit lazare ueni foras: q̄
 ipē suscitauit. De ei⁹ qd̄ u
 bet facit. Itaq̄ p̄nti exēplo
 dem̄ accipe: cōgregat aq̄ et
 cōgregatū ē. Dicendo ei cō
 gregatū? nō solū mouit
 eā de loco. sed etiā statuit ī
 loco: ut nō p̄terflueret ī
 manat. Hoc itaq̄ maiōris
 miraculi ē. quō oēs cōgre
 gatioēs in unā cōgregatio
 nē cōfluere: et una cōgre
 gatio nō adiplata sit. N̄ aet
 septuā h̄o iter miracula cō
 stituit dicēdo: oēs torētes
 erūt ī mare: et mare nodū
 adiplat? ¶ Vtrūq̄ igit̄ ex
 p̄cepto dei? ut et fluat a
 qua: et nō sup̄fluat. Cū
 supra igit̄ iplato sine mare
 claudunt? ne sup̄fusa t̄n
 iundat oīa: et destitūto ar
 uorū cultu: muna t̄na
 fatiditatis ipediat. Cogno
 scūt igit̄ d̄ni eē p̄cepti: op̄
 tiorūq̄ celestis. Aut ei d̄ni
 p̄ nube ad iob iter alia: etiā
 de maris claustro. Posuit
 enī fines ei: apponēs clau
 strū et portas. Dixit autē
 ei? et usq̄ h̄uc uētas nar
 t̄nsgredieris: sed in respō
 cōuertat̄ fluctū tui. Nō nō
 ipi nos uidem⁹ mare frap
 ter vndosū. ita ut ī altis flu
 ctus ei⁹ t̄nq̄ mōs aq̄ p̄rup
 isurgat? ubi uēs ipetū su
 uelocitatē ad litus illiserit
 in spumas 2 solū repagu
 lis q̄busdā haurire h̄uilib⁹
 repussū? Sed in qd̄ scriptū

est. Aut nō tēbitis me dicit
 dñs? q̄ posui harenas me-
 as fines maris? Infimif-
 sio itaq; oīm vilis sabulo-
 nis puluē vis maris itē
 pestis cohibet? et uoluit ha-
 benis quibuscū celestis ipa-
 ri p̄cepto sibi sine reuocari
 violētiq; equozis mom̄ i se-
 se frūgitur? atq; i reductos
 sinus suos sanditur. Ceterū
 nisi vis statua ihesent re-
 lectis? qd̄ obstaret qn̄ per
 plana egypti q̄ mariē hū-
 liorib; iares uallib; cāpē-
 tis asserit. mare rubrū e-
 giptio pelago miseret?
 Deniq; docent h̄ q̄ uolue-
 rit h̄ duo sibi maria tōne-
 itē atq; i se trāssitē sefos-
 tis egyptius qui antiquoz
 fuit? et darius medo qui
 maioris cōtūtu potētia i
 effm̄ uoluit p̄dure? qd̄
 ab idigēna fuerat an̄ rep-
 mū. Que res idicis ē. q̄
 superiōrē mare idicū. in
 quo mare rubrū? q̄ equoz
 egyptū. qd̄ i ferus alluit.
 Et fortasse ne lacus se-
 mare effuder̄ de supiorib;
 ad ifanora p̄cipitas? ideo
 molimuna sua rex utiq; re-
 uocauit. Quero nūc cū di-
 vent. colligat aqua in col-
 lectionē vnā? quō diffusa
 planis. paludes. stagna a-
 quas. et sup̄fusas uallib;
 n̄pis anib; q̄ planiorib;
 locis curētes? forib; atq;
 flūib;. vna potuerit fieri
 collectio? Aut quō collectio
 vnā? cū hodiāq; diuer-
 sa sint maria? Nā et ota-
 anū mare dicitur. et tūz
 nū. et adriaticū. et idicū
 et egyptū et pontū et p̄o-
 ticū et hellepontū. et eu-
 lexinū. et egeū. ionicū ath-
 lantiū. pleriq; etiā nēti-

cū et septētrionale: cūspū
 appellat mare. Vñ cōsidem;
 sc̄pturē uerba? q̄ librato p̄-
 trutinata exāmie. Colligā-
 tur iqt̄ aqua i collectionē
 vnā. ¶ Vna aquarū iugis
 q̄ et cōtinua cōgregatio ē?
 sed diuersi sinū maris? ut
 quidā de sc̄ptozib; forē sibi
 ait. Nāq; potus maris nū
 sinū aplissimū. Meritoq; i
 diuersis locis diuersa sūt
 noīa? q̄a uocabula aquis
 ex regionū uocabul' adhe-
 serūt. Vna at̄ cōgregatio
 aquarū? eo q̄ iugis aqua
 atq; cōtinua ab indico ma-
 ri usq; ad gradū orā litois?
 et inde mare rubrū extre-
 mo circūfuso orbe tūz in-
 cludit oceano. Interius
 quoq; tūreno hadrius. ha-
 drie tēta maria misret?
 noīb; distincta nō fluentis.
 Vñ pulchre habes? q̄a de;
 cōgregatioēs aquarū uoca-
 uit maria. Itaq; vna est
 generalis collectio q̄ dicitur
 mare? et multe collectio-
 nes q̄ maria pro regioib;
 nūcipāt. Sicut ei multe
 sūt ut affm̄ hispania tur-
 cia. macadonia. siria. egi-
 ptus. gallia atq; p̄ralia p̄
 regionū noīb; appellant
 et vna ē tūz? ita multa
 dicitur? p̄ locoz appellatio-
 nib; maria. et vnū ē ma-
 re? si aut p̄pha dicitur. Qui
 sūt celi et tua ē tūz? orbe
 tūz et plenitudine ei;
 tu fudasti? aquilonē et
 mare tu facisti. Et ad iob
 ipē dñs ait. Conclufi aut
 mare portis. ¶ Rur q̄a
 de vna collectione dixim;
 illud occurrit. utri tūz p̄ oēz
 fere tūz et sup̄ tūz fuerit
 diffuse aque. p̄ ualles p̄
 siluestria agroz. cōtinua

A

8

motū. planitiēq; rāporū mō
 equozis fusa ⁊ cōgragatio vna
 potuit oēs illas aquas rati
 pe atq; exinanitū trās: que
 an fuso p vniuersū fluie sta
 gnabantur. **Rā** si ita: opta
 erāt oia. Non ei dicit vna ē
 fra: nisi rēstā uellet lonis
 oib; demonstrare. Si diluuij
 et noe tpe abstrōdit et mōtes
 qn aquaz iā et supra celos
 et ista firmamētū fūeat frā
 distractio: qnto magis dubi
 tari nō pōt etiā montū uerti
 ces. illa supfusioē latuisse?
Quo igit oīs aquaz redūda
 nā deriuata est? **Que** rērep
 tacula. eā tam cōtinua atq;
 cōnaxa absorbē potuerūt?
De quo multo nob pōt sermo
 supere. **Primū** qz potuit tra
 ator oim et ipā fraz spacia
 diffūde: qd aliq an nos cōfir
 mātōs pzia posuerūt snā.
Ergo qd facē potuerit mō pō
 mitto: qd fecerit qd apta sp
 turaz auctōitate nō didici
 qsi secretū pūno: ne forte
 etiā hīc alias sibi questioēs
 requirūt. **Afferō** tñ scdm scri
 ptas: qz potuit lorozū hūilia
 et rāpor apta diffūde: si
 ipē ait. **Ergo** an rē abulabo:
 et mōtes planos faciā oēs.
 potuit qz ipāz aquaz vis
 profundiora ea fūc: q mfa
 terit tāto fluctuū motu tāto
 qz estu cōtātoris elemētū:
 q cotidie yma pelagi torq
 re et hāpnas uertit sole
 at de pfūdo. **Oīs** dōide snāt
 in qntū se illud magnū et
 iāusū nauigātib; atq; itap
 tati nautis fūdat mare: qd
 britānias firmātū idudit e
 quora. atq; i ulterioza et in
 ipis fabulis iācessa saceta
 se porrigit. **Oīs** dōide nō col
 ligat: quātū lūcāno et au
 no in pūlia. tiberiadi quoq;

in palestina. et ei lacu q
 ter palestina et egyptū am
 bia deserta pcedit portibus
 qz diuesis augusti atq; tra
 iam ceterisq; p vniuersū or
 bē infusū addiderit mare.
Sed sūt etiā nō cōfusi lacus
 et stagna q nō mīscat flu
 ctib;: ut larius et benacis.
 albinq; quozq; aliq; plures.
Quo vna cōgragatio aqū?
Sed quōdmodū dicit qz se
 at de duo lūaria idest solē
 et lunā. cū sint utiq; et stel
 larū lūia: ita et vna cōgraga
 tio dicit: cū sint plures. **Rēst**
 ei anumerat: q nō cōferūt.
Sed ut videt qm de mari lo
 qbam: aliquitū exūdauim;
Ad ppositū rēuim: et cō
 fidem; qd sit qd ait dñs. con
 gregat aqua in vna cōgra
 gationē et appareat arida:
 et nō dixerit tñ. **Ad** pūlae
 ppositū: qd nō aduertit. **Tā**
 in ei pōt minus et luto eā p
 mixta. aq; madida. tūo spa
 ties supfusis aq; nō apparē
 at: arida at nō solū ad ge
 nū. sed etiā ad specē tūū
 rēfert: ut sit utilis. siccā.
 habilis. et apta culturis.
Sil ppositū est: ne videat
 sole magis qd tū pūpto eā
 siccata: qz aridā frā est anq;
 sol crearet. **Vñ** et tūū dñs
 cernēs mare et tñ: ait de
 dno deo. **Cū** ipū ē mare
 et ipē fecit illud: et aridā
 man; ei; fūduerūt. **Alia**
 ei expressio nature ē: tñ
 appellatio simplex qdā nego
 tū q in se hēat pūrietatem.
Si ei animal genēis signifi
 catio est tū idest pūū ali
 qd et excellēs: rōnale at
 pūū est hoīs: ita et tñ pō
 cōiter dia uel scētās aq; u
 deserta et iūa et sine aq;
Ergo et illi q scētōt aq; idest

10

ut heat ariditate. Remota
 ei aqua eē inquit arida: si
 habes septu. Posuit fluua i
 desertū et exiit aquaz in si
 tim: hoc eē de tra aquosa an
 dā feat. **¶** Habet gō tra ppā
 qualitate sua: si et singula
 elemēta habet. Rā et aer
 hūidū q̄litate et tra sua. et
 aqua frigida. et ignis mliē.
 Et e hō p̄cipale p̄cipū ele
 mētis singulis: qd' rōe col
 ligim. Comphēditē at sen
 sibilitatē et corpaliē si ueli
 mō q̄ uelut rōnera et cōpo
 sita reperimō: ut sit tra an
 da et frigida. aqua frigida z
 hūida. aer hūidū et calidus
 ignis calidū et siccus. Dicoz
 sibi p̄ has uigales qualitates:
 singula misct̄ elementa.
 Nam tra rā sit arida et frigi
 da qualitate: rōnectit̄ aq̄
 p̄ cognitionē q̄litate frigide
 et p̄ hūiditē: aqua aer qz hū
 idus est aer. Ergo aqua tāq̄
 brachis q̄buscūq̄ duobz fir
 gōis et hūioris: altō tra m
 altō aerē videt̄ amplecti.
 frigidū tra: hūidū aerē. Aer
 quoq̄ mediū iter duo com
 pugnatia p̄ natura. hō e tra
 aqua et ignē: utriq̄z ill
 elemētū rōnaliat sibi: q̄a
 et aquis hūiorē. et igni ca
 lore rōligit̄. Ignis uēo cū
 sit calidū et siccus natura:
 calore aerē anactit̄: siccitate
 autē in rōmunionē tra ac
 societate infudit̄: atq̄ in
 sibi p̄ hūit̄ virtutū et chorū
 quēdā rōcordie societatisq̄
 rōuāuit. Vñ et greci
 dicūt̄: q̄ latia elemēta
 tra dicimō: eo q̄ sibi rōueniat
 et rōtinat. Hic at p̄gressi
 sumō. q̄a septuā aut q̄ dūz
 uocauerit tra arida: hō est
 q̄a qd' p̄cipale ei e nūci
 pauit p̄cipitate nature. Na

tural' ei p̄cipitas siccitas e
 tris: hoc ei p̄rogatiua serua
 ta est. P̄cipalis gō siccitas.
 subest etiā ut sit frigida: sed
 nō p̄ferūt̄ siccā p̄mus. Vt at
 hūida sit: aquaz id affinita
 te sortit̄. Ergo illud suū: is
 tud alienū. Quū q̄a arida:
 alienū q̄a hūida. ductor itaq̄
 nature qd' p̄mo rōnauit. hoc
 tenuit̄: q̄a istud ex natura:
 illud ex causa. Ex p̄cipali
 bus igit̄: nō ex ariditatē. tra
 debet p̄cipitate diffiniri: ut
 scdm p̄rogatiua qualitatis
 ei' i'formaret̄ nūc rōgnicio.
¶ Et vidit dō q̄a bonū est.
 Nō p̄tāimō q̄a aliq̄ n' in he
 breo putat̄ eē. n' in rōtatis
 it̄p̄tatioibz q̄a rōgrogata
 e aqua in rōgrogatiōēs suas
 et apparuit arida: uocūit̄ dō
 aridam tra. et rōllectiōēs su
 as appellauit maria. Cū ei
 dixerit dō q̄a fēm e sic: sa
 tis eē putauit uocā opato
 ris ad celebrare opatiōis
 idiciū. Sed q̄a i' alns quoq̄
 rōnaturis h̄t et diffinitionē
 p̄ceptiōis et repetiti opati
 onis uel idiciū uel effectū:
 ideo nō putamō absurdū.
 id qd' p̄hibet additū: etiā
 si rōtatis it̄p̄tibz uel uer
 tatis dōreat̄ suppetz uel aucto
 ritas. Multa ei nō otiose a
 septuagimā uis habraice
 leui addita et ad uita rōpe
 rimō. Vidit gō dō q̄a bonū
 mare et pūchra sit spēs
 hūidū elemētū: uel cū surge
 tibz albesat cumulis ac uer
 ticibz undatū et rōntas ni
 uea rōrat aspgine. uel cū
 equoze rōspanti elemētū
 orbz auris et blando serē
 ne trāquillitatis pūpūn
 scēntē p̄fert colorē. q̄ emi
 nō spectatibz fr̄egit̄ effū
 ditur: q̄n nō uolētis flucti

11

bus vicina ruidit litora sed ue-
lut pacificis abit et salutat
amplexibus? quā dulcis sonus
quā iocundus fragor. quā grata
et consona resonatio. Ego tū
nō oculis estatu creatura de-
corā arbitror? sed scdm̄ eodē
opationis iudicio opatoris rōuei-
re et cōgrue diffinitū. **B**onū
igit mare tū p̄mū? quā tū
natio fulsit hūore? quā p̄ ue-
nas quascū occulte sicut quēdā
hāut iutile sumistat. Bonū
mare tū hospitium fluminoꝝ. sōs
ymbriū. diuatio alluuiōnū.
inertio cōmcatuū? quo sibi
distates ppli copulant. quo
prelioz remouēt pericula. qd
barbaris furoꝝ claudit? sub-
sidium in necessitatibus. refugium
in periculis. grā in uoluptatibus. sa-
lubritas ualitudinis. sepiatoꝝ
cōiunctio. itinēis cōpendium. nā-
stugium laboratū. subsidium
uertigaliū. sterilitatis alimen-
tū. **E**x hō pluuia in tūas fudit.
Si qd̄ de mari aq̄ radis solis
haurit? et qd̄ subtile ei rapit?
deinde quito alio eleuat? tanto
magis etiā nubium obubratioe
frigescit. Et fit ymber? qd̄ nō
solū tēnā cōpat firmitate? sed
etiā ieiuna ariua fecundat. **Q**uod
numerē insulas? quōs uelut
mōilia plerūq̄ p̄terit? In quibus
saluet manēt hī qui se abdi-
cāt itēpantie scilicet illecebrā?
fide cōtinētie p̄posito eligūt mū-
do latere? et uite huius destina-
re dubios anfractū. Mare ē qd̄
subsidium tēpantie. exercitium cō-
tinētie. tranquillitatis successus.
portus securitatis. tranquillitas
soli. mundi huius sobrietas? tū
fidelibus uinis atq̄ deuotis ien-
tium deuotionis? ut nū uideant
laniter. alluuiū sono certent
cantū psallētū. plaudāt iu-
le tranquillō fluctuū. sōꝝ cho-
ro p̄nis sōꝝ p̄sonat. **U**nde

michi ut oem pelagi pulch-
tudine cōprehendā? quā ui-
dit opator? Et qd̄ pluuia? **Q**uod
aliud ille cōtentus uideat?
nisi quidā cōtētus est plebis?
Un̄ bene mari plerūq̄ cōpar-
etitia? q̄ p̄mo ingrediētis ppli
agnie totis uestibulis uideat
uomūt? deinde in oroz totis ple-
bis tū uideat resfluentibus stri-
det? tū respōsōꝝ psalmoz
cātū. uitorū. mulierū. uirginū
puuloꝝ. cōsonū uideat fragor
resultat. **N**ā illud qd̄ dicit?
qd̄ uideat p̄toꝝ maculas ablu-
it. et sū spūs auiū salutaris
aspirat? **D**et uobis dñs illa
successuū flamma p̄peroz
ligno curē tuto portu cōsi-
stare? et neq̄ie spūalis q̄
uora qd̄ ferte possum? tēpta-
mēta nescire. fidei ignoz
naufragia. hāc p̄cē p̄ofu-
dam? siq̄ ues aliqd̄ sit qd̄
ues nobis scli huius cōmoue-
at fluctū. euigilāter p̄ nob̄
hāc gubernatōre dñm nō
strū? q̄ uerbi ipio et rēp̄ta-
tes mitiget. et tranquillitā-
tes maris refidat? cui ē hōꝝ
glā p̄peruitas a sc̄lis et nūc
et sp̄ et in oīa sc̄la sc̄loꝝ amē.
Distēdēte aq̄ cōueiebat
ut spēs hie daret et grā et
uisibilis et cōpōita desine-
ret eē. **N**ā plerūq̄ etiā hōꝝ
nūc dicit esse uisibile qd̄
spēm nō habet? et cōtētū
p̄iūt tū uisibile fuisse nō
q̄a uideri nō posset a sumo
deo uel āgelis ei. nā nō hūc
hoīes creati nō erūt uisibiles
perudes? sed q̄a sine sua spe-
cie erat. **S**pēs at̄ hie? ē ger-
minatio et uindicta agri.
Un̄ ut et uisibile eā et cōpō-
sitā faceret deus ait. **G**erminat
tū herbā feni. semas semē
scdm̄ gen? tūq̄ semē suū
ipso. **A**udiamus uba ueritatis

11

quorum series salus est audien-
 tu. Prima est illa uox dei
 singulis creaturis imposita gi-
 gnedis. lex nature est: que
 tuis in omne eum remansit fu-
 ture successione datam p[ro]p[ri]e
 tu. quomodo uel genera-
 di uel fructificandi. i. reliquum
 usus adoleferet. Prima itaq[ue]
 gnatio est. qm nascens uide-
 tur erupere. deum cu eruperet
 et p[ro]fertur germe fit herba.
 herba q[ue] ut paululu[m] p[ro]fesse-
 rit fit fenu. ¶ Cum utilis q[ue]
 uehemens uox. germiet in
 herba fenu. h[oc] est ip[s]a p[ro] se g-
 miet in. Nullu[m] q[ue]rit auxi-
 liu[m]: no cuiusq[ue] idigeat mis-
 terio. Solent ei pleriq[ue] dice-
 nisi clemencior solis calor te-
 pefecerit tras et quodam mo-
 radis suis foueit no p[ro]t ger-
 miate tra: et p[ro]tea getes
 diu horem deputat soli: q[ue]
 uirtute caloris sui tra p[ro]p[ri]e
 netret sing. sp[irit]usq[ue] foueat
 semina. uel rigetes gelu ue-
 nas arbor relaxet. Audi go-
 deu. uelut hac uocem emitte-
 rem. Cōticescat iepto sermo
 hoim q[ue] futu[rum] e: fatascit
 uana opinio. Anteq[ue] solis
 fiat luitat herba nascitur:
 atiquior sit ei[us] p[ro]gnatiua
 q[ue] solis. Ne error hoim con-
 ualescat: germiet prius
 tra: q[ue] fatus solis accipiat.
 Sciant oēs sole auctore no
 e nascens. Dei clemencia
 tras relaxat: dei indulgentia
 p[ro]cipue facit fructu. Quis
 sol uiuendi usū m[on]strat ori-
 uis: qm illa p[ro]p[ri]e diu o-
 patiois uiuificatioe st[atu]t edi-
 ta. q[ue] sol in hos uiuendi usus
 ueiet. Iuuenior est her-
 bis: iuuenior feno. ¶ Et
 forte muret aliq[ue]. cur p[ro]p[ri]e
 peccati pabulu[m]: q[ue] ab ho-
 nis sit creatu. In q[ue] p[ro]mu

16

profudu[m] dei demq[ue] aduertit:
 q[ue] etia minima q[ue]q[ue] no negli-
 gat: si in euo sapia dei di-
 Respiciite uolatilia celi: q[ue]
 ma no serut neq[ue] metut.
 neq[ue] congregat in horrea: et
 p[ro] u[er]o celestis pascit illa. No-
 ne uos pluris esis illis? Cu
 ei illa pascit dei gra: no
 sibi debet de sua industria et
 uirtute bladiu: deum q[ue] sim-
 plicu victu et naturalu cibū
 reliq[ue]s tuis debuit anferre.
 Hic ei sobrietatis abge: reli-
 qui delinaz atq[ue] luxurie. H[oc]
 tois oib[us] aiālib[us] tuis e: ille
 paucoy. Exēplu itaq[ue] fuga-
 litatis. magisteriu p[ro]uocie
 est. herbe simplicis victu. ole-
 usq[ue] uilis aut pomu cōtentos
 ea oēs oportet: que natura
 obtulit. que liberalitas dei p[ro]-
 ma donauit. Ille salubris. il-
 le utilis tuis: q[ue] morbos re-
 pellat. q[ue] reseret cruditates:
 nullo hoim opatoy labo. sed
 diu effusus munie sine sa-
 tione fruges. fructu sine se-
 mie: ta dulcis et gratu ut
 etia repletis uoluptatu atq[ue]
 usui sit. Deniq[ue] ad p[ro]mas da-
 tus mōsas: ad sedas remasit.
 ¶ Quid at creatur hui[us] adre-
 am miraculu[m]: et sapie opa-
 tris argumetu exprimat?
 In hac ei germiu specie 2
 illo uiuatis herbe munie. y-
 mago e vite huane: et na-
 ture cōdicioib[us] n[on] i[st]o igne
 quodā spectat et speculu
 elucet. Illa herba et flos
 fem figura e carnis huane:
 si bono diuinitatis iter p[ro]p[ri]e or-
 gano sue uocis expressit di-
 ces. Clama. Quid clamabo?
 Ois caro fenu: et ois gloria
 hois ut flos fem. Atruit fenu
 et flos deatit: uerbu at d[omi]ni
 manet ietnu. Dei sententia
 uox huana est. De[us] d[omi]ni clama:

in

sed in ipso psalms loquitur. Ille
 videt. Quid clamabo. Et tunc
 quod loquere audisset. adiuuat.
 Ois caro fenu. Et ue. Vult
 ei gloria hois in carne quasi
 fenu. et qui putat ea subli-
 mis exigua quasi herba e. p-
 matua ut flos. caduca quasi
 fenu. Germiat vita viridi-
 tate in specie. non in fructu
 soliditate. hilarioris vite
 quasi flos preteritio iocunditate.
 breuiore spacio orasura.
 si herba fenu. quod p- usque e-
 uellat arefat. Que ei fir-
 mitudo in carne. Que salu-
 britas per se diuina. hodie
 videns adolefcentem ualidum
 pubescentem etatis. viridua-
 te florentem. grata spe. sua-
 uis colore. in tristitia tibi die
 facie et ora mutata occidit.
 Quisq- p- die tibi lautissimam
 decora forma visus e. quoniam
 alio die miserandus apparer.
 egritudine illius uel alicuius
 infirmitate resolutus. ple-
 tosa aut labor frangit. aut
 iopia maceratur. aut crudi-
 tas uexat. aut uina cor-
 rumpit. aut senectus debili-
 tat. aut ciuitatos delicia-
 reddunt. luxuria decolorat.
 Nonne uari e. quia aruit fa-
 nu. et flos decidit. Aliis
 auis. alius attauisq- no-
 bilis. et maior honesta-
 tus in fulis. p- sapie ueteris
 clarus. insignibus aicis ha-
 buidas. stipari clientibus et
 utriusq- latus testis p- ducens
 maximam ac redutes fa-
 lia. repetere aliquid accidentis
 piculi mole turbans. desti-
 tuit ab oibus. a sodalibus
 reliquit. impugnat a p- xi-
 mis. Ecce uerum e. quia sicut
 fenu vita hois. priusq- e-
 uellat arefat. Est etiam qui
 dudum ubertate affluens

copiarum. liberalitatis fama
 pro ora uoluntas singulorum cla-
 rus honoribus. p- minens p- ta-
 tibus. tribunalibus reclusus. so-
 lio sublimis. bruis poplis est
 maty. dum p- conum clamore
 deducit. subita rerum conuer-
 sione in eum carere rapit.
 quo alios ipse detruserat.
 et iter reos suos imminens
 pene deflet erupna. Quam-
 tos prudie ceterua plaudet
 tuum et iudiosa frequetis po-
 puli domum popa deducit
 et nox una gloriose illum sple-
 dore deductionis aboleuit. ac
 repetens lateris dolor effusus
 gaudij luctuosa grauis suc-
 cessione meroris amiserunt.
 huiusmodi igitur est gloria hois
 si flos fenu. qui etiam non deser-
 tur nichil opibus adiungit. in
 qua nullus fructus acquirit. et
 cum amittit euanesat. oem
 scenam hois. et quam desuper ob-
 uibrabat repete destruit.
 et quam intus aiabat. Atq- u-
 tina imitarem hac herbam
 de qua ait dominus. germiet tra-
 herbam fenu. seminas seme-
 sedm genus et sedm similitudi-
 ne. Seminemus igitur seme-
 sedm genus. Quid sit genus
 audidicente oportet nos qui
 re illud dimum. si quo modo
 illud tractare possimus aut
 inerte. quibus non longe sit
 ab unoquoque nunc. in ipso
 ei uiuimus et sumus et mo-
 uamur. si quidam inquit uerum
 dixerunt. cui et genus su-
 mus. Sedm hoc genus semi-
 nemus semen. non in carne
 sed in spiritu. Non enim carnalia
 sed spiritualia seruire debemus.
 quod ad vitam p- uerit uolumus
 eterna. Que sit aut similitu-
 do non ignoras. quia ad p- ma-
 ginam et similitudinem dei factus
 es. herba generi videtur

suo ? tu nō rīdes generi
 tuo ? Tritici grānū sparsū
 tū generis sui grām reddi ?
 et tu de generis ? fruges
 nō adulterant sui sincerita-
 tē semis ? tu adulterus pu-
 ritate aīe. vigore mentis.
 corpis castitate ? Nō agno-
 scis opus eē te xpi ? Ani-
 bus suis ut legim⁹ te ille
 formavit ? et tu manichee
 alterū tibi a scissis auctora ?
 p̄z d̄z d̄t ad filiū. faciam⁹
 horē ad ymaginē et fili-
 tudinē nūm ? et tu fotini-
 ane dicis. q̄a i cōstitutione
 mūdi adhuc nō erat xp̄us
 et tu eunomiane dicis q̄a
 dissilis est p̄z filius ? Nā
 si ymago nō dissilis utiq̄ ?
 sed totū exprimes p̄z ?
 quā p̄z sb̄e sue unitate sig-
 naut. p̄z d̄t faciam⁹ ? et
 tu copatore negas ? Qd̄
 dicit p̄z filius fecit ? et tu a-
 quale negas in quo cōpla-
 nit p̄z ? Germiet inq̄t t̄
 in herbā femi scdm gen⁹.
 ¶ In oībz q̄ dicit nascētia
 t̄a primū germē a ? ubi
 se paululū sustulerit fit
 herbā ? postea fanū ? inde
 fit fruct⁹. Sūt nascētia q̄
 de radice germinat ? ut
 arbores que nō sūt sate ?
 sed ex aliarū arborū radi-
 ce nascūt ? In harūdine
 videm⁹ quō in extremo
 ei⁹ uelut quidā fit nodus
 a latere ? et inde alia harū-
 do germinat. Est gō i radice
 vis q̄dā seiat̄is. Insitua
 q̄q̄ in superiorib⁹ germinat.
 Alijs gō a semē. alijsq̄ a
 radice ? alijs diuerso mu-
 nē. series successiois acq̄
 ut. Inest etiā nascētib⁹
 singulis. aut semē aut
 viti⁹ aliq̄ seiat̄ia ? et ea
 scdm gen⁹ ? ut qd̄ nascet
 ex ea silē eoz q̄ sata sūt

uel quoz de radice sit ger-
 minet. De tritico tritici de
 milio milii. de pice pice
 albo flore p̄cipit ? castane
 a q̄q̄ cōsurgit de radice ca-
 stane. Germiet inq̄t t̄a
 herbā femi scdm gen⁹. Et
 cōtinuo p̄turiens t̄a nouo
 se fudit in part⁹ ? et iduit
 se amictū viriditatis. grām
 ferūditatis assūpsit ? diū
 sisq̄ copta germib⁹ p̄rios
 suscepit ornat⁹. Aniam⁹
 q̄ tā cito genequent ? Cū
 to maiora sūt miracula si
 spectes singula. quāadmo-
 dū uel iacta in t̄a semina
 resoluāt. ac nisi mortua
 fuerit nullū fructū affe-
 rat ? si uēo fuerit quadā
 sui morte resoluta. in uba-
 riores fruct⁹ resurgant.
 ¶ Suscipit igit̄ grām t̄i-
 t̄a putris gleba ? et spar-
 sū cohibet occasio ? ac uelut
 mēno t̄a gremio fouet et
 cōprimit. Inde tu se gra-
 nū illud resoluat ? herbā
 germiat. Grata ip̄a iam
 sp̄s herbescētis viridita-
 tis ? q̄ statim gen⁹ sari. aut
 silitudine sui prodit ? ut
 in ip̄o sue stupis exordio
 cui⁹ generis herbā sit re-
 cognoscas ? atq̄ in herbā
 fruct⁹ appareat. Paulatim⁹
 adolesat in fanū ? culmoq̄
 pubescas erigit ? et assurgit.
 ¶ Est ubi se geniculata iam
 spica sustulerit ? uagine q̄-
 dam futura frugi paratū
 in q̄bz grānū format ? ite-
 rius ? ne tenera ei⁹ p̄moz-
 dia. aut frigus ledat. aut
 solis estus exuat ? aut uē-
 rox itlemēna uel p̄briū vis
 seua deuiciat. Succedūt q̄-
 dam ordines sp̄ice. mirabili
 arte formati. uel ad sp̄em
 grati uel ad tutamē ? neu
 quodā iter se nālis colliga-

19

20

nois astricti: quā puidētia
 dina formauit. Et ne fru-
 gis numerosioris pondere
 uelut quedā cadat fultura
 culmoy: uiginis q̄buscā ip̄e
 culmo icludit: ut gemā
 tis uirib9. frugē possit mul-
 tiplicē sustinē: ne ipar one-
 ri curuet in trā. Cū sup ip̄az
 spicā uallū struit aristay:
 ut q̄si quadā in arte p̄cedat
 ne auuū m̄ioz morsib9. spi-
 ca exuat fuitib9: aut ue-
 stigis p̄teriat. Q̄d dicā que
 admodū clemētia dei huā-
 ne p̄spererit utilitati. Fe-
 neratū trā restituit qd̄ arte
 perit: et usuratū tumulo
 multiplicatū. hoies sepe de-
 ripiūt: et ipsa feneratorum
 suū sorte defraudat: et terra
 sp̄ fidelis manet. Si q̄n ei nō
 soluerit: uel si forte aduer-
 sata fuerit frigoris iclemētia
 aut nimia siccitas. aut imē-
 sa vis ymbriū: alio āno sup̄i-
 oris āni dāpna cōpensat. Ita
 et q̄n prouēto spem restituit
 agricolae. nichil terra deliquit:
 et q̄n aridet ubertas ferūde
 m̄is se p̄tus effudit: ut nāq̄
 ullū dispendiū suo iferat ce-
 ditorū. Que uēo spēs pleni
 agri. q̄ odor q̄ suauitas. q̄ no-
 luptas agricolatū: q̄ digne
 explicita possum9. si nostro
 uerū alloquio. Sed hēm9
 scripturē testimonia. q̄b9 agri su-
 auitate benedicti et grē sc̄oz
 aduertim9 cōpatā: dicente
 sc̄o ysaac: odor filij mei sicut
 odor agri pleni. Q̄d igit̄ de-
 scribā. purpurascētes violas
 candida lilia. rutilātes rosas
 depicta rura. nūc auris. nūc
 uariis. nūc luteis florib9: i
 q̄b9 nescias. utrū spēs apli9
 flōzū an apli9 odor delectet:
 pascūt oculi grato spectacu-
 lo: lōge lataq̄ odor sp̄git:

cui9 suauitate cōplem. Vñ
 digne dñs ait: et spēs agri
 merū est. Cū ip̄o ei quā ip̄e
 formauit. Q̄s ei alius arti-
 fax possit tantū rerū singu-
 lay exprime nauistatem.
Considēate lilia agri. q̄nt9
 sit candor in folijs: quēad-
 modū stipata ip̄a folia ab
 p̄mo ad sumū videant assur-
 gē. ut sap̄hi exprimāt for-
 mā. ut autē quedā spēs it9
 effulgeat: q̄ tū uallo i ar-
 tūtu flōris obseptā. nulli
 pateat uirtus. Si q̄s hūc flo-
 rem decerpit. et sua soluat
 in folia: q̄ tanti ē artificis
 mān9. q̄ possit lili spem re-
 formāe. Q̄s tant9 imitator
 nature: q̄ flōre hūc radinte
 grate p̄sumat. Cui dñs tā-
 tū testimoniū dedit ut diceret:
 nec salomō in oī glā sua sic
 uestiebat sicut unū ex istis.
 Rex opulētissim9 et sapien-
 tissim9 inferior iudicat: qm̄
 hui9 flōris pulchritudo. Q̄d
 enumerō sucos herbar9 salu-
 bres. Q̄d uirgultoz ac foli-
 oz remedia. Teru9 eger in
 musculos oleo mādit: et sal-
 u9 fit. Locustas quoz folia o-
 leo arborosa: liberāt ab egritu-
 die. Rubi folia sup̄iectā ser-
 penti: itermit eū. Culiros
 nō tangēt te. si absinthij her-
 bā cū oleo coquas: et eo te
 punyeris. Sed forte dicat
 aliq̄s. Q̄d q̄ tū utilib9 etiā
 letalia et p̄niciofa generāt
 cū tritico conuū: qd̄ itor ali-
 mātā vite noxiū reperit. nisi
 p̄uisū fuerit. cōsuauit salu-
 ti nocē. Inter alia quoz nu-
 trimēta vite. elleborus de-
 prehādīt. aronita quoz sal-
 lūt frequēter. et decipuit
 colligentē. Sed hō ita ē ac-
 si reprehēdas trā: q̄a non
 oēs hoies boni. Sed qd̄ pl9

est accipe: q̄a nō oēs boni an-
geli in celo. Sol pre nimio ca-
lore spiras torret: adurit
at̄ gignētū p̄ma exordia. Lu-
na quoz viātibz iter mōstrat:
latronū prodit infidias. Rū-
ignū dignū est. ut in h̄is q̄ u-
tilia s̄ post habētes cōditoris
gram confiten: p̄t̄ aliq̄ ali-
mētoz noxia. creatoris p̄spi-
nācie derogemz. Quasi ued
oia gule causa debuerit p̄re-
ari: aut exigua sit q̄ uentri
nō dina indulgētia mīstrauē-
rit. Diffinita nobis oibz esce-
sū et note oibz: q̄ et uolup-
tatē generēt. et corpis salu-
britatē. Singula autē eoz
q̄ generāt e s̄ris. spālē quā-
dam rōem habēt: q̄ pro vi-
rili portioē cōplet vniuersē
plenitudinē creaturē. **A**-
lia gō esui: alia aliq̄ nascūt
usui. Nichil uacat: nichil tā-
ne germinat tra. **A**d tibi pu-
tas iutila aliis utile est: p̄-
mo ip̄i tibi frequēter alio ē
usu utile. **A**d esū nō adiu-
uat. medicinā suggerit: et
sepe q̄ tibi noxia sūt. auibz
aut feris innoxū mīstrant
pabulū. Deniqz s̄mū uas-
cū rōmū: nec fraudi est
eis: qm̄ qualitate sui cor-
pis. uenenu sūt letalis e-
uadūt. **F**rigida ē vis eius
sua. quā subtilibz poris in
cordis sui sede duratibz. p̄-
ron digestioā p̄ueiūt: p̄ri-
usq̄ vitalia ip̄a p̄ceptat. **E**-
leborū at̄ perni locū esū
esse et alimonā cotumaci-
co q̄ nāl quodā rēperamē-
to sui corpis vi pabuli notā-
tis euitent. **E**tenim si rōe ma-
diāe plerūqz ad salubritatē
hūani quoz corpis tēperat.
cū uidet̄ esse cōtūmū: qm̄-
tomagis p̄rietate naturē
ad cibū p̄ficiat. qd̄ manu me-

dicā rōuertit̄ ad salutē. **P**er-
mādragorā quoz sopnq̄ sic-
quēter accersit. ubi vigilanz
egni afflictant̄ in cōmodo.
Nam qd̄ de opio loq̄r. **A**d e-
tiā loquor nobis cotidiano
prope usu innotuit: qm̄ do-
lores eo grauissimi iternoz
sepe visitatū sopiūt. **R**er il-
lud p̄terit. q̄ tonio plerūqz
furores libidini m̄tuenūt.
et elleboro uetuste passioēs
egni corpis sūt solute. **N**ō
solū igit̄ in h̄is nulla rēpra-
hēsiō creatoris: sed etiā tre-
mentū est grāz. **I**nquitē qd̄
ad piculū putabis eē genera-
tū: ad remedia tibi salutis o-
pat. **N**ā et id qd̄ piculū ē p̄
prouidētiā declinat: et id
qd̄ salutis p̄ idustriā nō a-
mittit. **A**n nō oues et impre-
a q̄ sibi noxia sūt declinare
didicerūt: et solo odore p̄
quoddā nature mysteriū. **E**t
cū sūt rōis exptas: tōe m̄
euadendi piculū uel tuende
salutis agnosūt noxiāqz p̄-
ter ac p̄futura distigunt: ut
ut plerūqz cū armata uene-
nis tela sensorit. notis pete-
herbas atq̄ h̄is remediū uel
nari dicatur adhibē. **C**ibus
gō illis medicina est: ut rō-
siluz sagittas videas e uol-
nera. et fugē uenena non
serpē. **D**eniqz terrus. cibz
uenenu est. **C**oluber terrū
fugit: leonē itersit. **D**ra-
co elephantū ligat. **C**ui rō-
ina: mors victoris ē. **E**t iō
sūme utiqz rētat: ut ille
pedē alligat in quo casus vic-
ti sibi nocē nō possit: iste
ne postiora extirpans pe-
de aut calle rapiat angus-
to. ubi uel ip̄e se nō q̄at re-
torq̄re. et draconē graui p̄-
terē uestigio. uel sequētis
elephāti auxiliū nō habē.

20

Ergo si irrationabilia animalia
 noxiū q̄b9 sibi aut medica-
 tur herbis. aut subsidijs o-
 p̄e afficiat? hō nescit cui
 rationalis sensus inasatur?
 Aut tā alien9 a uero ē. ut
 q̄ cui9 apta sint usui mi-
 nime deprehēdat? Aut ita
 natur9 est ingrat9 bonis.
 ut qm̄ tā uicini haust9 san-
 guis letalis ē hōi? p̄p̄tēna
 putat laboriosū aial' aut
 nasci nō debuisse aut sine
 sanguine debuisse generari?
 Cui9 uirt9 ad cultū agrorū
 utilis ad usū plaustrorū ha-
 bilis? ad alimoniam suauis.
 Diuerso mun9 fulat agricu-
 las? q̄b9 de9 si bona sua no-
 rit uniuersa donauit dicit9.
 Germinat t̄a herbā feni?
 spirit9 semē scdm̄ gen9. Nō
 solū ei spontaneā alimoniam
 comprehendit. q̄ est i herbis
 et in radicib9 atq; arborū et
 liq;9 fructib9? sed etiā eā
 q̄ industria cōpat? et cultu
 rusticiū laboris acq̄ritur.
 Qm̄ decorū at. q̄ nō statū
 fidere tras semē iussit et
 fruct9? sed primo germinā-
 re. deinde herbestā cōpos sta-
 tuit. postea scdm̄ p̄p̄rietatē
 sui generis semen adoles-
 cere: ut nūq; aruorū uam-
 rat grā? q̄ glatio p̄mū de-
 cora uernarent? postea
 fructuū suggereret utili-
 tatē. ¶ Sed forte qd̄ dicit
 Quō scdm̄ gen9 t̄a p̄fert
 semina. cū plerūq; semina
 uicta degenerat? et cū bo-
 nū tritici fuerit sciatū. de-
 color ei9 sp̄s et iferior for-
 ma reddatur? Sed hō si qm̄
 accidit? nō ad n̄slationē
 gen9is. sed ad egritudinē
 quādā et iequalitatē semis
 uidet eē referendū. Nō ei
 desinit eē tritici. si aut

striginea dunt' aut ymbro
 madidet? sed sp̄s magis
 q̄ gen9. colore q̄q; et cor-
 ruptioē mutatū. Deniq; fit
 quētar madidata frumēti
 in sui generis sp̄em reuer-
 tūt? si aut sole aut ignib9
 torreat? aut diligētib9 cō-
 missa culturis aeris rēp̄tēna
 cinnūq; fatatū ubertate fo-
 ueatur. Itaq; r̄pat in so-
 bole? qd̄ degenerauerit in
 paranta. Unde nō pietuam
 ne p̄p̄rū illud dei cui9 us9
 natur9 colauit in reliquiis
 succossiois uicis destituitur sit
 cū hodie in semib9 generis
 sui sinceritas reseruet. Nā
 lolū et reliq; adulterina se-
 minā. q̄ frugib9 sepe misce-
 ziana nūcupari euāgelii
 latione cognouim9? sed ea
 p̄p̄riū quoddā gen9 habet?
 et nō ex tritici seie i aliud
 gen9 sc̄is decolora mutati-
 one trāslata degeneratū
 uero naturā. Deniq; hō co-
 cat dñs dicit9. Nūc est rag-
 nū relox hōi q̄ sc̄iauit bo-
 nū semē in agro suo. Cū
 at dormiat hōis? uenit
 inimic9 ei9 et suscitauit
 ziana iter tritici. Aduer-
 tim9 utiq; q̄ ziana et
 tritici. ut nōib9. ita et qm̄
 videant eē distreta. De-
 niq; et serui dixerūt ad
 patrā factias. Dñe nōne
 bonū semē sc̄iaisti in agro
 tuo? Vñ gō h̄t ziana? Et
 ait illis. Inimic9 hō hō fer-
 ¶ Aliud ei semē est diabo-
 li? aliud semē et xpi? qd̄
 sent ad iusticiā. Deniq; a-
 liud filius hōis? aliud dia-
 bolus sc̄iauit. Ad eo diuisa
 natura utriusq; semis: ut
 cōtrari9 sc̄iator sit. Qd̄ se-
 miat xp̄us regnū est dñi?
 qd̄ sc̄iat diaboli p̄ccatū ē.

Quo igitur potest unius generis esse regnum christi atque patrum? Sic est inquit regnum dei. quemadmodum dum si iactet homo semine super terram. Est et homo qui sciat uerbum: de quo spiritus est. Qui sciat: uerbum sciat. Hic homo uerbum sciuit super terram quod dicit. Germinet terra herba. Et subito terram germina pullulantur: diuersaque rerum species refulerunt. Hinc pratorum uirum gratia habundantia pabuli ministrant: inde raptorum spiritus flauastres ymagine pelagi fluctuantis. comotio sequitur uberioris expressit. Sponte omnes fructus terra suggerit: et si arata. si cultore esse non poterat. Rondum ei erat formatum agricola: iurata terra optimis messibus radundabat: et haut dubito. am maiore puetu. Si quidem non cultoris desidia terram destituerit poterit ubertate. Nunc ei fecunditas uniuersis pro merito laboris acquiritur: ubi cultus spectat agro: et negligentia uel offensa. aut diluuiis pluuiarum. aut terrarum ariditatibus aut gradinis iactu. aut quocumque ex terra ubans sterilitate multat. Tur autem prouentu spontaneo terra fructibus longis omnibus inuehebat: quoniam is prepat quod uniuersorum est plentudo. Verbum ei dei fructificabat in terris: nec ullo adhuc erat terra dampnata maledicto. Antiquiora enim mundi nascens exordia quoniam nulla prima sunt: et recentior culpa propter quam rorapnati sumus in sudore uultus nostrum panem manducato. In sudore alimur nescit. Denique hodieque fecunditas terra ueterem affluentiam spontaneo u-

su fertilitatis operatur. Quam multa sunt ei quae adhuc sponte sed etiam in his ipsis quae manu geruntur magna ex parte manent nobis diuina beneficia: ut frumenta ipsa quae stratis in festinant. Ad proposita totae leuissae exemplum: dicite domino. Quia sic est regnum dei. quemadmodum si iactet homo semine super terram et obdormiat inquit et exurgat nocte et die: et semine germinet et interest dum nescit ille. Ultro enim terra fructificat primum herba: deinde spiritum: deinde planum tritici in spica. Et cum produerit fructum: statim mittit falces: qui adest messis. Dormienti ergo tibi o homo et nescienti: fructus suos ultro terra producit. Dormis et surgis: et frumentum pro nocte in armenta mutatis. **De uirgine de herba femina: nunc dicamus de ligno fructuoso faciente firmum secundum genus: cuius semine ei in ipso esse dicitur. fructus sunt. et subito. Ut super floribus herbarumque uiriditatibus. ita hic nouis terram uestire: concurrant arbores. rorsum uox silue. uertices motum fronduarum. Hic pinguis. hic aprassus in alta se extulerunt caunna: ceteri et piceae conueniunt. Abies quoque non carentia terris indicibus atque aere uertice: etiam in rasis marinos toto subitura ramingis: nec solum uentis. sed etiam fluctibus caritatum processit. Rorans et lauis affurgas odore sui dedit: nunc quod suo exuenda uelamina. Umbrosa quoque plures uertice ptulerunt: inhorrentia comam hibernis quoque typibus seruatur. Hoc est in singulis primum natum in tenuit in reliquum: quod**

2A

subiectū mūdi surgēns accē-
pit: et inde manet plicibus
progratiua. Manet oppressis:
ut nulli ueni eas crinis sui
honore despolient. Surrex-
erat at florib9 inuicta tre-
mis sine spinis rosa: et pul-
cherrima flos sū ulla fraude
uernabat. Postea spina sep-
sit grām florib9 q̄ huāne spe-
culū pferēs vite: q̄ suauita-
tē pfūctiois sue finitimus
tuncq̄ stimulis sepe cōpu-
gat. Vallata ē ei elegantiā
vite nūc: et q̄buscūq̄ solli-
tudinib9 obsepta: ut tristitia
adiucta sit grē. Unde cū vna
quisq̄ aut suauitate rois a
prosperioris cuiusq̄ successib9
gratulat: memisse eū cul-
pe cōuenit: p quā nobis i
parisi amicitate florentibus.
Spine mētis aieq̄ sentas
iure cōdēpnatiois ascripti
sūt. Irruiles igitur licet o hō
aut splēdore nobilitatis. a
fastigio ptiatis. aut fulgore
virtutis: sp tibi spina pri-
ma est: sp inferiora tua re-
spice. Sup spinas germi-
nas: n̄ plura grā manet.
Breui vniuersūq̄ dāuso
etatis flore marcescit. **Sa-**
ne ut caduca tibi noueris
cōia eē cū florib9. ita etiā
leta cū vitib9: q̄b9 geneat
vinū quo cor hois letificat.
Atq̄ utinā o hō hui9 generis
imūteris exēpli: et ipā ti-
bi leticiā iocūditatēq̄ fruc-
tifies. In teipō suauitatis
tue grā est ex te pullulat
in te manet: itus tibi idem
in teipō q̄tenda iocūditatis
tue est consūa. Et iō bibe
aqua de tuis uasis: et de
puteoz tuoz fontib9. Pri-
mū oim nichil gratius flo-
retis odore vitis. **Siq̄dē** de
flore eaz succus expressus

potuli gen9 cōficiat: qd' et
uoluptati et saluti sit. **Dei-**
de q̄s nō muer' ex acim vi-
natio vitē usq̄ in arboris
sumū racumē prūpe. **Quā**
uelut quodā āplexu fouet:
et q̄buscūq̄ brachijs ligat et
circūdat lacertis: pāpūis
uestit fertis cōnat vuarū.
Que ad imitationē vite mē
pmū vinū defigit iudicē: **De**
inde q̄a natura flexibilis et
raduca ē. q̄ brachijs q̄buscūq̄
ita clauiculis q̄quit cōpre-
hēdit stūgit: hūsq̄ se en-
git et attollit. **Cui9** filis ē
plebs ealie: q̄ uelut quadā
fidei iudice plantat: et ra-
primū hūilitatis p̄pagina.
De qua pulchre ait p̄pheta.
Vinea ex egipto transulif-
ti: et p̄tasti iudices ei9 et
repleuit tū. Operuit mōtes
ūbra ei9: et arbusta ei9 ca-
dros dei. **Extēdisti** palmitas
ei9 usq̄ ad mare: et usq̄ ad
flumē p̄pagines ei9. **Et p̄**
psalam ipse dñs locutus est
dices. Vinea frā est dilecto:
in cornu in loro uberi. **Et ma-**
terā cūcūdidit ei: et cūcū-
fodit vineā sorath: et edifi-
cauit turri in medio ei9. **Cū-**
cūdidit ei eā uelut uallo q̄
dam celestiu p̄ceptoz: et a
geloz custodia. **Inmittit** ei
angeli dñi in circuitu timē-
tū eū. **Posuit** in ecclesia
turi aploz et p̄phaz atq̄
doctoz: qui solent p̄ ecclē-
sie pacē p̄tende. **Cūcūfodit**
eā: q̄ exonerauit t̄ranaz
mole cūcūdi. **Nichil** eī mā-
gis mentē onerat qm̄ isti9
mūdi sollicitudo: et cupidi-
tas uel pecūie uel potatō.
Qd' tibi mōstrat in euāgē-
tū legis q̄a illa mulier q̄ hē-
bat spm̄ ifi mutatis iudiciā
erat: ut suisū respicē nō

31

posset. Curvata ei est anima
 quae inclinabat ad terrena concupiscentia;
 et celestis gratiam non videbat. Respexit eam Iesus et
 vocavit; et statim mulier o-
 nera deposuit. Hinc cupiditas
 tantibus etiam illos oneratos
 fuisse demonstrat; quibus ait.
 Venite ad me omnes qui laboratis
 et onerati estis; et ego
 reficiam vos. Ergo illa anima
 mulieris quae circumfossa res-
 piravit; et curvata est. Sed
 eadem vitis ubi circumfossa fu-
 erit religat et erigit; ne
 reflectatur in terram. Rendunt
 alia sarmata; alia pagant.
 Rendunt quae iam effusione lu-
 uriant; pagant eam quae bona a-
 gricola iudicaverit fructuo-
 sa. Quae sarmata vel ordi-
 nes iugationis describitur
 gratiam. Quae vero atque manife-
 ste equalitate docet in terra
 esse servandam; ut nec se di-
 ves aut honoratus extollat;
 nemo pauper deinat. ignobi-
 lissimam despiciat; omnibus sit in
 ecclesia par atque una liber-
 tas; omnibus ipse iustitia
 totis et gratia. Ideo ruris in
 medio est. quae exemplum de illis
 rusticis. de illis circumfere
 piscatoribus; quae virtutum arcu-
 tane meruerit. Quorum ex-
 emplis non erigunt affectus. ne-
 que humi vilis et despicibilis
 iaceat; sed uniuscuiusque
 mens ad superiora se suble-
 vat; ut audeat dicere. mihi autem con-
 versatio in celis est. Unde ne
 procellis soli possit reflecti
 et tempestate deduci; fla-
 vibus illis et auribus qui
 aplexibus rariatis. prius
 quosque complantit; et in con-
 victione roborat. Car-
 itas est igitur quae nos superioribus
 necit; relogis inserit. Et ei
 manet in caritate; de in

eo manet. Unde et dominus ait.
 Manete in me; et ego in vobis.
 Sicut palmes non possunt fructum
 afferre a se nisi manserint in
 vite; sic et vos si in me non
 manseritis. Ego sum vitis; et
 vos palmites estis. Cuius-
 dem igitur exemplum vitis ad vitam
 vite institutionem accersit. Sed
 esse signavit; quae primum veris
 tepofacta temperie gemas
 prohibet. deinde ex ipsis sar-
 metorum articulis fructum emit-
 tit; de quibus oriens vna forma-
 tur. paulatimque augescit im-
 tuni plus retinet acerbitate.
 Non ei potest nisi maturna iam et
 cocta dulcescere. Vestit ite-
 rea viriditibus papinis vi-
 nea; quibus et advenit frigus
 semper inuria non exiguo mu-
 nit subsidio; et a solis auto-
 re defendit. Sed at eo vel
 spectaculo gratius. vel fitu
 est dulcius videtur; sicut pen-
 dentia velut quaedam speciosi-
 rursus molia in vna uel
 auro colore vel purpureo
 venientes. Inactos certe
 itaque gemas existimas ful-
 ge. choruscant indicas. alba-
 tum emicare gratiam; nec ad-
 uertis ex his amoneri te
 homo. ne imaturos fructus tuos
 dies supremum inerat. aut
 plene tempore etatis opera ipa-
 rata dedereant. Acerbis
 ei fructus; amariore esse consu-
 eunt. Nec potest dulce esse; nisi
 quod ad maturitatem perfectionis
 adoleuerit. Hinc vero profecto
 vno nec frigus horrida noctis
 nec sol uigilans nocte consu-
 euit; quia obubrat ei gratia
 spiritualis; et omnia mundana
 cupiditatis et corporales libi-
 dis restringit incendia. desce-
 dit ardores. Laudat te quibus
 conspiciunt; et agmina ecclesie
 velut quaedam palmam sicut

32

33

mi erui. Spectet singuli
 fidelium plura animarum monili-
 a: delectet maturitate pru-
 dentie. splendore fidei. decore
 confessionis. iusticie pulchri-
 tudine. ubertate misericordie: ut
 dicat nobis. uxor tua sicut uitis
 habitans in lateribus domus
 tue: et quasi redudamina uitis
 fructifera copiosa munere
 liberalitatis imitabis. **S**ed
 quod ego in sola uite imoror:
 cum omnia genera arborum utilia
 sunt. alia ad fructum nata. alia
 ad usum duntaxat. **S**icut et quibus non
 est fructus uberior: tamen usus pre-
 ciosior est. Cedrus suspensa
 dicitur terrore apta culminibus
 eo quod hinc materies et pre-
 parata sit spatibus: laquearibus quoque come-
 distis fastigiis. habilis est ex-
 pressus. Unde et ecclesia dicitur in
 canticis. trabes domorum nostrarum
 cedri. laquearia nostra cypressi:
 iosse declaratis decora suorum
 namque fastigii: qui quasi
 trabes uerticem ecclesie sua uir-
 tute sustineant. et fastigium
 eius exornent. Iauis et pal-
 ma: ad insigne uictorie.
 Iauis uictoria caput conatur
 nata est. Unde et ecclesia a-
 dit. Diu ascendam in palmam:
 tenabo altitudines eius. Que
 eminentiam uides uerbi. et spe-
 ras quia ad eius altitudinem
 possit ascendere et sancte sumi-
 tate. dicit ascendam in palmam:
 ut omnia reliquat inferiora et
 ad superiora rotundat ad bra-
 uium christi: ut suaves eius
 fructus carpant et gustent. Su-
 auis est uirtutis est fructus.
Populus quoque coronis ar-
 borum uberosa uirtutibus. et sa-
 licy lenta uitis habilis uin-
 ciandis. quod aliud misterium de-
 clarat: nisi bona esse christi

32

uicula que necesse solent uicula
 gratie. uicula caritatis. ut unus
 quisque suis uiculis gloriatur
 sicut gloriabatur et paulus dicitur.
 paulus uincit ihesu christi. Unde
 ligatus uiculis dicitur. quod non
 sequebatur a caritate christi: uiculis ab-
 stinencia. uiculis caritatis. **I**n
 lignis uiculis etiam dicitur autem.
 In salicibus in medio eius: sus-
 peditur organa nostras. **S**uauis
 quoque elementorum aptibus uiculis
 exprimendis: leui materia
 usu manuum parulis informat.
 Unde ait scriptura scribe in libro
 ful: ut amoneat te ipsa ma-
 teria que se uiculis nec uiculis soli-
 is exuitur suis. ne uiculis spau-
 tue dissimulatioe uiculis:
 sed se tibi per arborum fidei ger-
 minet spes salutis. **Q**uia
 ergo enumeratis quanta uarietas
 arborum. quanta diuersitas in sin-
 gulis et pulcher ornamens.
 quanta patula fagi. quanta pre-
 abietas. quanta comarum pinguis
 quanta umbrosa platanus. quanta
 populi bicoloris. quanta no-
 tosa et rediuiua castanea.
 a: que sil: ut excisa fuerit. et
 silium ex se pullulans resue-
 uit: que admodum in arbo-
 ribus ipis etas. aut senilis
 aut nouella deprehenditur.
 Iunioribus et exiliores in-
 mi: antiquioribus ualidior
 in et nodosa sunt brachia.
 Illis folia lenigata atque dif-
 fusa: istis contractiora et as-
 pera. **S**unt etiam arbores que
 sancti atque emortua radice
 successionem sui si forte rudi-
 tur reparata non nouerit: a-
 lia que aut uiueta uiculis et
 natura fecundior est. quibus
 excisio lucis potius quam detri-
 mento sit: ut per plures sui
 rediuiua successione ueno-
 uetur. hederis. Est etiam quod
 uiculis ipis sexus in po-

37

nis: est disiectio feruus i
 arborib9. **¶** *R*ã videas pal
 mã q̄ datulos geneat ple
 riq̄ idinantiã ramos fu
 os et subiacentiẽ et concu
 pistentiã atq̄ ap̄plexus spa
 riẽ prædentiã ei arbori:
 quã mãrẽ palmã appellat
 pueri rusticoz. *¶* *U*lla ḡo pal
 mã feinea est: et feru suũ
 subiectiois specie cõfiteat.
 Vñ cultores locoru piaciũt
 ramis ei9 dattilorũ ul' pal
 mitũ scia masculoz. *¶* *¶* *¶*
 illi feinei arbori uelut q̄
 dũ sensus pfuõtionis itãdit:
 et expectati cõcubitiõ grã re
 presentat. *¶* *C*uo munere
 donata rufus origi et e
 leuat ramos suos: et in
 uacere statũ comã suam
 rufus attollit. *¶* *D*e ficu
 quoz eadẽ est opio. *¶* *I*deoq̄
 pleriq̄ feruã domestica 2
 fructifera ficu agrastẽ fi
 culneã ferũt inseiẽ: eo q̄
 cito fructu feruã illi9 ordo
 mestice ficus uel auna rep
 tati aliq̄ uel estu defluare
 fatũtur in terrã. Vñ qua
 ti hui9 remedii grossis ar
 boris agrestis alligatis
 ad illã feruã arborẽ me
 ditur: ei9 ifirmitati: ut
 possit fructu p̄rios reser
 uare. iã iãq̄ si defortit re
 media lapsuros. *¶* *C*uo a
 monem uelut quodã a
 nigmate nature. nõ fu
 ge eos q̄ a nrã fide et con
 sortio sepati sũt: eo q̄ et
 gentilis qui fuerat adq̄
 fiti quo grauior fuerit
 assertor. arboris. eo ueha
 mentior possit fidei dese
 sor existiã: et si q̄s de he
 tias cõuertat: uelut con
 firmet eã p̄te in quã se cõ
 mutata opinioẽ cõtulãit
 maxie si hãat aliq̄ due

38

ctu nature: ut uiuida eẽ
 ei9 possit fma: si admi
 rucule et attẽtio sobrie
 tatis. obseruãcia castita
 tis. Profunde ḡo curã au stu
 diũ tuũ: ut similitudia fruc
 tifere illi9 ficut de pãtia
 et cõuõtionẽ agrastis il
 li9 arboris tuã possis coz
 roborãã uirtute. *¶* *I*n eni
 tua nec dissoluẽt intẽtio:
 et diligẽte fructu et grã
 reseruiabit. *¶* *¶* *¶*
 fut at q̄ dõreat naturale
 duriciã posse diligentia
 studio rẽperari: quib9 af
 fert cultu ruralis exẽplu.
¶ *R*ã pleriq̄ cito floret
 malagranata et firm af
 ferta nõ possit: nisi co
 gruis p̄torũ remadns or
 colatur. pleriq̄ fructus ua
 nestit itentior: et ferus spe
 ties ei9 pulchra p̄randit.
¶ *¶* *¶*
 Que nõ imerito cõpatur
 eccleie: ut habes i cõtinis
 ad ecclesiã dãm. *¶* *E*t cortex
 malipuna gene tue. Et i
 fia. *¶* *F*loruit uinis: flouẽt
 mala granata. *¶* *E*cclẽsia eĩ
 bonũ fidei fulgorã. cõfessi
 oisq̄ p̄cedit: tot marti
 ri sanguis speciosa. et qd
 est ap̄lius xpi amore dona
 ta: sil' pluriõs inã se frũs
 usu istiq̄ pomu. sub una
 munificẽ cõsariã: et
 uirtutu negocia multa cõ
 plactas. *¶* *S*apiãs etiam spũ
 colat negocia. *¶* *¶* *¶*
 lis quoz hor gene medica
 ti ferũtur. agricole. ut ex
 amarũ dulces fructu fiat:
 ut retribrat ei9 iudiciã ar
 boris: et in mediũ iferat
 succulũ ei9 arboris quã
 gra petiten nos p̄incã
 diam9. *¶* *C*uo facto: sua
 maritudo deponit. *¶* *E*rgo
 si agricultura cõuertit

39

20

Stupuii qualitate? nonne
 studia doctrine et discipline
 attentio mitigare possunt q̄
 liber agnoscere passionu?
 Nemo q̄ positus. uel in ad-
 leſtate uel in temperantia libere
 de sui conuersione desperet.
 Si ligna plerūq; in meliores
 uertit uſus? nō possit hoim
 corda mutari? Docuim; non
 solū iter diuersi generis ar-
 boras eē fructuū diuersitates;
 sed plerūq; in eadē specie ar-
 borū cōpugnare sibi fructus.
 Alia enī spēs masculorū. alia
 femineorū fructuū: si de danti-
 lis sup̄ diximo. ¶ Et nō pos-
 sit uarietate cōprehendere spe-
 cie grām; pomorū. singulorū
 quo; utilitate fructuū suorum
 q̄ pprietate. que auq; rari ap-
 ta uideantur. quēadmodū e-
 gnis viscerib; hoim amaroza
 poma medicantur: et inflationē
 asperitatisq; iteriorē temperet.
 quēadmodū in sus huiorū as-
 perin pomorū dulcib; temperē-
 tur? Deniq; ea medicina anti-
 quior q̄ herbis curare cōsue-
 uit et suas? nec ulla firmi-
 or sanitas? quā q̄ salubrib; re-
 format alimētis. Vñ scdm
 naturā docemur: q̄ sola no-
 bis esta medicina est. herbis
 parte ulcra apta clauduntur:
 herbis curantur iterna. Idēq;
 medicorū ē opus. herbarū
 p̄tates noscē. Vñ ei medendi
 uſus iolent. Sed ut ad sim-
 plicia poma reuertam; stiliū
 alia sūt q̄ coquitur sole: alia
 q̄ testis aut corticib; clausa
 cōplent. Mala et pira uiaz
 quo; genera oīa nuda obier-
 ta sūt soli: nucas at et nu-
 cule nuclei quo; fructū et tes-
 ta optus et cortice: alitur tñ
 et ipse calore solis atq; nut-
 tur? et q̄ntū densitate nucle-
 us absconditur: tñ solis calōe

nutrit. Quāta dē dē dñi pau-
 dētia: ut ubi mollior fructū
 ubi foliū aſſitudo ualidior
 ualidius tegumētū tuendo
 defert poma. Ad uide; i frū-
 ficulnee. Delicatioza itaq; ua-
 lidiorib; munēda sūt: ut te-
 ipē dñs p̄ ihemā docet dicit
 Sicut ficus istas bonas re-
 cognosca trāſlatos uia q̄
 emisi de toto isto in etiā calōe
 or in bona: et cōfirmabo o-
 culos meos sup̄ illos i bona.
 Tanq; delicatos ei uelut quo-
 dā miserie sue ualidiori sep-
 sit tegmē: ne tenari fructū
 maturū iteriret. Deniq; q̄
 hñs etiā in posteriorib; dicit.
 Delicati mei abulauerunt
 vias asp̄as. Quib; ifra aut.
 Constantes estote fili;: et p-
 clamate ad dñm. hoc ei solū
 aduersū oēs p̄cellas atq; i-
 iurias inuolabile tegmē
 ipenetrabile mūimentū.
 Vbi q̄ tenari fructū: ubi tras-
 siora tegmē et mūimēta
 foliorū. Tōta at ubi fructū
 ualidior est. ubi tenariora
 folia: ut malus arbor do-
 cer. Pomū ei ualidior: non
 multo idiget p̄tectionis aux-
 ilio. Nā ipa p̄tectionis tras-
 sioris ūbra poma nocē plus
 possit. ¶ Deniq; docet nos
 p̄cipū nature grām: et di-
 ne sapie iterna misteria.
 Videm; ei ita scissū atq; di-
 uisū: ut triū foliorū speciem
 uideat ostēde. Ita p̄s modi-
 a distincta est: ut nisi ifra-
 rib; heret sepata spectatib;
 uideatur. Ea aut id uideatur
 seruata natura: ut et sole
 facili; admittat: et ūbra ob-
 toyat. Deniq; p̄carius ma-
 dia p̄s ei; extendit: et in
 ipsa sumitate tenuat: ut
 plus pulchritudis q̄ tegu-
 mēti p̄ferat. Etā braun

specie videtur effingere? signi-
 ficans qd vna iter pendentes ce-
 teros fructus hēat p̄cipantū:
 cui tacito quodā iudicio na-
 turæ sed euidenti iudicio inas-
 cit spēs et p̄rogatiua victo-
 riæ. **Berū** igit̄ habet braui-
 um suū: quo et munimen-
 tum sibi prebet aduersū iurias
 uel aeris p̄iter ymbriūq;
 violentiā: et ipedimētū nō
 offert ad recipiendū solis
 calorē: quo tepescit alit̄ co-
 lorat̄: auger̄. **Ficulnæ** quoq;
 foliū eque p̄pe ut p̄ciping. q̄
 dr̄p̄ta iter scandit diuisione:
 qd̄ co clausū videt̄ quo mai⁹
 est foliū. **Hanc** nō ita ut p̄-
 ping uel hora oī uel summitate
 tr̄spanit. **Sicut** eī in ficulnæ
 folio crassitudo ualidior ita i
 p̄cipino spēs elegatior. **Cras-**
 situdo igit̄ folij p̄ficiat ad re-
 pestatis iuriā repellendā:
 iter scissio ad fructus grām ua-
 porandi. **Deniq;** hoc gen⁹
 pomū gradine nō cito matu-
 ritatē cito sentit: q̄a et la-
 tere videt̄ aduersū iurias:
 et patere ad grām. **Qd̄** gō
 foliorū describā diuersitates:
 quā admodū alia rotunda. a-
 lia longiora. alia flexibilia.
 alia rigidiora sūt. alia nullis
 facile uentis labētia. alia q̄la-
 ui motu decurrunt̄ auarā.
Inexplicabile ē singulariū
 rerū exquisitē p̄rietates: et
 uel diuersitates earū mai-
 festa testificatiōe distinguit̄.
 uel latentes occultasq; in i
 deficiētibus ap̄ire dormit̄.
Q vna nōpe atq; eadē est
 aqua: et diuersas plerūq;
 sese mutat in spēs. **Aut** iter
 harenas flaua aut iter cau-
 tes spumea: aut iter nemo-
 ra uindictior. aut iter flozū
 leta est discolor: aut iter
 lilia fulgētior. aut iter ro-

sas rutilatior: aut in gra-
 mie liquidior. aut iter pa-
 ludes turbidior: aut i fonte
 p̄spiratior. aut in mari ob-
 scuroz: assumpto colorū q̄b⁹
 influunt coloreq; decurrit. **Ri-**
 gore quoq; pari rōe cōmutat:
 ut iter uaporatiua feruor
 iter ubrosa frigescat. sole re-
 pressa exestuet: niuib⁹ iri-
 gata glaciali hūore canescat.
Quē admodū at̄ sapor eius
 ip̄e cōuertit̄: ut nūc aspe-
 rior nūc amarior. nūc uehe-
 mētior. nūc austerior. nūc
 dulcior quoq; pro spētū q̄b⁹
 ifusa fuerit qualitate vari-
 etur. **Asperat̄** in maturiori-
 bus suis: ronso cortice nu-
 cis. folijsq; rotatis. amarior
 fit absinthio. vino ueheme-
 tior. austerior allis: gra-
 uasat̄ ueneno. melle dulce-
 scit. **Si** uero ei lentiscū there-
 binti quoq; fructus uel nucis
 iterior misceratur: in olei
 mollē naturā facile trāssū-
 dit. **Cū** sit at̄ altit̄ om̄i vir-
 gultorū: diuersos singulis
 usus ministrat. **Si** radices al-
 liat uel nubib⁹ fusa destrē-
 dat. distinetis dat oib⁹ uires:
 radice ip̄inguat. caudice
 prouehit: ramos diffundit
 folia uirescē facit: fructuū
 alit̄ semina. pomū augē cō-
 sument. **Ergo** tū eadē sit om̄i
 nutit: alia arbor genēa
 tristiores ferūt sucos. alia
 dulciores: alia tardos. ali-
 a p̄maturos. **Ip̄e** quoq; it̄
 se discerpāt suauitates. **Al-**
 lia suauitas in uinea. alia
 in olea: alia in raris. ali-
 in fici: discreta in malo.
 dispar in dactilo. **Tactus**
 ip̄e aque. alibi lenis. alibi
 asperior: plerūq; p̄grior
 est: pondē quoq; distat̄ fre-
 quāter ut specie. **Nā** ple-

23

22

21

26

usq; leuis grauior pleriq; leuior estiatu. **R**o miru igit si cu ipa in se disceper disceper etia in se lacme arbor; q eiusde aqua alluione generat. Et cu vna sit oim causa? diuersus si guloz usus: diuersa natu ra est. **A**lia vim ht cerasi arboris lacrima: alia len tisi. **D**isparat quoz balsami gutta: odorata oriatis ligna sudara produit. **D**iuersu qz lacrimaru genz virgulta fa rularu in egipto ac libia: q dam vi natura secretioris illacrimat. **Q**uod at tibi refert clemente licet ee sermonem? qd electu lacrima virgulti sit: et in tate matere soli ditate lacrima durecat. **N**ec leuibz id astruit testio nis: qn folia aut sicutuloz minutissima portioes. aut ex igua queda aiantiu genera in electo sepe repiant: q videtur cu ad huc gutta esset mollior reperisse et solidata tenuisse. **S**ed qd ego vili sermone decerno. cu alta at qz paosa rone natura cu is te sermo huano alar inge nio: natura at oim puce tia dina formauerit. **V**n uelut habenis qbusda uer boz cohibeda diffusio e: ne qd salomoi spalitari sapie mune dinitz vider ee rolla tu. usupatorie videam ex pone differentias arbor et virtutes radicu. et qnqz p abscondita et ipuisa sicut scriptu est. q nec ab ipo tana maifestata produitur: ut michi videat potuisse eu dis putare de virgulto genai bus. no potuisse cu pleni9 ois creature explicitie ro nes. **Q**uod si utriusq; aqiu pleriq; et segetes latiores

sunt et viudes saba et ortoz multiplex suscitatur et resus citat gra. si viridatibz tho nis fluuior exudantia rpa decorat: queadmodu ad uerbu dni qd oim aquaru cuiusu e redudantius subito creatura virgulto9 ois efflo ruit. festinatut capi no co missa sibi fruge edere. igno rati orti olaru genera floru miracula germinare. rpe fluuior se uestire mutatis propinquauit arboros rco surgat. cito se in flore iduce victu hoibz. pecoribz pabu lu ministrat. **F**ructu cois e oibus: usus quoz est datus oibz. **S**imul utriq; arboes germinant. **A**liud quo ues terem: aliud quo refrige rate uba defendunt a so le. **C**ibus in fructu: usus amantatis e in folijs. **T**ame qa pfaa erat puidetia crea toris. qd fructu sibi maxie hoim auditas uaditatur: reliqs puidit auantibz: ut ut specialis hns donaret ali monia. **I**taq; esm hns no modicis in folijs est: cor ticibusq; siluestribz. **E**a qz q ad usum medendi profi corat idest succi lacime sur culi: piter ministrata sunt. **I**taq; illa q post exprimito usu exeplo utilia cognouim9: ea a pncipio creature cui usui apta donaret pn tie sue maiestate de sinu terraru iussit exire. **E**t quia iussit dñs ut germinaret tra herba fem et lignu fru ctiferu faciente fructu sedz gang cui9 semen ei9 in eo? ne forte qd dicat i multibz arboribz neq; fructu neq; semen videri. et putet di nu in aliq; uacilla pceptu ut a ueritate sit dubiu: ill

adueritat q̄a neq̄quā fieri
 p̄t ut nō aut semibꝯ utat̄
 vniuersa gignētia. aut hē
 aut aliq̄ que videat̄ r̄i vir-
 tute sem̄i cōuenire. Idq̄ si
 q̄s diligēter intēdat. mai-
 festa restificatio ē poterit
 cōprehendē. ¶ Nichil vidē-
 tur sem̄is habere salutes. ¶
 h̄nt t̄m in foliis granū quod-
 dam qd̄ hēat virtutē sēis.
 ut eo cōmissō tr̄is t̄m posito
 surgat arbor de fuitulo. et
 t̄m de sem̄ie se suscipiat. Gra-
 no itaq̄ illo radix p̄ma co-
 alescat. de radice pullulat
 nō solū salias. sed etiā reli-
 quoz ad similitudinē generis
 h̄mōi arbor silua. Habet
 at et radice virtutē et se-
 m̄is. vñ pleriq̄ ea satione
 iacimentū suū nōoris ip̄a
 gauerūt. Magna dei virtū
 in singulis. Nec miratur
 quis. in virgultis magnā
 dei dixisse me virtutē. Si
 quidē magnā virtutē suā
 in locustis eē dixit et bru-
 co. eo q̄ dīne maiestatis
 offensa magno modera-
 mine sterilitatis iudicē
 atq̄ iopie soluetur. Mag-
 na eī virtū patia. Magna
 virtū prouidentia. Indigni
 eī erūt q̄ uerēt fecundita-
 te frēna. q̄ t̄m leserūt
 creatorē. Et uē magnū.
 qui miserabili fame ne-
 phas tante impietatis ul-
 tū. Itaq̄ si magna vir-
 tute dei sterile brucū tr̄a
 germiauit. q̄nto magis
 magna virtute q̄ ferida
 sūt p̄reat. ¶ Q̄s pineā vi-
 des nō stupeat tantā dīno
 p̄cepto autē iolūtā ip̄ressā
 q̄ nature. quēadmodū
 ab ip̄o rētio distatibꝯ licet
 mēsuris. par affurgat
 glutino quo p̄rios fouet

fructū. Itaq̄ p̄ circuitū ea
 de spēs et ordo seruat. Et
 quidā in singulis plagis
 nucleoz p̄tus exuberant. at
 q̄ i orbē tradit fructū et gr̄a.
 Itaq̄ i pinea ista p̄maginē
 sui natura videt̄ exprime.
 q̄a primo illo dīno celesti
 q̄ mādato p̄uilegia ac-
 cepta custodit. Et p̄tus su-
 os quadam ānoz vice et or-
 dine refert. donec consu-
 matio impleat. Sed ut i hoc
 fructu gr̄atā spēm sui sig-
 nat. ita etiā in miris id-
 est hūilibꝯ virgultis. figu-
 rā ip̄robe calliditatis exp̄s-
 sit. Sicut eī duplia corde vi-
 ri ubiq̄ p̄esto sūt. et gr̄am
 simplicitatēq̄ apud bonos
 p̄tendūt. et viciōsissimis
 glutinat. ita etiā in itaq̄
 sis et in desertis cōtario qd̄
 dām usu hęc virgulta nas-
 citur. Unde et iheremias
 dubia morū atq̄ sincera
 miris cōpauit. Germiet
 inq̄ t̄m. et statim oīs surge-
 a germie tr̄a cōpleta est.
 et hōi dicit̄ dilige dñm
 deū tuū. et nō est caritas
 dei oīm ifusa visceribus.
 Suidiora corda hōim sūt.
 q̄ diua saxoz. ¶ Terra in
 debitos fructū nobis mis-
 rit dū obsecrat. auctoi
 nos debiti mung negamꝯ
 dū nō uenerimꝯ auctore.
 Vide in p̄uis. q̄ p̄uidētia sit
 dei. Et q̄ cōprehendē non
 potos. miris quō alia sp̄
 florētia reseruat. alia
 mutatiois habe uoluerit
 expoliatiois et amictus.
 Inter tanta niuiā. p̄ui-
 nas figorū. viriditate
 suā arua cōseruat. Et tū
 ip̄a tecta sūt gelu. p̄tus
 sui tamē aut exigua spēs
 viriditatis obtexūt. In ip̄is

27

29

28

quos generib9 arbor9 q̄ diu-
nis frondib9 uestiūt: nō me-
dionis distātia est. Seruat ī
dumentū suū sp̄ olea ul' pi-
nus: sed tñ folia sua sepe cō-
mutat. Nec ea q̄ dicitur
sed q̄ succedanea p̄tendūt
sue arboris pulchritudini:
p̄petuū viriditate uestiūt. vi-
tam muneris obūbrantes.
Palma at̄ viret sp̄ manet
cōseruatiōe et dicitur nita-
te: nō immutatioe folioz. Nā
q̄ p̄ma genuitauerit folia: et
sine ulla substitutiōis succes-
sione cōseruat. Immutat q̄
eā o hō ut dicit et tibi: sta-
tura tua silis frā est palme.
¶ Serua viriditate puericie
tue: et illi9 inorectie natura-
lis quā a primordio recepisti
ut plātati9 secus decussus a-
quarū fructū tuū tpe tuo ha-
beas p̄paratū: et foliū tuū
nō deficiat. Hāc viriditatem
grā sp̄ floreat ī xpo. secuta
ecclia dicit. In ūbra ei9 cōcu-
piu et sedi. Hāc p̄rogatiua
domi viretis accipiant et apli
quoz nec foliū vni9 ponit
elabi: et eoz etiā ūbra tu-
mēt agrotos. Obūbrabat
ei infirmitati corpis. fides
mētis: et florētia merita
virtutū. Mane q̄ plātatus
in domo dñi ut in atris ei9
sicut palma floreat: et as-
cendat in rē grā ecclie. ut sit
odor nariū tuarū sicut mala: et
fauces tue sicut vinū optimū.
ut iebrietur ī xpo. Bene ā
monuit iste uersicul9 repe-
tē pene iternissū: q̄a die
im9 p̄cepto dñi vitā etiam
pullulasse: quā post dilu-
uū a noe plantatā eā cog-
nouim9. Sic ei9 habes. q̄a
noe agricola arat tē: et
plātavit vitē. et bibit de vi-
no ei9: et obdormiuit. Nō

ergo noe auctor est vitis:
sed plātatiōis. Neq̄ enī m-
si eā reperisset an generatā:
plātate potuisset. Cultor q̄
nō auctor est vitū. **¶** Deus
at̄ qui sciet q̄ vinū sobria
potatū sanitatē donaret. au-
geret prudētia. imodica sup-
tū ad viā tās daret: creatū
tū dedit habūdantiā hūano
arbitrio reseruaui: ut pa-
monia nature eēt magistra-
tiā sobrietatis: habūdantiā
noria. lapsūq̄ tamulentiē
sibi asscriberet hūano cōdi-
tio. Deniq̄ et ip̄a iebriatus
est noe: et obdormiuit cōso-
pit9 a vino. Itaq̄ p̄ vinū pa-
tuit deformitātē: qui p̄ dilu-
uū exaruit ad gloriā. Sed
dñs et ī eo creature sue grā
reseruaui: ut ei9 firmo
bis cōuertēt ad salutē: ac p̄
eū nobis p̄coz remissio p̄o-
ueiret. Vn̄ pie ysaac dixit
odor iacob. odor agri pleni:
id est naturalis odor. Qd̄ ei
pleno rure suauis. Qd̄ vitis
odore iocundus. Qd̄ fabis flo-
re gratius. Unde q̄uis igno-
noscit q̄s an̄ nos dicunt. nō
vitē aut fici p̄iarcha olebat
aut frugē. sed virtutū spūa
bat grām: ego tñ et odora-
uim tē simplice atq̄ sincere
pro grā bñdictiōis accipiam.
quā fraus nulla cōposuit.
sed ueritas idulgētis celas-
tis ifudit. Deniq̄ iter bñdi-
ctiōes faciatissias cōpuat
ut tribuat nobis dñs de toro
celi habūdantiā. vinū olei:
atq̄ frumētū: cui ē hōi glā-
ptas ī secul' et nūc et sp̄ et
in oīa scā scloz Amen. **Ex**

Q plant lib eā
Incap q̄rtus
vi vitē uia col
colligit uasa
prius q̄b9 tūm

infudit mudare consuevit:
 ne fors aliqua vini gram
 coloraret. Ad ei pdest po
 ne vite ordine fode qd anis
 aut aratris sulcos dure. pu
 tare subriga. adilige ulmus
 et quoda conubio copulac.
 si tanto labore vina qfita. in
 uase roacafat. Matutinos
 nos solis ortus si qd specta
 re desiderat. emudat oculos
 suos ne qd pulueris. ne qd
 purgamentoy oculis ei9 infi
 dat. ne ue aliqua caligo ne
 biliosa corporeos visus spec
 ratis obducant. Nobis in laio
 ne oriudus e sol: qui an no
 fuerit. prunu ia die sine so
 le trāsuimus: sed in sn sole
 trāsegim9: certū si sole co
 feam9. Quarto die iubet de9
 liuana fieri: solē et lunā et
 stellas. Sol incipit emuda o
 culos metis o ho aieq9 iten
 oris obtutus: ne qua festuca
 pta. acie tui pstrigat igeni
 et pur cordis turbet aspau.
 Emuda aure. ut uase sincro
 scatur dina nitida fluenti
 suscipias: ne qua igrediat
 rōtagio. Precedit sol magno
 iubate die: magno mudu
 toplens luie uaporas caloe.
 Caue o ho solā ei9 ppendera
 magnitudine. ne nimius
 fulgor ei9 visus tue mentis
 obruet: ut qui e regioe in
 radiū ei9 itendit reperituffo
 luie. oem subito amittat af
 pectū: ac nisi in ceteras ptes
 volū suū oculosq9 rōuertat.
 estimat se nū videri. et tue
 di munē oē fraudatū. Si uo
 defloctū obtutū: itegru sibi
 officiu pferuat. Cua igit
 ne et tuū radiū ei9 exori
 ens confidat aspau. Ideoq9
 prius firmamentū celi af
 pice: qd ante solē factū ē.

Terrā aspice: q ateq9 sol p
 dret. cepit eē visibilis atq9
 cōposita. Germia ei9 aspice:
 anteriora solis luie. Anteri
 or brunoz q9 sol: anqoz her
 ba q9 luna. Noli q9 deū creā:
 qui vides dei munera eē plata.
 Tres dies trāfacti sūt. et solē
 nemo qfuit: et luie claritas
 habūdauit. habet ei et dies
 suā lucē: q9 pdecessor ē solis.
 fō igit te tāto splēdi solis
 teme cōmittas. **Oculus ē**
ei mudi sol. et iocūditas di
ei: celi pulchritudo. nature
grā. et pfectā creaturē. **q9**
qñ hūc vides: auctore ei9 cō
fidem. Quid hūc miraris:
 lauda ipi9 creatorē. Si tam
 grat9 est sol. cōfors et piceps
 creature: qm bon9 est sol
 ille iusticie. Si tā ualoz ē
 iste ut rapidis cursib9 i die
 ac nocte lustrat oia: qñq9
 q ubiq9 sp est. et maiestate
 sua cōplet oia. Si amirabi
 lis qui iubet exire: quā
 sup amirationē q9 dicit soli
 et nō exorūt: ut legimus.
 Si magn9 ē q9 p horarū vices
 loas aut accedit aut daret
 cotidie: qualis ille q9 etiā
 cū se exinanūet ut nos eū
 possem9 videri. erit lumen
 uerū qd illuāt oem hoīem
 uerū in hūc mūdū. Si
 pfectāssim9 qui obiectu r
 re patitur. sepe defrē: qñ
 te maiestatis q9 ait. adhuc
 ego semel mouebo terrā.
 Illū abscondit tū: istiq9 mo
 tū nō pōt sustine: nisi uolū
 tatis ei9 substrāta fulciat.
 Si q9 ceto dāpnū est hui9
 solis gram nō videri: qñtū
 ptozi dāpnū uerū luie mu
 ne defraudatū: ppetuo no
 ctis tēbras sustine. Ergo
 cū vides solē. attende tū.
 q an fūdata ē: attēde herbā

3

feni. q̄ prestat ordie priu-
legio. attende ligna que
plaudūt: qd̄ priora iuibus
celi esse reperit. Nūquit
merita feni maiora quā
solis? Aut nūqt̄ potior lig-
ni prerogatiua? Absit ut
sensibilia tanti muneris p-
feramq̄ mīstio. Ad igit̄
p̄uidit altitudo sapie et scie-
ter ut prius iapent ligna
eē q̄ illa duo mundi lūa
et quiddē celestes oculi fir-
mamētū. nisi ut cognosce-
rēt oēs dīne testimonio laio-
nis. tñ sine sole posse eē fe-
rūcā? Nā que potuit sñ sole
potuit eē fecūda quoz. Nam
que potuit sñ sole prima-
rerū seia germinare? p̄t ut
q̄ semina accepta nutru: et
propo fotu sine calore solis
p̄tus edere. Hoc igit̄ uoce
quādā suoz munerū cla-
mat natura. Sonq̄ q̄dē sol
sed mīstero: nō ip̄io bonq̄.
neq̄ fecūditatis adiutor:
sed nō creator. Interdū p-
tus meos et ip̄e adurit:
frequēter et ip̄e michi dūp-
no est. Pleriq̄q̄ me locis
idōtata reliquit. Nō sū in-
ginta cōseruo? michi est
in usu datq̄. meū labori
mācipatq̄. meū subiectq̄
est uacitati. meū corrupti-
onis subditq̄ seruituti. ma-
cū cōgemisat et p̄tuit ut
ueiat adopcio filioz: et hu-
mani generis redemptio: q̄
possimq̄ et nos a seruitio
liberari. meū assistēs lau-
dat auctore: meū p̄nū di-
cit dño deo mō. Vbi maior
eig est grā: ibi maior est et
cōd̄ sortū. Vbi sol bñdicat:
ibi tñ bñdicat. Bñdicūt lig-
na fructifera. benedicūt pe-
cora: bñdicūt uolucres. Me-
cū in mari positus: illum

nauta accusat: me desiciat.
In mōtibq̄ illū pastor decli-
nat. ad mea germinā: ad
meas festinat arbores. q̄bo
exestuans obūbret: ad me
os fontes sitiens et lassus
accurrit. Sed ne onuloz tibi
exiguū videat: eē testimoniū
amūda auit: admone eā ce-
lestibq̄ oraculis. Duobq̄ enī
et tribq̄ testibq̄ stat oē uerbu.
Audi dicentē. Fiant lūan-
a in firmamēto coli: ad illū
nationē tiz. Cōs hoc dicit:
Deus dicit. Et cui dicit nisi
filio? Deus gō p̄ dicit fiat
sol: et filius facit solē. Dig-
nū eī erat: ut solē mūdi fa-
cetet sol iusticie. Ip̄e gō eū
in lūmē adduxit: ip̄e eū il-
lūauit: ip̄e eī donauit fi-
dendi lūis p̄tatem. Factq̄
est gō sol: ideo et ip̄e seruit
deo qm̄ dñm̄ est. Fuisti tñ
et p̄manet dispositio tua
p̄manet dies: qm̄ uniuersa
seruiūt tibi. Etenī cū dies
seruiat: quō nō seruit sol
qui frūḡ est in p̄tate diei?
Quō nō seruit luna et stel-
le? q̄ frē sū in p̄tate nos-
tis? Etenī quō maiorē ignis
grām creator donauit. ut
aer solito apli solis clari-
tate resplēdat. dies sera-
nq̄ luceat. noctis illucēt
tanobze p̄ lūne stellarūq̄
fulgore: colū uelut q̄bus-
dam coronatū floribq̄. ita
ignitis lūanibq̄ micat: ut
pariso puteas uernāte de-
pictū spūatū rosarū uiuis
monilibq̄ renitē. Quō gō
apli decoris uider̄ eē colla-
tū: tanto apli debet. Cui
plus cōmittit: plus debet.
Et ideo bona a pleisq̄ or-
namentū coli est nūcipa-
tū: eo q̄ sit stellarū moni-
le preciosū. Atq̄ ut seia

ma q̄a fertilitas terrarū nō ca-
 lori solis attribuitur: sed diuine
 indulgentie deputat: aut p̄
 pheta. **D**ia a te expectat: ut
 ut des illis cibū in tpe. **D**ā
 te te eis colliget sibi: ape-
 nante te manū tuā: vniūsa
 i plebūt boitate. **E**t ista eti-
 am. **E**mitte spm tuū et re-
 abitur: et renouabis faciē
 tie. **E**t in euā. **C**onsidate
 uolatilia cali: q̄a neq; se-
 uer neq; merūt: et pater
 uester celestis pascat illa.
Rō gō sol aut luna ferudi-
 tatis auctores sūt: sed p̄
 deū p̄ dnm ihesu oib; libe-
 ritatem fertilitatis ip̄tit.
 pulchre at̄ exposuit nobis
 p̄pha. qd̄ sit qd̄ ip̄e ait: q̄a
 fecit deū solem in p̄tate di-
 ei: et luna in p̄tate noctis.
Nā in ip̄o psalmo tentesio.
 tertio de quo sup̄ diuino sep̄
 sit. **F**ecit lunā in t̄p̄e: et sol
 agnouit occasū suū. **C**ū ei
 dies horas cōplere cepit:
 sol dabitū sibi agnoscat occa-
 sū. **E**st gō in die sol. et luna
 in p̄tate noctis: q̄ t̄p̄m vi-
 n̄ obediēte cōpellitur: et
 nūc iplet lūe atq; uacuat.
Itae plerq; hūc locū mysti-
 ce de ep̄o et ecclia videntur
 accipere. qd̄ agnouit x̄p̄s p̄
 p̄n̄ corp̄is passiōe. q̄ aut
 p̄n̄ uenit hora clarificā filii
 tuū: ut ille occasu suo oib;
 vitā donaret eterna. q̄ p̄e-
 tue mortis uigebātur occa-
 su: et ecclia t̄p̄a sua hēat
 p̄secutiōis uitaliter et pa-
 tis. **R**ā videt̄ sicut luna de-
 ficit: sed nō deficiat. **O**bi-
 brari p̄t: deficiā nō p̄t. **C**ius
 aliquoz quidē in p̄secuti-
 onib; distressiōe minuit:
 ut martiri cōfessiōib; i-
 plant: et effusi pro x̄p̄o sa-
 grūs clarificā uictoris.

6
 manus deuotiōis et fidei sue
 toto orbe lumē effudit. **C**
Nāq; luna lūis imminutiōe
 habet nō corp̄is: q̄n̄ p̄ vices
 mēstruas deponere videt̄ suū
 lumē: ut mutuet̄ a sole. **Q**d̄
 facile puro aere atq; p̄spici-
 o. q̄n̄ nulla eā obducta nebu-
 la caligantē facit. colligi p̄t.
Orbis ei integer manet lu-
 ne. et si nō similis totū: ut
 ut p̄s ei effulgeat. et q̄lis
 videri solet cū plangē lūis.
 talis est magnitudiē: sed p̄
 umbrā quādam lūe suo vidu-
 ata apparet. et inde cornua
 ei refulgēt: q̄a corp̄s ei i
 orbē diffundit: et ueluti de-
 ficiente portiois luce sinuat.
Moue at̄ p̄t qd̄ ait. ut fiant
 luigra ad illuatiōe sup̄ e-
 rā q̄ discernat̄ iter diē et no-
 ctē: q̄a et sup̄ iā ubi lumē
 fecit dixerat. **S**epauit deus
 inter lucē et t̄bras. et s̄m̄
 est uespe. et s̄m̄ a mane di-
 es vng. **S**ed cōsidem. q̄a a
 lūd a lumē diei. aliud lumē
 solis et lune. et lumē stella-
 rū: eo q̄ ip̄e sol radis suis
 fulgore diuino lūm̄ videri
 atur. adiūgē: qd̄ uel ortus
 diei p̄t̄ prode uel occasus **N**ā
 an̄ solē lucet quidē. sed non
 refulget dies: q̄ apli quoz
 meridiano sole resplendet.
Qd̄ oñdit̄ p̄pha dicit. **E**t e-
 duret̄ s̄m̄ lūmen iusticiā tu-
 am: et iudiciū tuū s̄m̄ me-
 ridiē. **R**ō solū ei lumē: sed
 etiā meridiano lumē. sancti
 iusticiā cōpauit. **D**eida nō
 solū unū signū. sed etiā duo
 voluit eā diuine discretio-
 nis atq; nocturne: ut et
 lūe discretiōe faciat. et
 solis exortus. et iterū lūis
 defectū: et stellarū ortus i-
 ter occasū diei distinguat et
 noctis exordiu. **N**ā ubi occi-

derit sol manet in ad huc ali
 qd reliquiaru diei donec ta
 nebre terrā operiat; et tūc
 luna orit̄ et stelle. Et de nor
 te quidē apte liquet. q̄a lune
 et stellaz illuatio notis spa
 cia restant. Siquidē p̄ diem
 fulgorē illū luārem stellarū
 q̄ om̄; sol exortus abstron
 dit. ¶ De die at̄ uel ip̄a solis
 flagrāna corē possumq̄ diu
 sū diurnū lūis et solis esse
 naturā; et ip̄am sp̄enē eē
 discolorē. Simplex eī lūis
 est sp̄es; ut lumē p̄beat.
 At ued̄ sol nō solū virtutē
 illuāandi h̄t; sed etiā uapo
 randi. Igneus ē enī. Ig
 nis at̄; et illuāat et exurit.
 Unde de9 uoles moysi ostē
 dere sue opatiois miraculū.
 quo moyses ad obediendi
 studiū puocaret. atq̄ p̄ fi
 dē inflāmaret ei9 affectū
 in igne visus ē in rubo; et
 rubus nō exurebat; sed rā
 tū splēdē ignis sp̄ie uide
 bat. Alterz igit̄ mung ignis
 uocabat; alterū opabat̄.
 Vocabat exustiois vis; opa
 bat̄ illuatiois. Ideo stupe
 bat moyses q̄a cōtra naturā
 suā ignis nō exurebat ru
 bū; qui etiā uehementiorē
 materiē cōsueuit exurare.
 Sed dñi ignis illuāre so
 let; exurē nō solet. Ut for
 te dicas. Quō septū ē. ego
 sū ignis consumēs; bene
 amonuiisti. Nō solet consu
 mē; nisi sola p̄cā. In res
 butioib9 quoz mētoz colli
 gim9 diu ignis naturā; ut
 alios illuēt; alios exurat.
 Illuāat iustos; exurit ipi
 os. Nō eosdē quos illuāat
 exurit. et quos exurit non
 illuāat; sed illuatio ei9 iey
 tiguibilis est. ad p̄fūctiōnē
 bonoz; exustio uehemes

ad supplitū p̄coz. Sed re
 uertam̄ ad disarctiōnē di
 ei ac noctis. Quēte die lū
 ne nox fugat; decedente
 die nox infudit. Nō est ei
 luci societas ulla cū tēbris.
 Siquidē naturali lege hor
 dñs in p̄ma opatioē consti
 tit. Etenī q̄n lūcē fecit; et
 disarctiōnē fecit iter lūcē
 et tēbras. Deniq; ī ip̄o die
 iā sole infuso t̄ris uideam9
 umbrā uel hoīs uel uingul
 ti aliaui9 a lūcē separi; ut
 mane ad occasū dirigatur.
 uespe retroq̄at̄ in orientē.
 meridians horis in septē
 trionē inclinet; lūmē t̄n nō
 infudit atq̄ miseret; sed ce
 dit et refugit. ¶ Similiter et
 nox redē uidet̄ diei; et se
 ab ei9 lūcē recliare. Est ei
 ut pernitiores p̄barit q̄ no
 bis uel etate uel mūre p̄
 current̄ ūbra terre. Natu
 raliter ei umbrā corpi ad
 hēt atq; adiūgit; adeo ut
 etiā pictores umbras cor
 poz que pinxerit nitāt ex
 primere; idq; artis eē affe
 rit ut nō dēant īperimire
 vim nature; et q̄i natural
 iuris p̄uicator hēatur.
 cui9 pictura nō etiā umbrā
 suā exprimat. Ergo si in
 die tū e regioē solis aliq̄
 corpi occurrat ex ea p̄cā
 quā lūcē reputat̄ umbrā
 subsistat; sic tū decedente
 die e regioē lūis ei9 aut
 solis t̄re obiect9 occurrat.
 obūbrat̄ aere. Vñ liquet;
 q̄ noctē faciat ūbra t̄raz.
 Fecit go solē et lunā; stel
 las et p̄stituit illis mē
 suras t̄pm; soli diurnas;
 lune et stellis nocturnas;
 ut iste augeat diei grām.
 ille ūbras tēbrasq; illu
 net; et sint in signa et

tpa et in dies et i años.
 Diuisa tpa habet partesq;
 mēsuras. pro mensū vi-
 abq; sol et luna cū stellis;
 et ut sint in signa. Non
 possum negare: q; ex so-
 le et luna signa aliq; colli-
 gantur. Nā et dñs dicit:
 et erūt signa in sole et lu-
 na et stellis. Et grētib; aplis
 signū aduētus ei; iūdit.
 Sol obscurabit; et luna
 nō dabit lumē suū; et stel-
 le cadēt de celo. her dicit
 fore signa sua: futurę con-
 sumationis. Sed cōueniens
 dabit tūc mē mēsurā ser-
 uari. Deniq; nōnulli nati-
 mitū rēptauerūt exprime-
 qualitates. qualis futurū
 sit vnusq; qui natus sit:
 nō hoc nō solū uariū. sed etiā
 iūtile sit querētib; iposibili-
 le pollitētib;. Qd ei tā iūti-
 le: q; ut vnusq; psuadeat
 sibi hoc eē qd natus est. Re-
 mo qd debet vitā suā. mores
 statūq; mutare: et nū qd
 melior fiat: sed i ea psua-
 sione manē. Nam probū
 potes laudare. nec condēp-
 nare iprobū: qui nātati-
 nātatis sue rēde videat.
 Et quō dñs aut bonis pmi-
 nas: si faciat nātatis disa-
 plinā. et cōuersationē stel-
 larū rufus iformat. Et qd
 est aliud q; hoīem de hoīe
 exuū: si nichil moribus
 nichil iftitutioni. nichil stu-
 diū duraliquē. Quā mul-
 tos videm; exptos animi
 nō videm; aptos: in meliore
 statū eē cōuersos. Redēpti
 sūt apli: et cōgregati ex
 pitorib;. Nō utiq; nātati-
 tis sue hora: sed xpi eos
 ifificauit aduētus: et hoīa
 dūce passiois redēmit a

morte. Iatis dāpnatū capi-
 tis ille cū dño crucifixus:
 nō bñficio nātatis sue. sed
 fidei cōfessione ad paradisi e-
 terna trāsuiit. Ionā i ma-
 re nō ius nātatis. sed dis-
 simulate dīne pceptiois p-
 capitauit offensa: eūdeq;
 cētus exapiens ad iudiciū
 futurū mysteri post tridū
 reuomuit: et pphetia ma-
 rito grē reseruaui. Petri
 de carē iminēt morte pe-
 rimendū: angelū xpi non
 stellarū series liberauit.
 paulū reatus cōuertit ad
 grām: et pūssū a vipera
 turbatūq; naufragio. nō i
 media nātatis. sed deuoti-
 ois merita reseruaui. Qd
 de illis diam. q; eoz pāb;
 cū fuisset mortuū resurrex-
 erūt: utriū illos sua nātati-
 tas. an aplia grā resuscita-
 uit. Qd opus fuit ut ieiun-
 nis se pūlisq; cōmitteret:
 si quo volebat nātatis bñ-
 ficio poterat pueite. Qd si
 credidisset dū expectant
 factorū nātate: nūq; ad tā-
 tam puenisset grām. Inuti-
 lis igit; ista psuasio. Qd q;
 etiā iposibilis. Nā ut de
 eoz aliquid disputatioe
 sumam; redarguēdi grā
 nō probandi. magnā vim
 dicit eē nātatis: eāq;
 minutis quibusdā et certis
 colligi oportē momentis:
 ac nisi uerius colligatur
 sumā eē distantia. Breue
 ei athamo exiguoq; mo-
 mēto distata nātate io-
 pis et potētis egens et di-
 uitis. inortis et noyū: et
 plerūq; eadē hora generā-
 ti lōgeuitati debuit. et pma
 et puertiae etate mortu-
 rū. Si reliq; disparia sint
 et pūta aliqua distata:

hoc quemadmodum possit col-
 ligere videant. Constitue p[ro]-
 femie. Obstat utiq[ue] eni
 prima cognoscat: exple-
 rit uagitu[m]: qui nativitas
 colligitur. Attendit utru[m]
 mas sit an feia. Et vis
 itor has moras p[ro]-
 mometa: pone mathe-
 maticu[m] p[ro]-
 p[ro]p[ri]u[m]. Quiaq[ue] u-
 pt[ur] it[er]esse puerp[ro]p[ro]. Quia
 madat obstat. audit cal-
 deus: ponit horoscopu[m] in
 altari[us] s[er]u[us]: ia nati fata
 migrarunt. De alio q[ui]t[ur]
 et altari[us] g[ra]t[ia] reposit[ur].
 Pone uerum eor[um] ee opio-
 ne de nativitate nativitate:
 no pt ee uera collio. Pur-
 ta trāseut: fugit t[em]p[or]e u-
 pabile: no est dubium qd
 t[em]p[or]e i athamo et mometo
 oculi sit. Adducor ut a-
 dam: qn omis i athamo i
 mometo oculi resuscitum:
 ut apls p[ro]stat dicas. Ene-
 mistrium uobis dico. Oes
 quide resurgemq. no oes
 aut imutabim[ur]: i athamo
 in mometo oculi i nouissia
 tuba. Et mortui resurgat i
 corrupti: et nos imutabim[ur].
 Inter effusione et suscepi-
 one depositione pignoris
 fletuq[ue] ei[us] et nutu quot a-
 thomi trāserit: Et hoc ut
 simpliciter ista texueri. Na
 et ipsi vitale illu signoz du-
 odecim circuitu in duodecim p[ar]-
 tiu diuidit: et triginta diebus
 sol duodecim p[ar]-
 tiu speie ei[us]
 q[ue] ietabilis habet egradit:
 quo g[ra]t[ia] solis am circuitu
 copleat. Quia in triginta
 portuiculas diuidit: quas
 meins g[ra]t[ia] uocat. Vna q[ue]
 q[ue] duodecim illaz distribuut
 portionu: ipam quoq[ue] portu
 uicula in sexaginta uicos to-
 forit. Rursus vnaquaq[ue] de

illis: sexaginta sexages se-
 cant. Quia icoprehensibile e
 qd sexagesio sexagesima
 portuicula nativitate moni-
 to constituent: et q[ue] singu-
 loz signoz sit aut motus
 aut spes in nativitate naste-
 tis. Unde cu ipossibile sit
 ta subiles minutias t[em]p[or]is
 coprehende: exigua aut
 imutatio iuciat vnuat[em]
 tatis errore: totu negotiu
 plenu est uacitatis. Dispu-
 tatores eor[um] q[ue] sua sit nesci-
 ut: quo aliena nouerit:
 Qd sibi imineat ignorat:
 possit aliis q[ue] futura sit de-
 nunciare: fudiculu e no de-
 qa si possent potius sibi p[ro]-
 uiderat. Ia illud q[ue] iopri-
 ut siqs signo arietis o[mn]i ee
 se dicit: ex usu perudis o[mn]i
 tur p[ro]statissim[us] consilio.
 qd in grege huiusmodi em-
 neat perus: aut locupletior
 eo q[ue] uastu h[ab]eat aries na-
 tural[is]: et q[ue] am[er]is luctu illi
 piat idumet. eo q[ue] uis illi
 familiaria uideant q[ue] uastu
 ee cependia. Silitur et de
 tauri. et de piscu signis
 argumētant: ut ex natu-
 ra bilu aiantu. reli motu
 et signoz itet p[ro]tandis ee
 istinat p[ro]tatis. Cibus g[ra]t[ia]
 uiuedi nobis daretu c[on]-
 tuit: et alimēta nra nob
 ite aries. taurus et piscu.
 moru iprimu[us] disciplina.
 Quo g[ra]t[ia] nobis cas rari et
 s[er]uam uita hui[us] aries sit.
 cu ipis celestib[us] signis cas
 motu sui ex qualitate bus
 este uilis iptiant: Liber-
 le aut signo o[mn]i arietis:
 eo q[ue] lana sua aries no u-
 tus deponat: et hmoi uir-
 tute malit uilis aiantis
 nature deputare q[ue] celo:
 vni nobis et serenitas fil

get. et pluuia sepe defren-
dit. Laboriosos et patien-
tes seruicij. q̄s nascentes
turus asperant: q̄ aial'
laboriosu est et assuetu in
go: sp̄mnea seruiciu colla
subdens. Perussora quoq̄
nua natante scorpis in
sua pre coplexus fit et ma-
line uenena uomenta: eo
q̄ aial uenenatu fit. **¶** Qd
igit auctoritate viuēdi da-
tūu te signoz celestiu dig-
nitate p̄tendis: et a nu-
gis quibusdā argumētū
assertiois assumis. **¶** Rā si
de aialib⁹ assupte imōi p̄-
prietates. reli motib⁹ in-
primis: et ipm videtur
bestialis natura p̄nti eē
subiectū: ex qua cas vira-
lis s̄be quas hoib⁹ ip̄tuzat
accipit. **¶** Qd si h̄ abhorret
a uero: multo magis illd
ridiculū uer eos subsidio
constitutos: h̄c fide sua dis-
putationis at̄tesser. **¶** De
inde illud cōsideram⁹ q̄ pla-
nitas ea signa appellant: et
quos motib⁹ fumari asse-
rit uita nūc nātatas. **¶** Si
ue igit: ut nomē sonat s̄p̄
uagant: siue ut ipi dicunt
q̄ cōnato motu fatatur. et
cāc milies in die: aut si h̄
irridibile uidet multiplicā
sp̄m inuicē sui cōuar-
sioē cōmutat: fide carat.
q̄ tū uago sui errore. et tū
calari motu. fixā nobis amp̄
imobile viuēdi s̄bam. for-
tāq̄ decernat. **¶** Fatū tū nō
eē equales oim motus: s̄
alioz motus reueriores. a-
lioz tardiores eē cūctū: et
ut in eadē hora et uideat
se frequēt et frequēt ab-
scondat: dū aliud ab alio
p̄tendit. **¶** Aut at plurimu
refere utri ortu geneati

beneficia signa uideat. an
maleficia et noxia: et i eo
nātatis eē distantia: q̄
bñfia signi aspectu pluri-
mu cōferat: maleficia et
noxia plurimu noceat. **¶** Sic
ei eadem signa q̄ uenerat
appellare consueuerit. **¶** Nā
enī habeo eoz. ut i oib⁹ q̄
cū utoz assertioibus: ne ig-
norata magis q̄ uacuefca
atq̄ destructa sua argumēta
cōmēoret. **¶** Imq̄ ai illū ua-
gū reuerios motū. nō que-
ant cōprehende: sepe fit
ut p̄ illā p̄cti et momēti
incōprehēibil' subtilitate
ponat bñfia signi asp̄m:
ubi grauis atq̄ noatui i-
currit offensio. **¶** Et qd mūi
si hoies illudū: ubi sig-
na innoxia blasphematur:
¶ Que si natura noxia eē
credūtur: de q̄o sumo ar-
guit si fecit qd malū est:
et fuit ip̄robitatis opator.
Si uer ex sua uolūtate pu-
tatur assup sisse qd nocet
infentib⁹. et nullis adhuc
faanozis pessimi sibi con-
sens. quib⁹ pena ascribit
atq̄ culpa: qd tū uirōna-
bile. qd etiā irōnabiliū
bestiaz excedat imāitate
et usus fraudis aut grā
nō mentis hoim deputet.
sed signoz motib⁹ referā-
tur. **¶** Nichil igit ille reliq̄t.
sed noxia eū stella conspa-
xit: saturni ei sp̄dus oc-
curret. auertit se paululū:
et erūpnā abstulit. crimē
aboleuit. **¶** Sed h̄ eoz sa-
pia tele aranea cōpatur:
in quā si culox aut musca
incidit. exuere se nō pt.
Si uer ualidior māntiū
ullū gang icurissa visu e
p̄tāsuut: et masses rupit
infirmos: atq̄ ianos laq̄

os dissipavit. Talia sunt re-
 tra caldeoꝝ? ut in hys ifi-
 mi thereat: ualidiores se-
 su offensione habe no pos-
 sint. Itaq uos q ualidiores
 estis: cu uidetis mathema-
 ticos. dicite tela aranea te-
 uerit: q nec usu aliquo pr
 habe nec uicula. Sed n no
 q aulex aut musca lapsu tu-
 e ifirmitatis iauras: sed q
 passer aut coluba casses ua-
 lidos iperis uolam calentate
 dissoluas. ¶ Et ei q's prudi-
 tia ncedat q signoz motus
 qui ad die sepe mutat: et
 multipliciter in se reuertit:
 ifigna defunt pntu. ¶ Ra-
 si ita eot: qnto ad dia rega-
 liu natiuitu exprimit. Fi-
 gure. Cordie go reges nas-
 ceretur: nec regalis in fili-
 os trāsmittetur. Successio:
 sed sp ex diuerso statu q uis
 ipialis acquiratur pntis ori-
 ent. ¶ Q's igit regu genu-
 ra filii sui colligit si ei debe-
 atur iperiu: et no pmissuc-
 cessione regu in suo tran-
 sabbit arbitrio. Regum ete
 qa abya genuit asaph et a-
 saph iosaphat: et iosaphat
 genuit ioia. et ioia genuit
 oria. Et reliqua ois usq ad
 capitate. p reges generis
 piter et honoris ducta suc-
 cedio est. Nūqt qa reges fue-
 rit: signis celestibz forma-
 dos. motu suos iperire po-
 tuerit. ¶ Q's ei hoim pt in
 hys habe dntu. Deide si
 ad nccitate genitale no ad i-
 stituta moꝝ acty nū frāq re-
 feratur: cur leges iposita
 sut. iura etiā pmulgata q
 bus aut pena iprohis deter-
 nit: aut securitas deferat
 inoyis. ¶ Cur no uenia dat
 reis: cu utiq ut ipi dicūt
 no sua uolūtate sed ex ne-

cessitate deliquit. Cur la-
 borat agricola: et no ma-
 gis expectat. ut icelaborat
 fructy pmiuilegio sue nati-
 tatis inehat icceptaculis
 horreoꝝ. Si ita natus est
 ut ei diuicie atq opes af-
 fluant: utiq opatur ut si-
 bi spōtaneos reddat sine
 ullo seie fia pntiat. Non
 uometā aruis iprimat. no
 curus munq falas admoue-
 at. no legende vindemia
 subeat expensa: sed ultro
 ei in oes farias fluena vi-
 na fūdant. spōte ei oleu.
 nullis inserta caudibus
 siluestris oleo bacca desu-
 det: nec diffusi equozis
 trāffretator pntu pnt
 salutis sollicito meritor.
 horresat: cu oioso pnt
 tam ut auit sorte genitū.
 dicar thesaurū illabi. Sed
 no her est vniuersozū suia.
 Deniq ipiger depresso a-
 ratio terra sandit agricola:
 nudq arat. nudq sent
 nudq sole feruētī costus
 estu. in arca tent frugos:
 et negonator ipacientibus
 flātibz euris. in tuto plari
 q naufragio sulcat mare.
 Vñ ipozunitate eoz tama-
 ritateq cōdepnas ppha ait.
 Erubeste sydon dicit mare.
 hoc est si picula uos no
 mouet: uel pudz cōpzi-
 mat: uerecūdia cōfidat.
 Erubeste sydon in qua nul-
 lus virtuti locus. nulla sa-
 lutis cura: nulla uiuētō
 pro exaubis patrie bello
 dedita armisq exarata. si
 ois sollicitudo de questu. oc-
 studiū merature. Seman-
 ingt meratorū sic messis.
 Que at meras hoī xpia-
 no: si no ex uolūtate. sed
 ex nccitate curas suas at

opa componit. Vbi ei dicitur
 in noctas: ibi in horata in
 dustria. **Q**uia diximus plu-
 ra nocturna: ne quis ea quae a
 nobis de illorum affectionibus
 usu patet ad refellendum: ad
 cognoscendum assumpta arbitri-
 bus. Namque pueri lusum.
 ea senes comedere qui
 possunt. **¶** **M**ur ad ea quae
 secundum laetiam suspicit diuina
 magis stilum. **S**unt inquit luna
 in signa: et in terra. et
 in dies et annos. **D**e signis
 diximus. **T**erra autem quae sunt nisi
 mutationum vices: huius
 mens veritas est. atque autum-
 num. **I**n istis quibus temporibus: aut
 uelocior est transitus solis a
 meridie: alia autem praestitit
 in diebus suis: alia inflamat
 caloribus. **I**taque cum sol me-
 ridianus partibus inuorat:
 huius nobis procul est.
 Nam cum sol loquens abest: et
 in rigescit gelu. strigitur
 frigore. et pluuia noctis
 umbra terrens opit: ut
 multo prolixiora sint noc-
 tis spatia quae diei. **H**ic tamen
 oritur: ut hybernis flatibus
 nimia vis niui plu-
 uiarum fudat. **C**um uero ex
 meridians recedes partibus
 super terram redit. noctis ac di-
 ei exequat tempora: et quo
 magis moras suas adiu-
 git tuis partibus: eo paulatim re-
 perit aere huius reducit
 et reuocat aurum clem-
 tiam. **Q**uo fouens omnia pe-
 teds cogit in partibus: ut t-
 ra germiet. ac resoluta
 sulas seia reuiuiscat. vi-
 uiscat arbores. **N**on petu-
 itate quos conseruandi gene-
 ris eorum quae uel in frigus sunt.
 uel in aquis gaudet: annu-
 is fatibus successio pagat.
 Est ubi ad estuans conuer-

siones in septentrione se-
 subrigit: spacia diuina
 producit: noctes uero ar-
 tat ac strigit. **I**taque quod ma-
 gis usu assiduo aeri huius
 copulatur atque miscet. eo
 amplius et aere ipsum uapo-
 rat. et itaque exsiccat huius-
 re. adolefcere facit semina:
 et tunc in seia in furcos viriles
 maturesca poma siluarum.
Tu quae flagrantior est. mio-
 res umbras facit meridia-
 no: quoniam ex alto huius illu-
 locum. **V**nde et synagoga dicit
 in carnis caritatis. **A**nnuntia
 michi quem dilexit anima mea
 ubi pasas ubi manes in me-
 ridiano: ne forte fia carnia
 micta super greges sodalium
 tuorum. **H**oc est annuntia mi-
 chi ipse quem dilexit anima mea
 a. **C**ui non potius quem dili-
 git? **S**ed synagoga dilexit
 ecclesia diligit: nec unquam ar-
 ta ipsum suum mutat affem.
Vbi inquit pasas: ubi manes
 in meridiano. **S**equi re-
 cupio quasi alupna: quae quae
 copulata ante remebat: et
 greges tuos querit. quae a
 nisi meos. **I**n meridiano
 pasas. hoc est in ecclesia loco:
 ubi iusticia respicitur. ubi
 resulget iudicium sicut me-
 ridies. ubi umbra non ternet
 ubi maiores dies sunt: quod
 eis sol iusticie tanquam estiuus
 mensibus diuina inuoretur.
¶ **D**enique dies domini non est
 breuis sed magna: quia sep-
 timum est: donec ueniat dies domini
 magna. **V**nde et iacob ait.
Oes dies uite mee quos a-
 go: breues et maligni. **E**st
 enim maligna lux dubia. **E**r-
 go dies breues dubie lucis
 sunt et ubrosi: dies magni
 sine umbra sunt: ut pluuia
 in aliquibus locis feruencioribus

12

usu exēploꝝ cognouerūt.
Synagoga itaq; in diebus
 breuibꝫ et malignis. cuiꝫ
 typꝫ plerūq; iacob in p̄sona
 sua exprimit. uel ppli huiꝫ
 umbra hēbat plurimā que
 solē iustitię nō videbat; et
 videbat illū nō ex alto sup̄
 caput suū. sed ex meridia
 nō illuante; qm̄ h̄emps
 illi erat. **E**cclēsie at̄ dicitur.
Hemps abit̄ discessit sibi;
 flores visi sūt in rita; rōpus
 messis aduenit. **A**n̄te ad
 uentū xpi h̄emps erat; p̄
 aduentū xpi flores sūt ueni
 et messis estatis. **E**x meri
 diano gō et ex gentiū cōuer
 sione. illū illuante videns
 obūbrabat; ppli sūt at̄ gētiū
 qui erat cōfusiōis; gēti
 les qui sedebat in tenebris;
 luro vidēt̄ magnā. **C**ui
 sedebat in regione umbra
 mortis; lux orta est eis.
 magna lux dimitans; quā
 nulla ūbra mortis iterpo
 lat. **I**deoq; ex alto illuāt;
 q̄a et h̄o sc̄ptū est; dicente
 zacharia. **I**n q̄bꝫ visitauit
 nos oriens ex alto; illuā
 ta h̄is q̄ in t̄bris et in ū
 bra mortis sedet. **E**st sane
 et aliqua salutis ūbra; nō
 mortis. ut ē illa. **S**ub um
 bra alarū tuarū p̄tege me.
 umbra quidē. q̄a corpis.
 et umbra q̄a carnis; sed ū
 bra salutis; q̄a in ea erat
 peccōꝝ remissio. et resusata
 tio mortuorū. **E**xēplū autē
 possumꝫ accipe; q̄a h̄e
 males dies breues; sed ū
 bras maiores habēt. **E**sti
 u dies maiores; s̄ ūbras
 m̄iores habēt. **M**edio quorū
 die minor ūbra; q̄ uel in
 p̄cipio est diei uel fine.
Et hoc apud nos in p̄te
 occidētis. **C**eterū sūt qui p̄

duos totius āni dies sine
 ūbra fuerit in p̄tibꝫ meri
 dianis; eo q̄ solē h̄ites
 sup̄ uerticē suū; vndiq; p̄
 circuitu illuantiur. **V**nde
 et as̄ri dicit̄ grece. plerūq;
 etiā fecit̄ sic e regione ex
 alto fieri solē; ut p̄ angu
 sta putroz aquā que in p̄
 fūdo est vidēt̄ resfulgura.
Esse autē dicit̄ in meridi
 ano q̄ an̄fismi uocāt̄; eo q̄
 ūbra ex utroq; trāsmittat̄
 latera. **U**mbra ei e regione
 solis ābulatibꝫ post tergū
 est; utputa si cōtra orien
 tē p̄gas matutis horis; si
 cōtra meridianā plagā cō
 tandas medio die; si cōtra
 occidentē in occasu diei. **E**x
 tribꝫ igit̄ p̄tibꝫ fit tibi
 sol obuius; ex oriēte. ex
 meridiano. ex occidentē;
 mane et sero post tergū
 est; meridie quorū latera.
Al̄ uero a septentrione nūq̄
 est sol. **E**t ideo ūbra si cō
 tra septentrionē dirigas. si
 ue mane siue sero. siue me
 ridie; nō p̄t̄ eā post tergū.
Sūt ei in hoc quē nos inco
 limꝫ orbe finz cura me
 ridie posuit; qui in austra
 lem plagā videat̄ umbra
 trāsmittere. **H**oc at̄ fieri di
 cit̄ sumo estu; cū ad aqua
 lonē sol dirigit; postea nos
 autūpnꝫ exapiens. infri
 git quidē estuū magnū
 dinē; sed pauli sp̄ relaxatō
 ac deposito calore p̄ reparatō
 medij moderamus; s̄n̄ fieri
 de nos atq; ulla noxa flat
 bus tradit̄ h̄emalibꝫ. **S**ūt
 inq; etiā in dies. ut nō fac
 ant dies. sed ut in eis h̄
 beat̄ p̄cipatū; ut oriēti
 ei uberiorē sol illuēt̄ ḡn̄
 ut p̄ totū diē designādū ei
 h̄eat̄ p̄t̄tē cuius sui mu

12

16

ne. Sic accipit nonnulli
 qd' aut ppha. Solē in prāte
 diei: luna et stellas i pta
 noctis. Curūferūt enī
 lumē. In ānos quoz ordiā
 ti sūt sol et luna. Luna p
 hęcētos dies duodenis via
 bus suū curū conficiens. cō
 sumat ānū scdm hebreos
 aliq' dieb' adiectis: scđz
 rōnos bissexto sol' ita qn
 quānu vni' diei adiectioē
 celebrato. Solsticialis quoz
 ān' est: cū sol expleto p
 oīa signa circuitu in id vñ
 pncipiū curū suū supsit.
 reuertit. Annua ei fertur:
 et totius spaci cō pfectio.
 fent g' d'g' duo hęc luā
 na magna. Possung acc
 pe nō tām alioz cōpatioē
 magna q' suo munere: ut
 est celū magnū et mare
 magnū. Nam et magnū
 sol qui cōplet orbē terrarū
 suo calore. et luna suoluē
 nec solū tras. sed etiā ae
 re hęc et mare. reliq' fa
 riā. q' in quācuq' pte fue
 rit reli illuānt oīa. et hęc
 q' spectant' a cūctis: ut e
 a tang' suis tm regionib' q
 imozari. et sibi tantū ad
 esse atq' lucere singuli po
 puli credāt. cū siliter lu
 ceat vniuersis: ut nemo
 hīs pporē alii q' ipē est
 arbitret'. Exēplū magni
 tudis eoz euident' q' oībz
 hoībz orbis lune idē videt'.
 Nā et si iterdū augeatur
 lumē ei' atq' minuatur:
 tū eadē nocte q'lis michi
 apparet talis et oībz. Nā
 si longe positus minor vi
 detur: ppius cōstitutis
 maior refulget: prode
 ret angustiaz et exigui
 tatis idicū. Stenū reliq'
 alia lōge positi minora

18
 arbitramur: ppius cōtue
 tes maiora arding. Quo
 magis finitimo fueris: eo
 tibi ei' rei quā cernis mag
 nitudo cumulat'. Solis
 radius nulli pporē: nulli lō
 giquior est. Siliter et lune
 globus equalis oībz. Simul
 sol et indis et britanis: eo
 dē momēto videt' cū orit'
 nec cū uergit in occasu mi
 nor oriētalib' apparat q'
 occidētalib': nec occidēta
 lib' cū orit' inferior q' ori
 entalib' estiatur. Quātū
 mag' distat oriens ab occi
 dēte hęc uicē sibi distant'
 sed sol a nullo distat: nulli
 pfectior. nulli remotior ē.
 Neq' te moueat. q' tū
 bitalis tibi orbis videtur
 solis. cū orit'. Sed cōsidera
 quātū iterfit spaci iter solē
 et tras: qd' aspēs nū infir
 mitas. sine magno sui nō
 p't trāfere dispendio. Ca
 ligat aspēs nū. Nūq' sol
 caligat aut luna? Angus
 tus nū obtut'. Nūq' ites
 angustiora effiat q' videt'
 Species minuit': nō mag
 nitudo detrahit'. Neq' ei
 infirmitatis nū passioēs:
 passioni luariū debem' q'
 affatib'. q'ēt' nū aspēs.
 Soli q' fidele ei' existiat
 iudiciū. Si celestū minor
 spectaculi figura: nō sui
 forma. De sūmo uertite
 montū. si subiectū oculis
 tuis campū spectare desi
 dāres. atq' illic armenta
 pascētia: nōne formicari
 silia corpa iudicabis? Si
 mare spectes e specula a
 liqua litorali: nōne tibi
 nauū. maxie iter carulos
 fluctū uel candida resul
 gētas. uelut colūbarū uo
 litantiū eming pōito videt'

obtexere? Ad ipā insule
 q̄ mare diuidūt. t̄n̄z arua
 diffūdūt? q̄ angusto est
 matur. sine cōcludi. Quē
 admodū rotūda apparēt de
 asperis? spissa de raris?
Has q̄ infirmitates. visus
 tu pende; et eoz q̄ astru
 mō fidē ex teipo arbiter ar
 cesses. Si vis magnitudinē
 solis nō solū oculo mētis. s̄
 etiā corpis estāre? cōside
 ra quāta stellaz globi ayē
 celi videātur. intereoz. et i
 numeris insignite lumbz;
 nō queūt t̄n̄ tēbras noctis
 et celi nubila detargere.
Simul ut sol ortz sui signa
 p̄miserit? oēs stellaz ignes
 sub vni⁹ luāris fulgore lu
 nesūt. Apitur aer? caliq̄
 facies purpurascēt rubore
 fūdūt. Adhuc spūs exoz
 diu. etiā momētanea cele
 ritate pleni lūis miant splē
 dorz. et surgētis solis p̄uā
 auroza dulcis aspuit. Dic
 michi q̄so nisi magnū orbis
 esset? quō magnū possz
 orbē illūiare t̄n̄z. **Q**uid
 at de tāto loquat tēperamē
 to et moderamē cōditoris
 q̄ eā mēsūā numeris solis
 attribuit. ut neq̄ uapor ei9
 igneus ut videtur. t̄n̄z ue
 nas. sucos. rerūq̄ spēs in
 fusus exureret. neq̄ iterū
 p̄ tanta mūdi spacia testi
 geratq̄. nullū t̄n̄s semen
 calozis toleret. sed iouinā
 atq̄ iopā fructū deliquēs
 ad nullā fertilitatis grāz
 uaporaret? Sic milia de
 lune rōe cōueniūt? q̄ de cō
 sorte ei9 ac fiā mēozauim9.
Siquidē in id se iduit mis
 terū in qd̄ et fr. ut illūiet
 tēbras. foneat seia. auge
 at fructū? hēat etiā ple
 inq̄ a fiā disticta; ut quē

tota die calor hūorē terre
 sicauerit. eūde exiguus no
 ctis tpe ius reponat. Nā
 et ipsa luna laiga ioris as
 feritur. Deniq̄ cū sermō
 est nox et lunā p̄noy? tūc
 largior ius fertur. arua p̄fū
 dē. Et plerūq̄ sub aere quē
 estētēs? quo magis sub lūis
 fuisset lune? eo plus hūo
 ris se capite collegisse sense
 rūt. Vñ et in cāticis ypsad
 eccliam. Cū caput molū
 repletū est iore? et gines
 moi guttis noctis. Cū dē
 minuit? et auget? ut mō
 sit cū resurgit nouaz tū sic
 imminuta cumulet. In quo
 grande misterū. Nā et de
 factū ei9 cōpatiūt? elemē
 ta? et p̄gressū ei9 q̄ fuerit
 exmanita cumulat? ut ai
 mantū cerobz et mātū
 morū hūida. Siquidē plerū
 ozes ostree repit forū
 multaq̄ alia? tū globus lu
 naris adolesat. Et de aruo
 rū quoq̄ iterū idē alle
 gāt? qui hoc usu p̄rio cō
 pererūt. Videm9 q̄ ortz
 ei9 et defertū. rōis eē nō
 infirmitatis. Rūq̄ ei tāta
 reb9 mutationē dāret. nisi
 prestante virtute haberet?
 et grām a conditore colla
 tam. Aerē quoq̄ nōnulli
 etiā docti et ypiam vni. al
 legauerūt lune exortū so
 lere mutari. Sed si id mu
 tationis luāris quādā fieret
 violētia? ad oēs ei9 ortz
 iteyeret nubib9 celū? plu
 uie fuderēt? Deniq̄ cū an
 dies eēt sermo de pluuia
 q̄ forte utilis dicitur? ait
 quidā. Ecce neomenia dī
 bit eā. Et quīs cupidī esse
 m9 ymbzū? t̄n̄ huiusmōi
 assertioēs ueritas eē nōle
 bā. Deniq̄ delatūis sū q̄

81

19

nullus ymber effusus est: donec precibus certis datis manifestaret non de iustis lune cum spandū eē: sed de providētia et misericordia creaturis. **S**ane curipi cum exūdet vndiq; scdm reliquas spes lune. et acceptos fructus refūdāt. uel etiā ipi magno ferātur impetu: i ortu m ei; stant placidi: quo ad luna sine lūe ē. At nō ubi etiā dierū accessus reuertit: tūc in suos cursus refluos reuertit. **A**mpotens quoz q in oceano eē phibet: tū reliqs diebz ordi nē suū seruire dicit: lūnar exortu euidēs mutatiois sue fertur idicū dno: ut mare ipm occidētale i quo spectat ampotis soli et maiore accedat ac recedat lune qbuscū aspirationibus retrofū trahat: et iterū eistē impulsū ac retractū in mēsuā ppiā refūdāt. **V**n si munitis quō defm luna patiat: tū tantū vim mutationis heat sue: cōsi dem et in eo magnū esse misterū: qd ei; exēplo cognoscis o hō. nichil rerū qnanaz eē posse mudame resoluat. **N**ā si etiā luna tū tantū dñs comisit miseri ut illuet orbē terrarū et resat et defiat. defiat ut ei oia q ex nichilo orta usq; ad pfectionē uenerit. et iterū ipsā minuitur: tū nō moderatiois assūmā. ut neq; i aduersis ab ināma a imē. **Q**ui ei oia facit ex nichilo: facile qd q te potēs est ad sumā p hā puehē. Et iustq nō

extollam in pspis. neq; i pte aliq nos diuicijs iactem. neq; i vrbz corpis aut pulchritudinē gloriemur: in quo est facilis corruptio. crebra mutatio: sed manētē in futurū aigiam psequam. **N**ā si te lune contristat occasus. q se semp repant ac reformat: multo magis contristate te debet. si mā pfectū virtutis decore impleta. tū fuerit postea p contineciā mētis atq; iustitā. a suo deflexa pposito. studia sua sepe comutat: et qd est i supētie atq; insciētie. **V**n et scriptura ait. **S**tultus ut luna mutat. Et iō sapiens nō cū luna mutat: pmanebit tū sole. **V**n nō luna est piceps stulticie: qā nō luna mutatur ut stultus: sed stultus ut luna. **D**eniq; seme iustus ut luna pfectā ieternū manet: et testis in celo fidelis. **A**liud ei fugi misterio: aliud curū fieri ingenio: et sensu infirmitatē fixā nō habē suaz. **L**una pro te laborat: et propt uolūtate dei subdita est. **V**aitati ei creatura subiecta est. nō spōte: sed propt eū qui subiecit i spe. **I**lla gō nō spōte mutat: tū spōte mutans. **I**lla cōgenus est et ptiuit in sua mutatioe: tū nō itelligis: et gntularis frequet. **I**lla tuā redēptionē expectat. ut a cōi totiq; creature seruiō libetur: tū tue redēptioi et illiq libe rationi affaris ipedimātū. **T**ue gō nō sue stulticie est. q tū tu exptans. et nō sero conuertens: adhuc et illa mutat. **N**oli gō lunā ocul

22

tui corporis estiare: sed me-
tis viuacitate. q̄minuit lu-
na: ut elemēta repleat.
hoc est uere grande mis-
teriu. Donauit hoc ei: q̄
oibz donauit grām. Exina-
muit eā ut repleat: qui
etiā se exinanuit ut oēs
repleret. Exinanuit ei
se: ut descēderet nobis.
Descēdit nobis: ut ascē-
deret oibz. Ascēdit ei oī-
bus iquit sup oēs celos:
ut impletet oīa. Itaqz q̄ ex-
inanity aduenient: de
pleitudo sua aplos adi-
pluit. Vñ vñqz ex hñs dī:
Rā de pleitudine ei oēs
nos accipimz. Ergo anū-
tiant luna misteriu xpi.
Nō mediocis: in qua sig-
nū posuit suū. Rō medi-
ocis: q̄ et typū h̄t dilate
ecclie. Ad xpm signat di-
cēs. Orietur in diebz ei
iusticia et habūdācis pacis:
donec tollat luna. Et in
cāntis dñs de sua sponsa a-
it. Quenā est h̄ p̄spiciēs
tāqz diluatiū. speciosa s̄t
luna: et cā ut sol. Et me-
rito sicut luna ecclia: qua
toto mūdo refulsit: et tē-
bras scli huiqz illuianō dī:
Nox pressit: dies appropi-
quauit. Pulchre aut p̄spi-
ciens q̄si suos. De superiore
prospectas: sicut habes.
Dñs de celo p̄spicit: sup
filios hoim. Prospiciēs go
ecclia. sicut luna defc̄s h̄t 2
ortz frequētas: sed defc̄-
tibz suis aruit. et hñs me-
ruit āplian: dū p̄secutio-
nibz minuit: et confessor
martyns coronat: her ē
uera luna: q̄ de fr̄is sui lu-
ce p̄etua. lumē scli imor-
talitatis et gr̄e mutuat.
Fulget eī ecclia nō suo s̄

xpi luce: et splēdore sibi
accessit de sole iusticie: ut
dicat. Viuo at iā nō ego: ui-
uit at in me xps. Bñ pla-
ne: q̄ tm̄ isigne moruisti.
Vñ te nō tuus nymenū:
sed tipo ecclie bñm̄ dixerū.
In illis oī seruis: in hoc
diligaris. Quā ridiculū at:
q̄ te plerūqz quādū hoīs
magis cūmibz posse de-
dua. Aniles ista fabula: ac
wgi opiones. Rō ei opo-
dei tāto misterio deputati:
arbitros calceis supstitio-
bz posse teptari. Lapsus
sit ille qui se in angelū tm̄
figurat lucis: et aduictus
uolūtate p̄ria nō cūmunt
p̄tate. Sana et in hoc quasi
ecclia putaris posse de loco
tuo et statione deduci. aut
ei teptant ecclia: sed sagn-
ciantis ei carnia nocē non
p̄nt. Nichil icantatores uo-
let: ubi xpi cānticū coridie
decanat. Habet icantatores
sui dñm n̄m̄ ihosū: p̄ quo
magorū incantatiū carnia.
et serpentū uenena eua-
tuauit: et ip̄a sicut serps
exaltatū deuorat colubros
egiptioz. Ferale licet car-
men inuimuit: hebet
tur in xpi noie. Sic et ali-
solū sage artis ifirmitate:
sed etiā oculoꝝ amissionē
cecauit. Sic p̄t̄r̄ symonē
alta celi magico uolatu p̄-
cente: dissoluta carminū
p̄tate doloat et strauit.
Pulchre ut arbitros cessit
dies quartz. Quō igitur
quartū plerūqz cōsuetū
canere. et iūtila putat h̄
numero aliqd̄ ordiri: q̄
totū noua luce mūdus
micuit. An sinistris sol
cepit auspiciens. Et quō

p̄t alijs bona signa dare?
 qui sibi elige die sui nes-
 ciuit exortus? Aut quō
 signa eis pbant? cuius or-
 tu nō probat? Ad etiā de
 luna diam. q̄ et quarto
 die cepit. et quartadecim
 die signat salutis? An dis-
 pleret numerus? quo ce-
 lebratur mysteriū redemp-
 tionis? Ideo dōnes dedi-
 gndū eā psuadet nume-
 ru eū quo eoz destructa
 nauicia est. ideo gētilēs
 nūmī adorandū affectū?
 q̄a sicut tūc primū artes
 suas uacare cepisse. et
 nauicia gētilēs demigras-
 se ad ecclēsiā. Luna certe
 quarta si pura fuerit. no-
 q̄ obtusis cornibz. dicit re-
 ferre diebz usq̄ ad actū mē-
 istrat. Nōlūt q̄ eis dē ex-
 ordiis ichoate. q̄bz sereni-
 tas ichoat. Sed in cauē-
 dū. ne nobis in sermone
 dies quarto occidat. Cadūt
 ei ūbre maiores de moti-
 bus. luna minuit. vni-
 bra annulatur. *Explic̄ q̄rtū*

Unusq̄ quinto
 estita diuisis
 terra germi-
 nibz virebat
 oīs. Celū quoq̄
 sole et luna
 geminis vltis sui lucibz.
 stellarūq̄ insignitiū deora
 fulgebant. Superat ele-
 mentiū terrū mare sali-
 cet. ut et ip̄i grā vni-
 catōis dīno p̄uēret mi-
 nē. Etheos ei spūz oēs
 tiaz fetus alūtur. Terra
 quoq̄ semina resolues. vni-
 uersa vni-
 tūc primū uerbo dei iussa
 b̄iudicē. vni-
 ficatōnis
 sue munē pullulabat.

Vacabat aqua. et a dīne
 opatiōis feriam b̄ificio vi-
 debat. habet adhuc crea-
 tor qd̄ illi cōferat. quo mu-
 nia terrū possit equare.
 Seruabat ei. ut et ip̄a p̄-
 priū sibi et specialia aliq̄
 progratiue collati sibi mu-
 neris uēdicat. vni-
 ut prius t̄as. sed ea q̄
 spirantē aiām nō hēbat.
 Aqua iubet ea p̄dūcē. q̄
 et viuētis aiā vigore dig-
 nitatēq̄ p̄ferret. et sen-
 sū tuandē salutis et fugi-
 endē mortis acciperent.
 Dixit itaq̄ d̄s. Producat
aqua reptilia aiāz vni-
terū scdm̄ gēnq̄. et uolati-
lia uolantia scdm̄ firma-
mentū celi. Venit man-
 datū celi. et subito aqua
 iussos fūdebat in prius. ge-
 nerare fluuū. vni-
 cub mare ip̄m cepit di-
 sa reptiliū gēnē p̄tūc.
 et scdm̄ gēnq̄ effundē qd̄
 cuiq̄ formauerat. As
q̄i gurgites. nō cenose.
paludes uacabat. q̄n oīa
dātā sibi arandi assume-
ret p̄tatem. pisces exili-
ebāt de flūie. dolphins
pludebat in fluctibz. et
che sayis. ostree adhe-
 rant p̄fidis. adolescebat
echyni. Ve michi. Ante
 hōmē cepit illecebra idest
 habūdantia copiarū nre
 mater luxurie. an hoīaz
 delicia. Prior gō hōm̄ top-
 tatio. q̄ natura. Sed nich-
 il creatura deliquit. illimē-
 ta dedit. nō uicia p̄scipit.
 Hec tota dedit. ne tibi ali-
 qua uelut p̄ria uēdicat.
 Tibi suos fructz t̄a p̄dūc-
 it. tibi satos et accipēse-
 res. et oēs fetus suos ge-
 nerat aqua. Et h̄is non

2

cōtentus: itō dicta tibi
 hō alimēta gustasti. Ad
 inuidiā tuā oīa cōgerūt:
 ut p̄uancatio tue auidi-
 tatis oneretur. ¶ Sed neq̄
 q̄ multe spēs et noīa sūt
 possumq̄ enarrare: q̄ oīa
 mōmēto dīne p̄ceptiois
 aiata sūt. Simul coibat for-
 ma corpis: et op̄abatur
 aīa vitalis etiā vigor ali-
 qd̄ virtutis. Rēpleta erat
 terra germībus: mare i-
 plet̄ aīantibz. Ibi insensi-
 bilia pullulabāt: hic sensi-
 bilia uersant̄. In terris q̄
 q̄ aque suas sibi uēdicat
 portioēs. lambit trā pi-
 sces aquarū: et ex ea sibi
 p̄dā requirūt. Culices q̄
 q̄ et rāmicule cura gem-
 tales strepūt paludes: et
 ip̄e audierūt dīn mādatū
 dīctis. producat̄ aque rep-
 tilia aīaz uiuētū. Sāmg
 reptilia dīa genōa serpen-
 tū. eo q̄ sup trā reptant:
 sed multo magis oīe qd̄
 natat. reptandi h̄t ul' spe-
 cie uel natura. Rā et si
 in profundū q̄ se demerse-
 rit: aquā uideant̄ fūde-
 re: tū tū supra inatant
 reptūt toto corp̄e: qd̄ tra-
 hūt sup quōdā dōrsa aq̄ū.
 Vñ et dāuid ait. Hoc mare
 magnū et spatiosū: illis
 reptilia quoz nō est nūb.
 Quī etiā cū pleriq̄ pedes
 habēt et ambulandi usū.
 eo qd̄ sūt amphibia. q̄ uel i
 aquis uel in trīs uiuāt. ut
 sūt focē cocodrilli equi flu-
 uiales quos p̄posatamos
 uocat. eo q̄ hñ generētur
 nilo in fluuē: tamē cū in
 alto aquarū sūt nō ambu-
 lat̄ sed natat̄: nec uesti-
 gio utūt̄ pedis ad incedē-
 dū: sed tāq̄ remo ad rep-

tandū. Siquidē et nauis
 acta remis labit̄: et aqua
 sulcat carina. producat̄ a-
 que reptilia dicit dñs. Qu-
 ius sermo. sed uehemēs
 et late patens: cōmuni-
 mūnis et maximis natū
 in infudit. Eodē mōmēto
 producat̄ balena q̄ rana:
 eiusdē uī op̄atiois inasit.
 Nō laborat in maximis de-
 nis: nō fastidit in nūmis.
 Nec dolet natura p̄tuitas
 delphines: sic nō doluit
 cū exiguos muricos corā-
 asq̄ p̄duceret. ¶ Ad uocē
 o homo: q̄nto plura i ma-
 ri q̄ in trīs sūt. Numerū
 si potes oīm piscū genū
 uel minorū. uel etiā ma-
 yimoz. sepias. polipos.
 lichostinata. curabos. can-
 cros: et in hñs innumera
 bilia sui generis. Quis
 dicit genera serpentū?
 Dracones. muionas. p̄-
 guillas: nec p̄tērnitū
 scorpis. innas. testudo-
 nes: mustelas quoz et
 canes marinos. uita-
 los marinos. cetē inana-
 a. delphines. focēs leon-
 a. Ad adteyam etiā meru-
 las. tuos. pauos quoz
 quoz etiā colores in au-
 bus uideant̄ expressos:
 ut nigrū merule. pau-
 duerso colore. dōsa et
 colla depicti sūt: tuos
 albo uari. et cetē quoz
 sibi trē spēs et noīa uē-
 dicant̄. Rā prius i ma-
 ri ista reptent̄ diuocissim-
 lubus. Siquidē aqua
 prioz aīaz uiuētū. rep-
 tilia dīno nutu ip̄ati p̄-
 dicit. ¶ Adde hanc grā
 q̄ ea q̄ timemq̄ in talis:
 amamq̄ in aquis. Et in
 noīa in trīs. in aqua

innoxia sunt: atque ipsi an-
 gues sine ueneno. Leo
 terribilis in terris: dulcis
 in fluctibus. Aquilena qua
 ferunt aliquid habere noxium:
 est pretiosior est. Fana
 horrens in paludibus. De-
 cora in aquis: oibus uero
 prestat alimentis. Plura si
 quis uult cognoscere: a di-
 uersis locorum piscatoribus
 quaerit. Nemo enim potest omnia com-
 prehendere. Canes sane et
 in mari caue: quos et
 in terra molestos esse et
 cauete canes. cauete ma-
 los operarios. Mustela gra-
 uis in terris odor: in aquis
 suauis. Tercena se nouit
 uindicta fetoris ulcisci.
 Nec non miorum habet gratiam rap-
 ta quae libera. Recte in ho-
 ratu non profugios thym-
 male dimittit: cui a flore
 nomen ioleum. Sen tiam
 uindicta fluis. seu amem
 athesis ubi nutriuerit:
 flos est. Denique sermo te-
 stator est: quod de eo quae gra-
 ta redoleat suauitatem.
 dem facere sit. Aut pisci
 olet aut flore. Ita idem
 pronuntiatum est piscibus: odo-
 res sequi floris. Quod spe-
 ne tua est gratius: quod
 suauitate grauius. Quod
 odore fragrantius: hoc in cor-
 pe tuo spiritus. Quod loqui-
 tur. quod luporum tene-
 ritudines. Nescit hos
 lupos agnoscere. Tanta
 est aquarum gratia: quatuor
 vitulos fugit et leones:
 ut his prophetam illud dic-
 tum de eius salute uere
 conueniat. Tunc lupi et ag-
 ni sui pastretur: leo et
 bos sui paleas manduca-

bunt. Nec mirum: quoniam quidem
 etiam in ecclesia aquae illud
 operatur: ut predonum ablu-
 ta nequa cum incedentibus respa-
 ret. Quod etiam purpuras
 comedentem. Cuius ornatum
 regni conuiuia: amittit i-
 buitur. Aquarum est igitur
 quod in regibus odoratur: aqua
 est species illa quae fulget. Adde
 portos mans: etiam uideis
 gratos. Quia nichil est uideis:
 quod non aqua abluat. Et ideo
 coeque eos sicut in terra editos
 estiam non potest. Innumera
 itaque usus: innumera gratia
 piscium. Alii quae generant.
 ut uariam maiores quoduo-
 rat trontas: et aquis fo-
 uenda committunt. Aqua i-
 gitur aiat et creat: et ad-
 huc mandati illi primi us-
 que nunc tunc legis perpetue
 munus exequitur. Glan-
 da quam mater auantui.
 Alii uiuos fetus edunt de
 suo corpore: ut mustela et
 canicula. et cetera ingentia
 delphines et foete: aliaque
 cetera huiusmodi. Cuius cum edi-
 derit partem. si quod forte in-
 diaz terris: si per se sentent
 circa titulos suos quae
 molui: quo tuncant eos
 uel tenere etatis pauore
 matris affectu comprimant:
 aperire ora. et innoxio p-
 tus suos dente suscipere.
 re. itemno quoz recipe cor-
 pe et genitali feruntur al-
 uo abstinere. Quis huiusmodi
 affectus habet piscium pietate
 possit imitari. Oscula
 nobis saeculati sunt: illis
 non satis est aperire uiscera
 natoque recipe ac reuota-
 re ita quos. atque iterum fo-
 tu quod eos mioris sui
 aiat. et spiritu alere suo.
 duosque in corpore uno uiuere:

donec aut securitate defa-
 rat. aut in corpe suo obita
 natos suos defendat p[er]icul.
 Quis her videt et si possit
 obtinere? no tante p[er]icul
 pietati cedat? Quis no mi-
 ret et stupeat? ut seruat
 natura in p[er]icul. qd non
 seruat in hoib[us]. Pler[um]
 q[ui] ex suspitione nouera
 lib[er] odns appetitos suos
 occiderit filios? alie in
 fame ut legum[us] p[er]ius p[er]
 prios coedat[ur]. Inuani[us]
 pignozib[us] m[er]i sepulchru
 facta est. P[er]icul proli pa-
 ratis utotus sicut murg
 uallo quoda intimo[rum] pi-
 gnora co[er]p[er]a co[er]seruat.
A **D**iuersa igit[ur] p[er]icul ge-
 nera? diuersos usus h[ab]et.
 Alii oua generat: alii vi-
 uos parat atq[ue] forma-
 tos. Et qui oua generat
 no nidos co[er]p[er]a ut aues?
 no diuturni fetus labore
 induit? no cu molestia
 sui nutrit. Cecid[er]it ouu?
 qd aqua grauis quoda
 nature sue quasi nutrit
 blanda suscipit? et aial
 celest[em] fetu reddidit. Con-
 tinuo ei tactu parentis
 aialu ouu cadit? et vi-
 scis exiit. Tu dicit qm
 pura et inuolata succu-
 sio? nullu altar[em] sed ge-
 neri suo miscet? thymal-
 lus thymallo. lupus lupo.
Scorpena quoq[ue] castitate
 immaculata conubi gene-
 ri suo sequat. Itaq[ue] hab[et]
 pudicitia generis? sed
 uenenu generis sui no
 habet. Non ei pruit scor-
 pena? sed reficit. **M**esci-
 ut igit[ur] alienigenaru
 p[er]icul adulterina conta-
 gia? sicut sut ea q[ue] coeunte
 asinoru equarumq[ue] iter se

gene. magna cura hoim
 p[er]iculatur. Vel iustus cu
 equus asine miscet? q
 uera sut adulterina natu-
 re. Na utiq[ue] manus e. qd
 in nature colluione co-
 mittit? q[ui] in p[er]sona iu-
 sta. Et ho ista p[er]icul[us]. i
 terpres adulteru iumaru
 lis. Et illud aial p[er]icul[us]
 putas qd adulterinu? q
 qd ueru est. Ipsa aliena
 genera confidit? diuer-
 sasq[ue] miscet seia. Atq[ue] ad
 uentus coitus. plerumq[ue] co-
 gis iustos? et hoc etiam
 industria uocas. hoc q[ui]
 de hoib[us] factu no potes. ut
 diuersi generis co[m]mixtio
 fetu possit excludere? col-
 lis ho[mo] qd natus est? et vi-
 ru de vno exiit. Abscissio
 corpi p[er]te sexu negas.
 spationem officis? ut qd
 natura natura negauit
 in hoib[us] implet audacia.
Qu bona sit m[er]i aqua? a-
 tiam h[ab]et confidit. Tu h[ab]et
 o ho dicit? abdicatio
 patri in filios. separatio
 odia. offensas. Disce q[ui]
 sit p[er]icul[us] et filio[rum] neces-
 situdo. Vna p[er]icul sine
 aqua no queit? nec a
 sue paratis co[er]p[er]a sepa-
 ri? nec a sue altius dif-
 ferri munda. Et fit hoc
 natura quada? ut sepa-
 ti moriant[ur] uita. Neq[ue]
 ut oia hui[us] aeris uiuunt
 sp[irit]u[m]ie? q[ui] hauri[n]t natu-
 ra h[ab]et no suppetit. At
 oq[ui] sub aquis sp[irit]u[m] no pos-
 sent uiua? no capnitas
 sp[irit]us infusione. Qd e
 nobis sp[irit]us? illis est a-
 qua. Sicut sp[irit]us i nobis
 ita illis aqua uiuendi
 ministrat substantia. Nos

quintus.

intercluso comatu sps
 qa ne breui quide spacio
 possum exfortas ee vita
 us sps: stant exaiguim.
 piscas quoz sublati de a
 qua: sine substacia sua ea
 na possut. Et causa ma
 nifesta est: qm in nobis
 pulmo p thozatis laxiora
 penetratua recipit spm
 et cu sit ipe plerisp pene
 trabilis: sps infusione
 interiora caloz refrigerat.
 Thozay ei ut suscipit ali
 mem supflua abozu: et
 furos salubres sanguine
 q decernit: fit pulmo p
 uis. Vn facili ad eu po
 tate aspiratio sps pueru.
 piscas uco branaas hnt
 quas nuc plicat et colli
 git: nuc explicat et ape
 rit. In hac go collectioe
 at aptione dum suscipit
 aqua et trāsmittitur ac
 penetrat: respiratiois
 mung videtur iplera. P
 ria igit natura est pis
 cu: nec cois cu coteris.
 Spacialis usus et a rete
 ris uiuedi queda sepata
 ac secreta substacia: pp
 tea no nutritur. neq ut
 torona aialia mang hua
 na tactu. et delinimento
 aliq delectatur: sed etia
 si seruatur in viuans vi
 uat. Quid at de densitate
 dia dentiu? No ei ut bos
 aut ouis ex vna pte de
 tos habet: sed utraq ps
 amata est dentib: quia
 in aqua sit. Et si diuici
 abū uerfaret. et no cito
 trāsmittat eu: aquaz
 alluioe dentib: eoz esca
 possit auferri aut dilui.
 Ideo densos et acutos ha
 bet: ut cito incidat. cito
 no faciant abū. facile et

sine aliq mora et dilati
 one trāsmittat: deniq
 no ruminat. Solus tamē
 scarus in hīs ruminare p
 hibet: ut ferūt qbz aut
 enētus. aut usus fuit. a
 studiū talia cōprehendat.
 Hanc nec mī a suis poten
 tie euasere violentia: et
 auaricia potiorū. Subiecti
 ubiqz inferiores sūt. Quo
 quisqz infirmior: eo preda
 pater. Et pleriqz quidem
 herbis pascitur: ac minu
 tis uermibz. Sūt tñ qui ui
 rem se deuozēt: et sua car
 ne pascatur. qm qz apud
 illos: esca maioris est.
 Rursus ipe maior ualidi
 ore tuaditur: et fit esca
 altariū predator alieni.
 Itaqz usu uenit: ut cu
 ipe aliu deuozauerit: ab
 alio deuozet. Et in vnu
 uentū utiqz cōueniūt
 cū deuozatore pprio deu
 rator: sicut sil' in vno visce
 prede vindictaqz consortiū.
 Ex ipis spote her forte ar
 riuuit iuria: sicut in ob
 no ex natura cepit sed ex
 auaricia. Aut qz ad usū hoi
 ni dati sūt. in signū quoqz
 facti sūt ut in hīs mōz mo
 rū vicia videmq et cauere
 mō exempla: ne q's potior
 inferiora tuaderet daturq
 in se potētorū exēplū iu
 re. Itaqz qui alterū ledit:
 sibi laqueū parat: in quē
 ipe incidat. Et tu piscis es
 qui viscera tuadis aliena:
 qui demergis infirmū: qui
 cedente psequis usqz i pro
 fidū. Caue ne dū illū pse
 queris. incidat ipe ualidi
 ore: et deducat te in alie
 nas insidias qui tuas bitat.
 Priusqz tuā spectet erip
 nā. qui te psequētē prius

reformidabat. **¶** Quid iter est iter diuitiū iprobe cupiditatis igniue absorbentē infumoz patmoia et siluriū mior pisciū pisceribz aliuū replentē. De furtus est diues. et nihil ei sua spolia profuerit: ymo magis rapinarū suarū detestabiliorē fecit infamia. Captus est silurus. et inutilis preda detecta ē. Quāti in eo reppit^r qui alios deuorauerāt. Et tu diues habes in sinu tuo alterū predatorē. Ille habebat facultates pauperis quas inaserat: tu eū opprimēs duo patmoia tuis facultatibz addidisti. et ad huc tanto nō faciaris augmētō. Et diuis q alios vindicaueris: tū eadē cōmittas q uilascaris: iūsto iustior. et iūquo iūquior. et auaro auarior. Vnde ne idem re. qui piscē illū finis iueiat. hamū caue: caue retia. Sed presumus de potētia: q nō tibi possit resistere. Presumebat et silurus q hamū nemo sibi iaceret: nemo tenderet retia: et si cecidisset vniuersa dirūper. Et tamē fuscā nō euasit: aut nexūs vīculi ualidioris iurrit: quibz se non posset exuere. Sine dubio et hominū iūquitas. qūto grauiora cōmiserit: eo magis suo tutā esse nō poterit: qū aliquū dissoluat. qd pro scelerū p̄cio cōstat difficile posse vitari. **¶** Pisces gō es o hō. Audi qā piscis es. Silē ē regnū celoz reti misso in mare: qd ex oī genē pisciū cōgregauit. Cū at ecē iplotū. duyerūt

id ad litus: et sedētas elegerūt optimos in uasibz suis: malos at foras miserūt. Sic erit in cōsumatione seculi. Erībūt agelli et sepabūt malos de medio iustozū: et mittet eos in caminū ignis. Sūt ergo boni et mali pisces: boni seruātur ad prociū: mali statū qūdet. Bonū piscē net retia uolūnt sed eleuāt. nec hamū iternecat atq iterficiat: sed p̄cioso uilascis p̄fidit sanguis: iūquozis cōfessione bonū p̄ciū tepitur. quo tributū apostolici et census xpi possit exsolui. Sic ei sep̄tū est: dicite dno. Reges tēre a qbz accipuit tributū uel censū: a filiis aut ab alienis. Et tūc tēte petro ab alienis: ait dñs. Vade ad mare et mitte hamū: et eū piscē qui p̄cio ascant dent tolle: et apto ore eius iūcres ibi statētam: illū sumēs dabis pro me et te. Noli gō o bone piscis petri hamū timē: nō op̄dit sed cōsecant. Noli qū uilē te cōtempnē. qz vides corpus infirmū: habes in ore tuo quod et pro petro et pro xpo offēns. Noli timere petri retia: cui dicit ihesū. Dur in altū rete: et laua te retia. Nō ei in sinistram p̄tē mittit sed in dexteram: sicut iussus a xpo ē. Noli timē sinus ei: qā dicitū est ei: ex hoc eris horās uiuificās. Ideo misit retia et cōplexus est stephanū qui de euāgelio p̄mō ascedit habēs in ore suo statē rē iusticie: vnde cōfessio cōstanti clamauit dicens. Ecce video celos aptos: et

filiū hoīs stantē ad dexte
 rā dei. Pro hoc pisce sta
 bat dñs ihs. Stabat enī
 esse in ore ei⁹ precū sui
 census. Deniq; glorioso
 martiro. et petri iudicū
 atq; doctrinā; et xpi grāz
 locuples assertor adiple
 uit. **N**ec te moueat: q
 pro mari euāgelū posui.
 Euāgelū est: in quo xps
 ambulauit. Euāgelū est.
 in quo licet titubauerit
 petrus qñ negauit: tñ p
 ceterā xpi fidei mūmen
 tū stationibz inuenit grāz.
 Euāgelū est in quo mar
 tu ascēdit: euāgelū ē
 mare in quo piscantur
 apli: in quo mittit̄ rete.
 Euāgelū ē regnū celoz.
 Euāgelū est mare: i quo
 xpi figurātur mysteria.
 Euāgelū est mare: in q
 hebreus euasit: egiptus
 irrempt⁹ est. Euāgelū
 est mare: qz in spōsā xpi
 ecclia est. diuine grā ple
 nitudo: que sup maria
 fundata est: sicut dixit pro
 pheta. Ipse sup maria fi
 dauit eā: exiit sup undas.
 Ohō qz piscis es: nō te op
 primat seculi istiq; fluct⁹.
 Si tēpestas est: pete altū
 et profundū. Si serenitas:
 la: caue a scopuloso litore:
 ne te in rupē furens estus
 illidat. **S**criptū est eī. Esto
 te astuta sicut serpētes. Et
 qz de serpētibz astutis p
 positū ex eplū est: ut sing
 uanda coniugia: diligam⁹
 tributa nobis cōsortia. Et
 si hī qui longinquos fuerūt
 ortus sui tpe regionibz se
 pati. iter se cōueniūt. et
 si uia ad pegrina cōtende

rit: nulla longiquitas ma
 la. nulla absentia cōplac
 tam minuat caritatē. Ea
 dē lex pñtes absentesq; cō
 nectit: idem nature vincu
 lū iter distatos et cōfite
 tes cōiugalis caritatis uia
 cōstimpit: eodē uigo bene
 dictiois. utriusq; colla son
 atur. etiā si alter obeat se
 parataz regionū lōga diuor
 cia: qz nō corpis caruice s
 mētis. iugū grā receperit.
Quipem nequissimū ge
 nū bestie. et sup oīa q ser
 petū sūt generis astuta
 or: ubi cōeudi cupidita
 tē assupserit. multene ma
 ritime notā sibi requirit
 copulā. uel nouā spānt:
 progressaq; ad litus sibi
 lo testificata pñtiam sui.
 ad cōiugalem cōplexū il
 lā euocat. quirena at iui
 tata nō deest: et uenena
 ti serpenti expetitos usq;
 sue ipit cōiuctiois. **Q**uā
 sibi uult sermo hmoi: nisi
 ferendos eē mores cōiugū.
 Et si absens est ei⁹ ope
 randa pñtia sit: licet aspe
 fallax. incondit⁹. lubric⁹.
 temulent⁹. **Q**uā pei⁹ ue
 neno: qd in cōiuge mu
 rena nō refugit: uocata
 nō deest: et serpētis lu
 bricū sedula caritate cō
 plectitur: Ille tua mala
 portat. et leuitates fai
 neq; facilitatis: tu uirum
 tui nō potes mulier sus
 tine. **A**dā p enā dūcep
 t⁹ est: nō euā per adā.
 Quē uocauit ad culpā mu
 lier: iustū est ut eū gub
 natorē assumat: ne iter
 femina facilitate labatur.
Sed horridus et icault⁹ est.
 semel placuit. **R**ūq; uir
 frequēter est eligendus:

12

Cōparem suū et bos requit
 et eqq̄ diligit. et si mutetur
 alius. tñ trahē iugū nescit
 cōpar alteri. et si nō totū
 putat. tu iugalē repudias
 tuū. et putas sepe mutādū
 et si vno defuerit die. suspe
 rta iualem es. et stān irog
 nita causa q̄ si cognita pado
 ris exequens iūriā. Vipe
 ra absentē requirit. absen
 tem uocat. et blando p̄la
 mat sibilo. atq̄ ubi aduā
 tate cōparem senserit. ue
 nenū euomit. reuerentiā
 marito deferēs uerecūdata
 nuptialē grām. tu mulier
 adueigentem de longinquo
 mariti cōtumeliis repellis.
Vipera mare p̄spirat explo
 rat iter cōiugis. tu iuitis
 viā viro obstruis. tu litū
 moues. uenona nō reicitis.
 tu cōiugalis āplexus tpe
 durū uirus exestuas. nec
 erubescis nuptias. nec re
 uerēs mariti. Sed etiā tu
 vir possung ei etiā sic acci
 pe. depone tumore. aspi
 ratē morū. cū tibi sedula
 uxor occurrat. p̄uelle idig
 nationē. cū blanda cōiugē ad
 caritatē puocat. Nō es dñs.
 sed maritus. Nō anallam
 fortitus es. sed uxorā. Gu
 bernatorē te deq̄ uoluit eē
 sexus inferioris. nō p̄pone
 rem. Redde studio vicem.
 redde amorē grām. Vipera
 uenenū suū fudit. tu nō
 potes duriciā mētis depo
 nē. Sed habes naturalē
 rigore. Debes cōpare eū
 cōtēplatiōē cōiugis. reue
 rētia cōiuctiōis. potest et
 sic. Nolite querā viri alie
 ni thora. nolite insidiari
 aliene copule. Graue ē
 adulteriū. nature quoz
 iūria est. Duos primū

deus fecit adam et euā hō
 est virū et uxorē. uxorē
 de viro hoc est de costa addē
 et iussit ābos eē in vno cor
 pe. et in vno spū uiuere.
Id vñū sepas corpū. v
 nū didis spm. **Natura**
 iūria adulteriā est. hoc
 docet mirene et vipe nō
 iure generis. sed ādoza
 libidinis expetitā āplexū.
Disate o viri qui alienā p̄
 molez q̄ritis uxorē. cū
 serpētis sibi ascisē cupiat
 cōtuberuū. cū etiā cōpar
 dus ipē serpētē sit. festi
 nat ad viperā. que se in
 gremiū viri nō dūto tra
 mite uentatis. sed lubri
 co deui amoris infudit.
Festinat ad eā que uena
 nū suū resumit ut uiperā
 q̄ fertur pacto cōiuctiōis
 mune uenenū qd̄ euomit
 erat rursus haurit. Adul
 tera ei vipera est. Unde et
 salomon ait. q̄ hīs qui
 fuerit tamulentū. cū por
 binū libido ferre consue
 uant. tñ a colubri ite ex
 tenditur. et tñ a cornu
 tra diffudit illi uenenū.
Et ut scias q̄a de adulteriā
 dicit. adiecit. Oculi tui
 viderit alienā. os tuū loq̄
 tur puerfa. **Rac** quisq̄
 uelut cōnara posuisse
 nos ardat ut et ad bonū
 et ad malū vipe huius ex
 plo utamur. cum ad insti
 tutionē utriusq̄ proficiat.
 si erubescamq̄ aut fide nō
 exhibe dilecto. cū exhibet
 serpēs. aut relinquit
 scā cōiugia. lubrica et no
 qd̄ facit qui cū serpēte mis
 cetur. **Et** q̄a de astutia
 rapimq̄ sermone subrepta
 qua uniusq̄sq̄ frām suam

ut tunc et deape nitit?
 et in nouas se fraudes co-
 pone? ut que vi obtine
 no pt. artusabat dolo et
 furo quoda artis obducit?
 fraudulenti illud polipi
 ingeniu no pterbo. Cui
 uatoso in litore petra nac-
 tus affigit ei. atq; ei9 ne-
 buloso ingenio colore sub-
 it? et simili specie terga
 obducit. plurimos pisciu
 in ulla suspitioe fraudis
 allapsos. du nota no pre-
 cauet et saxu opinatur?
 cassibus futue artis in-
 dudit. et sinu quoda sue
 artis itertipit. Sic spota
 naa uenit preda? et talibz
 rapit argumētis. qualia
 sut eoz qui ingeniu suu
 sepe comutat? et diuisas
 norodi artes mouet. ut
 singuloz metes sensusq;
 pampat? cu continētibz
 positi cotinētia pdiātes
 in tenu itepantiu tēp dūm
 a studio castitatis. et de-
 mensi intpantie uoluta-
 bris ut qui eos audiūt a-
 uidet incauta facilitate
 se tradant? eoz citius la-
 bunt. du declinare no no-
 tit. nec crue qd noceat?
 cu grauo9 sit et magis
 noua iprobitas benigni-
 tatis obubrata uelamine.
 Et ideo cauidi sut qui ar-
 nes sue fraudis et brachi-
 a longe lateq; dissipūt?
 uel spem iduūt multifor-
 me. Et isti polipi sut nep-
 us plurios habētes. 2 cal-
 lido9 ingenio9 uestigia?
 quibz uatūz possunt qnt
 in scopulos sue fraudis in-
 cidit. **C**ancer quoq; qua-
 sibi graua prestigia stru-
 it? **R**aq; et ipē ostreo de-
 latit? et canis ei9 epu-

lu sibi qnt. Sed qa ut ap-
 petēs tibi ita pspiciēs est
 piculi? qm rū difficilis ua-
 nacio tū piculosa. Difficilis?
 qa testis ualidioribz est i-
 terior includit? Nam uoluit
 munis quibusdā mollitiem
 canis precepti ipialis in-
 terpres natura munuit?
 quam medio testaz quoda
 sinu conclusa nutrit ac fo-
 uet? et quasi in quadam
 ualle diffudit. Et id cassa
 ceptamenta sut cancer? qa
 apura clausu ostrei nulla vi
 potest. et piculosu est si che-
 lam ei9 includat? ad argu-
 mēta confugit. et insidias
 noua fraude molit? Itaq; qz
 oia genera delatitioe mul-
 cetur? explorat si qn et
 illud etiā ostreu in remotis
 ab oi uento locis. cotra so-
 lis radios elypticū illd suu
 apiat. et reseret claustra
 restari? ut libet aere uis-
 cere9 sui uoluptate quada
 capiat. Et tū clancillo cal-
 culū imittēs ipedit solu-
 sione ostrei? ac sic apura
 claustra ropiens tūdo inse-
 rit chelas? uisereq; iter-
 na depasit? **S**ut igit hoēs
 qui canceri usu in aliene u-
 su artuscriptionis utrepant?
 et infirmitate pzie uirtu-
 tis astu quoda suffulciat?
 fū doli nectat. et altius
 pascatur erupna. Tu autē
 propriis esto cotent9? et a-
 liena te dapna no pascant.
 bon9 abus est simplicitas
 inortie. **S**ua bona habēs
 insidiari nescit alienus?
 nec auaricie faabz iardas-
 cit? cui lucru omne ad uir-
 tute dispendiū est. ad cu-
 piditate incendiū. Et ideo
 beata est. si bona sua no-
 uerit cu ueritate paupras?

12

et oibus preferenda thesau-
 ris? q̄a melius est exiguū
 datū cū timore dei? q̄ thesau-
 ri magni sū timore. **Antū**
 est ei qd̄ hominem amat? Aut
 si quis qd̄ etiā alijs habūdet
 ad grām? id quoq; nō ml-
 tū est. **Melior** est ei hospiti-
 talitas in oibz cū grā? q̄
 vitulox pinguiū preparatio.
Utamur q̄o ingenio ad grā-
 dam grām et salutē tuen-
 dam? nō ad alienā curā sal-
 uenda inoportunā. **Uicit** nō
 vis uti exēplis maritimus
 ad p̄fectū nū salutis? nō
 ad aliene periculū. **Echinus**
 aial' exiguum vile ac despi-
 cabile maritimu loquor?
 plerūq; index futurę tem-
 pestatis? aut tranquillita-
 tis annūcius solet esse nau-
 gātibz. **Deniq; rū** procallā
 uentox p̄senserit, calculū
 ualidū arripit? cuius uelut
 saburā uehit. et tanq; an-
 chorā trahit? ne exarctat
 fluctibz. **Trag; nō** suis se li-
 berat uiribus? sed alieno
 stabilit et regit pondē. **Q̄o**
 indicio nauitę uelut signū
 futurę p̄turbatiōis capes-
 sūt? et sibi precauēt. ne
 eos ip̄paratos turbo ip̄o-
 uisus iueiat. **Qui** mathe-
 matiq; qui astrologus. q̄
 uelut calceus p̄t sic fidem au-
 sus sic reli motq; et signa
 cōprehendē? **Quo** ingenio
 ista collegit? quo doctore
 p̄cepit? **Q̄s** ei fuit tanti
 interpretis augurū? **Sepe**
 hoies confusiōnē aeris vi-
 dent. et sepe fallūtur? q̄
 plerūq; eā sū tēpestare dis-
 cutiat. **Echinus** nō fallitur?
 echinū sua neq; signa p̄-
 tereūt. **Vnde** exiguo aiali
 tanta sciētia? ut futura
 prenūciat? **Quo** magis i

eo nichil est quo tantā pos-
 sit habē prudētia? arde q̄
 p̄ indulgentiā dñi remi om̄i
 hic quoq; p̄sciētie huius mu-
 no accepit. **Etenim** si feni dñi
 sic uestit ut muremur. si
 pascat uolatilia. si pauit
 coruo escam. pulli ei eius
 ad deū clamāt. si mulier-
 bus dedit texturę sapiētia.
 si araneā que tā subtiliter
 ac docte laros casses susce-
 dit in foribus sapiētie nō
 reliquit immunē. si ip̄e uir-
 tutē equo dedit et soluit de
 ceruice ei? formidinē. ut
 exultet in campo et occu-
 rens regibus irridat. et
 odoretur eming bellū ex-
 tetur sone tube. si hec ir-
 rationabilia plerūq; et alia
 insensibilia ut feni. ut li-
 lia repleuit sue dispositi-
 one sapiētie? qd̄ dubita-
 mo q̄ etiā in echinū cōtū-
 lerit huius grām p̄sciētie?
Nichil ei inexploratu. ni-
 chil dissimulatu reliquit.
Oia uidet qui pascat oia?
 oia replet sapiētia? qui
 oia in sapia fecit ut sapi-
 ens est. **Et** ideo si echinū uisita-
 tiōis sue exortem nō p̄scru-
 misit. si eā cōsiderat. et fu-
 turę informat indicis?
 tua nō cōsiderat? **Inmo**
 uero cōsiderat? si testat
 ei? dina sapia dicit? si
 respiciat uolatilia si pascat
 illa. nōne uos plures es-
 tis illis? **Si** feni agri qd̄
 hodie est et cras in igne
 mittit? deq; sic uestit? qd̄
 tomagis uos mime fidei?
¶ **Un** uero sū quadā dote
 nature manē pisabz. qd̄
 etiā illā putamq; grām?
 vniūq; genę pisciū p̄-
 scripta sibi dōctia habet.
 que sui generis nullus

excedat. nō inuaset alie
 nus? **C**is geometra hys
 diuisit habitacula? nullis
 rēpenda tēpibz? **S**ed geo
 metra quādiūm? thalaf
 sometra nūq; audiūm?
Et tū pisces mēsurā suā
 horūt. nō nūris urbū por
 tisq; pscriptā. nō edificis
 domoz. nō agroꝝ finibus
 limitatā? sed mēsurā eis
 qd oporteat? ut tū satis
 sit vniūq; quātū ad usū
 habūdet. nō quātū audi
 ms queda imoderata sibi
 uēdicat. **L**ex queda natu
 ra est. tū querē qntū effi
 nat ad victū? et alimētoꝝ
 modo forte censere patri
 moni. **H**oc genꝝ pisciū in
 illo sinu maris alitur et
 gignitur? illud in alio.
Deniq; nō rapies cōfusa
 genera pisciū? sed qd hic
 habūcat. alibi deest. **I**terū
 sinꝝ maris cefalos alit. lu
 pos ille? ille sayatiles. lo
 custus alius. **N**ō est libea
 uagandi potestas? nec tū
 aut iterclusa mōtibz copia
 aut fluuijs itērlabentibz
 transitꝝ ipeditur? sed usq;
 naturā ipressus? tꝝ pꝛie
 finibz vniūq; sese tenē
 et ultra incolas pꝛie fa
 ctū suspertū. **A**t nobis lōge
 alia sentētia? mutare exi
 lio domos. icolaz fastidio
 teneri. aduenaz captate
 gnam. tꝝ tꝛāfere tꝛimios
 pꝛios. quos posuerūt
 pꝛes nū? agrū ad agrū
 iugere domū ad domū.
Defiat tū hoibz. sternūt
 et manā? rursus pro sin
 guloz libidie iaditur tꝛa
 mare ifūdatur? ut ifulas
 faciāt. possideāt ficta. **I**pa
 cia maris sibi uēdicat iure
 mācipi? pisciūq; iura si

uernaculoꝝ cōditioē serui
 cū sibi subitā cōmēorant.
Iste inq; sinꝝ maris meus?
 ille alterꝝ. **D**iuidit elemē
 ta sibi potētes. **H**ys in fluc
 tibz ostrea enutrit? hys i
 viuano piscis icludit? **L**ux
 uire nec mare sufficit? ni
 si apotētibz habeāt ostreaꝝ.
Itaq; etates eaz numerat?
 et pisciū itēptacula struit?
 nec cōuuiū diuitis mari pos
 sit ipleri. **N**am vicini nomē
 quibz audiūt auribz. quibz
 oculis ituent? possessiones
 eoz? **Q**uēadmodū dies no
 ctesq; extogitat? ut aliq;
 proximi aufert? **N**ūquid
 soli habitabitis sup tꝛā? cla
 mat pꝛha. **C**ognoscat hꝝ dñs?
 et vindicte itēruat. **Q**ūto
 aliena a piscibz auiditatis
 iapina. **I**lli naturalia cap
 tāt secreta? et ultra orbis
 itꝛaz terminos mare norūt.
 qd nulle interpolāt insule?
 nec terra aliqua itēruat.
 uel ut ulterꝝ ulla sit posita.
Illic igit? ubi diffusū late
 mare oem spectandi usū u
 tilitatis grā nauigādi inter
 cludat audaciā? cōde se fa
 rūtur. **C**eta illa imēsa ge
 nera pisciū equalia mōtibz
 corpa. ut tradiderūt nobis
 qui videre potuerūt. illic
 quietū emū exigūt distota
 ab insulis? et ab oibz mari
 timaz vrbū cōtagis habēt
 sepatas suas regiones et ha
 bitacula distributa. **M**anet
 in hys ioffenso vianoꝝ limi
 te. nec uago transitu muta
 tioēs querūt locoꝝ? sed tꝝ
 patriā solū diligūt? et in
 hys imorari dulcē arbitrat.
Que ideo elegarūt? ut soli
 rariā vitā remota possint
 arbitroꝝ itērpellatioē tꝛā
 sigē. **S**ūt tū aliq; genera

piscium. qui non ingenij facultate loca mutat. sed fouendi partus necessitate. que oportuno atque legitimo parantur tempore? ex pluribus locis ac diuisis maris sinu uelut toti consilio conuenientes. conuicto agmine aquilonis flatu peruenit: et ad illud septentrionalium mare partem quadam nature lege contendit. Dicitur si ascendentes uideas reuma quadam esse? ita proxiuit fluctibus iter facit? per pponenda in eorum portum uolento impetu perfluentes. Quis piscibus hoc annuat loca precepta tempora? Quis tribuit dispositionem uicandi. comitandi ordinem. metas et tempora reuertendi? Hominibus sunt imperatorum habet cuius expratur imperium? procedit resserta? pponit edicta puualibus ut conueniant? et a tribunis militum littera dirigunt? dies statuntur? et plenas ad dies statutos occurrere non queunt. Quis imperator piscibus preceptum dedit? Cuius doctor habet tribuit disciplinam? Cui mercatores itinera disponunt? Cui duces iter dirigunt? ut nullus desit occurusus? Sed agnosco quod ille sit imperator qui ordinatione diuina sensibus uniuersorum suorum infundat imperium? qui tactus mutis quantibus naturalibus discipline ordinem tribuat? nec solum magna penetret? sed etiam per minima queque se fundat. Diuine legi piscas obsequit? et homines condidit. Piscis soleniter obaudit mandata celestia? et homines irrita faciunt dei precepta. An contemptibilis tibi uidetur? quia mutus est uerbisque expars? Sed uide

ne tu tibi magis incipias esse contemptus? si uerona bili uerona bilior deprehendatur. Ad autem rationabilior deprehendatur piscium transitu? Cuius rationabilior quidem uerbis non exprimit? sed factis loquitur? Pergit ei estatis tempore ad fretum portu? eo quod reliquo maris sinu. hic singulorum dulcor sit. Non est sol tam diu eo fretu quod diu retentis imorat? eamque sit causa ut non omnem aquam exhauriat. que dulcor atque potabilis sit. Quis autem ignorat? quod etiam ea que maris sunt aquis plenius dulcor delectantur? Denique dum flumina sequuntur et ad superiora ascendunt? frequenter alieni per species generis capiuntur in flumine. Cum igitur in portu illis faciat gratiora. ut quod estus repet solenis illi flatu aquilonis? tum oportet timore retentis iudicat in quo generare et partus possint proprios enutrire? quod tenent fetus labore aliena regione forte uix possent? quos illic fouere acris blanda clementia. Quis quod pacto munere? oes sunt eo quo uenerunt agmine reuertuntur. Cuius ratio consideramus. Obiectum est ponti singulorum boras tota uerona uerona uolentibus flatibus? unde si grauis illic prella fuerit et rapestas monentur? ita ut de profundo arena uertat? Cuius rei fluctus arenosus indicio est? qui uerona motu insurgens alcius. tum pondere grauior? hanc dubie non solum nauigantibus? sed etiam maritimus ipis aiantibus intolerabilis habet? Accedit illud? quod

cū pluriā et maxima pō-
 to fluia miscantur: tū hi-
 berno tpe sing ipē frigidū
 or et torrentū rigescit al-
 lapsu. p̄tēa pisces tōp̄ ar-
 bini fluentorū: estate il-
 lit aspuātis aue dlemē-
 nā captare cōsueuerūt.
 Cuius amicitia p̄fecti iur-
 sus hyemis aspa declinare
 cōtendūt: et septērio-
 nalis plage seua fugiē-
 tes. in reliquos sing se cō-
 ferūt: in q̄bz aut uentorū
 mollior sit placiditas aut
 solis soleat uernarū tēpō-
 nes. Nouit igit̄ piscis
 parandi tēpō q̄d pro
 magno misterio dixit su-
 lomōn in sapia. Nouit
 tps eūdi atq̄ redēdi. Ro-
 ut tps p̄fectiois et iacta-
 tiois: et nouit ut nō q̄at
 falli: q̄a nō uis est iati-
 one et disputatiōis ar-
 gumēto utitur: sed usq̄
 iatioe nature que uera
 est mḡia pietatis. **De**
 hāc ḡia auāntia p̄scripta
 habet parandi tēpō: hō-
 solus indistincta atq̄ cō-
 fusa. Reliqua genera
 nementiā t̄pis querūt:
 mulieres sole p̄tus su-
 os inclemēter effūdūt.
 Vaga eī et intēpans libi-
 do generādi: uāgā par-
 endi etate exhibet. Pis-
 cis tanta maria trās mut-
 tit. ut ualitate aliquam
 gener suo q̄rat: nos q̄
 p̄ diffusa equora trās-
 fretamq̄. Sed q̄nto ho-
 nestiq̄ q̄ successione a-
 more quā q̄ pecūe au-
 ditate suscipit. Deniq̄
 illis ad pietatē nobis
 ad questū trāsmissio de-
 putat. Illi sobole refe-
 rit oibz meritis maiorē:

nos merē lōge ipatē ad
 p̄tuli vitē misera luti cu-
 pidie reportamq̄. Itaq̄
 illi patriā reperūt: nos
 dereliquimq̄. Illis nando
 incrimētū generis acqui-
 ritur: nobis minuit̄ na-
 uigando. Cuius igit̄ ne-
 got̄ dinitū illis infusū in-
 genū esse h̄mōi atq̄ uir-
 tute: cū videat istos in
 aquilonē tā solēnem obe-
 ūde fecūditatis p̄grina-
 tiōnē uiuari igemō cōpo-
 nē. alios in exiguo corpe
 tantū ualiditatis assume-
 ut maximas nauū pla-
 nis cūrātes uelis i me-
 dīs fluctibz sustāt. si bre-
 uis piscatūq̄ echinq̄ tāta
 facilitate mēozatur: nauū
 ingentē statuere: ut q̄si
 radicati mari herere uide-
 as nec moueri. Aliquā
 diu imobile seruat. tū
 et hinc putas sine crea-
 toris munē: tantū potu-
 isse sup̄petere uirtutis.
Quid gladios loquar. q̄
 ferias aut canes mariti-
 mos. aut falenas aut ri-
 genas: quid etiā tutu-
 ris aculeū centū. et hoc
 mortue. Sicut eī uipe-
 os si quis calcauerit ienes
 dūtaxat. q̄tūm q̄ bene-
 nū uerē p̄hibet. et ime-
 dicabile uolūq̄ serpe. ita
 etiā tutur aculeo suo
 mortua apliq̄ q̄ uia pi-
 cula afferte mēozatur.
Lepusculus quoz timidū
 aial in trīs. in mari for-
 midabile: citam et que
 nō facile possit auferri
 corruptelā iuehit. Volu-
 it eī te creator tuus nō
 in mari satis ab insidiā-
 tibz esse securū: ut p̄pter
 pauca que nocent. quasi

21

in excubijs positus. armis
fidei semp et f. uito deuotio-
nis acintra. a dno tuo de-
beas salutis spate p̄sidium.
Veniamq ad athlantici
mare q̄ ingētia illuc et in-
finita magnitudis rete.
Que signi supnatat fluctibz
annare insulas putes. mo-
tes altissimos. sumis ad ce-
lū uerticibz emine. que nō
in arte nec in litoribz. sed ī
athlantici maris profundo fa-
ritur. uideri? ut eoz cōspū
nauate a nauigandi in illis
locis presūptione reuocet.
nec secreta elemētoz adue-
sine supreme terrore mor-
tis usupēt. **S**ed iam as-
surgamq̄ ipi de profundo ma-
ris? et aliquantulū sermo nū-
emergat: atq̄ ad supiora
se subrigat. **S**pectemq̄ ea
que usitata multis. et ple-
na sūt grē? quō aqua in
salis uertat? soliditate? ut
fatto sepe cedatur. qd' de
britānicis salibus nichil
mirū? qui spēm marmo-
ris ualidi eiusdē metalli
nubes candore resplendet
salubres corpi. cibo et po-
tu nimis grāti? quō etiā
nō idcorus lapis coralliū
in mari herba sit. si ī aere
trāfferantur lapidis furni-
tate solidatur? vnde et of-
treis p̄ciosissimā margaritā
natula infixerit? quomō
eā maris aqua in tā molli-
tate solidauerit. **Q**ue dif-
ficile apud reges iueniunt?
ea in litoribz quasi uilia ia-
cēt wigō? et in saxis aspe-
ris et cauitibz colliguntur.
Aurū etiā uellus aq̄
nutrit? et lanā in māgra-
ti spēm metalli gignūt
litora? cui? colore nullus
adhuc eoz qui fuas diuisis

22

23

obducat uellera imitari
potuit. **A**deo nature ma-
ritime grām? huāna imple-
re nescit industria. **S**am?
q̄a sollicitudie uelleā ouū
etiā minq̄ p̄ciosā curētur.
Sunt licet optia? nequaq̄
tū hīs futus inasat. **H**ic
naturalis color est? que
nullq̄ adhuc futus equauit.
Hic quoq̄ pisas est uellus.
Sed et ipi murces qui in
signe dāt ragiū. sūt mari-
timū. **E**t que p̄torū grā-
uel ortoz amēitas. potest
cerulei maris equipare
picturā? **N**urū licet ī p̄-
tis flores resplēat? aut
quoz fulgore in mari lana
resplendet? et illi ato mar-
tescūt. ista diu duratura
seruat? lilia in ortis emū-
nitat. uela in nauibz? **H**ic
odor. illic uetus aspirat.
Que utilitas in folio. in
nauibz q̄nta cōmetia? li-
lia suauitate nauū. uela
hōim salutē inelūit. **A**deo
p̄sces salientes? et del-
phinās ludētes. **A**deo nau-
co sonātes fluctu murmu-
re. **A**deo curētes naues
ad litora. uel de litoribus
exētes? ut cū e curētibz
mittitur quadriga? q̄nto
studio spectatū et amore
curatū. **E**quus tū ī ua-
nū curit? nō in uanū na-
uigia. **I**lle in uanū q̄a uig-
cuis? ista ad utilitatē q̄
plena frumētū. **Q**uō tū
gignit? q̄ nō uerbosa a-
gūtur. sed uētoz spira-
mā? **V**bi nemo refraga-
tor? sed oēs fautores. **V**
bi nemo uictū. quicūq̄ p̄-
uenit? sed oēs puppē
q̄ p̄frā fuerit coronatū.
Vbi palma metes salu-
tis? victoria p̄ciū regis

fons est. Quatuor etiā dis-
 tat iter directos cuius
 ac reflexos? Isti perpetua
 tur: hii resoluuntur. Adm-
 ge remigis: cōtextu lito
 in: qd; uexillū exēdi au-
 in de celo est. Itaq; a uirga
 plausū ianē referūt: hii
 soluit nota reseruat. **Q**uod
 ca iona dignū loquar que
 cetus excepit qd vitā t'rod-
 didit ad pphetiā grām?
 Emēdauit aqua: que ter-
 rena defluerāt. psallebat
 in utero ceti: qui merobat
 in firs. Et ut utriusq; re-
 dēptio nō p'curat elemē-
 ti: terrā salus in mari
 ante p'cessit. **C**ia signū
 fili hoīs. signū ionas: si-
 iste in utero ceti. sic ihesū
 in corde terre. In utroq;
 remediū: maritū i mā-
 ri pietatis exēplū: qm
 exreperit pisces que hoī-
 nes resutarūt: et que hoī-
 nes crucifixerūt pisces in-
 uauerūt. Petrus quos in
 mari titubabat. sed nō la-
 bebatur: et cōfessus i fluct-
 uis. negauit in terra. Itaq;
 illic quasi deuotus manu
 apprehēditur: hic quasi ob-
 litus asp'ctū cōfessio cōuar-
 titur. uel cōuenit. Sed iā
 rogāq; dnm ut sermōnē
 qsi ionas eiat in terrā:
 ne diuicius in salo fluctu-
 et. Et bene iā exiuit tu-
 cubita: que obūbrat nos
 a malis nrīs. Sed et ipā
 proredēte sole arefrā am-
 monet requiescendū:
 ne in terra estuare iapi-
 amq; ingenio: et nobis e-
 tiā uerba deficiat. Certe
 plus nobis q' minuitis:
 cura est remissio p'cedū i
 aquis. **E**t nō paululū cō-
 ticiuisset: iterū sermōnē

adorsus ait. Fugerat nos
 fies kmū necessaria de na-
 tura auiū disputatio: et
 sermo hmoi nobis ai ipis
 auiū euolauerit. fit ei
 natura quada ut hii qui ali-
 qd intuetur. uel dicēdo ex-
 prime uolūt eoz qualita-
 tem. que uel intuetur ul'
 loquit' assumāt: ut et cū
 pigriorib; imorem. et cū
 uelocib; ceteri impiam af-
 fectu uel aspectu: stilo q'
 q' aut tardiore utam' aut
 impido. Itaq; dū canes ne-
 man dimensa p'terant. et
 aquis opta me lateant: ef-
 fugit oē uolabile: qz dū in-
 clinatq; ymos alax gurgi-
 tes scutor. aerob nō res-
 perit uolatus: nec ūbra
 saltē p'ene me p'p'etis re-
 clinauit. que in aquis po-
 tuit relucere. Verū ubi
 oē negotiū expeditū pu-
 tam': et absolutū me eē
 ardidit. et die quiti cōsu-
 mati arbitratq; sū: uenit
 in mentē mēoria auiū.
Que nō eunt cubitū. qsi
 pacto lete mune ethera
 cantu mulcare cōsuerūt:
 qd' uelut solēnter surge-
 ta et occidente die istaura
 re cōsuerūt: ut decursi
 uel adoriendi nocturnū
 iuxta. ac diuini tyis lau-
 des suo referāt creatori.
 Magnū igit' incētūm exa-
 tantē nobis deuotiois a-
 miserā. **N**ō ei sensū hoīs
 gares nō erubescat sine
 psalmoz celebritate die
 claudē: cū etiā minutissie
 aues solēni deuotioē et
 dula carmie ortus dierū
 ac noctiū p'sequatur:
 hōdeat igit' nobis uola-
 tius sermo: qui p'ene
 fuerat elapsus ex oculis.

Et aquila modo alta peres
 uolatq; suos obduyerat nu-
 bibus? nisi q̄a oculos ablu-
 ti aqua. dū de quigite le-
 uamq; ad celū speculati ua-
 cui aoris uolatilib; fieri?
 ad necessitatē stili putauimq;
 esse reuocandū. **E**ritis uos
 iudices qui estis aucupes
 uerbi? utriū consilium euo-
 lassat? an utiliter in uestra
 reua sit relapsus. **R**ec reor
 ne fastidiū nobis obrepit i
 uolatilib; requirēdis. qd̄ nō
 obrepit in quigiteb; p̄scru-
 tādīs? aut aliq̄s ex nobis i
 disputatiōe obdormiat. cū
 possit auis cantib; excitari.
Bed p̄fō qui iter muros
 piscis uigilauerit nō dubi-
 to q̄ iter canoras aues sop-
 nū sentire nō possit? qui in
 tali ad uigilandū grā p̄uo-
 cat. **R**eq; uero uile putat
 qd̄ potuit p̄terire? cū sit e-
 cū p̄s in aiantib; creatur.
Tria eī genera aiantū eē
 nō dubiū est? terrenū. uo-
 latile. aquatile. **D**eniq; sic
 scriptū est. **E**ducat aqua
 reptilia aīay uicētiū sed;
 genq; et uolabilia uolan-
 tia sup̄ terrā ferus firma-
 mentū celi scōm genq;. **R**e-
 uocem̄ ad sup̄iora s̄t obli-
 uosi uolatores? qui cū itō
 sulto p̄terierit? in sua reu-
 tētas uestigia. **I**nure sue
 multa repetito itinere la-
 bore suscipuit. **E**st tñ etiā
 bonq; viator. qui dispendiū
 regressiōis reliq; itinens
 cōpendiosa celeritate cō-
 pensat? ut michi faciendū
 arbitror? maria cū de au-
 bus sermo sit. que solent
 oculos hoīm uolatu p̄p̄o-
 aore p̄stringē. **D**id eī con-
 uent in hīs tōmorari? in
 q̄bz celeritas placē cōsueu?

Alius igit atq; insitatus in
 tali genere scriptiōis ser-
 mo n̄ canoris aibus re-
 sonet ac resulat. **S**ed uñ
 michi agna carmina? q̄
 etiā sub graui mortis im-
 nētis tiora delectat? **U**ñ
 michi illos naturales mo-
 duos cantilene? quib; a-
 tiā paludes sonore cātus
 edūt dulcissimi suauitātē?
 vñde michi fauces psittac?
 dulcedinēq; marularū? **U**ñ
 nā saltē lusania canat? **U**ñ
 dormientē de somno exatō?
Ea eī auis signare solet et
 diū surgētis adortū? et ef-
 fusiorē diluculo defuro la-
 tia. **T**um si illoz suau-
 tas deest? sūt gemētes tur-
 tures et inuēt colube. **T**ū
 etiā cornū plena uoce plu-
 uia uocat. **U**ñde ruralē au-
 ariū. sermone quo possum
 sciam quā nos rusticiū de-
 cuerit p̄sequam? **E**t qm̄
 de aquatilib; reptilibus
 diximq; arduū est ut sub-
 ito ad aues celi sermo n̄
 ascendat. **E**t itō de hīs a-
 uibus prius dicamq; qua-
 tūta aquas maris. **F**lum-
 nūq; uersatur? cū quib;
 possumq; amargē. **U**ñ
 ab altione sermone adortū
 qm̄? **E**a est auis maritā
 qm̄ litorib; fetus suos edū-
 re solet? ita ut in aranis
 qua deponat. medio fere
 hyemis. **N**ā id t̄pis fouat
 dis h̄t deputatū p̄tibus?
 qm̄ maria insurgit mare
 litoribusq; uehēmētior flu-
 ctus illiditur? quo magis
 repētine placiditatis solē-
 nitate auis hūq; elucrat
 grā. **R**āq; ubi undosū sub-
 ito mutesat? et oēs mūt
 uētoz p̄telle flatuq;

nummū quiescit. ac placida
 dū uētis stat mare. donec
 oua fouet alcione sua.
 Septē at dies foris sūt.
 Quibz de curis educit pul-
 los: fetusq; absoluit illos.
 Alios quoz septē adiuigit
 dies: quibz enutriet pty-
 suos: donec incipiant ado-
 lesca. Nec mireris tā exi-
 guū nutrimētū tēpus: cū
 absolutio fetuū tā paucorū
 dicitū sit. Tanta at grām
 minuscula ouis dimittit
 induta hī: ut hos quatuor
 ordē dies nauia p̄sup̄te
 seruitatis obseruet. quos
 et alcionitas uocat: quibz
 nullos motus preloso
 tēpestatis horroscat. None
 uos passeribz pluis es-
 tis: Dns ait. Si igit ouis
 et infante contemplatione
 et insurgit mare et re-
 pente comprimit: atq; as-
 pe hypemū iter graues
 procellas. tēpestatesq; uē-
 toz detergit teli nubila.
 fluctusq; rōponit. elemē-
 tis oibus subito infusa
 tranquillitas: quū pre-
 sumere debeas o hō ad p̄-
 as. si tū amūle hūi fidē
 studio deuotiois imiteris.
 Illa tēpestates vidēs in-
 surge. seu uētis: iter
 libernū seua nō reuocat
 neq; reflectit: sed ipel-
 litur. Deniq; in litora sua
 oua rōstituit. ubi ea rela-
 boue fluctu madida. ad
 huc arena suscipiat: nē
 insurgētes fluctus quos
 inuermuare atq; allabi
 videat reformidat. Et ne
 putes q; ouozū videntur
 habēte contēptū: cōtinuo
 ubi deposuerit oua nidi-
 ficat. et suo partū corpe

fouet: nec saluti pprie
 alluuiōnē litoris p̄time-
 fat: sed secūra de dei quā
 uētis se cōmittit et fluc-
 tū. Parū est hoc adiūgt
 totidē alios ad nutrian-
 dū dies: nec iterpellari
 tot diebz infidi matris tū
 quillitate ueretur: tēp-
 tētas maritū suū. nature
 iā solēnitare fidatiū. Illa
 tenetos fetus nō latibit
 lis aliquibz abscondit aut
 tactis. nec icludit cauer-
 nis: sed nudo et rigenti
 cōmittit solo. Nec defen-
 dit a frigore: sed diuino
 fetu quō magis cetera de-
 spiciat tutiores fouere
 existiat. Quis nīm pu-
 los suos nō uastimētis te-
 gat: tectisq; abscondat?
 Quis nō claudat eos sep-
 tis cubiculoz? Quis nō
 ita diligēter undiq; fene-
 stras obstruat: ne qua
 possit aura uel leuiter
 penetrare? Quis quos
 tā solitate iduinq; ac fo-
 uemq; exuimq; eos cla-
 mētē celestis inuoluit.
 Alcione uero quos nudos
 proicit: eos dīno uastit
 indutu. Nec uos prete-
 ribo mergi. quibz ab assi-
 duitate mergēdi nomē
 hoc hesit: quō sepe mer-
 gētes auarū signa colli-
 gitis. et preuidentos tē-
 pestate futurā p̄ere me-
 dio reuolatis ex equore
 et ad litorū tuta cū clamo-
 re cōtenditis: quō etiā
 fuligē q; maritū delectat
 profundo refugietes quā
 presensantis cōmotionē
 maris in uado luditis.
 Ipsa atq; q; paludibus
 inherē cōsueuit notas de-
 ferit sedes: ymbresq;

2 A

2 B

29

formidans supra nubes uolat: ut procellas nubium sentire non possit. Consideramus diuersas uolutes maris: que ad modum immixta uentorum motu ad turriora et turrius ad dulciora sibi stagna se conferat: atque in abscondito tunc sinu cognita sibi alimeta timetur. **R**otundas autem anseri quis non mireretur exubias: qui vigilas suas etiam rarus assiduitate testatur. Demum eo etiam romana capitolia a gallo hoste seruata sunt. Merito illis debes roma quod regnas: dum tu dormiebat: uigilabat anseres. Ideo illis diebus anseri sacrificas. et non iouis: redit ei dum uestri anseribus: a quibus se scire esse defensos. ne et ipse caperentur ab hoste. Præterea autem post descriptionem piscium de his auibus que affuerunt sicut aquas sermo successit: quia et ipse sicut usu nandi et munere delectatur. Unde prima cognatio videtur auibus istis esse cum piscibus: quoniam nata diuersa quodam videtur utriusque generis esse consortium. Sed quoniam cognatio omnibus auibus et piscibus est: eo quod uolantis usus species sit narrantis. Sicut et aqua nata de piscibus incidit. ita auis aerem uolanti relati seruat: atque utriusque generis sicut munda suppetit alarumque tamquam: ut pisces ad priora se alis subrigant atque ad ulteriora procedant: cauda quoque gubernaculo uel quo uelint se facile conuertant uel impetu quodam e regione iter suum dirigant. Aues quoque aerem uolantibus suis uolunt aquis inatant: et quasi quendam extendunt brachia. Cauda quoque se

uelut ad superiora subrigunt: uel ad inferiora demergunt. Unde quoniam in nonnullis idem usus et species: ideo de aquis utriusque generis naturas diuine preceptiois processit. Dicit ei deus. Producat aqua reptalia aeris uicium secundum genus: et uolantia uolantia secundum genus firmamentum celi secundum genus. Non immerito igitur quod de aquis genus utriusque producat: nata diuina preceptio utriusque supeditat. Iam enim et coluber lubricus omnibus serpentibus. ideo ei serpens nomen est inditum. quoniam non possunt ambulare sed serpere. Dracones quoque sicut pedibus sunt. nullum autem genus pedum officio caruit: quod omnibus uictus e terribis: et pedum munere fulcitur: quod hinc ad esam querenda in diuulgat misterio. Itaque alie uolantes uingibus armatur ad inaptum ut accipitres et aquile. que rapina uenatoribus exercet: alie uel ad defendendum uel ad cibum sibi parandum usu misteriorum uelut accommodo. **U**ni autem nomine quoniam sed genera diuersa: que que possit aut magis aut cognitione comprehenditur. Sicut itaque aues: que carne uolant. curuam atque arietem uel uelorum uolatus quoniam raptum uolunt: ut possit facile corripere pradam quam sequitur prope uel ore uel uingibus euiscerare. Sicut etiam aues que raptu pascentur seminebo. Est etiam diuersitas corporum: quoniam grauioribus alie que intendunt raptum. Nam propter audientiam pradam

uel ppter insidias explo-
randi. nec ipis iter se co-
uenit: et ideo declinat sui
copula. Refugit ei auan-
tia consortiu plurioꝝ: dei
de coꝛuictio plurioꝝ. facile
ipa se pdebet. Hic qd au-
bus nichil est copulatoriu:
pter iugale consortiu. Ergo
aquilib accipitibusqz hic
usqz est vite. Contra uero
palubes. grues. sturni. cor-
uicqz coruices. etia tundi-
gulae plurioꝝ coꝛueio-
ne. Alia quoqz auu genea
enthoria que manent in
loca semp: alia aduentia
que obcunt rignoes alias:
et pcta hꝑeme reuertit.
Sunt alia que hꝑeme redeunt
estate pegrinatū. a nob:
sine q alia hꝑemis tpe ad-
mildiora se referat: sine
q pleriqz rursus estate i
his locis exigat q amari-
ora nouerit. Tundi deniqz
aut ipm sine hꝑemis ton-
fimo quasi ex acta estate
se referit: quibz nos in
hospitali imanitate mo-
limur. insidias: et diuer-
so gene nūc infida sede
deape. nūc visro fallere
nūc laqis eos captare co-
tendim. Citome reditu
uexillū uenis attollit: gru-
es alta petūt. amat freq
ter pegrinari. Alie aues
ad manu se subiciūt et
mese assuescūt. tactuqz
mulcētur. alie reformi-
dāt: alie ciste qbz hoies
dialis delantur: alie
sacra in desertis vitam
diligūt que requirēdi
sibi victus difficultatem
libertatis amore cōpēsāt.
Alie uocibz tantū strepūt.
alie canoro delantur sua-
uig modulamīa: quedā

ex natura. alie ex institu-
tione diuersay uocū oblo-
quūt discrimina: ut hoies
pites locutu cū locuta sit
auis. **Q**d dulcis merulay:
q expressa uox pfirmā est.
Sūt etia simplices ut colū-
be: alie astute ut pdras.
Gallus iactatior: pauus
speciosior. **S**ūt etia vite
in auibz et opm diuersita-
tes: ut alie amēt in coe co-
sulere et collatis viribz ue-
lut quādā ciuitate republicā
et tanq sub rege uiuere:
alie quisqz sibi pspice. ipe-
riū recusare: et si capiāt
indigno uelit exire serui-
cio. Ab his igit ordiam:
qui nō usui imitationē
dederūt. In illis ei politica
quedā et milita natural:
in nobis coacta atqz serui-
lis. Quā inuissu et uolu-
tatis usu grues in noctē
solitā exeret custodia.
dispositos vigiles tornas:
et ceteris coꝛortibz generis
quiescentibz alie acciūt et
explorat ne qua ex pte isi-
die reptent: atqz oem dese-
rūt ipigro sui vigore tutela.
Post ubi uigiliay fuerit tps
i pleni: perficta munie in
sopnū se pmissio clangore
cōponit: ut exatet dormi-
ente. cui uicē muneris tra-
ditura est. At illa uolēs sus-
cipit sorte: nec usu nō in-
uita et pigrior sopno tenui-
ciat: sed ipigro suis excuti-
tū. e stans uicem exequit
et quā accepit grām par-
custodia atqz officio repre-
sentat. Ideo nulla discre-
tio. qā deuotio naturalis:
ideo tuta custodia. qā uolu-
tas libera. Hūc etia uolū-
tes ordinē seruat: et hac
moderatioē oem laborem

31

alienat: ut p vices fun-
 gatur durtu sui muneis.
Precedit vna ceteris psti-
 tuto sibi tpe. et qsi an sig-
 na pcurrit: deinde conuertit
 et sequenti sorte ducendi
 agnis cedit. **Q**uid hoc
 pulcherrimus. et labore oibus
 et honore esse eodem n^o pau-
 cis arrogare potētia: sed
 quadā in oēs uolūtaria sor-
 te trāssābi. **A**ntique hoc
 reipublice munus et instar
 libere ciuitatis est. **S**ic a pū-
 apio acceptā a natura exē-
 plo auiū policiā hoies exer-
 cere ceperāt: ut cois esset
 labor. cois dignitas: p vi-
 ces singuli pūi tuas diste-
 rāt. obsequia ipiaqz diuida-
 re: nemo esset honoris ex-
 sortis. nullus inuicis labo-
 ris. **H**ic erat pulcherrima
 rerū status: nec ifolestebat
 quisqz ppetua pūte. nec
 diuturno seruitio frāgeba-
 tur: qā et sine iudiciā erat
 ordie muneris et tps mode-
 ratione delata pmoio: et to-
 lerabilior videbat que coi-
 cadebat sorte custodia. **N**eo
 audebat alii seruitio pmo-
 re: cui sibi successuri in
 honore mutua foret sube-
 ūda fastigia. **N**eam labor
 grauis: que dignitas serui-
 tuta releuaret. **S**ed postqz
 dnandi libido uēditate ce-
 pit icabitās et susceptas
 nolle deponē pūtes. pos-
 tea qz muliciā nō ius coe
 cepit asse sed seruitus.
 postea qz nō ordo factus est
 suscipiende potētie. sed
 studiū uēditande: cepit
 etiā ipā laboris fūctio du-
 rius sustineri: et que nō
 est uolūtaria. cito lotū re-
 liquit iūre. **H**oies qz in-
 uin subent uigiliāz mu-

ma: qz egre vnusqzqz i-
 castus piculū sortitus ex-
 cubat: qd tuendū sibi re-
 gali pceptione cōmittit.
Proponit pena desidiā:
 et tū pleniūqz obrept in-
 curia. nō seruātur exculio.
Necessitas ei q iūro ipo-
 nit obsequiū: affert ple-
 rūqz fastidiū. **N**ihil est
 ei tam facile: quū heat
 difficultatē. qd faciās i-
 iustus. **E**rgo et iugis la-
 bor auertit affectū: et cō-
 tinua ac diuina potētia
 gignit insolentiā. **Q**uā
 tūciās hoim qui sponte
 deponat iperū. et dūc-
 tus sui cedat ifigne: fiat
 qz uolēs arbitraty propm
 numero postremo ex pū-
 mo: **N**os at nō solū de pū-
 mo: sed etiā de medio se-
 pe cōtendimq: et pmos
 discubimq in cōuiuio uēdi-
 tamq. **A**c si sel' delatū fu-
 erit: uolumq eō ppetui.
Ideo iter quies equant
 mutas in laboribz est: hū-
 litas in pūtibz. **A**mmo-
 natū ut exerceat custo-
 die vices: nō amonātur
 ut de pūte decedat. **Q**uā
 ubi naturalis quies sopit
 iterpellanda: hic uolū-
 taria sedulitatis grana
 prestolanda est. **Q**uo-
 nias ferūt colles pficisse
 agnie. si quo ppendū
 putāt: et sil' plerūqz
 circa orientē locas iū-
 hi: et quasi tessata mi-
 litari piter oēs mouant.
Exertitū credas nō sig-
 nis suis ppare sic oēs
 uigandi cōmūdiqz et pū-
 eūdi ordine seruānt. **C**os-
 nices at deducūt eas ac-
 dirigūt: et uelut quibus
 dā turmis stipantibus

prosequuntur et adeo ut adiu-
 meta quoda bollantibus ad-
 uersus inimicas aues con-
 ferre credatur: et proinde
 pitulis bella aliena susce-
 pere. Cuius rei indicium e-
 st quod nulle pituallu ali-
 quod tempore resident in illis
 locis repiuntur: et quia cu-
 m ueneribus reuertentes. ma-
 nifesta quoda sanguis uo-
 ce. ceterisque loquuntur. Idi-
 otis grauium se certaminu
 subisse cofutur. Quis igitur
 illis pena desertiois indy-
 ut. Quis delicta milicie sup-
 plia p scriptis formidolo-
 sa. ut nulla psequendis hos-
 pitalibus turibus se subtra-
 he nitur: sed certam oes
 ceductionis mune officio
 p fignat. Disant hoies
 hospitalia iura: et ex a-
 uibus cognoscant quid reli-
 gionis hospitibus sit deferre
 du. q obsequia deputada:
 quibus cornices etia pitu-
 la sua negare no soleat.
 His igitur nos ianuam clau-
 ding: quibus aues etiam
 suas conferunt. Et qe
 illa consortio psequuntur
 discarnis: eos recti phi-
 lanthropicis. Quos ue-
 lla bella suscipiunt: his
 nos bella frequenter infe-
 rung. Mentior si no sodo-
 mitam her ca fuit suppli-
 ti: aut egyptius fuor ga-
 ti hospite du bellu conat
 inferre. ihospitalitatis
 panas infide naufragio
 plebis exsoluit. Et ues
 ronabiliu no excedat pie-
 tate ac prudencia auis
 huius clemencia cofideram-
 du: qua nos post exemplum
 quida ronabiliu quisq
 nostru imitari potuit.
 Na deposita pris artus p

longeum senectutis. pluma-
 tu tegmina. alarumq remigio
 nudatos. circustans soboles
 penes proinde fouet. Et qd
 dica collatio abo pasant:
 qn etia ipa reparat nature
 dispendia. ut hic atq inde
 subleuatos senes fulcis alax
 suaz ad uolandu exercitat.
 et in pristinos usus desueta
 ia reuocant pris membra. Quis
 num leuare egru no fastidi-
 at prem. Quis fessu sena
 suis humoris iponat. Quis
 in ipsa historia uix credibi-
 le habet. Quis ut pius sit
 no hoc serulis mader obse-
 quiu. At ues auibz no est
 graue: qd pietatis est ple-
 ni. No est onerosu: qd sol-
 uit nature debito. Non re-
 cusant aues pastre prem:
 qd etia pscripta neitate sub
 terrore panaz plerq hoim
 retularit. Aues no scripta
 sed nata lex strigit. Aues
 ad hoc mung nulla precepta
 conueniunt: sed gre natural
 officia. Aues non erubescunt
 reueredi seris membra por-
 tare. Est ei uettura pieta-
 tis: qd eousq frequen te-
 stificandis prebuit: ut con-
 grue mercede remunerati-
 ois inuenerit. Na roma-
 noz usu pia auis uocant:
 Et qd uix vni ipatoru cosul-
 to senatus delatu dicit: hoc
 iste aues in roe maruarit.
 Habet q iste aues decora
 prm: ac prie insigne cle-
 metie. pios ei filios: prm
 prius oportuit iudicio pre-
 dicari. Habat ei vniuersoz
 suffragia. Na retributio
 beneficior
 noiatur. Pelargos ei cyro-
 nia dicit. Virtus itaq ab
 his nome accipit: cu rela-
 tio gna cyronis uocabulo

nūcipat. habens auaricie
 sobolis erga cultus patrios
 pietatis exemplū. Accipia
 ma nūc mine sedulitatis
 in filios grande documentū.
Chyrudo minuscula corpe.
 sed egregia pio sublimis af-
 fectu: que indaga rerū oīm
 p̄ciosiores auro nidos struit:
 q̄a sapiēter indificat. Ridus
 ei sapiē: p̄ciosior est auro.
Ced ei sapiētius q̄ ut et uo-
 landi uaga libertate potia-
 tur: et hōim dōialibz puulos
 suos et tecta cōmendat ubi
 sobole nullus iauset. Nā et
 illud est pulchru. ut a p̄mo
 ortu pullos suos huāne usu
 cōuersationis assuescat: et p̄t-
 tat ab imitaz auū isidijis
 tutiores. Tū illud p̄clauū: q̄a
 grā domos sibi sine ullo q̄dū-
 tore. tāq̄ artis pericia cōpo-
 nat. legit ei festucas ore:
 easq̄ luto illinit: ut cōgluti-
 nate possit. Sed q̄a lutu pe-
 dibus deferre nō p̄t. sumu-
 tate penaz aque infudit:
 ut facile hīs puluis adhe-
 reat et fiat limū: quo pau-
 lati festucas uel minutos sur-
 culos sibi colligat. atq̄ adhe-
 rare faciat. Et genē totius
 nidi fabricā struit: ut q̄si
 paup̄mā solo pulli ei⁹ im-
 edes suas sine offensioe uer-
 sentur: ne pedē aliq̄s iter-
 ferat p̄ rimulas texturātū
 aut tenens frigus irapat.
 Sed hoc idustrie magne
 sue indicū: p̄pe tōe in mul-
 tis aūbz. Illud ues singula-
 re: in quo et p̄clara tūa pi-
 etatis et prudētis intellētis
 et cogitōis insigne. Tum
 quedā medicā artis per-
 ciā: q̄ si qua pulli ei⁹ fue-
 rit tentate suffusi oculos
 siue cōpūcti: h̄t quoddā me-
 dendi genū quo possit eoz

luina iterrepto usui refoz-
 mare. Nemo igit de iopi-
 a q̄ntur: q̄ uacuas porū
 a p̄rias edes reliquit. Pau-
 p̄ior est hyrudo q̄ uacua ae-
 ris habūcat: industria edi-
 ficat: nec ipendit. tecta at-
 tollit. Et nichil aufert p̄pu-
 mo: nec indigētia et pau-
 ptate ad notendū alii cōpel-
 litur: nec in q̄tū filioz i-
 beallitate desperat. Nob-
 uero et paup̄tas affiat et
 iopie nātās ueyat: et pla-
 rosq̄ indigētia cogit in fla-
 gitiū. ipellit in crime. Iuri-
 quoz studio in fraudes uer-
 samq̄ igeniū. aptamq̄ af-
 factū: atq̄ in grauissimis
 passioibz spem depōim⁹:
 finitq̄ aio resolum⁹: ipro-
 uidi. et iertus iacem⁹: cū
 de dīna miseratiōe tūc spe-
 randū ampli⁹ sit cū p̄ress-
 dia huāna defecerit. **D**is-
 tat hōies amare filios ex
 usu et pietate cornū: q̄
 etiā uolātes filios cōitatu
 sedulo p̄sequit. Et solig-
 te ne tenari forte deficiat
 cibū suggerit: ac plurimū
 tūbz nutriendi officia nō re-
 linquit. At uo facie nū q̄
 neris cito ablactat etiā illoz
 quos diligūt: aut si ditio-
 res sūt lactare fastidit.
Paup̄iores ues abiciūt p̄-
 uulos et exponūt: et de-
 prehesos abnegāt. Ipse
 quoz diuitos ne p̄ plures
 suū p̄rimoniū diuidat: in
 utero p̄rios natūt fetus:
 et patricialibz suis i ipō
 gentali alio p̄gnora sui
 uātis extinguit: p̄uisq̄
 aufertur. Vita q̄ traditur.
Nō docuit nisi hō filios
 abdicari. **N**ō reperit tā
 imicia p̄m nūa: **Q**uis
 iter natura fina cōsuetū

fies ipares feat. Vnus di-
 uitis filii. diuersa sorte ce-
 ditur. Alius totius p[ar]te
 fortis assumptionib[us] iundat.
 alius opulente heredita-
 tis p[ar]te deplorat exhaus-
 ta atq[ue] iop[er]e portione. Nu-
 q[ue] natura diuisit merita
 filio[rum]. Ex p[ar]te oib[us] tribu-
 it. q[uo]d ad nascendi atq[ue] viuē-
 di possit habere substantia.
 Ipsa uos doceat. nō discer-
 ne p[ri]monio: quos titulo
 g[er]m[an]itatis equastis. Ere-
 ni quib[us] dedistis cōter eā
 q[uo]d nati sūt: nō dētis hīs
 ut id cōter hēant in quo
 a natura substituti sūt iu-
 dere. **A**capitros fatitur
 diuā in eo aduersū p[ri]os
 fetus habe clemētiā: q[uo]d
 ubi eos aduersatit tēpta-
 ra uolatus primordia. ni-
 dis eiaūt suis cōtinuoq[ue]
 alimnat. At si morētur. p[er]
 pulsāt pēnis atq[ue] p[re]cipi-
 tāt: uerberāt alis. cogūt
 q[uo]d audere q[uo]d tēpidat: nec
 illū postea deserūt hīs
 mung alimone. **C**ōmirū
 tū si iape assueti nutrire
 fastidiūt. **C**onsidē q[uo]d ad
 hor eos generatos. ut e-
 tra aues ad cauendū for-
 tūdo exerceat: nec passi-
 tuas relayerit: sed p[er]ici-
 la a p[re]donib[us] declinanda
 prospiciant. Deinde cū
 hīs natura quadā p[re]dā
 di mung ioleuerit: ma-
 gis a tenero pullos suos
 instituerit videtur ad p[re]-
 dam: q[uo]d p[er]astus abdicare
 nō pendis. **C**auet ne inte-
 nora etate pigrescat. ne
 solūq[ue] delinq[ui]t: ne ma-
 gis otio. ne disrūt abū-
 ne natura sue deponat vi-
 gōre. **I**ntermittit studia nu-

triendi: ut in usus capiendi
 aude cōpellat. **A**quila q[uo]q[ue]
 plurio sermo usurpat: q[uo]d
 suos abdicat fetus: sed non
 utruq[ue]: verū unū ex pullis
 duob[us]. **C**ōd aliq[ui] fieri putauit:
 ruit: g[er]m[an]ator[um] alimētor[um] fas-
 tidio. **S**ed id nō arbitror faci-
 le credendū: p[re]sertim cū moy-
 ses tū testimoniū pietatis in
 pullos suos. hinc deditit au-
 ut diceret: sicut aquila p[re]-
 git nidū suū. et sup[er] pullos su-
 os confidit. et expandit alas
 suas et assupsit eos. et susce-
 pit eos sup[er] scapulas suas. dñs
 solus ducēbat eos. **Q**uō g[er]o ex-
 pandit alas: si occidit alter.
Vnde puto nō auaricia nutri-
 endi eā inclementer fieri: sed
 ex p[ar]te iudicandi. **S**emp[er] eī
 fertur p[ro]bare quos genuit:
 ne generis sui iter oēs aues
 quoddā fastigiū de generis p[er]-
 tus deformitas decolorat. **I**taq[ue]
 asseritur q[uo]d pullos suos indi-
 is solis obiciat et opponat: at-
 q[uo]d in aeris medio p[ro] pullos
 ungue suspendat. **A**t si q[uo]d re-
 p[er]cussus solis lūa it[er]rupcam
 oculor[um] acie ioffenso triandi
 vigore seruaueit: hīs p[ro]ba-
 tur q[uo]d ueritate nature since-
 ri obtutus cōstantia demonstra-
 uerit. **S**in uero lūa sua p[re]-
 stricta radio solis inflex-
 erit: q[ui]si degeneret t[er]ra in-
 digna p[ar]ente reliait. **R**ec-
 estiat[ur] educatio dignus:
 qui fuit indignus susceptioe.
Nō g[er]o eū acerbitate nature
 sed iudici integritate cōdop-
 nat: nec q[ui]si suū abdicat: s[ed]
 q[ui]si alienū recusat. **H**ac tū ut
 quibusdā videt. regalis auis
 excusat clemētia. **Q**uis
 eī cui fulica nomē est. q[uo]d gre-
 ce dicit fene susceptū illū
 sine abdicatū. sine nō agnitū

36

37

38

aguite pullū cū sua prole
 cōnectit; atq; utermiscet
 suis. eodē quo p̄rios factū
 m̄ ne sedulitatis officio
 et pan̄ nutritimētoꝝ siue
 n̄stratione pascat et nutrit.
 Ergo fulica alienos nutrit;
 nos uero nos imit̄ crude-
 litate p̄iamq;. Aquila uero
 si proicit. nō q̄si suū proi-
 cit; sed q̄si de genere non
 recognoscit; nos qd̄ peius
 est quos nos recognoscim̄
 abdicam̄. **S**ed ueniam̄
 ad turturū; quā lex deiue-
 lut caste hostie munḡ ale-
 git. Deniq; cū d̄ns turturū
 res oblata est; q̄a scriptū ē
 in lege d̄ni ut daret̄ hostiā
 par turturū aut duos pul-
 los colūbarū. **H**oc est ei ue-
 rū xpi sacrificiū; pudicitia
 corporalis. et gr̄a sp̄ualis.
Pudicitia ad turturū refer-
 tur; ad colūbam gr̄a. **F**ert̄
 ei turturū ubi p̄riū iugalis
 fuerit amissione viduata.
 p̄tesu thalamos et nomen
 habere cōiugii; eo q̄ primū
 amore fefellerit eā. dilecti-
 morte deceptā; qm̄ et ifi-
 delis ad p̄petuitatē fuit. et
 amarus ad gr̄am; qui plus
 doloris ex morte qm̄ sua-
 uitatis ex caritate gene-
 rarit. **I**taq; uerit̄a cō-
 m̄tione recusat; nec pu-
 doris uirā aut cōplaciti vi-
 ri resoluit fetam. **I**lli soli
 suā caritatem̄ reseruat; **I**lli
 custodit nomē uxor̄is.
Diserte mulieres quāta
 sit viduitatis gr̄a; q̄ etiā
 in auib; p̄dicat. **D**is igit̄
 has leges turturū dedit;
Si hōiem quero; nō inuenio.
Homo ei nullus est ausus;
 qm̄ nec paulus ausus est
 leges tenende viduita-
 tis p̄scribe. **D**eniq; ip̄e ait.

Volo ergo uos iuniores nu-
 be; filios p̄rare mat̄es
 fūdas esse; nullā occasioē
 aduersario dare. **E**t alibi.
Bonū est illis; si sic p̄ma-
 neant. **E**t si se nō cōiugat;
 nubāt; melius est ei nubē
 q̄ uir. **O**ptat paulus i mu-
 lierib; qd̄ in turturib; p̄se-
 uerat. **E**t alibi iuniores hor-
 tatur ut nubāt; q̄a nulla
 res n̄e turturū pudicitia
 implere uix possit. **E**rgo tur-
 turib; d̄ h̄uc infudit af-
 fertū; h̄at uirtutē continē-
 tiae dedit; qui solus p̄scribe
 qd̄ oēs sequam̄. **T**urturū
 uirū flore iuuenis nō cōp-
 tatur occasiois illecebra.
Turturū nescit primā fide
 uirtutē facē; q̄a nouit casti-
 tiam seruare p̄ma cōiugii
 sorte p̄missa. **D**ixim̄ de
 viduitate quū; eāq; ab
 illis primū exortam esse
 uirtutē. **Q**uā de integri-
 tate dicim̄; q̄ in plurib;
 quidē auib; ita esse asse-
 ueratur; ut possit etiā in
 uoluitib; deprehendi. **N**egat̄
 tur; ei uirtutes indulgē cō-
 cubitu. et cōiugali quodam
 usu nuptialisq; copule for-
 te misceri; atq; ita sine illo
 masculorū cōape fore. et si
 cōiugatione generat̄; n̄ros
 q̄ ex h̄is in multā etatē lo-
 ge uita p̄cedē. ut usq; ad
 centū ānos uita eorū seras
 producat; nec facile eos
 angusti cui finis exiguat̄.
Qd̄ aut̄ qui solēt uirā uir-
 tē mustaria; cū auduit q̄
 uirgo generauit; **E**t ip̄oss-
 bilem̄ inupte aui pudorē
 nulla uir cōsuetudo carna-
 rasset. existimat̄ p̄tū. **I**m-
 possibile putat̄ in dei m̄a;
 qd̄ in uoluitib; possibile nō
 negat̄. **I**lius sine masculo

part. et nullus refellit:
 et q̄a desponsata viro ma-
 na pepit. pudori ei⁹ faciūt
 questionē. **Rōne** aduer-
 tim⁹ q̄ dñs ex ip̄a natura
 plura exēpla ante premi-
 sit: quibz suscepta itarna
 nois decora p̄baret et astu-
 eret ueritatem? **Rur̄** age
 q̄ quos uelut quādam repub-
 licā cunctis uideatur expedi-
 am: atq; uite hui⁹ etate age
 sub legibz. **Hic** ei⁹ republi-
 cus est. **leges** oibz eā cois
 atq; obseruari eas deuotio-
 ne coi. uno oēs teneri uin-
 culo: nō alijs ius esse. qd
 alijs sibi intelligat nō lice-
 re: sed qd liceat licere oibz.
 et qd nō liceat oibz nō lice-
 re: esse etiā oibz eōdem re-
 uerēciam p̄m: quoz costi-
 tuo resp̄ publicā generat cois
 oibz iuris dōnalū. cois co-
 uersationis officū. unū pre-
 scriptū oibz unū esse con-
 silū. **magna** hec sed q̄nto
 in apibus p̄stantiora: que
 sola in oī genē aiantū cō-
 mune oibz sobolem ha-
 bēt: unā oēs uolūt mā-
 sione. unū p̄ria claudūt
 lumine: in cois oibz labor
 cois oibz. cois opatio. cois
 usus et fruct⁹ est. cois uo-
 latus. **Ad** plura: **Cois** oī-
 bus gnatio. integritas q̄
 op̄ corpis uigilatis oibz
 cois et partus: qm̄ neq;
 ullo ite se coabitū miscen-
 tur. nec libidie resoluūt.
 nec ptus quarūtur dolo-
 ribz: et subito maximū fi-
 lijs atq; herbis ore suo pro-
 lam legētes. **Ipse** sibi re-
 gam ordināt. ipse p̄los
 creant: et licet posite sō-
 lege. sūt tñ liba. **Nā** et p̄-
 rogatiua iudicij tenēt. et

fide deuotiois affam: q̄a et
 t̄j a se substitutū diligit 2
 tanto exānant exāntie.
Rex at nō forte duat: q̄a
 in forte euētus est nō iudi-
 cū: et sepe irōnabili casu
 fortis melioribz ultiq; quisq;
 p̄fertur. **Neq;** ip̄ente mul-
 titudis uigam glāmore sig-
 natur: que nō merita uir-
 tutis expendit. nec publice
 utilitatis emolūmēta rima-
 tur: sed mobilitatis nutat
 icerto. neq; priuilegio suc-
 cessionis et generis regalibz
 thronis insidet. **Siquidem**
 ignarus publice cōuersati-
 onis: cautus atq; eruditus
 esse nō poterit. **Adde** adula-
 tioēs atq; delicias: que te-
 neris iolite etatibz uel ante
 ingenū eneruat consue-
 rit. **Tum** institutioēs spado-
 nū: quoz pleriq; suo ma-
 gis questui q̄ usui publico
 aīm regis inclināt. **Apibz**
 at rex nature claudis for-
 matur isignibz: ut magni-
 tudie corpis prestat et spe-
 cie: tūc qd in rege p̄cipui
 est mox māsuētudie. **Nā**
 et si h̄t aculeū: tñ eo nō uti-
 tur ad uindictandū. **Sūt** ei
 leges nature nō inscripte
 litteris sed ip̄esse moribz:
 ut leniores sūt ad punien-
 dū. qui maxia p̄iate poti-
 ūtur. **Sed** etiā ille que nō
 obr̄pauerit legibz regis
 patienti condēnatione se
 multat: ut imoriantur
 aculei sui uulnerē. **Ad** p̄sa-
 rī ppli hodieq; seruare di-
 cūtur: ut pro cōmissi p̄cio.
 ipsi in p̄ria mortis exequā-
 tur suā. **Itaq;** nulli sic re-
 gē. nō per se qui grauissi-
 mas in subditos habent le-
 ges. nō indi. nō ppli sarma-
 tarū tantā q̄ntā apes reue-

20

rentiā deuotiois obseruat. ut
 nulle e domibz exire audeat.
 nō in aliquos pdire pastus:
 nisi rex fuerit primo egressus
 et uolam sui uendicauerit p̄
 apati. Processus at̄ est per
 rura redolētia: ubi in alantes
 orti floribz. ubi fugies riuus
 p̄ gramia. ubi amena ripari:
 illic ludus alacris iuuetutis.
 illic rāpestre exercitiū. illic
 curax remissio. opus ipm̄ su
 aue de floribz de herbis dulci
 bus fūdātia castroz prima
 ponit. Ad eī aliud ē fauus:
 nisi quedā castroz spēs. Deni
 q̄ ab hīs presepibz apū furus
 arretur. Que castra quadrata
 tm̄ possūt habe artis et grē:
 q̄ntū habet rates fauoz. In
 quibz minute ac rotūde cellule
 cōnexionē sui iūice fulciūt.
 Qs architecty aas docuit exa
 gonia illa cellariū indistreta
 laterū equalitate cōponē. ac
 temes iter domoz septa ce
 ras suspendē stipare mella
 et intexta floribz horrea nec
 tate quodā distendere. Cer
 nas oēs certare de munere.
 alias iungilare q̄rendo victua
 lia. alias soliam castris adhi
 be custodia: alias futuros ex
 ploras ymbres et speculari
 concūsus nubū. alias de flo
 ribz ceras fingē. alias rore
 infusū floribz ore colligē: nul
 lā tm̄ alienis insidiam laboribz
 et inpto vna querē. Atq̄ uā
 nā raptorū insidias nō time
 ret. Habet tm̄ spicula sua:
 et iter mella fundūt uene
 nū si fuerit lacessita: aiāsq̄
 ponūt in volne ardore videte.
 Ergo medis sacroz uallibus
 humor ille rois infuditur:
 paulatim̄ processu t̄pis i mel
 la cogit. cū fuerit liquidus ab
 exordio: ac coalitu cere flo
 rūq̄ odore fraglare mellis

inapit suauitate. q̄erito
 q̄si bonā opariā scripuit
 apē predicat dices. Vade
 ad apem: et vide quō opa
 ria est. Opationē quoq̄ q̄m
 uenerabile metat: cuius
 laborē reges et mediocres
 ad salutē assumūt. Apertū
 bilis at̄ est oibus et clara:
 Audi qd̄ dicat p̄p̄a. quietit.
 itaq̄te ut apicet illis seq̄
 nis exemplū: imiteris opa
 tionē. Vides q̄m laboriosa:
 q̄m grata sit. fructy ei q̄ ab
 oibz desiderat et q̄ntur. Nec
 p̄sonay diuersitate distat
 nit: sed idistreta sui grā
 regibz p̄ter atq̄ mediocribz
 equali suauitate dulcorat.
 Nec solū uoluptati: s̄ etiā
 saluti est. Fauces obdilat:
 et curat ulneta. Internis
 quoq̄ medicamentū infudit
 ulceribz. Itaq̄ cū sit ifirma
 robore apes: ualida est ui
 gore sapiētie et amore ui
 tutis. Deniq̄ regē suū su
 ma p̄tectioē defendūt: et
 perire pro eo quoq̄ pulchri
 putāt. Incolūm regē: nesci
 rūt mutare iudiciū. mā
 tē inflectē. Amisso: fidem
 seruandi muneris dare lin
 quit. At ipē sua mella di
 ripuit: q̄ hīs qui p̄cipari
 habuit muneris intemptū
 est. Itaq̄ cū aues alie vix
 in āno edant singulos fe
 tus: apes gemos aegre:
 et duplici ceteris ferudi
 tate p̄ponderat. Considera
 nūt qd̄ sit qd̄ ait. Produ
 cāt aque reptilia aiāri
 viuētū: et uolatilia uo
 lācia sup̄ terrā scdm̄ gēnū
 et secus firmamētū teli.
 Cui sup̄ terrā dixerit ter
 tū est: q̄a victū de terra q̄
 rūt. Secus firmamētū
 at̄ celi quomō: cū aquila

ultra ceteras aues uolet.
 et tñ ipse nō secus firma
 mentū celi? Sed qñ græce
 priuos dicit. qd' latine ce
 lū appellam⁹?
 autē
 id est a videndo. ideo q' aer
 spicius sit et ad videndū
 purior: in aere uolūtaria
 genera dicit aiantū. Et ne
 moueat qd' ait secus fir
 namentū celi? nō priu
 namentū hic posuit. s
 abusus: eo q' cōpatione
 etheri illi⁹ corpis etiā iste
 aer quē possum⁹ oculis cō
 prehendere. qñ crassus et
 densior uicē hēat firma
 mētū. **R**ūc qñ dixim⁹ q'
 uolatilia quā naturā habe
 ant uel grām. et ea pauca
 de multis: neq' ei uacat
 de uersa describere. cū sit
 filia atq' eiusdē generis:
 tñ aues ipse quā inter se
 diuersitate hēant cōsidera
 m⁹. Inuēim⁹ ei cornices
 pedes: uelut quibusdam
 digitis distatibz sepatos
 atq' diuisos. Corni quoz
 atq' pullozū alites etiā for
 matos a natura pedes qui
 um q' carnes uesciunt. qñ
 ianuos atq' sinuatos uelut
 ad pradā patos. ea uero q'
 natandi habēt usū et cōsu
 etudinē latos habēt pedes:
 et mēbrana quadā illos di
 gitos pedū sibi copulatos
 atq' diuictos. In quo am
 tabilis patet rō nature:
 ut et illa ad uolandū uel
 ad impendū fulciātur: et
 ista ad natandū p oīa ppa
 aduimēta hēant cōpeten
 cia quo melius possit aq's
 supnatue: et quasi remis
 quibusdā ita pedibz suis
 mēbrana illi⁹ exercitōne

lacionibz aquarū fluētā p
 pulsent. **C**ignus quoz
 cur proceriore collo utatur
 in p̄mptu est: ut qñ ē pau
 lulū p̄gnoz corpe. nec faci
 le p̄t aquarū inferiora pene
 trare. cernitū extendit ad
 pradā: que qñ p̄uua reli
 qui corpis estam quā iuene
 ut rapiat atq' eruat de pro
 fūdo. Adde illud qñ suauior
 et magis canora p̄ proceri
 modulus colla distiguit:
 et lōgior exercitacione pu
 noz longe resultat. **Q**d' dul
 cis etiā in exiguo acido gut
 ture cantilena: quaz can
 tibz medio estu arbusta rū
 pūtur: eo q' magis canore
 meridiano caloribz quo pu
 riorē aerē attrahūt id t̄p̄is
 spū. eo cātus resonāt clari
 ores. **A**ec apes ipse insua
 ue quiddā canūt. habent
 ei grātā in rauo illo uocis
 sue murmurē suauitatē:
 quā nos frō tubazū sonitu
 lentius primū uicim⁹ imi
 tant: quo cōpitu ad exercitā
 tos nos in vigore nichil ap
 tius estiatur. **E**t hęc illis quā
 manet tñ pulmonā respitā
 diq' mung atq' usū nequaquā
 habere prodātur: sed aere
 uesci spūamie. Demq' si q's
 eas ual fūto p̄fūdāt oleo p̄
 pete necātur: eo q' obstru
 ctis poris aereū spūamen
 illud haurire nō possit. Cō
 tinuoq' si q's aceti hīs sup
 fūdāt. illico remuiscit: eo
 q' vis aceti cito illos poros
 qui cōtrectore olei obstruūt
 hūore ferat apure. **E**t qñ
 de uolatilibz dicim⁹: non
 putam⁹ alienū ea cōplecti
 que de uerme indo tradit
 historia: uel eoz relatio
 qui uicē potuerūt. fortu
 hic corniger uermis cōuer

92

93

ti primū in spem caulis atq;
 in eā mutari natura: unde
 processu quodā fieri bambi
 lius: nec tñ eā formā figu
 rāq; custodit: sed lauis et la
 tiorib; folijs pēnas videtur
 assumere. Ex hñs folijs mol
 lia illa setes deponit uelle
 ra: q̄ ad usus sibi p̄rios di
 uites uēdicat. Vñ et dñs
 ait. **Q̄s** existis in desertū vi
 dere? hoīam mollib; uesti
 mētis indutū? Ecce qui mol
 lib; uestitur: in domibus
 regū sūt. **Cameleon** quoq;
 diuersas spēs fertur uario
 colore mentiri. **Leporos** cer
 ta qd̄ de p̄ximo facile cogno
 uim; h̄peme albescē: estate
 in suū colore redire dubiū
 nō est. **hec** ideo libauit: ut
 ad cōmutationis fidē que ī
 resurrexiōe futurū est etiā
 ista exēpla nos puorēt: sed
 ita ut cōmutationē illā dia
 mo quā aplūs euidenter exp̄
 sit dicēs. **Om̄s** quidē resur
 gem; nō oēs at̄ imutabim;
Et infra ait. **Et** mortui re
 surgēt incorrupti: et nos ī
 mutabim; **Oportet** enī cor
 ruptibile hoc induere incor
 ruptelā: et mortale hoc in
 duere immortalitē. **plēnq;**
 cū cōmutationis gen; et for
 mas quas nō accipiunt itor
 pretati: nequaq; presuptio
 nis indobite inōgrua usur
 patione caruerunt. **Fenix**
 quoq; auis in locis ambis p̄hi
 betur degere: atq; ea usq;
 ānos quingentos longēua
 atate procedē. **Quē** cū sibi
 finē vite adesse aduertit:
 facit sibi thecam de thure 2
 mirra et ceteris odoribus:
 in quā impletō vite sua tpe
 intrat et morit. **De** cui; hu
 more carnis uermis exur
 git: paulatim; adolescit. **Ac**

processu statuti t̄pis induit
 alarū ramigia: atq; in su
 prioris auis spem formāq;
 repatur. **Docet** igit; nos
 her auis uel exēplo sui re
 surrectionē credere: que
 et sine exēplo et sine totū
 p̄ceptione ip̄a sibi īsigna
 resurrexiōis instaurat. **Vñq;**
 aues p̄pter hoīam sūt: nō
 hō p̄pter aues. **Sit** igit; exē
 plo nobis. q̄a auctor et crea
 tor auū scōs suos in p̄p̄ti
 um perire nō patit: qui quō
 unicā p̄te nō passus resur
 gentē eā suo sc̄ia uoluit p̄
 pagari. **Q̄s** igit; huc imū
 niat diē mortis: ut faciat
 sibi thecam. et implet eam
 bonis odorib; et īgradiat
 in eā et moriat̄ illuc. ubi
 odoribus gratis fator; fina
 tis possit abolari. **Fac** or tu
 o hō tibi thecam: expolias
 te ueterē hoīem cū actib;
 suis: nouū indue. **Theca**
 tua uagina tua xp̄us est:
 qui te protegat et abscon
 dat in diē malo. **Vis** scire
 q̄a theca p̄teritis est? **Pha
 retin** inquit mea p̄p̄ri est.
Theca igit; tua est fides. **Imple**
 eā bonis uirtutū tuarū odo
 rib;. hoc est castitatis mi
 sericordie atq; iusticie: et
 in ip̄a penetralia fidei sua
 uī scōz p̄statiū odore re
 dolentia totus īgradat̄.
Ea te amictū fidei. exitus
 hui; uite inueniat: ut pos
 sint ossa tua p̄guetate:
 et sint ea sicut ortu abruis
 cui; cito sc̄ia suscitantur.
Nosce igit; diē mortis tuas
 sicut et cognouit paulus
 qui ait. **Certamō** bonū cor
 tauri: cui; sic consumauit.
 fidei seruauit: reposita est
 michi corona iusticie. **In
 trauit** igit; in thecam suā

nisi bono fenix: quā bono
 repleuit odore martiri.
 Interrogabo te: tu autē in
 michi. Vn̄ uoluitas morte
 hoim signis quibusdā an
 nūciare cōsueuerit: quo
 iudicio docti atq; instructi
 sint: ut rā bellū lacrima
 bile iter se aduersē acrios
 instaurāt. multo p̄dicte
 uoluntas sequat agnīa:
 et eo significat q̄ multitu
 da hoim casura sit bello fu
 rā preda uoluitibz: qd
 utq; ex specie instructionis
 hūana quadā uidetur tōe
 collige. **U**sq; ad locustā
 quoz grā dina penetrauit
 que rā agnīe cōserto
 rognis cuiq; occupauit
 rā latitudine innoxio pri
 mū ferat habitaculo: n̄
 fructu hospitali inauspicio
 copasat: nisi dine signū
 p̄aphois accepit. Etenim si
 in exodo legim⁹: ea quoz
 celestis ultionē offensio
 nis exequit̄ pie mīstra
 uindictē. Hāc quoz auis
 rāuorat seletis. sic enī
 gregis auis hoc nūcupat
 noie: data ad remediū
 malozū: que locusta con
 suent inferte. Cui crea
 tor iexplebilē dedit deuo
 tandi naturā: ut insana
 bili pastu. plagā qua sup
 dixim⁹ possit extingua.
 Sed qd hoc est? **D**ū ter
 monē producim⁹. ecce
 tibi iā et nocturna aues
 rāuolat: et in corpō
 in quo finiendū sermonē
 amonat. sui quoz assume
 tū cōmōrationē pdu
 cit. **C**hepatit̄ diuersa
 aues auaria sua quas
 uesper nocti cogit deca
 dere: et se in latibulis
 suis abdit. canoro octa

sū diei carmine p̄sequētes:
 ne imunes hēant grānū
 quibz creatorā suā oīs cre
 aturā collaudat. Habet e
 nā nox carmina sua: quibz
 uigilias hoim mulcere cō
 sueuit. Habet et noctua su
 os cantus. **Q**uō autē de lusa
 nā dicit? **Q**uo pugil tū
 tos cū oua quodam sinu cor
 pis et gremio fouet. isop
 nā longe noctis laborem
 cantilene suauitate sola
 tur. ut michi uideat̄ hec
 sūma ei⁹ esse intentio: quo
 possit nō mung dulabz mo
 dulis q̄ fotu corpis aīare
 in fatuis oua que foueat.
Hanc imitata tenuis illa
 mulier sed pudica: itus
 su mole lapidē brachio te
 nes ut possit alimentū
 panis puulis suis nō de
 esse: nocturno cantu pau
 peratis mulcet affm. **E**t
 quāuis suauitate luscini
 am nō possit imitari: imi
 tat̄ in eā sedulitate pie
 tatis. **N**octua ipā que ad
 modū magnis et glaucis
 otuloz pupillis nocturna
 rā rābray caligante non
 sentit horozā: et quo fue
 rit nox obscurior: eo cōtin
 usū auiū rābray ioffen
 sos exeret uolatq;. **E**xorto
 at die et artificiali splēdo
 re solis. uisus ei⁹ ebetat:
 quasi quibusdā erret in te
 nebris. **Q**uo iudicio sui
 declinat eā aliquos. qui
 cū oculos hēant ad viden
 dū. uiderē nō soleant: et
 uisus sui officio solis fugā
 tur in rābris: de cordis o
 culis loquoz quos habēt
 p̄rātes mūdi. et nō uident.
In luce nūl rānūt. in tene
 bris ambulāt: dū tēonoz
 tenebrosa rimātur. et reli

alia vide se credit: describere
 tes radio mundi mensuram
 aeris ipsius colligentes. Por-
 to at a fide deum petue ra-
 citatis tebris implentur: ha-
 betes in primo die xpi et
 lumē ecclesie. et nichil vide-
 tes: aperuit os quasi scio-
 tes oia pspira. acuti ad uana
 hebetes ad eterna. et loque-
 disputatiois anfractu. pde-
 tes insipientie pzie teatate.
 Itaqz dū cupuit subtilibus
 uolitare sermoibz. qsi noctu-
 e in luce nauauerūt. **Vesp-**
 tilio aial ignobile a uespe
 nomē accepit. Est at uola-
 tilis eadez quadrupes. et
 detibz utit quos in alnis a-
 uibz repita nō soleas: pa-
 rit ut quadrupediano oua
 sed pullos viuētes. Voluit
 at in aere auim morari sed
 crepusculo uespertino consu-
 euit effudi. Voluit at nō
 aliquo penatū: sed mēbra-
 ne sue fulta remigio. Quo
 suspensa: uelut pennarū
 uolatu curifertur atqz ue-
 getatur. Habet et illud ho-
 vile aial. q sibi iuncta adhe-
 ret: et qsi in spem bottio-
 nis ex aliquo loco pendet.
 At si se ultra queqz lara
 uerit: oēs resoluūt. Qd fit
 quoda mune caritatis: que
 difficile in hoibz hmoi reperit.
Q Est etiā galli canis sua-
 uis in noctibz: nec solu su-
 auis sed etiā utilis. Qui qz
 bono cohabitator et dormi-
 ente excitat: et solanti a-
 monet et uiante solatur:
 processū noctis amora sig-
 nificatioē pstantis. Hor
 canete latro suas reliquit
 insidias: hor ipa lucifer ex-
 citatus oritur: reliqz illu-
 nat. hō canete mesticia tre-
 pidus nauita deponit: oibzqz

crebro uespitinis flatibus
 excitata tepestat et pcal-
 la mitescit. Hor canente
 deuotus affectu exsilit
 ad precandū: legēdi que-
 mung istantur. Hor pos-
 tramo canete ipa canete pe-
 tra culpa sua diluit: qua
 prius qz gallus canarar
 negando cotrauerat. Itaqz
 tantu spes oim redit: agri
 releuat incomodū. minu-
 itur dolor uulnerū. febriū
 flagrantia mitigat. reuer-
 titur fides lapsis: et ihesus
 titubates respicit. erratos
 corrigat. Deniqz respexit
 petrum. et statim error ab-
 cessit: pulsa est negatio
 secuta est confessio. Qd nō
 fortitū accidisse: sed ex
 scia dñi lao docet. Sic eni
 scriptū est: qā dixit ihesus
 ad symonē. Nō cantabit
 gallus: priusqz me ter-
 abneges. Bene fortis in
 die petrus. nocte turba-
 tur: et an gallicantū
 labitur. et labit tercio:
 ut scias nō inconsulta effu-
 sione sermois esse plapū
 sed metis quoz mutatio
 turbati. Idem at post gal-
 licantū fit fortior: et iam
 digno que xps aspiciat.
Oculi ei dñi sup iustos.
 Ignouit uenisse reme-
 diū. post qd iā errare non
 posset: et in uirtute ab-
 errore mutata amarissio
 fleuit: ut lacrimis suis
 deleteret errorem. Respice
 nos quoz dñe ihesu: ut
 et nos ppria cognoscant
 errata. soluamqz pñis fle-
 tibz culpa merzant idu-
 gentia ptoz. Ideo cosulto
 sermone ptrauimqz ut no-
 bis quoz gallus canarar
 et loquentibz subueiunt. **Qz**

27

28

si qd' delictū obrepisset i
 uerbo: culpā vpe donatos.
 Da queso lacrimas patris:
 nolo leticiā p̄ccōris. **Fleu**
 rit hebrei: et p̄ mare sūt
 v̄ndis dehiscētibz liberati.
 letatus est phariso q̄ hebre
 os tenebat inclusos: et ma
 rit merisus cū plō suo occi
 dit. **Exultauit** et iudas in
 mercede p̄ditiōis sue: sed
 q̄uis se mercedis sue la
 queo strāgulauit. **Fleuit**
 corāe suū patris: et me
 rit ut alioz aboleret et
 v̄ras. **Sed** iā tps est: quo
 finit sermōnē et claudē
 dāmq. **Tempus** ē: quo me
 litus tacatur aut fletur. **Tē**
 pus est: quo celebrat in
 dulgentia delictos. **Nobis**
 quoz gallus mysticus i sa
 cris cantat: qm̄ iā petri
 gallus in nro sermone cā
 tauit. **Fleat** pro nobis pe
 trus: qui pro se bene fle
 uit: et in nos pia vpi o
 in cōmūtat. **Appropiet**
 dñi ihu passione: que co
 tidie delicta nra cōdonat:
 et mung remissiois opat.
Donus dñs ieiunos dimit
 te nō vlt: ne q̄s deficiat
 in via. **In** illa dieat misere
 or huius turbe q̄a tridū ē
 q̄ pseuerat meū. et non
 habet estā et dimitte eos
 ieiunos nolo ne deficiat
 in via. **Aug** itentū sermo
 ni maria apparatq̄ recusa
 bat epularz: q̄nto magis
 nos considerare debemq̄ q̄a
 nō multi sūt qui in uerbo
 dei viuūt. et ideo refectio
 illius triduo nrm̄ h̄ post
 tridie laboriosus est. **Et**
 ideo qui cū aubz lusimq̄
 cū gallo cātauimq̄: iam
 dñi canamq̄ mysteria. **Et**

ad corp̄s ihu cōueiant aqu
 le: p̄ccōz ablutione reno
 uate. **Jam** ēi cētus ille
 magnq̄: uerū nobis ionā
 reddidit. **Et** gratulam̄ q̄
 fr̄s est nobis uesper: et
 fiat mane dies sextus.

**Expliat liber quintus in
 ap̄t sextus**

Sextus iste ē
 dies. q̄ mū
 dane creatu
 re origo con
 cluditur: et
 ideo sermo
 nis etiā nri que de reū ex
 ordns assūpsimq̄ finit pat.
Qui et si p̄ q̄nq̄ iā dies nō
 mediocri labore nobis p̄
 cessent: hodierno die ma
 iore tūm̄ adiresat fenore:
 q̄a in hoc et supior diem
 paulū est. et totiq̄ sumā
 certam̄. **Et** n̄ si in fidibz
 aut in cātibz et athletaz
 cōtentioibz arēbz licet et
 maximis ludicis. tū supe
 riores dies s̄i ullo corone
 trāsigit̄ur dispendio. pos
 tremq̄ at dies h̄t sorte coro
 ne: in quo et decernendi
 piculū est. et cadendi opp
 briū. et vincendi premiu:
 q̄nto magis in hoc tanto a
 gone sapiētie. q̄nto non
 paucor̄ sed vniuersor̄ iu
 dicio. cū hodie nobis uelut
 quada certam̄ corona p̄
 cedat. maior sollicitudo an
 git. ne et supiorū effūda
 m̄q̄ laborē diariū et p̄ntis
 subeamq̄ pudorē. **Neq̄** ei
 eadē dicendi condicio que
 canendi atq̄ luctandiz cū
 in illis ludus offensionis
 in isto lapsus mortis sit.
Illic si peccos spectantū
 fastidiū est: hic dāpnū est
 audientū. **Assistite** igit̄
 michi t̄p̄ corone iudicis:

et in gradie mini menti
 in hoc magnū et amita-
 bile totius visibilis thea-
 trū creatura. Etenim si is qui
 explorās nouorū aduentū
 hospitū toto eos circūduat
 urbis ambitu pstantiora
 q̄q̄ opa demonstrans. nō me-
 dioarem locat grām? q̄nto
 magis sine fastidio accipe-
 debetis qd̄ uelut quadā ser-
 monis manu p̄ hāc cōem
 uos circūduo patriā. et si
 gularū rerū spēs et generū
 demonstrō ex oībus collige-
 cupiens. q̄nto uobis crea-
 tor uniuersorū grām ubē-
 riorē qm̄ uniuersis dona-
 uerit. **Vobis** igit̄ hęc co-
 rona pponitur: uos hodie
 cupio uestro iudicio tozo-
 nare. **Non** eī uos athleta-
 tū modo meretia ferta
 deponam: sed uirtute uerā
 sātatis examen: quo de-
 cernatis p̄ oēs quidē crea-
 turas prudentia penetra-
 re diuinā. sed nō ceteris uo-
 bis cōe corporae fragilita-
 tis esse consorciū: p̄e cete-
 ris tū uos cū uirtute cōsta-
 ty. que sola nichil h̄t cōe-
 tū ceteris. **¶** **Rur** aga na-
 turas bestiarū dicam: et
 hoīs generationē. **Aud**io
 eī iam dudū aliquos iusu
 susurrare dicētes. **Q̄** diu
 aliena discim: et nostrā
 nescim: **Q̄** diu de reliq̄s
 aiāntibz̄ docem̄ sciam: et
 nos meritos ignoramus?
Illud dicat qd̄ michi p̄fit:
 ut maipm̄ nouerū. **Et** iusta
 est cōquestio: sed ordo ser-
 uandus est. que scriptura cō-
 texuit. **Simul** q̄a nō pos-
 sumq̄ pleniq̄ nos cognos-
 cē: nisi prius que sit oim̄
 natura aiāntiū cognoue-
 rimq̄. **Producat** inq̄t̄ tra-

aiām uiuentē scdm̄ genq̄:
 quadrupes et serpētes
 et bestias terre scdm̄ genq̄:
 et pecora scdm̄ genq̄: et
 oīa reptantia terre ad ge-
 nq̄. **Sequit̄.** **Et** fecit de
 bestias terre et oīa peco-
 ra ad genq̄: et oīa reptan-
 tia terre ad genq̄. **Et** uidit
 q̄a bona. **Et** dixit **De**u. **fa-**
 ciam hoīem. **¶** **Hoc** loco nō
 ignoro quosdā bestiarū et
 pecorū et reptantū terre
 spēs alio uenisse: ut hęc
 ad immanitates trimum.
 stulticia pecorū. nequicia
 cogitationū referret. **Ego**
 autē simplices naturas
 uniuersūsq̄ generis acci-
 pio: nec uerborū ne quis
 me paupis cōuue p̄cipi-
 tioni confatendū eē p̄uol-
 qui studio humanitatis copli-
 tas rogat. nec hīs q̄q̄ u-
 si uiles et usitatos apponat
 tibos: ut tenui mēse pau-
 pis apparatu. plus rep̄-
 hēnsiois iugurat ex fastidi-
 o cōuuiui. q̄ q̄re referat
 ex hospitalitatis affectu.
¶ **Nec** eī heliceū amia quasi
 malū cōuuiū a gestia ap-
 ponente olam refutauit.
¶ **Simile** uanis refutationibz̄
 exquisiti illud et acutū
 opificare cōuuiū est: in
 quo fariam aut turturis
 spēs apponit: et in hīs
 pullus māducatur: aut
 pullus infatur: et hostis
 is est factus aut spondi-
 lis: aut poculū bibit qd̄
 diuerso colore atq̄ odore
 in alienos mutatur sa-
 pores. **¶** **maritima** terra
 nis. **¶** **terrena** maritima
 factū. **¶** **Hoc** est reprehē-
 dere prudentia creatoris:
 qui nobis ad uictū oīa mi-
 nistravit: q̄ nō illa misra-

ent. Sed hoc dulcia pmo
videtur: et postea fuit a-
mata. Quo ei copiosior
fuerit luxuries: eo pnia-
osior tepantia est. Helize
us at amara apposuit:
sed postea fra fuit dulcia.
Deniq; qui ante in illo ci-
bo morte putabat: poste-
a in eo suauitatis et vite-
gram fuit adepti. Regni rui-
lus formidini est. ne plu-
tas videar iuitasse q' pos-
sim pasce et uobis panes
cofinant uerboz meozu:
na et helizeus. et si men-
to inimitabilis nobis imita-
dus fide. no' confidantur
quos panes haberet: sed
quos haberet. diuide oibz
uoluit. et suffice oibz iudica-
uit. Deniq; dicit panes ordea-
cos diuidere in plebe ius-
sit misto. Et dixit mister:
qd' dabo in conspuu centu
uicor. Et rudit. Da et
manducet: qm' her dicit
dng. Manducabit et reli-
quat. fides igit' uia facti
et habundantia fauces pau-
peris: linguaq; conuuii.
Nec uerod' ne ieiunia
uos edaciores faciant:
quo minq; repleti et esu-
nentes ac uacui reuertu-
nunt: qa scriptu est. Con-
firmat dng iustos: et in
diebus famis saturabit.
multo pulchrius est orde-
aceos panes no' erubef-
cere: et appone qd' ha-
beas q' negare. Helizeus
qui nichil sibi reliquit:
populis habundauit. He-
lizeus q' ordeaceos pa-
nes no' erubuit appone:
nos atubefamq; simpli-
tes itelligo creaturas. q'
simpliaz et suis declam-
tu. uocabulis. Celu le-

gimq; celu accipiamus.
Terra legimq; terra ital-
ligamq; frugifera. Quid
michi querere que sit eius
mensura circuitus: qua
geometre centu octoginta
milibz stadior estaueru:
liberet fates: me nescire
qd' nescio: pmo qd' scire nul-
proderit. Melius est gene-
ra terraru scire q' spacia:
que circuitu manu iterie-
ctis barbaroz regionibus
suffusa: atq; iua paludi-
bus humo. Quoadmodu
possimq; reprehende qd' i-
possibile ee hoibz scriptura
demonstrat: dicite deo. quis
mensus est manu aqua et
celu palmo. et uniuersam
terra clausa manu. Quis
statuit motes in libia et
rupes in satera: et nemo-
ra in iugo. Et infra. Qui
tenet quu terra: et habi-
tates in ea sicut locustas.
Quis statuit celu ut tamen:
Quis igit' equali sibi cu
deo pntem audeat et sciam
uedicare: ut a deo maie-
statis sue esse pprio signa-
uit oraculo. her sibi homo
ad cognitione supertere
posse presumat. Certe
moyses eruditus eint in
oi sapia egyptozu: sed qa
spm accepit. qsi mister dei
tane illa et usurpatoriā
phie doctrina. ueritatis roe
post habuit: et ea desrip-
sit michi q' nre spei amo-
moda iudicauit: q' terra
ferent deo. q' pduerit i-
ta iuxta dei opotens ipe-
riu opationeq; dng ihesu
xpi uirgulta de tris et oca-
nam uiuante srom gang.
At no' illa putauit dicen-
du. qntu quoz de spacio a-
eris occupet umbra terre

3

cū sol recedit a nobis. diēq;
 abducat. inferiora aëris illū
 nās? et quēadmodū in regi
 onē huius mūdi incedēs lune
 globus eclipsim faciat? qm̄ q̄
 nichil ad nos quasi nichil p̄
 futura p̄terit. Vidit eī in s̄o
 spū nō illas mercescētis iā
 sapie uarietas sequēdas. q̄
 rebus inexplicabilibz mente
 nām occupat. ludatq; opā.
 sed ea potius describēda que
 ad virtutis spectatēt p̄fēm.
 In hęcā q̄ go p̄phetias dic
 tis? nec spūs s̄a quasi vilia
 respectū habeamq; alloquia.
 p̄ducit inq; terra aiām ui
 uentē pecorū et bestiarū et
 reptiliū. Quid argumēta
 mūr alia? ubi creaturam
 euidenter terrestriū natura
 formatur? Currit eī in cō
 stitutioē mūdi p̄ oām aza
 turā dei uerbu? ut subito
 de t̄ris oīa q̄ statū deq; aiām
 eū genera p̄ducātur. et in
 futuru legē p̄scripta scdm̄
 genū sibi similitudinēq; ui
 uerū succedat? ut leo leo
 nō generet. tigris tigris.
 bos bouē. agnū agnū. aquila
 aquilā. Semel p̄ceptū in p̄
 petuū uoluit natura. et idē
 o mysteriū sui obsequiū pre
 berz terra nō desinit? ut pu
 ssa aiāntiū spēs repabili ga
 neris successioē in nouas re
 parētur etates. Sed vis ad
 usū hoīs diuinitz que genita
 sūt. noli ueritate uiuāq;
 generi nature p̄ris dene
 gare? et multo magis ea
 ad grām aptabis hūmanam.
 • primū q̄ oīa genera pecorū
 bestiarū ac pisciū in aliū
 natura p̄strauit. ut alia uē
 tre repant? alia q̄ pedibz
 sustinētur. diuersa magis
 quadrupedo corpis gr̄ssu
 et uoluit affixa t̄ris uideas

esse q̄ libera. Siquidē cū
 erigendi se nō hēant frui
 tate de t̄ra victū requirūt?
 et uētis in que reflectūt?
 solas sequūt uoluptatibz.
Cauē o hō pecudū nouū
 ciuā? caue in aliū re
 nō tam corpe q̄ cupiditate
 deflectas. Respice corpis
 tui formā et spēm congru
 entē? celsitudine uigorū
 assume? sine. sola aīalia
 prona pascātur. Cur te in
 edendo stercus ipse? que
 natura nō strauit? Cur ad
 delatū? in quo nature i
 uua est? Cur noctes et di
 es abs interū? pecorū mo
 ra t̄ra depascans? Cur
 ille robis corpaliū dedit?
 ipm̄ te ihonoras? dū uā
 atq; eiq; passioibz seruis?
 Cur intellon tibi adimū?
 que tibi creator attribuit?
 Cur te uimētis cōparas?
 a quibz te deq; uoluit segra
 gan dices. nolite fieri sicut
 equus et mulus quibz nō
 est intellectus? Aut si te e
 dnatas equi itēpantiāq;
 delectat. et ad hūmū ad
 feminas uoluptati est. dela
 ctat in freno maxillas tu
 as chamoq; cōstringi. Si
 crudelitas pascit? ferariū
 hec rabies est que p̄ter se
 uiciā trucidatū? uide ne
 in te quoq; crudelitas tua
 uertat? imāntas. **P**igor
 asinus et expositus ad pre
 dam sensuq; tardior. quō
 alius docet nisi nos uiua
 tiores esse debere. nec de
 sidia corpis atq; pigresce
 confuge ad fidē q̄ onera
 graua alleuare cōsueue
 rit? **F**raudulētū uipēs
 foueas se latibulisq; tam
 gēs? nōne indias est in
 fructuosū eē aīal' odiōq;

Dignū ppter rapinā. des-
 pectu ppter infirmitatē.
 ideoq̄ sue incantū salutis
 dū insidiat alienis. **P**er
 ditū astutū que aliena oua
 duriat. hoc est p̄dicas alre
 nius et corpe foueat suo. s̄
 fraudis sue fructū habe nō
 posse. quia cū eduxerit pul
 los amittit eos: q̄a ubi no
 tē ei9 audierit q̄ oua gene
 ruit relictā ea ad illā se na
 turali quodā mune et amo
 re cōferūt. quā uerū sibi
 maris ouoz generatione
 cognouerit: significatō
 hāc nutritas fūgi officio. il
 lam patētis. Itaq̄ itassū
 proprios infudit labores:
 ac fraudis sue p̄dico mul
 tatur. **V**n̄ et iheremias a
 it. **C**lamauit p̄dix et con
 gregauit que nō pepit:
 id est oua congregauit. et
 clamauit q̄si ouans sue
 fraudis effecty. **S**ed ludit
 opam: q̄a ipenso labore
 alia eduat: quos ip̄a diu
 tume fotu sedulitatis aia
 uerit. **H**ui9 imitator est di
 abolus: qui generationes
 aratoris eterni rape con
 tendit. **E**t si quos insipie
 tas et sensus p̄ri vigore
 m̄ates potuerit congre
 gare. **S**ed: fouēs eos ille
 tabris corp̄alibz. ubi pri
 mū uox xpi puulis fuerit
 infusa discadūt: atq̄ ad
 eā se conferūt matrē que
 pullos suos sicut quis m̄
 no amore cōplectit. **C**on
 gregauit ei diabolus gen
 tiles quos nō arauerit:
 sed ubi in euāgalio suo uo
 cē xp̄us emisit. ad eū se po
 tissimū cōtulerūt: quos
 sub ūbra alarū suarū ip̄e
 suscepit et m̄i ecclie de
 dit nutriendos. **L**eo natu

ro sue supbus ferocia. ali
 arū formz generibz miscē
 se nescit: sed q̄si rex quidā
 pluriroz dedignat̄ confor
 tiū. **C**ui etiā cibū fastidit
 extremū: etiā ipsas sue
 esce reliquias aueritatur.
Que at ei se sociare fern au
 deat: cui9 uon tātus natu
 raliter. iest terror. ut ml̄ra
 quantū que p̄ uolentatem
 possēt ipetū ei9 euade iude
 tis ei9 sonitu uelut quādā
 vi attonita atq̄ uita deficiat.
¶ Nam de pardi spene n̄
 scriptura siluit: quarietate
 coloris motus uarios aie su
 e prodar. **D**icit ei iheremias.
 Si mutabit ethiops pellem
 suā: et pardus uarietatem
 suā. **N**ō solū de figura sed e
 tiā de mobilitate furoris is
 tud accipit: eo q̄ tenebro
 sis et inquietis ac mobilibz
 in fide mētis atq̄ ai mutati
 onibz. uel decoloratq̄ plius
 uideoz boni p̄positi grām
 iā tene nō possit: nec ad e
 mēdationē ullā correctio
 neq̄ remeare. qui sel̄ fer
 nā induent imanitatē.
¶ Est tñ in natura etiam
 quadrupediū. qd̄ imitari
 nos sermo adhortet̄ p̄pheti
 cus: quo exēplo auēam9
 desidia: et exiguitate uel
 infirmitate corp̄is a virtu
 tis studio nō reflectamur
 neq̄ reuocem̄ ab ullius p̄po
 siti magnitudie. **E**xigua ē
 ei fornicia q̄ maiora suis au
 det uiribz: neq̄ seruādo ad
 opandū cogitur: sed spon
 taneē p̄posito p̄spicientie
 futura alimētoz subsidia
 sibi p̄struit. **C**ui9 ut imite
 ris industria: scriptura te
 amonet dicēs. **C**onfer te
 ad formicā o piger. et emu
 lare uias ei9: et esto illa sa

9

10

pietior. Illa ei nullam cultu-
 ram possidet. neque enim qui se
 cogat habere. neque ei sub domino
 agere: quemadmodum sparant
 escam que de tuis laboribus sibi
 messem recondit. Et tu cum
 plenius egeas: illa non indi-
 get. Nulla sunt ei clausula hor-
 tea: nulla impenetrabiles
 custodia: nulli impenetrabi-
 les acerui. Spectat custos
 furta que prohibere non aude-
 at: aspiciat sua dampna pos-
 sessor nec vindicat. Nigro co-
 nectat agrum preda per am-
 bos: feriet semite comi-
 tati viantium: et que repre-
 hendi angusto ore non pos-
 sunt. humerus grandia fru-
 menta tradit. Spectat
 haec dominus messis: et arbescat
 tam pro parte industrie ne-
 gari compendia. **Q**uid autem de
 canibus loquar? Quibus insi-
 tu est natura quadam salutifi-
 ca referre gratiam: et sollici-
 tas excubias pro dominorum salute
 prestande. Unde ad imbeciles
 beneficii et desideria atque ig-
 navos clamat scriptura: canes
 muti. nescientes latrare.
 Sunt ergo canes qui non erunt
 latrare pro dominis: non erunt
 sua terra defendere. Unde et
 tu discere uocem tuam exercere
 pro christo: quoniam et ouile ecclesie
 incursit lupi graues. Discere
 in ore tuo uerbum tenere: ne
 quasi mutus canis commissam
 tibi fidei custodiam quodam pre-
 uariationis silencio deseru-
 isse videaris. Talis canis
 viator et comes angeli est:
 quem raphael in libro prophete
 filio adiungendum putauit.
 quoniam prexit ut a smodeu fuga-
 ret. firmaretque copulam con-
 galem. Meorum est affectus
 gratiam pellitur deonum: stabi-

litur coniugium. muta itaque
 spem bestie. Scis raphael
 angelus thobie iuuenis:
 quem tuendum recepat: ad
 ad relationem gratie erudie-
 bat affatum. Quis enim non ar-
 bescat gratiam bene de se me-
 ritibus non referte: cum uideat
 etiam bestias refugere a me-
 ingratum? Et ille igne ali-
 monie seruat memoria: tu
 non seruas salutis acceptum?
Visa insidians licet ut
 scriptum ait. est enim plena
 fraudis fera: tamen fertur in-
 formes utero prius edere:
 sed natos lingua fingere
 atque in spem sui filitudo-
 nem formare. Non miru-
 us in fera tam prius of-
 ficia: cuius pietatis naturam
 exprimit. **V**isa igitur prius
 suos ad sui effingit filitudo-
 nem: tu filios tuos institu-
 ere similes tui non potes.
Quid ergo quod etiam medendi in-
 iustitiam non pretermisit? Si
 quidem genui affectu cede et
 cofaucta uulneribus mede-
 ri sibi nouit: herbe cuius no-
 me est flomus ut grana ap-
 pellat ulcera subiectis sua
 ut solo auertur attactu.
Serpens quos pastu fa-
 niculi: caritate repellit ac-
 cepta. Itaque ubi oculos ob-
 dia sibi senserit: nota re-
 media petit: nec firmiter.
Testudo uisceribus pasta
 serpentis. cum uenenu aduoc-
 tent sibi serpe: origano
 medianam suam salutem exer-
 cet. Et cum sit uolutabris pa-
 lustribusmersa: curare se
 tum prius nouit antidoto:
 certoque auxilio sanantibus.
Prates herbarum etiam ipse
 se sine coprobatur. **V**idens
 etiam uispe lacrimula ping-
 medentem sibi: et tali tempo-

dio iminentis mortis spacia
 a pferentē. **Clamat ipse**
 dñs in iheremie libro. Tur-
 tur et hyrudo ac reliqui pas-
 seres custodierūt tpa iero-
 solitus sui: plus at me nō
 cognouit iudicia dñi. **Ro-**
 ut hyrudo qñ ueiat: qñ
 etiā reuertat. **Novit etiā**
 pia auis amicitiae aduētū
 suū testimoniū uerbis idicū.
Novit etiā formica ex-
 plorare serenitatis tpa.
 Nā cū aduertent madida
 ros pmbre fructū suos hu-
 mestrē: explorato dilige-
 tius aere qñ uigē possit
 seruare tēpiem. acerosos
 suos reserat. et de tuer-
 nis foras suis humeris ex-
 portat: ut uigi sole p̄ria
 frumētā siccant. **Deniq;**
 hant qñq; illis dieb; or-
 bus r̄ipi de nubib; p̄tes
 videns: nisi cū fruges su-
 as horreis p̄ris formica
 reuocauerit. **Bones** i-
 pendēte pluuia: ad prese-
 pia se tenē norūt. **Idem**
 ubi naturali sensu muta-
 tionē celi collegit foras
 spectat: et ultra p̄sepia
 ceruicēs extendit suas.
 vna oēs sperit ut p̄dite
 se ualle restetur. **Quis**
 sub aduētū hyemis inex-
 plebilis ad estā. insacia
 biliter herba rapit: eo q̄
 p̄sentat aspero hyemis
 defuturū: ut se prius her-
 be pabulo fariat. q̄ gelu
 aduēta ois herba defici-
 at. **Eching** iste terrenq;
 quē uilgo hericū uocāt.
 si qd insidiarū p̄sensert
 sp̄nis suis claudit: atq;
 in sua arma se colligit: ut
 quicūq; eū contingendū
 putauerit uoluetur. **Idēq;**
 eching futurū p̄uidēs. gei-

nas sibi respūdi uias mu-
 nit: ut qñ boreā flatūū col-
 legent septentrionalē obstru-
 at. qñ notho cognouerit dater-
 gi aeris nubila. ad septērio-
 nalē se conuertat: ut flatus
 declinet obuios et e regione
 nocituros. **Vñ dignā dñō lau-**
 dem p̄lia detulit dicēs. **Q̄** ma-
 gnificata sūt opa tua dñe: d-
 nia in sapia fecisti. **Oia** pene-
 trat dñna sapia: implet oia. **Jo-**
 q̄ locupletus ex irōnabiliū
 disputatiōe sensib;: q̄ ex rōna-
 biliū disputatiōe colligit: va-
 lidius est ei naturę testimoniū
 q̄ doctrine argumentū. **Cui**
 auanti incognitū est. quē ad-
 modū suā tueat salutē. si
 virtū suppetit resistēdo: si ue-
 locitas fugiēdo: si astucia
 p̄cauēdo. **Q̄** eas usū mōdē-
 di herbarūq; docuit habē no-
 ticiā. **Hoies** sumq; et sepe
 herbarū specie fallim;: et ple-
 rūq; quas salubres putam;:
 noxias reperim;. **Quocōs**
 iter dulces epulas abus le-
 talis irrepit: et iter ipas
 aulicorū ex cubicis: mistorū
 vitalia regū ferulis esca p̄-
 netrauit. **Fere** solo norūt o-
 dore noxia et p̄futurū distin-
 gne: nullo p̄uio. nullo p̄-
 gustatore. **Carpit** herba:
 nec lōdit. melior ei m̄ḡta
 ueritatis est natura. **Hec**
 sine ullius magisterio sua
 uitate sanitatis nris infū-
 dit sensib;: eadē doloris a-
 cerbitatē docet se fugiēdū.
Hinc bita dulcor: mors a-
 marior. **Hec** cōmendat lee-
 ne capulos suos: et imitē
 ferā mino mollit affectu.
Hec tigridis ita p̄llat fe-
 rocatatē: et iminentē eam
 p̄de reflectit. **Nā** ubi ua-
 cui rapte sobolis cubile rep-
 perit: ilico uestigiis rap-

20

21

toris infisit. At ille quibus equo uectus fugati. videns tamen uelocitate ferre se posse pueri: nec euadendi ullum suppetere sibi posse subsidium. hęc tamen hinc fraude molitur. Vbi se contiguum uiderit: speram de uitro proicit. At illa per magis sui ludit: et sobolem putat: reuocat impetum colligere factum desiderans. Hursus iam specie retenta totis se ad comprehendendum equum uiribus fundit: et iracundie stimulo uelocior fugienti iminet. Iterum ille sperę obiectu sequentem retardat: nec tamen sedulitate minus memoria fraudis excludit: cassam uersat ymaginem. et quasi latentis fetus residet. Sic pietatis sue studio decipitur: et vindictam amittit et prole. Quod noui scriptura affert quod dicit filii diligite patres uestros: patres nolite ad iracundiam prouocare filios uestros. Natura hoc bestiis infundit. ut catulos proprios ament: fetus suos diligant. Rescitur ille odia noueritalia: nec mutato concubitu paratos a sobole deprauatur: neque nouerunt profertur filios posteroris copule. superiores autem negligere. Nouerunt pignora sua: nesciunt caritatis differentiationem. odiorum incerta. offensionum discrimina. Simplex ferarum natura est: nescit ueritatis calumnias. Sic ei trahunt omnia dea: ut quibus minus rationis daret: plus indulgeret affectibus. Que fera pro catulis suis non impati potissimum offerat se mortui. Que fera fetus suos. innumeris licet obsessa canibus armatorum: non suis uisceribus rogat. Inguat licet

telorum seges: illa tamen puulos suos muro sui corporis seproos imunes prestat periculi. Quod dicit homo qui mandata negligit: naturam obliterat: filius preem despiciat. per abdicat filium: et hoc putant ius esse ubi dampnat faciditas. Se potius pater dampnat: qui facit uirtutem esse quod genuit. Et hoc putat auctoritatis esse: ubi sterilitatis natura multat. Exortem rois canem esse nemo dubitauerit: tamen si sensus eius uigore consideres. censeres autem sentiendi sagacitate uim sibi rois asserere. Denique pauca in gymnasiis constituit qui tota in discendo uite loquuntur cognoscere ut silogismorum conuersiones cotempnent: hoc naturali canes eruditione comprehendere facile poterit estimari. Nam ubi uestigium leporis uel canis repererit. atque ad diuerticulum semite uenerit. et quoddam uicium copitum. quod per res in plurimas sandit obiens singulorum semitum exordia. tractat: uelut silogismum uocem sagacitate colligendi odoris emittens. Aut in hanc parte inquit deflexit aut in illam: aut certe in hunc se amfactum contulit: sed nec ista nec illa ingressus est. superest igitur ut in ista se parte sine dubitatione contulerit. Quod homines uix plura composita artis meditatione componunt. hoc canibus ex natura suppetit: ut ante mentem ducunt deprehendant. et potestea falsitate repudiata inueniant ueritatem. Nonne totos dies cotempnent plura pro

sitioes sibi in puluere diuide-
 tes? Qui radio sibi desai-
 bit singulas et ex tribz cu-
 vna eaz uera ee nrae sit?
 duabz primo ita facit ty-
 metatio congruetes. et sic
 in ea q̄ reluta est vim uen-
 tatis herie diffiniuit. **Q**sta
 ranay pt esse bnfici? et
 memor gra? **Q**nquid p
 dno etia in latrones isilue
 nouerit et extraneoꝝ ac-
 cessus phibe nocturnos.
 et moꝝ prodns. et como-
 ti dnis sint pati. **S**epe etia
 necis illate euidentia canes
 ad redarguedos reos idicia
 prodiderunt; ut multo eoz
 testionio pleriq̄ sit creditu.
Anthiochie ferit in remo-
 rone pte a rubis crepus-
 culo necatu uiru; qui canē
 sibi aduictu haberet. quos
 quida p̄randi studio mister-
 tedis extiterat; tectus idē
 tenebroso adhuc diei exor-
 dio in alias ptes recesserat.
Jacebat inhumatu cadauer.
 freques spectantiu vulgus
 astabat; canis quatu lacri-
 mabili dnu deslebat erip-
 na. forte is qui necē intu-
 leat. ut se habet uersua
 hiani ingamij? quo uersu
 di in medio auctoritate pro-
 fusa fide asascorut inore
 tia ad illa curustatis ppli ac-
 cessit coronā; et uelut mi-
 seras appropiquauit ad
 fung. **T**unc canis seques-
 trato paulisp̄ questu dolo-
 ris anima ulcionis assupsit
 atq̄ apprehensū tenuit;
 uelut epylogo quoda mise-
 rabile carmen inuermu-
 ras. uniuersos conuertit ad
 lacrimas. fide probationi
 detulit; q̄ solu tenuit ex-
 plurimis; nec dimisit.
Deniq̄ perturbatq̄ ille q̄ tā

manifestū rei indicō. neq̄
 iuniciari. neq̄ iudic. aut
 iurie alicui⁹ potera obier-
 tione uacillare; amē diuiri⁹
 nequiuit refelle. **I**magq̄
 erat difficilius ultionē pse-
 cutus est; q̄a defensioem
 prestare nō potuit. **Q**uid
 nos dignū nō referimus
 creatori. cui⁹ cibo uasam⁹
 et dissimulam⁹ iurias; et
 sepe iunias dei eas quas a
 deo accepim⁹ epulas exhibe-
 ma? **Q**uid agniculis sim-
 plitius quos minuscule p-
 uuloy cōpam⁹ infantie?
Sepe ex hñs in magno gra-
 ge agniculus pouilia tota
 uagatus. errat a mē. **E**t tū
 eā oīno repire nō possit. ba-
 lani frequēti absentem ci-
 tat; ut in sure uoce exortet:
 quo ad eia sonū errabunda
 repleret uestigia. **M**ultis
 licet uerset in milibz omia
 recognoscat uocē patris?
 festinat ad matre; lactis
 quoz mūn notos sibi fōtes
 requirit. **Q**uāuis tibi desi-
 dario teneat et potus; tras-
 currit tū aliena ubera. gra-
 uida licet hūore lactis exu-
 dent; solā mūm requirit.
 solius sibi mūn uberis pau-
 pes sucos significat habū-
 dare. **I**lla quoz itol multa
 agniculoy milia solū filiū
 nouit. **V**n⁹ plurioꝝ balatq̄
 eadē spēs? illa tū fatū suū
 discernit a ceteris; et solū
 filiū tacto pietatis tactio-
 nis recognoscat. **P**astor er-
 rat in discretioē omiū; ag-
 niculus in agnitioē mūn
 nasat errare. pastor fallit
 speae; sed ouis pietate nō
 fallit. **V**n⁹ odor oibus; si tū
 habet natura odore suū do-
 mestici; quē soboles cura
 speciali quada uider p̄rietate

23

redolere. **H**abet suos usus
 natura: et sensus domesti-
 cos. **V**ix infantulo dentes ce-
 perit praepe: et iam nouit
 sua arma temptare. **R**ondū
 catulo dentes: et tū hēat o-
 re p̄rio se q̄rit ulcisa. **N**ondū
 ceruo cornua. et tū p̄ fronte
 pludit: atq; ea q̄ nondū exp-
 tus sit tela munitat. **L**upus
 si prius hoīem viderit uocē e-
 ripit: et despiciat eū tū victor
 uocis ablato. **I**dem si se p̄ui-
 sū senserit: deponit ferocia:
 nō p̄t curē. **L**eo gallū et
 maxie albū uerēt. **C**aprea
 uulnerata diptānū petit: et
 de uulnē excludit sagittas.
Norūt et bestia remedia sua.
Leo eger symia q̄rit ut dūo-
 rat: quo possit sanari. **L**eo-
 dus capree agrestis sangui-
 nē bibit: et uim languoris
 euuat. **O**is fera egra. ca-
 nis hausto curat sanguine.
Vrsus eger: formitas uo-
 rat. **C**eruo oleo ramustu-
 los mādīt. **E**rgo fere se no-
 tūt expetē q̄sibi prosint: et
 tu ignoras o hō remedia tu-
 a. tu nefas quō uirtutē cri-
 pias aduersario: ut te tū-
 p̄nētus lupus effuge nō
 possit. ut oculo tue mentis
 ei9 p̄fidia deprehēdas. et pu-
 or cui9 uerbor ei9 ipedias.
 ipudentiā ei9 et acumiē dis-
 putatiōis obrūdas. **Q**uod si te
 ille p̄uenierit uocē tibi aufe-
 rat: et si obmutuens. sol-
 ue amictū tuū. ut sermonē
 resoluas: et si in te insur-
 reyerit lupus petriā cape.
 et fugit. **P**etra tua x̄p̄s ē.
Si ad x̄p̄m cōfugas fugit
 lupus: nec tartare te pote-
 rit. **H**āc petriā quesuit pe-
 trus cū titubaret: et i flu-
 ctibz iuenit: q̄a dexteram
 āplexus est x̄p̄i. **Q**uod dicit

allio hoīes delcān: et illū
 ad escā sumie qd et leopd
 fugit. **D**eniq; si ubi allū
 aliq; cōfricandū putau-
 rit: leopdus inde exilit nō
 resistit. **C**ui9 uenenata fe-
 ra odorē nō p̄t sustinē: id
 tu pro cibo sumis: et uisce-
 ribz infūdis iteris. **I**nter-
 dū medicat doloribz. **P**ro
 medicamēto nō pro cibo su-
 mat: ab egrotantibz nō
 ab epulātibz. **M**edicamē-
 tū queris et ieiuniū fugis:
 q̄si mai9 aliud remediū
 reperire possis. **I**eiuniū hoī
 spūtū: si serpens gustau-
 rit morit: uides quāta uis
 ieiunii sit. ut et spūto suo
 hō tertenu serpentē itat
 faciat: et merito spūale.
Dicitam dñs etiā minus
 culis infudit prudentiā.
Turtur nido suo ne pul-
 los suos incuset lupus.
Saille folia supiacet. **N**on
 ei q̄ hmoi folia lupi fu-
 gere cōsueuerūt. **N**on
 auicula quō postea itata
 foueat suā. et tu ignoras
 tu negligis quō aduersi
 lupos nequias spūales.
 posteritate hui9 uite ha-
 beas tutiorē. **R**euertam
 ad seriē acatur: et con-
 siderem9 qua rōe dñs ali-
 is bestiis angustiora col-
 la formauerit ut leonibz
 atq; trigidibz uisibz quoz
 alns pluriora ut camelis
 et elephantis. **N**ōne au-
 dēs causa est. qz illis fatis
 que carne uesūt nō erit
 opus pluitate ceruicis.
Non eī in t̄ras pascendi
 grā ceruicē atq; ora dicit
 ut: sed aut ceruū inadiū
 aut bouē aut ouē disten-
 pūt. **C**amelus ues cū sit
 altior. quō herbis minu

tissis pascatur: nisi lon-
 giora usq; ad terrā colla
 ad usū pastiois extende-
 rat. Itaq; camelus pro
 uo pccitatis sue plivio
 ra colla sortitus est: eq;?
 pro tōne. bos quoq; fili mō.
 her ei pascat herbis. Ele-
 phātus at etiā pminentā
 promosadem habet: qui
 cū sit eminentior rictis: in-
 clinare se ad pascendū nō
 p̄t. Itaq; ei ad colligēdū
 nū utitur: misterio; ea t
 manu bestia et largi potus
 infudit hūorem. Ideoq;
 concava est q; ad restin-
 guendā tante belue siti
 plenos lacus hauiat: ut
 collō fluūe possit vndare
 potante. Ceruix sane mi-
 nor est. quā posat tanta
 corpis moles: ne ea quoq;
 oner magis eet q; usui.
 Ideoq; nec genua corpis
 inflectit: q; rigidiorib;
 opus fuit crurib;: quo ue-
 lut colūpnis tanta possit
 mōbroz machina susti-
 neri. Calcaneū leuiter i-
 curuat: i;rgent cetera pe-
 dū a sumo ad ymū. Her
 sicut nos in angulas nos-
 se pedū ponim;: ita etiā
 se bestia p̄t tanta deflectē.
 Her quoq; nō uoluendi se
 neq; regubandi usū cū ce-
 teris auantib; p̄t habē cōem.
 Fulat hīc inde trahibus
 maximus: ut in sopno a-
 liquātulū sine piculo re-
 flectat: q; pes ei; nul-
 la artū cōiunctione disti-
 gunt. mansuetis igitur
 uelut quēdā fulcra eoz
 quib; hīc usus est. parā-
 tur ingenio. fens at et
 agrestib;. q; nemo hmoi
 quib; sustentari queant
 fulcra substernit: hinc

uenit usus piculi. Rāq; ar-
 bore nixi aut costas firat.
 aut in sopnos sese relayat:
 que nōnūq; uicta atq; ifle-
 ya tanto corpe frāgitur:
 atq; ille qui sese in eā refu-
 derat corruit. nec erigite
 atq; eleuare se p̄t. Itaq; iā
 eōs interit: aut gemitu suo
 proditus stermit: dū uētre ce-
 terisq; iuxta molliorib; ad uol-
 nō patet. Nam dorsū ei; ce-
 teraq; exteriora: nō ulla fa-
 cile solent tela penetrare.
 Sūt at qui ppter ebur has
 illis insidias parāt. ut arbo-
 res eas quib; se applicare cō-
 suauiūt. ex alia pte qua i-
 frequētior usus eis sit ali-
 quantū recedant: ut refle-
 ctente se elephanto ponda
 mōbroz ei; sustine nō pos-
 sit ruinaq; ei; accersiat. Sz
 si q; ista reprohēdit. repre-
 hēdat etiā altitudies edifi-
 cior: q; a citius graue mi-
 nātur ruina: et difficilius
 lapsa repant. Verū si illa
 aut ppter pulchritudinē a-
 propter speculā frequēter
 attollim;: her quoq; in ele-
 phātis pbare debem;: q;
 magnū robus bellis usū
 mīstrant. Inde gens psaz
 feroy bellis. ualida sagittis
 oimq; telozū iactu: quā
 de superiorib; ad inferiora ua-
 lidiora nisu tela sua torq;
 tur. acies eoz uelut gradi-
 entib; turribus septa pra-
 dit in medīs cāpis. et tōp-
 de muro diminat: et uelut
 in arte quādā et specula col-
 locati. spectāt magis bella
 q; subent. Ita alieni a pi-
 culo videtur: tuti molibus
 bestiaz. Nō ei eas p̄sus
 adire audeat: cū de sup iā
 culis facile figat. inferius
 elephātoz cōterat iāusu:

Deniq; redūt illis aces et
 armatorū tunc; et castra il-
 la quadrata soluit. Intole-
 rabili nāq; ipetu in hostes
 ruit; ut nullo agmine bel-
 lox. nulla cōstipatiōe mili-
 tū. nullo clipeoz retardatur
 obiectu. Velut quidā mobi-
 les mōtes uersant in preli-
 is; et ut colles alto eminent
 uertite. q̄ iugitus furore
 oīm pruibat cōfidentiam.
 Qd̄ hīs faciat pedes q̄uis
 lacertis ualidus et manu
 proptus? cū sibi septus ar-
 matorū populis gradienti
 motu murus occurrat? Qd̄
 faciet eques? cū equus ei
 p̄refactū tante bestie imā-
 nitate diffugiat? Qd̄ faciet
 sagittarius? cū desup̄ terra
 uirōrū corpa iaculi ictū
 sentire nō possit. bestia q̄q;
 nec nuda facile penetrabi-
 lis ferro sit. et munita lo-
 rias obuias sū sui piculo a-
 ces ferat. cōterat tumas?
 Itaq; ut imensa edificia;
 ita elephantū fidamētis ua-
 lidiorib; sustinet. Alioq; ipa-
 rib; fuli pedib; in breuē
 laborat̄ erat. Aut at tri-
 cūtis et āplius ferūt ānis
 uita producit; q̄a oīa sibi ad
 p̄maginē mēbra cōueniūt.
 Ideoq; nō distincti ut nobis
 sed cōpacti artus sūt; quo sit
 robustiores. Qm̄ cito hoīb;
 si diu steterit aut uelocius
 cucurrit. uel iugiter am-
 bulauerit; genua ueyat
 et plante. Coniuncta ei et ar-
 ticulata facili q̄ cōcreta atq;
 solidata; aut doloris sensū
 aut casū offensiois admit-
 tit. Et qd̄ miraris si uestitū
 armis nūmētur? q̄n quidā
 dentib; suis tāq; naturali-
 bus spiculis armati sūt?
 Promosade sua q̄cōd̄ iuol-

uerit frangūt; pede q̄cōd̄
 cōpressent uelut quodā
 lapsu ruine igentis exa-
 mināt. Inuoluūt p̄mosa
 de nemora ad sui escam;
 et q̄si quidā altissimi dra-
 nes serpētinis quos cape-
 rit spūis flagellat. Pleni
 q̄ eas in orbem colligūt;
 maxie cū de terra abusta
 gūt; aut potus haurit.
 Documētō itaq; nobis sūt;
 q̄ nichil sup̄flūū sit creatū.
 Et tū her tante molis bes-
 tia subiecta nobis; ip̄e
 ferūt hūanis. Et enī q̄m
 de hoīs creatura dicitur sū-
 mō; cōmendationē ei p̄
 struere et plibare dabem.
 Videbat̄ nichil elephāns
 creatura habere robustius
 nichil tā terribile uel pro-
 terū; nichil tā ferū q̄ leo-
 nes uel tigrides sūt. Et hī
 feruūt hoī. Et naturā suā
 hūana institutiōe deponit;
 obliuiscit̄ qd̄ nata sūt;
 duat̄ qd̄ iubētur. Qd̄ mul-
 ta? Docētur ut puuli ser-
 uūt ut infirmi; uerbo-
 ratur ut timidi. corrigūt
 ut subditi; in sermones
 nos trāsūt. q̄m motus
 pdiderūt p̄rios. Quib;
 igit̄ natura in maxis
 mirabilis in excelsis dñs;
 mirabilis etiā in minis.
 Sicut ei nō minḡ plana
 capoz q̄ montū alta mi-
 ram. nec plus altitudi-
 nē cōdri stupem. q̄ vitis
 aut oleo breuis feridim-
 te; ita nō ampliū minor
 elephantū q̄a p̄cerus ele-
 phanto est. ¶ Naturā igit̄
 her potētia est; ut terri-
 bilia aliis. aliis metū
 losa sint. Est ei donatū p̄
 rogatiua quedā singulis

creaturis: ut quibusdam
 priuilegijs pprijs fulcia-
 tur. Formidabilis elepha-
 nus tauris: murē timet.
 Leo rex quidam ferarū exigu-
 o scorpionis aculeo exagi-
 tatur: et ueneno serpentis
 occidit. Eximia leonis pul-
 chritudo. romātes teruice
 thoros exauit: uel subla-
 to pectore attollit ora. Sed
 qd nō mirē tā breui scorp-
 ionis aculeo: ut i corpore
 rē putes. i gentiū corpore
 exigere morte. Nec hoc
 quisq̄ reprehēdat: q̄ crea-
 tor serpentos creaturis suis
 alijs uel aiāntiū uel her-
 barū genera uenenata mis-
 cuit. Rata sūt ei hec ad
 correptionē nrām: nō ad
 deformationē. Nā q̄ signa
 us aut ifirmis aut
 plerūq̄ offensionis aut
 errorū sūt: alius usus sūt.
 Ita sūt hec: ut pedagogi
 puulis. Amari uidentur q̄
 terribiles et molesti: formi-
 dabilis uerberē libertate
 laetandi negāt. necita-
 te discipline erigūt: pue-
 riles aios ne luxu deflu-
 ant terrore constringūt.
 Proq̄ horū austeritate
 frugi euadūt. sobrii cōti-
 nētes: laudi magis qm
 ludō dedit. Vides qd terri-
 bilia illa flagella profici-
 unt. Sic et serpētes fla-
 gella sūt eorū quibz ifir-
 ma aīmetas et quedam
 puerilis mētis est virtū:
 reterū fortioribz nocē nō
 possūt. Deniq̄ confidenti-
 in dno dictū est. Sup aspi-
 dem et basiliscū ambula-
 bis: et cōculabis leonē &
 draconē. Paulū ei memor-
 dit viperā: et putabat eū
 q̄si p̄torem uix de nauis

gio seruātū ueneno esse
 moriturū. Sed postea qm
 inuolabilis māsit. excussa
 in ignē vipera: plus apud
 inuictas uenerationis iue-
 nit. Sed et ipse ad oēs dñs
 ait. Qui crediderit et bap-
 tizatus fuerit: hic salu erit.
 Qui uero nō crediderit: dāp-
 nabit. Signa at̄ credentiū
 hec dixit fore. ut serpētes
 manu mulceant: uenena
 hīs atq̄ om̄a mortifera e-
 tia si liberit nocē nō possit.
Tua igit̄ tibi magis in-
 dulgentia o hō. q̄ uenena me-
 tuenda serpentū sūt. Time
 igit̄ illa: ut salte dū for-
 midatur. illa ad fidē puo-
 ra te possint. **Q**u si dñm
 nō times: uel ultraa p̄fi-
 die uenena formides. Nūr
 et elephātes. qm̄ uides sub-
 ditos. et leones esse subie-
 ctos: nosce teipm̄ hō qd nō
 ut ferūt apollinis pithij. S
 salomonis sc̄i est qui ait.
 nisi scias te formosa i mu-
 lieribz: q̄q̄ multo aī moy-
 ses in deuteronomio scripse-
 rit. **O**hō attende tibi. **O**hō
 tibi attende ait lex. Et p̄phā
 ait. Nisi scias te. Cui hoc
 dicit. Formosa inquit in
 mulieribz. Que est pulchra
 in mulieribz: nisi aīa q̄ in
 utroq̄ sexu p̄stantiā possi-
 det pulchritudis. Et me-
 rito decora est. q̄ nō terrena
 sed celestia. nō corruptibi-
 lia sed icorrupta desiderat:
 in quibz decus p̄ire nō so-
 leat. Corpalia ei oīa prof-
 su etatis: aut egritudis i
 equalitate ppria maifest-
 rūt. Hic attende dicit mo-
 yses in qua tu totus es: i
 qua melior tui portio est.
 Deniq̄ interpretatq̄ ē dñs
 qd sis tu dices. Attē dite

2A

a falsis prophetis. Isti aiam
debilitant: et mentes subvertunt.
Nō igitur caro tu es. Quid enim
est caro sine aīa gubernacu-
lo: et mentis vigore? Caro ho-
die fuit: et cras deponitur.
Caro tyalis: aīa diutina.
Caro amictus est aīe: que
se induit quodam corpore indu-
mento. Nō igitur tu uestime-
ntū es: sed qui uestimento
uteris. Ideo tibi dicit: ut ex-
poliaris ueteris hominam cum
actibus eius nouum induas: quod
nō in corpore qualitatem. sed
in spū mentis et agnitioe
renouat. Nō inquit caro es tu.
Neque ei carni dicit: replū ei
dei san̄ est quod estis uos. et
alibi replū dei uos estis. et
spūs scūs inhabitat in uobis:
sed renouatis dicit: et fide-
libz dei. in quibz permanet spūs
dei. In carnalibz aut nō perma-
net: quia scriptū est. Non per-
manebit spūs meus in istis:
et qui caro sūt. Sed ipsi
creationis seriem nūc consi-
deremus. Faciamus inquit
hominem ad ymaginem et simi-
litudinem nostram. Cuius hoc
dicit? Nonne deus qui se fecit?
Quid est deus? Caro an spi-
ritus? Non caro utique: sed
spūs. Cuius filius caro esse nō
potest: quia ipse incorporeus
et uisibilis est: caro autē
prehenditur et uidetur. Cui
dicit? Nō sibi utique: quia
nō dicit faciam: sed faciamus.
Nō angelis: quia ministri sūt.
Serui autē tū dno. et opa cū
auctore: nō pnt operationis
habere consortiū. Sed dicit
filio: etiā si iudei nolint:
etiā si arriani repugnent.
Sed iudei cōtrastat: et ar-
riani cū suis pibz obmutu-
scat. Qui dū unū a consor-
tio diuine operationis excludit

plures inseruit: et progra-
tūā quā filio negant ser-
uulis donat. Sed esto. ut
aminculo seruoꝝ ad ope-
randū deꝝ uobis indignus
uideatur: sic operatio uobis
cū angelis deo: nūq̄ deo
et angelis ymago uobis est.
Nūquid angelis diceret:
faciamus hominem ad nostram
maginē et similitudinē. Sed
qui sit ymago dei: audi di-
centē. Qui eripuit inquit
nos de potestate tēbrarū et tū-
stulit in regnū filii claritatis
sue. i. q̄ hēmgredes p̄tōe
remissione p̄tōe: qui est
ymago dei uisibilis primo
genitū oīs creaturę. Ipse
est ymago patris: qui se est
et erat in principio. Deniq̄
ymago est qui dicit. Pater
lype qui uidet me: uidet
et patrem. Et quō cū yma-
ginē uiuā patris uiuētis ui-
deas: dicit ostendit nobis
patrem. Nō credis quia ego
pater: et pater in me est. Yma-
go dei uirtus est nō in fir-
mitas: ymago dei sapia
est: ymago dei iusticia est.
Sed sapia diuina. et sempiterna
iusticia ymago dei
est. Solus ipse est qui dicit.
ego et pater unū sumus: ita
habēs similitudinē patris: ut
diuinitatis et plenitudinis ha-
beat unitatē. Vbi dicit fa-
ciamus: quō iequalitas.
Cū iterū dicit ad similitudi-
nē nostram: ubi est dissimili-
tudo. Sic et in euāgelio
ubi dicit ego et pater: utique
nō unā persona est. Vbi autē
ait unū sumus: nulla est
discrepancia diuinitatis aut
operis. Nō igitur in utroq̄
unā persona: sed unā sub-
stantia est. Et bene addidit
sumus: quia se esse diuinitatem

ut roeter nū credas quē
 putabas eē dissimulem.
 Eternus est ei de quo dicit
 moyses: qui est misit
 me. Pulchre etiā p̄misit:
 ego et pater. Rā si p̄m̄
 misisset: tu m̄iore filiū
 iudicares. Sed p̄misit si-
 liū: quē nō cōuenit tradi-
 tū: ut aduertat deū p̄m̄
 er filiū ei9 ordis p̄uidiā
 nō teneri. Attende inq̄t ti-
 bi soli. Aliud ei sum9 nos
 alia sūt n̄a: alia q̄ t̄ra
 nos sūt. Nos sum9: hoc ē
 aia et mens. Nā sūt cor-
 pis mēbra et sensus ei9?
 aia nos at̄ penūa est: ser-
 uū sūt et vite istiq̄ appar-
 tus. Tibi go attende. teip-
 sū sato: hoc est nō quales
 laertos habeas. nō q̄n-
 tā corpis fortitudine. nō
 q̄ntas possessiōes. q̄ntā
 potentia. sed qualē aia9
 ac mente. vnde oīa cōsi-
 lia p̄ficiuntur: ad quā o-
 perā tuoz fruct9 refert.
 Illa est ei plena sapiē.
 plena pietatis ac iusticie:
 q̄m oīs vūty a deo ē. Cui
 dicit de9. Ecce ego ilz in
 p̄nyr muros tuos. Illa
 aia a deo pingit: que h̄t
 in se vūty grām rem-
 tentē. splendorēq̄ pieta-
 tis. Illa aia benē picta
 est: in qua est splendor
 gloria et p̄ne ymago
 substantie. Sedm̄ h̄ar yma-
 gīnē que resulget pitu-
 rā pretiosa est. Sed3 h̄ar
 ymagine adam ante pec-
 catū: sed ubi lapsus est
 deponit ymagine celest-
 tis: sup̄sit t̄ristis effigi-
 em. Sed fugiam9 hanc
 ymagine que intrat a
 uitate d̄ni nō p̄t: quia

scriptū est. Dne in ciuita-
 te tua ymagine eozū ad
 nichilū rediges. Et non
 intrat indigna ymago:
 et que intrat excluditur:
 q̄a nō intrabit inq̄t in eā
 oē cōa et qui facit execa-
 tionē et mendaciā. Sed
 ille intrabit in eā: cui9 in
 fronte agni nomē inscrip-
 tū est. **A**ia igit nū ad
 ymagine dei est. In hac
 totus es o hō: q̄a sine hac
 nichil es: sed ad terrā et
 in terrā resolueris. Deni-
 q̄ ut scias q̄a sū aia nith-
 il caro est. nolite inquit
 timere eos qui possunt
 corpus occidē: aiam at̄ non
 possunt occidē. Quid igit
 in carne p̄sumis: qui
 nichil amittis si carnē a-
 miseris? Sed illud time:
 ne aia tua defrauderis au-
 vilio. Quā ei dabit hō cō-
 mutationē pro aia sua?
 In qua nō exigua sui
 portio: sed totus huane
 vniuersitatis substantia ē.
 Hec est p̄ quā ceteris ter-
 rarū auiūq̄ d̄nans aian-
 tibz. Hec est ad ymagine
 dei: corpus at̄ ad specie
 bestiarū. In hac p̄m̄ d̄ne
 imitationis insigne: i illo
 tū feris ac beluis vile con-
 sortū. Sed tractem9 lima-
 cus q̄d sit ad ymagine
 dei. Caro nūq̄t ad ymagi-
 nē dei est? Ergo in deo
 terra est: q̄a caro terra ē.
 Ergo corpore9 de9. Ergo in
 fum9 ut caro: passionibz
 subiect9. Et forte caput tibi
 videat̄ ad similitudinē dei
 q̄a eminent: aut oculi q̄a
 intuentur: aut aures quā
 audiūt. Si altitudinē spe-
 ctes: nū p̄ter vident: q̄a
 paululū uertice eminent9

29

a terris? Sed ideo nō pudet
eo nos files dei dici: q̄a serpe-
tibz ceterisq̄ reptantibz. aut q̄a
dānulis atq̄ ouibus aut lupis
celsiores sumq̄. Et q̄nto ī ea
pte cameli nobis atq̄ elephā-
ti p̄tiores sūt? Optatus ē
quidē p̄stans spectare elemē-
ta mūdi: cognosce q̄ nullus
amūner: sed tuus deprehēdat
aspectus. Verū hoc ip̄m quātū
est qd̄ videmq̄: ut eo ad sili-
tudine dei nos esse dicimq̄
qui oīa videt. spectat oīa. la-
tētes deprehēdit affectus.
santat cordis oculū. Non
pudet hoc dicere: cū ip̄m me
totū videre nō possū. Cerui-
tem meā noscō: nō noui
occipitiū. rehos meos vidē
nō possū. Silitur q̄ntū est qd̄
audimq̄: cū id qd̄ paululū
distet. videre et audire nō
possim. Si iterecti p̄tēs
sint: ipedit auditq̄. Deni-
q̄ corp̄ nūm in oī loco cohe-
ret: angusto includit spa-
tio. Oēs fere latiores sūt
hoīes: oēs etiā uelociores.
Nō gō caro p̄t ad ymaginē
dei esse: sed aīa n̄ā que
libera est. et diffusis cogi-
tatioibz atq̄ confusis huc
atq̄ illuc uagatur: que cō-
siderando spectat oīa. Ecce
nūc sumq̄ in ymalia. et cogi-
tamq̄ q̄ ad orientales uel ad
occidentales p̄tes spectare
videātur: et cū illis uer-
sari videmq̄ qui in p̄fide sūt
constituti: et illos videmq̄
qui degit in affrica. si quos
cognitos nobis eq̄ t̄ra sus-
ceperit. Sequimq̄ p̄fiasce-
tes. inheremq̄ p̄grinatī-
bus. copulamur absētibz
alloquimq̄ sepatos: confu-
tos quoz ad colloquiū re-
suscitamq̄. eosq̄ ut uiuē-
tes āplectimq̄ et tenemq̄

et vite officia h̄ns usūq̄
deferimq̄. Ea ergo est ad
ymaginē dei que nō corpe
estatur sed mētis vigora
que absentes videt. trans
marina visu obit. p̄tenti
aspcū. santat abditā. huc
illuc vno momēto sensus
suos p̄ totius orbis fines.
et mūdi secreta circūfert:
que deo iūgit: vpo ad h̄erē
descēdit in iserū atq̄ as-
cendit. libera uersatur in
celo. Deniq̄ audi dicentē.
**Nūc at cōuersatio in celis
est.** Nō est ergo ad yma-
ginē dei: in qua deus se
est. Sed audi q̄a ad yma-
ginē dei. Dicit ei apl̄s. Nō
itaq̄ oēs reuelatā oī facie.
gloria dei specularēs: ad ea
dem ymaginē reformamq̄
a gloria in gloria sicut a
dñi sp̄. Quia igit̄ cogno-
uimq̄ aīam esse ymaginē
dei: nūc cōsideremq̄ utri-
de aīa potuerit dia facia
m̄q̄ hoīem. Sed audi et if-
tud: q̄a aīa noīe hoīs nūc
pat. Scriptū est ei in gene-
si. filiū at̄ ioseph qui facti
sūt illi in egipto aīe nouā.
Oīs gō aīe que it̄nuerūt
cū iacob in egiptū septua-
ginta quāq̄. Et multo ap̄t
aīa uel homo latine ul̄ gre-
ce antropos dicit̄: alterū
ab hūanitate. alterū ab i-
tuendi habēs viuacitate:
que magis aīe q̄ corpi cō-
ueniā nō dubiū est. Cui
rei etiā etiā illud iure con-
currit dictū in trenis iherō-
mie. Bonq̄ est dñs sustina-
tibz eū: aīe que q̄it eū.
De hoībz dixit: et aīam
adiendā putauit. meli-
us ei querit ista si sola sit
abducens se a corp̄is terro
et a cupiditate carnali.

Ipsa est ad ymagine dei
 conformis dñi ihu. Qui at
 conformes filii de sancti sūt.
 Sic ei legimus dicere paulo.
 Sams aut qm diligētibz
 dei oia conuertit in bonū hñs
 qui scdm ppositū uocati sūt
 sancti: quos p̄saut et p̄a
 destinauit cōformes fieri p̄
 magis filij sui: ut sit ipse
 primogenitū in multis fr̄bz.
 Quos at p̄destinauit hos et
 uocauit: et quos uocauit
 hos et iustificauit. Vtū igit
 tur scdm corpus an scdm dñi
 quam iustificatio tibi cōfer
 n̄ uideat: queso r̄deas.
 Sed dubitare nō potes: cū
 iusticia unde iustificatio di
 trinata est. mētis tue utiqz
 nō corpis sit. **P**ictus ues go
 o homo: et pictus a dño deo
 tuo. Bonū habes artificem
 atqz pictorē: noli bonā de
 lere picturā. nō furo. sed ue
 ritate fulgentē: nō rem
 expressa sed grā. Deles
 picturā mulier si wiltū tu
 ū materiali candore obli
 nas: si acquisito rubore
 p̄fidas. **I**lla pictura uiri
 nō decoris: ulla pictura frau
 dis. nō simplicitatis est.
Illa pictura t̄palis ē: a
 pluuia aut sudore terget.
Illa pictura fallit et deci
 pit: ut neqz illi placeas
 tu placē desideras. qui i
 talligit nō tuū sed alienū
 esse qd placeat: et tuo
 displiceas auctori qui vi
 det opus suū esse deletū.
 Dic michi si supra artificē
 aliquē inducas alterū q
 opus illius supioris nō
 us opibz obducatur: nōne
 indignatur ille qui opz
 suū adulteratū esse cog
 nouerit? **N**oli tollere
 picturā dei et picturam

mentis assume: q̄a scriptū
 est. **T**ollā gō mōbra xpi: et
 facia mōbra mentis. **A**bsit.
Quod si q̄s adulterat opz dei:
 graue t̄mē admittit. **G**ra
 ue est ei t̄mē: ut p̄tes
 q̄ melius te hō q̄ deus pi
 gat. **G**raue est ut dicat de
 te deus. nō agnosco colores
 meos. nō agnosco ymagi
 nē meā. nō agnosco wiltū
 quē ipse formaui: reicio go
 qd meū nō est. **I**llū quare
 qui te pinxit: cū illo habe
 to cōsortiū. **A**b illo sume
 grām: cū mercede dedisti.
Quid r̄debis? **Q**uod si gra
 ue est adulterare opus
 dei: qd de illis dicemz. q̄
 ita fecit opus dei. qui hu
 manū sanguinē fūdūt. q̄
 vitā quā deus donauit ex
 torquet. qui dicūt tollamz
 iustū. q̄a inutilis nobis est?
Unde bene lectū est hodie
 wlpes foueas habet. et
 uolucres celi nidos ubi re
 quiescāt: filius at hoīs
 nō h̄t ubi caput suū recl
 net. **W**lpes go se abscondit
 in fouea: auis se tuetur
 in nido: hō nō abscondit
 in fouea sed decipit: foue
 a go os hoīs est. **F**ouea al
 ta pectus hoīs est: ubi sūt
 noxia et fraudulēta consi
 lia. male cogitatioēs. **E**u
 ambulab: et alius tibi fo
 ueā parat. **I**n medio laq
 oz ambulab: quos abscō
 derūt tibi in uia dānia tuī.
Oia go cū tūspice: ut effu
 gias sicut dānula de retibz:
 et sicut auis de laqo. **D**ānu
 la retia aspectu uiuacitate
 declinat: auis laqos cui
 tat. si ad supiora se cōferat
 et trena supuolat. **I**n supi
 oribz ei nemo tendit retia
 laqueū nullus abscondit:

ideo cuius conuersatio in super-
 nis est. huius non solet in pre-
 dam uenire captiua. Sed quod
 miraris si homo decipit ab homine?
 quoniam filius hominis ubi requies-
 ceret non habebat? Et ille qui
 de tale hominem fecit in quo
 caput suum inclinaret? sed
 postea quod in pectore non
 requies primum cepit esse sed
 fouea. postea quod alter altari
 nectere cepit insidias que
 iuuare daret. caput suum pro-
 pter auertit a nobis: sed postea
 tamen maluit illud morti offerre
 pro nobis. Non igitur esse frau-
 dulentus. crudelis imitator: ut
 in te Christus caput suum recl-
 net. Denique cum fecisset pisci-
 u beluas: cum fecisset ferarum
 generum et bestiarum: non requi-
 euit. **¶** Requieuit autem post-
 quam hominem ad ymaginem suam
 fecit deus. In quo requiescat
 audi dicente. Aut super quem
 requiescat? nisi super humilem
 et quietum et tremantem uer-
 ba mea? Esto ergo humilis et
 quietus: ut in tuo deus re-
 quiescat affectu. Qui non
 requieuit in bestiis: mul-
 tomagis non requiescat in
 pectore bestiali. Sicut enim ai-
 mi bestiales: sunt fere for-
 ma hominum indute: de quibus
 dicit dominus. Attendite uobis
 a falsis prophetis qui ueniunt
 ad uos in uestimentis ouium:
 intus autem sunt lupi rapaces.
 In his ergo non requieuit deus
 sed requieuit in moribus
 humanis quos fecit deus ad y-
 maginem et similitudinem
 suam: quoniam fecit uirum. qui non de-
 bet uelare caput suum quoniam pro-
 pheta ait. Ecce ego in similitudinem
 pingui muros tuos. Non di-
 xit pingui uentram tuum. non
 dixit pingui inferora tua. s

31

dicit pingui muros tuos
 ualida se afferens homini dedit
 se muros presidia: ut si
 pingui speculator in portis
 sit. obsidionis possit periculum
 propulsare. Dicit itaque. **¶**
 tibi uoluptates dedi. non il-
 lecebras cupiditatum. non in-
 ceterua luxurie. non alieni-
 terorum concupiscentiam: sed
 dedi tibi fidamem mirabili-
 a. dedi tibi turrim excolli-
 fastigia. in quibus constitutus
 expugnari ab hoste non
 metuas: nec ingruentium
 legionum terribilia. licet tota
 terra formides. Denique tu
 habes in psalmis: quia iusti non
 dicit uel etiam. Ego circum-
 munira: ego circum-
 munira per Christum: obsessa
 diaboli. Sed non debet obsi-
 dione uereri: cui Christus adiu-
 tor est. muniri enim gratia spiri-
 tu: et secularibus periculis ob-
 sidetur. Unde et in canticis
 habes dictum. Ego muros
 et uibern mea tuos. mu-
 rus est etiam. tuos autem
 sunt sacerdotes: quibus habi-
 dat et de naturalibus uerbi-
 et de moralibus disciplina.
 Cognosce ergo te deora anima.
 quia ymago dei es. Cognosce
 te o homo: quia gloria es dei.
 Audi quo gloria propheta
 dicit. mirabilis facta est
 et gloriose etiam mirabilis
 facta est cognitio tua ex me.
 hoc est in meo opere tua mi-
 rabilius est facta maiestas
 in consilio hominis tua sapientia
 predicit. Dum me itaque
 que tu in uerbis cogitationibus
 oculis et iteris affectibus
 agnosco mustera. Cognosce
 ergo te o homo quantum sis
 et attende tibi ne quid la-
 quis implicatus diaboli fias

Sermones

praeda uenatis? ne forte in
 fauces terrae illius leonis in-
 curras? qui rugit et circum-
 querens quem deuoret. Attende
 tibi ut consideres quid in te
 intret: quod ex te exeat. Non
 de cibo dico qui absorbetur
 et egeritur: sed de cogitatio-
 ne dico: de sermone assero.
 Non intret in te alieni thori
 concupiscentia. non urepat in
 tua mente: non rapiat ocu-
 lus transeuntis facie pulch-
 ritudinis auium non includat
 non sermo tuus temptamentorum
 machinas neget: non in
 solo prodatur. non maledictio pe-
 cuniam aspergat opprobrio. Ve-
 natorum te fecit deus. non ex-
 pugnatorum: qui dixit. Ecce
 ego mitto uenatores mul-
 tos: uenatores non cinis
 sed absolutiois: uenatores
 non culpe utique sed gratiae. Pis-
 cator christi est: cui dicit. Amo-
 do eius homines capiens. Sic
 mitte uentura tua. sic mitte o-
 culos tuos. sic mitte sermo-
 nes tuos: ut nullum oppri-
 mam: sed alleues fluctuantem.
 Attende inquit tibi. Sic
 sta ne cadas. sic curte ut ad
 brauium puenias: sic certato
 ut sepe decornas: quia legi-
 timo debet corona certaminis.
 miles es. hostem diligenter ex-
 plora: ne tibi nocturnum u-
 rapat. Athleta es. manibus
 aduersario prior esto quam
 uultu: ne oculum feriat tuum.
 liber obtutus sit. argutus
 incassus: ut irruente effu-
 das. cedente occupes. uincas
 uigilanti aspectu creas. forti
 congressu repellas. Quod si
 fueris uinciaty: attende
 tibi. curte ad medicum: quare
 remedium peccati. Attende
 tibi quia carne habes: que
 cito labit. Veniat tibi bonus

animam mediam: sermo diuinus.
 Aspice tibi oracula domini: tibi
 medicamenta salubria. Attende
 de tibi ne fiat uerbum abscen-
 ditum in corde tuo iniquum. Serpit
 ei sicut uenenum: et letaliter
 infert contagia. Attende tibi
 ne obliuiscaris deum qui te
 fecit: ne nomen eius in uanum
 accipias. Attende tibi. Lex di-
 cit. ne cum maduueris et sa-
 tiatus fueris. et domos edi-
 ficaueris. et habitare cape-
 ris. et pecoribus tuis repletus
 fueris. et auro et argento ha-
 bueris. et oibus quibus tibi
 fuerit in multitudine: ex-
 altes te corde et obliuiscaris
 dominum tuum. Quid ei habes homo?
 quod non accepisti? Nonne hoc omnia
 sicut umbra praeterit? Nonne
 domus tua haec puluis est et
 ruina? Nonne haec omnia fabu-
 la? Nonne seculi thesaurus
 uanitas est? Nonne tu ipse
 es cinis? Respice in sepul-
 chro hominum: et uide quid ex-
 te nisi cinis et ossa rema-
 nebunt: hoc est ex corpore tu-
 o. Respice inquit et dic michi
 quis ibi diues quis pauper
 sit? discarne iopes ac potes-
 tes. Nudi omnes nascimur:
 nudi morimur. Nulla discar-
 tio iter caduera mortuorum:
 nisi forte quia grauius fetet
 diuitum corpora distantia luxu-
 ria. Quae audisti pauperum
 cruditate defunctorum? Prodest
 illi iopia sua? exercet cor-
 pus non opprimit: nec tibi
 uidimus iustum derelictum. et
 semine eius querens panem.
 Quis qui bene operatur in
 terra sua: habuit alimen-
 tum. Attende ergo tibi diues:
 quia et tu carnem portas sicut
 pauper. Attende tibi pauper.
 quia anima tua preciosa est: et
 si caro mortalis. diuturna

aia. Et sibi dicit pecunia: non
 dicit gratia. Et si non est domus
 ampla. non diffusa possessio:
 talis patet et totum liberum est.
Oibus in eodem elementa donata
 sunt. patet equa diuitibus atque
 pauperibus. ornamenta mundi. **R**u-
 gis pulchriora preciosior domo
 in aurata lagana: quae celi fa-
 ciles stellis insignita fulgentibus.
Nunquam latiora diuitum tura:
 quae spacia terrae. Unde ad eos
 qui domum ad domum. et villam
 ad villam iugiter dictum est. **R**u-
 gis habitabis super terram: maior
 tu domum tu habes pauper: in qua
 clamas et exaudiris. **O** isra-
 el inquit propheta quoniam magna est do-
 mus dei. et magnus locus posses-
 sionis eius: magnus et non ha-
 bet finem altus et imensus.
Domus dei diuitum est cois et
 pauperum. **D**ifficile tamen est diui-
 tem intrare in regnum colorum.
Sed forte doleas: quod nullum ti-
 bi auratorum lichmorum lumina
 refulgeat. **S**ed multo illu-
 mior tibi luna circumfusa luna
 resplendet. **D**e hyeme for-
 sitan queris quia nulla tibi hy-
 pocauria anhelantibus ignibus
 vaporatur: sed habes so-
 lis calorem qui tibi orbem terrarum
 tepet: et hyberno te defen-
 dit a frigore. **A**n illos beatos
 putas. qui seruorum sequen-
 tium stupentur ceteris: **S**ed
 qui alienos pedes requirunt:
 suis uti nesciunt. **D**enique pau-
 cis praeditur: a pluribus por-
 tatur. **N**isi forte illud mira-
 ris: quod habundant auro argen-
 to pecunia. **Q**uatis habun-
 dat vides: quibus egeant non
 vides. **E**burneis lectis actu-
 bare preciosum putas: et non
 considerans preciosiora esse
 terram que pauperi thoros gra-
 minum sternit. in quibus dulcis
 requies suavis est somnus:

quem ille aurea sponda copo-
 situs tota puigili nocte quiescit
 et non capit. **Q**uanto te ille
 beatior iudicat: vigilas
 quiescentem. **I**llud praecor
 multo est prestantius: quam
 iustus qui hic egerit illi
 habundabit. **E**t qui hic labori-
 rem tolerauerit: illic reposi-
 tionem habebit. **Q**ui autem
 hic recepit bona: illic mer-
 cede sperare non poterit.
Pauptas enim mercedem suam
 seruat: census absument.
Attende tibi pauper attraxit
 diues: quia et in pauperum
 et in diuicis temptamenta
 sunt. **I**deoque sapiens dicit.
Diuicias et paupertas ne
 deturis michi. **E**t quia rone
 hoc perierit dicit. **S**atis est
 ei homo habere quod sibi sufficit:
 quia diuitie ut epulis uentrem
 ita aiam curis sollicitudini-
 busque distendunt. **I**deoque perit
 constitui sibi que opus sunt
 et sufficiantia: ne repleam
 inquit medullas fiam et dicam
 quod me videt: aut fiam pau-
 per furtum faciam. et iure in
 nomine domini. **F**ugienda igitur
 cauenda sunt temptamenta
 mundi: ne pauper desperet.
 et ne opulentus insoleat.
Scriptum est enim. **C**um expuleris
 gentes. et reperis uti rueris
 eorum: ne dicas virtus man-
 et manus mea habet michi
 possessionem pauper. **S**ic est
 qui opes suas merito as-
 cribit suo. **E**t ideo israhel
 tuus primum non agnoscit ex-
 iorem: sed longo tempore fu-
 ne primum. **N**am si audent quod au-
 rario pecunia aut fortuita
 uetus. aut turpis astutia
 sit. non habet locum insolentiam:
 in quibus aut nulla laus et
 ianis labor. aut cupiditas
 inuicenda sit modum nesci-

ens uoluptati pone. **Sed**
 in etiam de ipso aliq. videntur di-
 cenda corpe hois. qd. prof-
 rianus ceteris deore et gra-
 esse qd. abnuat. Nam et si
 vna atq. eade. oim. frenoz
 videat esse substantia. furni-
 tudo et pccitas quibusda
 maior. in bestijs. forma
 in huam. corpis est uenios-
 tior. status erectus et ralsus
 ut neq. enormis pccitas
 sit. neq. vilis et abiecta pu-
 sillitas. cu. ipa. habitudo. cor-
 pis suavis et grata. ut ne-
 q. beluina uastitas horroz
 sit. neq. gracilitas tenuis
 infirmitati. Hanc primu
 oim. cognoscamus huam. cor-
 pis fabrica. instar e. mundi.
Siquidem ut celu. eminet
 ner. terris mar. q. uelut
 queda. mebra. sut. mundi. i.
 im. etia. caput. supra. reli-
 quos. artus. ni. corpis. cer-
 nung. eminere. prestatiu.
 esse. oim. tag. iter. ele-
 meta. celu. t. autem. iter.
 reliqua. urbis. menia. In
 aure. hac. regale. quadam
 hitate. sapiam. sedm. pphie-
 riu. dictu. q. a. oculi. sapie-
 tis. in. capite. e. Hat. ee
 raris. tutiore. et. ex. illa
 oibus. mebris. vigore. pro-
 uideat. q. deferr. Quid
 ei. robur. et. ualiditas. later.
 p. fiaat. quid. uelocitas
 pedu. nisi. capitis. uelut
 p. capis. sui. tyialis. queda
 ammu. detur. p. ras. Ex. h.
 aut. destituit. uniuersa.
 aut. oia. oino. fulsiit. Qd.
 agat. fortitudo. nisi. oculo
 dure. utat. ad. melu. Qd.
 fuga. si. desit. obtutu. Car-
 cer. est. totu. corp. p. tenelno.
 so. horres. sru. nisi. oculo.
 illu. etur. aspu. Qd. igit.
 sol. et. luna. in. celo. h. sut.

oculi in hoie. Sol et luna
 duo mundi luaria. oculi aut
 queda in carne spdera fulget
 desup. et inferiora claru il-
 lustrat luce. nec patiuntur
 noctis quibusda nos teneb
 iplicari. Speculatores die ac
 nocte exubant. Na et sopo-
 re mebus ceteris citius ex-
 citatur. et uigilantes artu
 spectat oia. Viciniores ei
 sut cerebro. unde ois ma-
 nat usus videndi. Neq. ues
 ppropere quisqua huc des-
 cendisse me credat. q. relic-
 to ueritate oculos predicam.
 cu. alianu. no. sit. sumu. ram
 in. pte. laudare. Oculos. ei
 certu. est. esse. capitis. pora-
 one. Caput. itaq. oculis. ex-
 plorat. oia. aurib. occulta
 rimat. cognoscat. abscondita
 audit. qd. aliis. agitur. in
 terris. **Ipsa** aut. uertex
 capitis. qua. suavis. et. gra-
 tus. qm. speciosa. cesaries.
 qm. reuerenda. in. senibus.
 qm. ueneranda. in. sacerdoti-
 bus. qm. terribilis. in. bella-
 torib. qm. decorata. in. adoles-
 centib. qm. compta. in. muli-
 erib. qm. mollis. in. pueris.
 Aliu. sexu. cuncta. decet. a-
 liu. tonsa. no. decet. Ex. arbo-
 rib. licet. q. huam. sit. gra. ca-
 pitis. estiare. In. capite. ar-
 boris. ois. est. fructu. ibi. est
 pulchritudo. illius. Coma
 nos. aut. a. pluuis. tegit.
 aut. defendit. a. sole. Tolle
 arboris. coma. tota. arbor. i.
 grata. est. Quanto. igit. magis
 huam. capitis. ornatus. est.
 qui. cerebrum. n. in. hoc. e. sede
 originat. n. d. sensu. ca-
 pillis. capitis. munit. et. ue-
 stit. ne. a. frigore. ueyat.
 aut. estu. Illic. ei. fons. est
 uniuersoz. et. ideo. ubi. iu-
 ria. nocet. ibi. gra. p. minet.

32

Quid sine capite est hō? cū
 totus in capite sit? Cū caput
 videris; hōiēm agnoscis.
 Si caput desit; nulla eē ag
 nicio pōt. **I**acet trūcus igno
 bilis; sine hōre sine noie.
Sola era fusa p̄cipū capi
 tā. et ducti vltus de ere
 uel maiore ab hōibz ado
 rātur. Non īmerito igitur
 hūc quasi cōsultori suo rote
 ra mēbra famulātur; et
 curāfert illud seruii gesta
 mē sicut numen atq; in
 sublimi locatū uehūt. **V**nde
 censoria p̄tate quo vlt di
 rigit quorūdam obsequio
 puuloz; et p̄cepta singul
 obeūda discernit. **V**ideas ī
 p̄atorū suo singula gratui
 to stipendio militate. **A**lia
 portāt; alia pascūt; alia de
 fendūt uel mīsteriū suū
 exhibēt. **P**arāt ut p̄cipi
 ancillātur ut dno. **I**nde ue
 lut quādā procedit tessera
 quā debeant pedes obire
 regionē; q̄ militie munia
 manū consummandis opibz
 exequātur; qm̄ ueter. ab
 stinēdi uel edendi formā ī
 positē teneat discipline.
Hinc frons libera. nu
 dis apta t̄pibus; q̄ mōtis
 habitū specie sui prodat;
 nūc letā nūc tristior. nūc
 ducta ad seueritatē nūc
 ad lenitatē remissior; q̄
 signis forensibz iternā ex
 primat uolūtate; ymago
 quēdā ai loquit in vltū;
 fidei basis; in qua cotidie
 dñi nomē inscribit; et tene
 tur. **E**am gemine sepes
 sup̄alioz sequūtur; que
 oculis munimēta preten
 dūt. preterūt grām; ut
 et uenustas decoris arde
 at. et diligētia p̄tectionis
 assistat. **S**iq; et de capite

fordū cadat. ut harena
 puluis aut ros nebula n̄
 humescētis uertias sudor
 exapitur sup̄alio; et re
 neris offensa ane visio
 mollū p̄turbet oculoꝝ.
 herēt uelut quibusdā mō
 cū sup̄alio oculi; ut et p̄
 tegētē mōtis acumie tua
 ores sint; et t̄q; in sumo
 locati de quadam scana su
 pioza vniuersa spectent.
Neque ei oportebat eos hū
 les esse sicut aures uel oꝝ
 ipsosq; nariū interioras
 sing. **S**pecula ei sp̄ ex al
 est ut aduāentium ceter
 uariū hostiliū explorari pō
 sit aduētus; ne ipro uiso
 occupēt occantē. uel uel
 citū. **S**icq; latronū quosq;
 uētur incusos. si explor
 tores in muris aut turribz
 aut mōtis excelsi sup̄alio
 sunt locati; ut desup̄ spect
 tent plana regionū. ī q̄
 infidie latronū latere nō
 possint. **I**n mari quoq; po
 situs si q̄s terre appropi
 quare se conit. in ipsa
 mali fastigia et calsa in
 tepnaz torrua uoti ex
 plorator ascendit; et ad
 huc īuisibile reliquis na
 uigantibz eming terrā sa
 lufat. **A**t forte dicās. si
 specula edicioꝝ nōnā fuit
 tur nō supra sumū uert
 tē capitis oculi cōstitutū
 sūt? **Q**uibus licet nullū en
 put appareat; colla arde
 sa tamē cetero corpe cal
 siora sūt. **S**ed illis testa
 ualida; nec tā tenuis mē
 brana sicut nobis; q̄ fac
 le possit offendi. ruboꝝ
 et ceteris iterfandi ser
 tibz. **A**nis quoz arantibz
 hmoi spēs ut possint ori

37

36

los aut ad uertice cōfer-
re ut equi et boues ac p-
pe modū oēs ferre; aut
ad alas suas ut aues quo-
tura quiete potiātur. Ro-
bis aut et in summa corpis
pca cōstitui oculos oportu-
it tōp in arte; et ab oī uel
nūma offensione defendi:
que duo sibi cōpugnata
videbātur. Nā si in hūili
esset ppter tutamē; mu-
nū ipediret. Si in uertice;
pateret ad iuriā. Itaq; ne
uel sui muneris aliqd de-
trahetur. uel ad ppulsan-
dā iuriā pspiraret; eo
loca oculos constituit: cui
supralia desup nō mīnū p-
rectiois ipciunt. subter ma-
le aliquatūla eleuate
hanc exiguū mūitionis
adiūgat; interiorē prem-
sapiant nates. exteriorē
quoz frōtis malacūq; sibi
eyuberantē: licet os suū
cōpaga cōnexa. et equam
cōfina cūtinuallare vide-
ant. ¶ Inter hec modū
sūt oculoz orbēs; et tutū
ad cauendū. et ad intue-
dū liberū. et decorū ad gra-
tiā; utpote in cristalli spe-
cie res fulgētes. In quoz
medio pupille sūt; que
uidendi mūng opantur.
Nec ne qua incāditis iu-
re offensione ledantur: pi-
lis hinc inde cōfertis. ue-
lut quodā uallo p cūtu-
tū muniūt. Vnde tutū
nuxillū sibi postulās p-
phem ait. custodime dñe
sicut pupillā oculi. ut p-
tectiois diuine fieret ei-
tam sollicita et tuta custo-
dia: quā pupillā oculi
tutissio quodā natus ual-
lo mūng dignatus est.
Simul qā inortia et in

regitas. leui forde aspsa
violat; et grē sue mūng
amittit; et ideo pspiciē-
dū ne q̄s eā puluis erro-
ris oblinat. aut ulla uoxet
festuca pti; qā scriptū ē.
Eice primū trabe de orulo
tuo; et tū eice festuca de
oculo fr̄is tui. ¶ Itaq; ppe
oculos ferūt madendi pe-
riti. cerebrū hoīs i capite
locatū; alios aut nū cor-
pis sensus ppter cerebrū
finitimo quodā esse cōici-
lio collocatos. In cuiū ei
neruoz et oīm sensuū uo-
lūtate cōmotiois cerebrū
est; atq; oīs inde eoz que
diuina causa manat. In
cuiū at arteriarū et insin-
caloris quo aiāntur et
tepefiūt uitalia; cor eē
pleriq; arbitratū. Sen-
suū at singuloz uelut
organū nariū sūt; qui
uelut corde et fides quodā
de cerebro oriūtur; et per
ptes corpis in singula queq;
officia diuāt. Itaq; mol-
lius est ceteris cerebrū; qā
oīs suscipit sensus. Vnde
oēs nerui et etho referūt
vniuersa; quēl oculis ui-
dent uel auris audierit. ul
odor ioluerit. uel ligua i-
crepauerit. uel os saporis
arceperit. Qd ei molla. ad
cōpassionē aptius; qd at
durū ex aliquo rigore ner-
uoz ad agendū efficacius.
¶ Prestantissimū quoq;
audiendi mūng est; et in
sui supar gracia. Ideo au-
res exstāciōres; ut et az-
natus decorē profert. et
excipiat omē illud q̄qd
a uertice sordū hūoris ve-
defluerit; simul ut in e-
az sinib; uox reptussa sū
offensione iteriores igne

videtur
38

39

ingrediat anfractus. Nam nisi ita eēt quis nō ad oēm forioris sonū uocis attenti-
 tus redderetur? cū itē ista subsidia frequēter ipuiso-
 ictu clamore nos obsurdesce-
 sciamus? Cū uelut quedā propugnacula uideas pren-
 de aduersū frigoris asperi-
 tate, calorisq; flagrantiam; ut neq; frigus penetrēt duc-
 tus patentēs, neq; nimius adurat estus. Simulatio at-
 interior auriū; moduladi-
 quedam numerū prestat et disciplinā. Siquidē p an-
 fractū auriū quidā rēmus efficit et modulū quibus-
 dam ingresse sonū uocis ex-
 primitur. Tenaces præterea sermōis accepti; ipos eē an-
 fractū auriū; usus ipse nos docet. Siquidē uel in cōtra-
 uis montū, uel in recessu rupiū, uel in anfractu flū-
 niū uox audit dulciōr; uel respōsa suauia referēs echo-
 resultat. Ipse quoq; sordes auriū nō iuiles? q; ligāt uocā ut tenaciōr eū et me-
 morā sit et grā. De nar-
 ribz at quid loquar? Que-
 bilio et præro foramine an-
 trū quō dēā recipiēdis odo-
 ribz prestat? ut nō p fūto-
 rie odor trāseat; sed diuina inhe-
 at naribz et eaz ductu cerebriū sensusq; depascat. Ideo diuina odor fragrat ac-
 ceptus; qm sermo resonat aut uisus apparet. Plerūq; qd momēto breui fueris o-
 doratus; toto die tibi spirat in naribz, per eas quoq; pur-
 gamēta capitis defluūt; et sine fraude atq; offensioē aliq; corpis deriuant. Est etiā nō mediocri sensus i-
 tactu; atq; in eo uoluptas gratissimā; sincerūq; iudiciū.

plerūq; eī tactu probam; que oculis probare nō pos-
 sumus. Postremū quoq; of-
 ficiū est oris aut lingue; qd tamē oibz uiros ministrat. Nā neq; oculis uigore u-
 dendi habet, nisi uirtute-
 substantia corpalis accepta; que abo defertur et potu-
 neq; auris audiendi, aut nares odorandi, aut manu-
 tangēdi, nisi corpū omne cō-
 fortat alimētis. Deficiam eī uirtūz; nisi eas abi cōpe-
 tētis assiduitate reparam. Deniq; cōferti fame nulli oblectant; sensuū uoluptatibz; sed qsi exortose or-
 liniamēta nō sentiūt. Ergo deficiat dentū uallū; quo cōficiat abus, et plane sit uocis expressio. Que sine dentibz alimonia relateret; Deniq; eū maturus plerūq; terrumq; horripo-
 cius senescit; q; amissis dentibz nullā possint abi uirtutē ualidioris assumere. Ideo muta infancā; q; nō hē ad huc organū uocis. In-
 gue quoq; nō solū in loquēdo; sed etiā in edendo mi-
 nū piosissimū est. Ea enī uelut electriū loquetis; quedā edentis est manū; que defluentē abū dentibz suggerit et ministrat. Vox quoq; aeris quodā remig-
 o uehitur, et p inane por-
 tatur; eadēq; vi sui aere uerberat. Aut cōmouet nūc demulcet audientis affm; itā mitigat fric-
 tū erigit, solat dolentem. Sit igit nobis canorū cō-
 tū auriū; sed apud que rō-
 sonale nō pī cū oibz aian-
 tibz irōnabilibz simul eē-
 rōe. Nā et ipi sensus cō-

90

91

nobis sūt cū quantibz ceteris; sed tñ nō eādē ceteris quantes industria utit. Erigit uacuula ad celū orulos; sed qd̄ spectat igno- rans. Erigit fere; erigit aues. Oibus est liber as- pectus; sed soli inest hōi co- rā que aspirat affectu int- pres. Spectat oculis ortu obitusq; signoz; videt or- namentū celi. mirat stel- laz orbes. fulgores quoz diuersos intelligit singu- loz; qñ esperus surgat. qñ lucifer. cū ille uesperting hic matutinq; irradiat; qñ motus orion habeat. quos luna defert; quē admodū sol suos noxiz ocausus. ci- tutus quoz cū sus sui sole- nitate custo diat. Audi ut quoz aiantes ceteris; si quis p̄ter hoīem audiēdo cognoscat sententia sapiētie. Solus hō ex oibz generibz q̄ in his sūt. auditu z me- ditatione prudentiā colli- git; qui potest dice. Audia quid loquat in me dñs d̄. hoc est p̄iosissimū q̄ hō di- uine uocis sit organū; z corporalibz labiis exprimit celeste oraculū; sicut illud est. Clama. Qd̄ clamabo. Dis caro fenū. Accipit qd̄ dicat; et clamant. Sibi hēant prudentiā suā; qui in die celi spaciā tartarū de- scribūt. Sibi hēant itellctū suū; de quo dicit dñs; itel- lectū prudentiū reprobo. Neq; numeros totis ac mo- dos et modulos musice sa- piētie. hoc constitua i loco; sed eā sapiām diffuso de qua dicit p̄phā. Incauta et occultā sapie tue manifestasti michi. Qd̄ autē lo- quoz de osculo oris; qd̄

pietatis et caritatis est sig- nū et pignū? Osculatur se et colūbe. Sed quid ad hū- m osculi uenustatē; quo a- micie insigne hūmitatis q̄ p̄fulget. in quo plane ca- ritatis fidelis exprimit af- factus? Unde et dñs uelut prodigni genū in proditore cōdempnans ait. Iuda osculo filiū hoīs tradis? hoc est caritatis insigne cōuertis ad signū pdicōnis et infideli- tatis iudiciū; pacisq; pigno- re uteris ad officinā crudeli- tatis. Bestiali igit oris obse- quo infatētem potius necā qñ caritatis federa deferen- tē; diuina arguit uocis o- raculo. Illud quoz p̄cipuū q̄ soli hoies oro exprimunt que corde sentimq. Inq; co- gitatioēs trāte mētis oro signāt. Qd̄ est qd̄ os hoīs? nisi quodā sermōis aditu- fons disputatiōis. aūa uer- boz. p̄mpuantiū uolūta- tis? Absoluimq; uelut qñ- dam hūani corpis regiā; in qua sit licet quada qua- titas pornois; forma tñ u- niuersitatis est. Sequit- guttur; p̄ qd̄ toto corpori vitale cōmeatū infuditur. Succedūt brachia et uali- di lacertoz thori; ualide ad opandū manū. et pre- uozibz digitis abiles ad te- nendū. hinc aptior usus opandi. hinc scribendi ele- gancia; z ut ille calamus scribe uelociter scribentis quo diuine uocis exprimit oracula. manū est q̄ cū hōi ministrat. manū est q̄ p̄claris enitet factis; q̄ consiliariē diuine grē sacris infertur altaribz; p̄ quā offerimq; et suūm sacra-

meta celestia. magis est q̄
 opat̄ p̄itor atq; disp̄sat
 diuina mysteria: cui⁹ uocā
 bulo nō dedignat⁹ ē se dei
 filius declarare: dicente da
 uid. **D**extera dñi fecit uirtu
 tē: dextera dñi exaltauit
 me. magis est que fecit oīa:
 sicut dōg dixit om̄s. **N**ōne
 magis fecit her̄: magis ē to
 tius corp̄is p̄pugnaculū: ca
 pitis defensor. **Q**ue cū
 sit loco inferior: totū uerti
 cē comit: et honesto uenu
 stat ornatu. **Q**uis digne ex
 pleret pectoris artem uē
 trisq; molliā. **A**lter enī
 viscera molliora nō possēt
 foueri: et intestinorū sinus
 duris haud dubie offibz le
 derētur. **Q**uid tā salutarē
 qm̄ pulmo: ut cordi fini
 timo limite iūgeretur. **E**t
 ut cū exarsent cor uia et ī
 dignatione: pulmonis
 sanguine atq; hūore citius
 tēpet. **I**deoq; et pulmo mol
 lior est. qm̄ madet sp̄: simul
 ut rigore indignationis e
 molliat. **H**ec ideo strictim
 pauimus: ut tanq; iudicij
 obuia p̄strigere nō h̄p̄ me
 dia plen⁹ sc̄ntur uideam:
 et p̄sequi que naturalati
 bulis abscondita sūt. **S**plen
 quoz cū iecore h̄t uiciniam
 fructuosā: qd̄ dū assumit
 quo ip̄e pascat. abstergit
 qm̄d sordiu deprehēdit:
 ut per fibras iecoris minu
 ciores aboz possint tenuas
 atq; subtiles reliquie trā
 sire que uertantur in san
 guinē: uiribusq; profici
 ut: et nō aut cū fimo et sor
 dibz egerantur. **I**ntestinorū
 uero circūplexi orbes. et
 sine aliquo licet nodo sibi
 tā iūre nexi. qd̄ aliud ni
 si diuina p̄spicientiā creato

ris ostendūt: ut non cito
 esca p̄trāseat. et statim ab
 stomacho decurrat. **Q**uod si
 flueret iugis fumes: et
 cōtinua uorandi libido hōi
 bus gignetur. **E**t ianitis
 ei uisceribz et exhaustis di
 momētaria effusione ua
 ciatur: necesse erat iey
 plebilē atq; īsanabile ab
 et potus generari cupidi
 tate: quā sū dubio morbi
 natura sequer̄. **I**deoq; p̄
 uide cōfiat̄ primū esca in
 utero superiore: deinde in ie
 core coquitur: eiusq; uapō
 re digesto trāssūdatur. **S**u
 cus ei⁹ in reliquas corp̄is
 p̄tes: eaq; substantia acris
 alūtur. hūani: quā uiua
 nes accipiūt ad incrimen
 tū. senes ad p̄seuerantiā:
 reliquū at̄ uelut sup̄flūū
 p̄ intestina deducitur. et
 per illud ex trāssuēso ostiū
 diruat. **D**eniq; etiā in ge
 nesi archa noe ad fabricā
 hūani corp̄is accipit: de q̄
 dixit dñs. **F**ac tibi archam
 de lignis quadratis. **A**rdor
 facies in archa: et bitumi
 nabis eā into et foris bitu
 mine: et sic facies archa
 et infra ostiū ei⁹ facies ex
 trāssuēso. **I**nferiora aut̄
 archa bicamerata et tum
 merata facies. **H**oc ergo
 sigt̄ dñs. qd̄ ostiū ex post̄
 iore sit p̄ qd̄ egerantur a
 boz sup̄flua. **D**ecore ei⁹
 ator noster ductus reliquū
 aut̄. a uirtu hōis auertit:
 ne dū aluū purgama in
 quinarem⁹ aspectū. **S**il
 illud considerā: qd̄ ea que
 pudoris plena sunt. colan
 cōstituta sūt. ubi opta uas
 tibus dedecere nō possint.
Venariū pulsus īfirmi
 tis iternūcius ei⁹. uel sa

mea

40

luis est. Eadem tamen cum
 toto diffuse corpe sint neque
 nude atque intacte sunt: et in
 leuib; operiunt uisceribus?
 ut explorandi copia sit et
 celeritas sentiendi: quid
 nulla est viscerum assuetudo
 que pulsū possit obdure.
 Ossa quoque omnia tenui opta
 sunt viscere: et reuincta
 nervis. precipue tamen capitis
 leui tacta sunt corio: unde quod
 possint aliqd' aduersum im-
 men. capillis densioribus uel
 tūtur. **¶** Quid de genitalibus
 loquar? Que uenis e re-
 gione uentricis prenes lu-
 gosq; deductis suscipiunt ge-
 nitale seminum ad mung et
 gram parandi. Quid de
 officio pedum? qui totum cor-
 pus sine ulla sustinet one-
 ris iunna? Flexibile genu?
 quo pre ceteris domini miti-
 gatur. Offensa: uia mulce-
 tur. gratia puocat. hoc enim
 prius sumi erga filium domini
 est: ut in nomine domini ihesu christi
 omne genu flectat celesti-
 u terrestriu et infernoz?
 et omnis lingua confiteatur:
 quia dominus ihesus in gloria
 est dei patris. Duo ei sunt que
 pre ceteris deum mulcent:
 humilitas et fides. pes itaque
 exprimit humilitatis affec-
 tum. et sedule seruitutis ob-
 sequium: fides equat filium
 patri. atque utriusque eandem
 gloriam confitetur: Recte autem
 non plures: sed duo sunt homi-
 nes. Quaterni ei pedes
 facti ac beluis sunt. bini a-
 uibus: et ideo unus quasi
 de uolatilib; homo est: qui al-
 ta visu perat. et quodam re-
 cogitationum. Et ideo de eo
 dictum est. renouabitur ut

72
 aquile iuuentus tua? eo quod
 propior sit celestibus sublimi-
 or aquilib; qui possit dicere
 nra at conuersatio in celis e.
¶ Sed iam finis sermoni
 nis sit. quoniam completus est dies
 sextus. et mundani operis su-
 ma conclusa est: perfecto scilicet
 hodie in quo principatus
 est aiantium uniuersorum. et
 summa quedam uniuersitatis
 et omnis mundane gratia ceteri-
 re. Certe defertur in silen-
 tium: quoniam requiescit deus ab
 omnibus mundi operibus. Requi-
 euit autem in recessu hominis: re-
 quiescit in eius mente atque pro-
 posito. Faceret enim hominem
 rationis capax imitatorum
 sui: uirtutum emulatores
 cupidum celestium gratiarum. In
 his requiescat deus qui ait.
 Aut supra que requiescit?
 nisi supra humilem et quietum
 et trementem uerba mea?
¶ Gratias ago domino deo nostro: quod
 huiusmodi opus fecit. in quo re-
 quiesceret. fecit celum non
 lego quod requiesceret: fecit
 terram non lego quod requiesce-
 rit: fecit solem et lunam et
 stellas. nec ibi lego quod re-
 quiesceret: sed lego quod
 fecerit hominem. et tunc re-
 quiescit: deus deus habes cui
 preterea dimitteret. Aut forte
 iam tunc future dominice pas-
 sionis precessit mysterium: quod
 reuelatum est. quia requiesce-
 ret christus in homine que sibi
 predestinabat in corpe pro
 hominis redemptione: secundum quod
 ipse dixit. Ego dormiui et
 requiesciui et surrexi. quoniam
 dominus suscepit me. Ipse enim
 requiescit qui fecit: tunc a
 hominis gloria perpetuas a seculis
 et nunc et semper: et in omnia secula
 seculorum. Amen. **Explicit**
liber sextus exameron

bñ ambrosij ep̄i

Scriptū āno dñi m̄ ccc̄
lxxij p̄ fr̄m̄ iacobum
bather professū dom̄q̄
noue lucis ord̄is Carth̄
prope Traiectū. finitq̄
sexta die septēbris ān̄
eiuscē. ad laudē et hōrē
dei et gloriōsiss̄e uirḡis
marie et bñ ambrosij ep̄i
Orat̄ pro scriptore pp̄ deū.

In subscriptis sex uersibus t̄ngit̄ opa sex d̄ion̄i sc̄d̄i ord̄is

Celū terra chaos. sup̄ undas sp̄us. et lux.
hinc firmamentū sistit̄ aquas ab aquis.
Constringūtur aque. nūc ḡerminat herbaq̄ lignū.
Dant sol et luna tēpora signa dies.
Crescite qui dicit̄. creat̄ ante uolatile pisces.
Iumentūq̄ repens. bestia. post fit homo.

The tibi uirgo pia genitrix cōmendo maria.
Et tibi cura mei flos egregie speciei.

O regina poli mater gratissima proli
Sp̄nere me noli me cōmendo tibi soli.

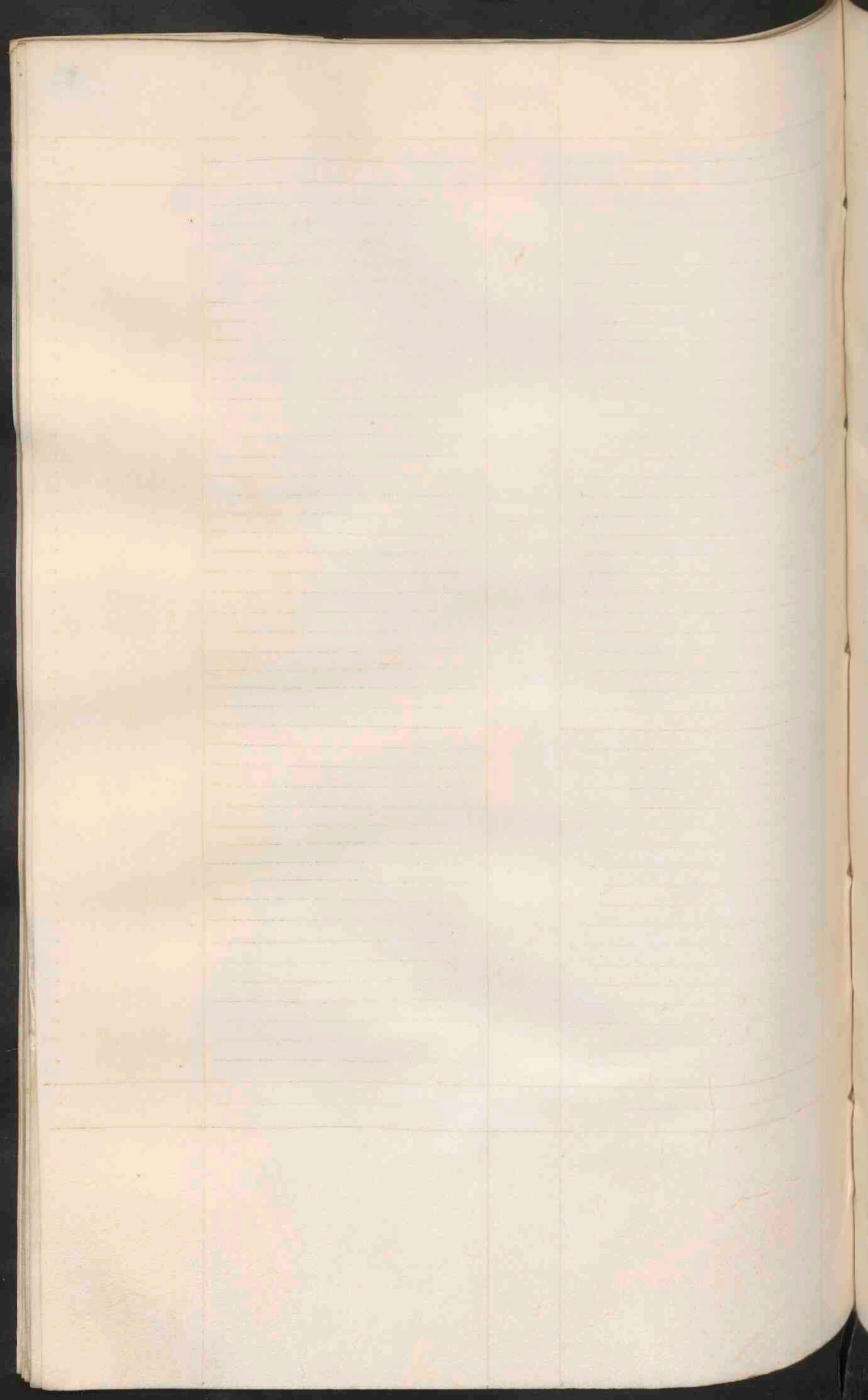
[Faint, illegible text in the upper left section, possibly bleed-through from the reverse side.]

[Faint, illegible text in the middle section, possibly bleed-through from the reverse side.]

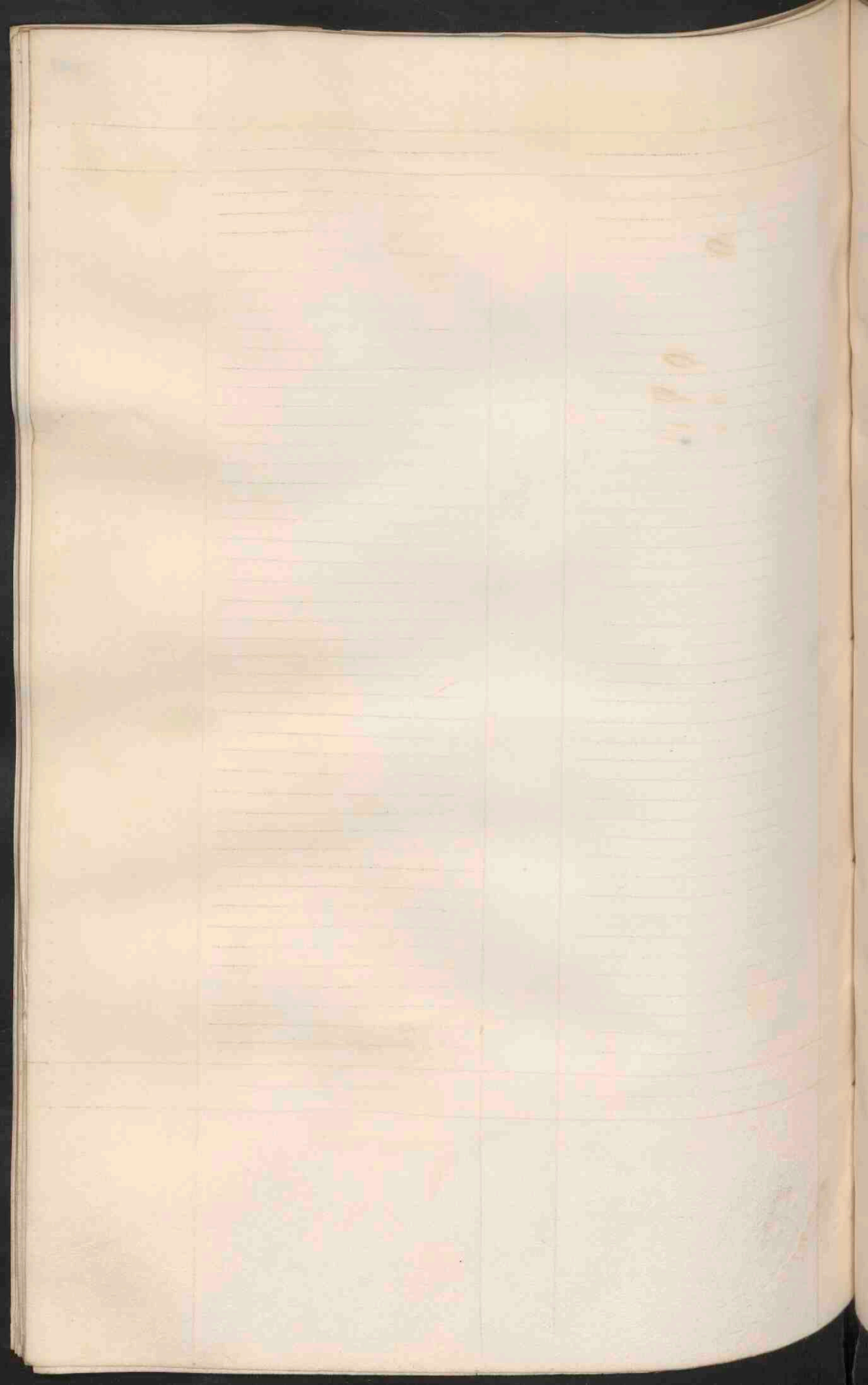
[Faint, illegible text in the lower middle section, possibly bleed-through from the reverse side.]

[The page contains several columns of extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is too light to transcribe accurately.]

